ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 77/2019
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ
19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 57 ވަނަ ޖަލްސާ
1441 B 24
23 އޮކްޓޯބަރު 2019
(ބުދަ ދުވަސް)
ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:03
ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 14:28

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު)
19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަންސާސް ހަތްވަނަ ޖަލްސާ
23 އޮކްޓ ބަރު 2019 (ބުދަ ދުވަސް)
1. ޙަމ ދ ޞަ ލަވާތ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
بسم هلا ال ر حمن ال ر حيم، الحمد هل وال ص الة وال س الم على رسول هلا وعل ى آله وصحبه ومن وااله. މަޖިލިސް
ފެށުނީ.
2. ހާޒިރީ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއީ، 23 އޮކްޓ ބަރު 2019 ވީ ބުދަ ދުވަސް. ހެ އި ނަކަތުން 6ވަނަ ދުވަސް. 1441 ވަ ނަ އަހަރުގެ ޞަފަރު މަހުން
24 ދުވަސް. މިއީ 19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަންސާސް ހަތްވަނަ ޖަލްސާ. މި ވަގުތު މަޖިލީހަށް
ހާޒިރުވެ ވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 32 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަލާމުގައި 2 މެންބަރުން އެބަ ތިއްބެވި. ރަސްމީ ދަތުރު ގައި
7 މެންބަރުން އެބަ އުޅުއްވާ.
3. އެޖެންޑާ އި ޢު ލާން ކުރުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއަދުގެ އެޖެންޑާއަކީ އޖ.57/2019/
4. ރިޔާ ސަތު ން އަންގާ އެންގުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
1

މިއަދު އިދާރާއަށް ލިބިފައިވޭ ދެ ކުއްލި މައްސަލައެއް. އެއީ ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއް ޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު
ނަޝީދު ޢަބްދުاله ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި މައްސަލައަކާއި، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން
ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި މައްސަލައެއް. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ
އަޅުގަނޑަކަށް ބަލައިގަނެވޭކަށް ނެތް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ މައްސަލައަކީ، މި ދައުރުގައި އެއް ފަހަރު
ބަލައިގަނެވިފައިވާ މައްސަލައެއް. މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 175 ވަނަ މާއްދާގަ އި ކުއްލި މައްސަލައެއްގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ
ސިފަތައް ބައްލަވައިލެއްވީމަ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ދައުރެއްގައި ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ކަމަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އެ
ދައުރެއް ގައި މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކޮށްފައިވާ މައްސަލައެއް އަލުން އުފަންކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައަކަށް ނުވުން.
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިހާރު ފަހަރުގައި ބައްލަވަމުންގެންދަވައިފާނެ، ހައުސް އޮފް ކޮމަންސްގައި އެ މަޖިލީހުގެ
ސްޕީކަރު ވ ޓަ ކަށް ނޭއްސެވި ދެވަނަ ފަހަރަށް ބްރެކްސިޓުގެ އަނެއްކާ ވެސް ވ ޓަކަށް އެހުމަށް ގެނައިމަ. އެއީ އެ ދައުރުގެ
ތެރޭގައި އެ މަޖިލީހުގައި ވެސް އެއް ފަހަރު ވ ޓަކަށް އެ ހިފައި އޮތް ކަމެއް ވީމަ. މި ތަނުގައި ވެސް އަދި ދުނިޔޭގެ
އެހެން ތަންތަނުގައި ވެސް މަޖިލިސްތަކުގެ ގަވާއިދުތަ އް މި ހުންނަނީ ދާދި އެއްގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އި އްޒަތްތެރި
މެންބަރު މިކަން ގަބޫލުފުޅުކުރައްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އަދި އަޅުގަނޑު މާ ބޮޑަކަށް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އެހެން ވާހަކައެއްގެ ތެރޭގައި މި ތަނުގައި ފާހަގަކުރައްވަން ތި އުޅުއްވާ ވާހަކަތައް ފާހަގަކުރައްވަން
ފެއްޓެވިޔަކަސް ވެސް ހުރަހެއް ނާޅާނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޚާއްޞަ ގޮތެއް ގައި އަޅުގަނޑާ ގުޅޭ ގޮތުން
ދައްކަވާފަ އި ހުރި ވާހަކަތައް ކުރިއަށްގެންދެވުމަކީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑުގެ ކަންބޮޑުވުމެއް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ދައްކަވާ ވާހަކައަކަށް ހިޔަނިއެޅުމެއް ހުންނާނެ ކަމެއް ނޫން. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން
ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި މައްސަލަ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ފެތޭ. އެހެންވީމާ ، އަޅުގަނޑު އެ ކުއްލި މައްސަލަ
ބަލައިގަނެ، ފުރަތަމަ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި، އެއީ މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ މޭޒުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން؛ މި ކަންކަމުގެ
ތެރޭގައި މި މައްސަލަ ހުށަހެޅޭނެ.
5. މަޖިލީހުގެ ރައީ ސް ގެ މޭޒުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންނަމަވެސް، އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5 އިން؛
-5.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 158 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން، އާއްމުންގެ
ތެރެއިން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅާ މީހަކު ހޮވުމަށްޓަކައި މަޖިލީހުގެ
އިދާރާއިން ކުރި އިޢުލާނަށް އިޖާބަދެއްވަ އި ކުރިމަތިލެއްވި ފަރާތްތަކުގެ ނަންތައް ދިރާސާކޮށް ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެ
2

މައްސަލައާ ގުޅޭ ދާއިމީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން އެ ނަންތައް. އެ ނަންތަކަކީ؛ -1 ޖުޑީޝަލް
ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނަށް އާއް މުންގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މީހަކު ކަނޑައެޅުމަށް މަޖިލީހުން ކުރި އިޢުލާނާ
ގުޅިގެން ކުރިމަތިލެއްވި ބޭފުޅުން؛ -1 ޒުބައިރު އަޙްމަދުމަނިކު، ގ. މަލްވިނަ ، -2 ޢަލީ މުޙައްމަދުމަނިކު، ދަފްތަރު
ނަންބަރު ރސ 1851، -3އަޙްމަދު ނިޒްމާދު، މއ. ލޫޕިންގ، -4 އަޙްމަދު ސާވީ، ދަފްތަރު ނަންބަރު -5 ،5295
މިރްފަތު ފާއިޒް، މއ. ރަންފަހި، -6 ޙުސައިން އަމްރު، ވ. ރ ޝަން. މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރުމަށް ޖުޑިޝަރީ
ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވަން ނިންމިއްޖެ.
ކުއްލި މަ އްސަލަ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފަށް. ހެންވޭރު
ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް.
ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ
ދަށުން ހުށަހަޅާ ކުއްލި މައްސަލައެއް. 2018 ވަނަ އަ ހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގަ ޔާއި 2019 ވަނަ އަހަރުގެ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީއަށް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތު
ތާއީދުކޮށް، ވ ޓުދިން އެންމެ މުހިންމު އެއް ސަބަބަކީ، ދައުލަތުގެ ޚަޒާނާއިން ވައްކަންކުރި މީހުންނާއި އެކަމުގައި
ބައިވެރިވި މީހުން ދެނެގަނެ، އެ މީހުންނާ ދޭތެރޭ ފިޔަވަޅުއަޅައި، ގޮތްނޭނގޭ ގޮތަށް މަރާލައި އަދި ގެއްލުވައިލާފައިވާ
މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގައި ޝާމިލުވާ މީހުން ދެނެގަނެ، އެ މީހުންނާ ދޭތެރޭ ފިޔަވަޅު އެޅުން ކަމަށް ވީހިނދު، އަދި
މ ލްޑިވްސް މާކެޓިން ގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކ ޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ)ގެ ވައްކަމާއި، ޚިޔާނާތާއި،
ކޮރަޕްޝަންގެ މައްސަލައިގައި ޝާމިލުވާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ދައުލަތުގެ ވަޒީރުންނާއި، ކ ޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުންނާއި ،
އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާ އަދިވެސް އެނޫނަސް އެތައް ބައިވަރު ފަރާތްތަކެއް ހިމެނޭ ކަމަށް ދައުލަތުގެ
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވެސް ވިދާޅުވެފަ އިވާތީ އާ އި، އަދި އެ ބޮޑު ޚިޔާނާތުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ފަރާތްތަކަކީ ކޮބައިކަން
ދެނެގަތުމަށް ދިވެހި ރައްޔިތުން ކެތްމަދުވެފައިވާތީއާއި، އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ ތަޙުޤީޤު ހިންގައި އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށް
އަބަދުމެ ދިވެހި ރައްޔިތުން އެދެމުންދާ ހިނދު، އަދި ގޮތްނޭނގޭ ގޮތަށް މަރާލައި އަދި ގެއްލުވަ އިލާފައިވާ މީސްމީހުންގެ
މައްސަލަތަކުގައި އެކި ގޮތްގޮތުން ޝާމިލުވާ ފަރާތްތަކަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަނެ، އެ މީސްމީހުންގެ މައްޗަށް
3

ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ދިވެހި ރައްޔިތުން އިންތިހާއަށް ބޭނުންވެފައިވީ ހިނދު، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއާ ؛ މާފުކުރައްވާ!
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެންމެހައި ފަރާތްތަކުގެ ނަންތަކާއި، ގޮތްނޭނގޭ ގޮތަށް މަރާލައި
ގެއްލުވައިލާފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގައި އެކި ގޮތްގޮތުން ޝާމިލުވެފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ނަންތައް ހާމަކޮށް، އެ
ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ވަގުތުން ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ސަރުކާރަށް އިލްތިމާސްކުރަމެވެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު އަމީންއާއްމު އަރިހުން އެދެން ވ ޓުގެ ރަނގަބީލު ޖައްސަވައިދެއްވުމަށް.
ވ ޓު ނެގޭނީ ކުއްލި މައްސަލަ ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ ގޮތުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170
ވަނަ މައްދާގެ ދަށުން، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތް ތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި
މައްސަލަ، މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވ ޓުދެއްވުން
އެދެން.
[ވ ޓުދެއްވުން]
ވ ޓުގެ ނަތީޖާ:
ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް
މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 87
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 47
ފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 42
ނުފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވަކި ގޮތަކަށް ވ ޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވ ޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 42
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 22
ވ ޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
4

ނެގުނު ވ ޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވީ 47 މެންބަރުން. ފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވީ 42
މެންބަރުން. ނުފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވ ޓު ނުދެއްވާ މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވ ޓުގައި
ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 42. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވަނީ 22. ވީމާ، މި ކުއްލި މައްސަލަ ބަލައިގަތުމަށް
ފާސްވެއްޖެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
މި ކުއްލި މައްސަލަ ފެށުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔާސިރު
ޢަބްދުއްލަޠީފް އެކްސިޑެންޓެއްގައި އާލާސްކަންފުޅާ އުޅުއްވުމަށްފަހު އަލުން އަނބުރާ މަޖިލީހަށް ވަޑައިގެން އިންނެވީ.
ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ! އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ލަޠީފަށް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް.
ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ކުއްލި މައްސަލަ ހުށަހެޅި މައިގަނޑު ސަބަބަކީ ،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީއަށް ރިޔާސީ
އިންތިޚާބުގައި ވ ޓުލީ ބޮޑު އަދަދެއް. އެ ބޮޑު އަދަދުގެ ރައްޔިތުން، ގިނަ ވ ޓު ދެއްވި ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ބޮޑު
އުއްމީދަކަށް ވެފައި އޮތީ ، ދިވެހި ޚަޒާނާއިން ވައްކަންކުރި މީހުން ހ ދައި ދެނެގަތުން. އަދި އެ ފައިސާ އަނބުރާ ދިވެހި
ޚަޒާނާއަށް ވައްދަ އި، އޭގެ ފައިދާ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭނޭ ގޮތަކަށް ސަރުކާރުން ކަންކަން ކުރުން. އަދި ހަމަ
އެއާ އެކީގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގޮތްނޭނގޭ ގޮތަށް މަރާލައި ގެއްލުވައިލާފައިވާ ؛ ޚާއްޞަކޮށް މަރާލައިފައިވާ 29
މަރެއްގެ ވާހަކަ ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ކެމްޕޭނުތަކުގައި ދައްކަމުންގެންދިޔައިން. މިދެންނެވި މަރުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން
ކުރަންޖެހޭ ތަޙުޤީޤުކުރެވި، އަދި އެކަމުގައި ޝާމިލުވާ ފަރާތްތައް ވެސް ދެނެގަތުން؛ އެއީ ދިވެހި ރައްޔިތުން
އަޅުގަނޑުމެން ކައިރިން އެދުނު ކަމެއް. ރައްޔިތުން ބޭނުންވި އެންމެ މުހިންމު ދެ ކަމަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި
މި ދެ ކަންތައް. އަދި ހަމައެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިން ވ ޓެއް ވެއްޖެއްޔާ ދިނުމުގައި މި ކަންކަމަށް ބަލާފައި
ދިވެހި ރައްޔިތުން ވ ޓުދިނީ. އެއީ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުކަމުގައި ވިޔަސް، އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުކަމުގައި
ވިޔަސް ވެސް ، އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ދިން ވ ޓެއް ވެއްޖެ އްޔާ އޭގެ ފަހަތުގައި އޮތީ މި ކަންކަން ކުރުން، މި މަސައްކަތްކުރުން.
މީގެ ޙަޤީޤަތްތައް ދެނެގަތުން. އަޅުގަނޑު ހިތުން، މި ސަރުކާރަށް އަހަރެއް ވާން ކައިރިވެފައިވާ އިރު، މިހާތަނަށް ހުރީ
ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްކުރެވިފަ. ހަމައެއާއެކީ ގައި މިކަން ފުރިހަމަކޮށްލުމަށް މި އަދަކީ، އަދި މި ވަގުތަކީ ކޮންމެހެން
މިކަން ކުރަންޖެހޭ ވަގުތެއް. މިކަން ލަސްވެގެންދާ ކަމަށް ވާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނާ ދޭތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު
5

ކުޑަވަމުންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިކަމުގައި ޑރ. އަފްރާޝީމްގެ މައްސަލަ، މަރުގެ މައްސަލަ؛ އަދި ހަމައެއާއެކީ
ރިޟްވާން، ޔާމީން ރަޝީދު، އަދި ގޮތްނޭނގޭ ނުވަތަ އެހެން ގޮތް ގޮތުން މަރާލެވިފައިވާ 29 ދިވެހި ދަރިންގެ
މައްސަލަ؛ އެ މައްސަލަތަކަކީ ޙަޤީޤަތުގައި ބެލި، އޭގައި ޝާމިލުވާ ފަރާތްތަކަށް ފިޔަވަޅުއަޅަންޖެހޭނެ ކަންތައްތައް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހި ފުލުހުން މިކަމުގައި ކުރަމުންދާ މަސައްކަތައް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. ދިވެހި
ފުލުހުން ރެޔާއި ދުވާލު މި މަސައްކަތްކުރަ އްވަމުންގެންދަވާއިރު، ހަމަ ޔަޤީނުން ވެސް މި މަޖިލީހުން ފުލުހުންނަށް
ދޭންޖެހޭ އެއްބާރުލުމެއް، ކުރަ ންޖެހޭ ކަމެއް، ކޮށްދޭންޖެހޭ ކަމެއް އޮތިއްޔާ މި މަޖިލީހުން ކުރާނެކަމުގެ ފުރިހަމަ
ޔަޤީންކަން އަ ޅުގަނޑަށް އެބައޮތް. މި މަޖިލީހުގެ އަޣުލަބިއްޔަތު މި ވަގުތު ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރަޓިކް ޕާޓީ އަށް
އެބައޮތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން މިފަދަ މުހިން މު މަސައްކަތެއް ކުރާއިރު، މި މަޖިލީހުން ފުރިހަމަ އެއްބާރުލުން
ދިވެހި ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންދާނެ. ޕޮލިސް ކޮމިޝަނަރ މުޙައްމަދު ޙަމީދު އިސްވެހުންނަވައި މި ކަންކަން ކަމުގައި
ކުރައްވާ މަސައްކަތުގައި މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން ކަމެއް ބޭނުންފުޅިއްޔާ ކޮންމެ ވަގުތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ
ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަށް އެއްބާރުލުންދޭން. އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ މި ގަރާރުގައިވާ ކަންތައްތަކަށް އެހެން މެންބަރުން
ވެސް ވާހަކަފުޅުދައްކަވަ އި، އަދި މިކަމުގެ މުހިންމުކަން ސަރުކާރަށް ކި ޔައިދެއްވުން. އަދި މިކަމުގައި ސަރުކާރުން
އަވަހަށް މިއަދުން މިއަދަށް ވެސް އަޅުއްވަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުއްވުން. މީގެތެރޭގައި ފަހަގަވޭ އެބަ
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ މައްސަ ލައިގަ އި، ޚާ އްޞަކޮށް ދައުލަތުގެ ވަޒީރުން ވެސް މީގައި ޝާމިލުވެފައިވާކަން. އަދި
ހަމައެއާއެކީގަ އި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވެސް މީގައި ޝާމިލުވެފައިވާ ކަމަށް އެބަ ތުހުމަތުކުރެވޭ. އަދި
ކ ޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުން ވެސް މީގައި ޝާމިލުވާ ކަމަށް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެދެނީ
ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކީގައި، އަމިއްލަފުޅަށް؛ އެއިން ކަމެއްގައި ބައިވެރިވެފައި ، ޖެހިފައި ކިތަންމެ ކުޑަ
މިންވަރަކަށް ހުރިކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް އަމިއްލަފުޅަށް އެ ކަމުގައި އެ ބޭފުޅަކު ކުރައްވަންޖެހޭ ކަންކަން މި ވަގުތު
ކުރެއްވުން. އެއީ އިޚުލާޞްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަކީ، ވަޒީރުންނަކީ، ފަނޑިޔާރުންނަކީ. އަދި އެނޫން
ވެސް މަޤާމުތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން އެކަމުގައި އެކަހެރިވެވަޑައިގަންނަވަންވީ. އެބޭފުޅުން ކުރައްވަން ތިއްބެވި
މަސައްކަތުން އެކަހެރިވެވަޑައިގެން، މިކަމުގައި ރައްޔިތުންނަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކީގައި މިކަން ކޮށްދިނުމުގެ
ނިޔަތުގައި މަސަ އްކަތްކުރެއްވު ން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ކުއްލި މައްސަލައިގެ ބަހުސަށް ހުޅުވައިލަނީ. އަޅުގަނޑު
ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކޮމިޓީތައް އޮތްކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް، ބަހުސްތައް
ކުރިއަށް ގެންދާއިރުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަހުސްތަކަށް ވަގުތު ދެއްވުން. އަޅުގަނޑަށް ބާރަށު ދާއިރާގެ
6

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގަންނަވަން އޮތް ކަމަށް ވާތީވެ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި
އަރުވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاަلهއށް.
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤައުމުގެ ރައްޔިތުންގެ އިންތިހާ ކަންބޮޑުވުން ފާހަގަކުރައްވަ އި، މި މަޖިލީހަށް ކުއްލި
މައްސަލައެއް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށްޓަކައި ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލްއުސްތާޛު ޙަސަން ލަޠީފަށް
އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީ ސް. މި ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާހިސާބަށް އައި އިރުގައި ވެސް
ދޫކޮށްލާފައި އޮތުމުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި އިންތިހާއަށް ކަންބޮޑުވުން އޮތް ކަމެއް. ރައްޔިތުންގެ ޚަޒާނާ
ލުޓުވައިލާފައި އަރާމު ދިރިއުޅު މުގައި ކޮންމެ ދުވަހެއް ހޭދަކުރަމުން، އަދި އެ ފައިސާ އިން އެކިއެކި މަންފާތައް ހ ދަމުންދާ
މީހުންނަށް ލބިގެންދިޔަ ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތެއް ކަމުގައި ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ރައްޔިތުން 2018ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި އޭރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ނޫނެކޭ ބުނީ، މި މައްސަލަތައް
ބަލައި އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި. އެއަށްފަހު ޖެހިގެން އައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގައި އެއްވެސް
ބަޔަކަށް ބަރ ސާނުވެ ކަންކަން ނިންމޭވަރުގެ އަޣްލަބިއްޔަތު ރައްޔިތުން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ދިނީ ހަމަ މިދެންނެވި
މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ޝައުޤުވެރިކަމާއި އުއްމީދުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެ ންގެ ވާޖިބަކަށް ވާންވީ،
އަވަސްވެގަންނަންވީ މި މައްސަލަތައް ބަލައި އިންސާފު ޤާއިމުކޮށް، އެ ފަރާތްތަކަށް ޙައްޤު އަދަބު ދިނުމަށް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރަށް އަންނަ ބަޔަކު ވެރިކަމާ ހަވާލުވުމަށްފަހު ރައްޔިތުންގެ ޚަޒާނާ ލޫޓުވައިލާފަ އި،
ރައްޔިތުންގެ މުދާ އަމިއްލަ ގޮތުގައި ބޭނުންކޮށްފައި، އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމާއި އަމިއްލަ މުއްސަނދިކަން އިތުރުކޮށްފައި،
އަރާމު ދިރިއުޅުމުގައި އުޅެން ޖާގަދެވޭ ނަމަ، މި ރާއްޖެ ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަނބުރާ ނުހ ދޭނެ. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިހިނދުން މިހިނދަށް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް ގޮވާލަން، މިފަދަ ފަރާތްތައް މިއަދުން މިއަދަށް
ހިފައި ހައްޔަރުކޮށް، ތަޙުޤީޤު ފަށައިގަތުމަށް. މިހާރު ވޭތުވެދިޔަ ދުވަސްތަކަކީ ވެސް، ރައްޔިތުންގެ އިންތިހާ
ކަންބޮޑުވުމެއްކަން ގަބޫލުކުރައްވަން. އަދި ހަމައެއާއެކު، މިއަދުން މިއަދަށް އެ ފަރާތްތަކާ މެދު އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް
އެޅުމުގައި އަވސްވެގަތުމަކީ ބޭނުންތެރި، ހަމަ އެހާމެ މުހިންމު ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީ ސް. މިކަމުގައި ޝާމިލުވަނީ،
ކޮންފަރާތްތަކެއްތ ބެލުން މުހިންމެއް ނޫން. މު ހިންމީ އިންސާފު ޤާއިމުކުރުން. އޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީތ ، އެހެން
ޕާޓީއެއްތ ، ދެން އޮތް ޕާޓީތ ބާލަކަށް ވެސް ނުޖެހޭ. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ޚިޔާނާތްތެރިވެ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ
ފައިސާއިން ވައްކަންކޮށް، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މިފަދަ ބޮޑެތި ގެއްލުންތައް ދިން ފަރާތްތައް ހިފައި ހައްޔަރުކުރަންޖެހޭ.
ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. ގޮތްނޭނގޭ ގޮތަށް މަރުވެފައިވާ، މަރުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ހުރިހާ ފަރާތްތައް މިހިނދުން
މިހިނދަށް ހައްޔަރުކޮށް ތަޙުޤީޤު އަވަސްކުރަން. އަދި މިދެންނެވި ފަރާތްތަކާ މެދު އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުއެޅުން
7

އަވަސްކުރަން. ނޫނީ މި ދިވެހިރާއްޖެ އަނެއްކާވެސް ދާނީ ބިރުވެރިކަމާއި ނާމާންކަމުގެ ތެރެއަށް. މި ދިވެހިރާއްޖެ
ވެގެންދާނީ ވައްކަމުގެ ހާއްޔަކަށް. މީހުން މެރުމަށް ގޮވާ ތަނަކަށް. މީހުން މަރާ ތަނަކަށް އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތު
ދީފައި އޮވެގެންނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ހިނދުން މި ހިނދަށް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން މި މަސައްކަތް
ފަށަންޖެހޭ ކަމުގައި ދަންނަވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު
އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އިންތިޤާލީ
އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަޢުދެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެޖެންޑާ 19 ގައި އަޅުގަނޑުމެން ބެހި
ފޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ؛ -0.1 އިންސާފު. އޭގައި ހިމެނޭ، ނިމިދިޔަ ވެރިކަމުގައި ހިނގާ ފައިވާ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ
ޚިލާފަށް އަދި އިންސާނީ ޝަރަފާއި ކަރާމާތައް އުނިކަން ލިބޭ ޢަމަލުތައް ބަލައި، ތަޙުޤީޤުކޮށް، ދެނެގަނެ، ޖުޑީޝަލް
އަދި ނޮން-ޖުޑީޝަލް މެކޭނިޒަމެއްގެ ތެރެއިން އެކަށީގެންވާ ޙައްލު ހ ދި، އިންސާފު ފ ރުކޮށްދިނުމަށް ޓްރާންސިޝަނަލް
ޖަސްޓިސް ޤާއިމުކުރެވޭނެ ކަމަށް މި އޮތީ ބަޔާންކޮށްފަ. ރައްޔިތުން ވ ޓުދިނީ އެ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން
އޮތީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ ގެ މައްސަލަ އިނގޭތ . އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ ގެ މައްސަލަ؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު
ސަތާރަވަނަ މަޖިލީހުގައި މަސައްކަތްކޮށް ނިމިގެން އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރީ އިންޓަރނޭޝަނަލް ހޮޓަލް ޗޭނެއް ގައި
މަސައްކަތްކުރިން އެ މީހުންގެ ކަންތައްތަކުގައި. އަޅުގަނޑު އަ މަސައްކަތުގައި ރާއްޖެއިން ފުރައިގެން މުންބާއީއަށް
ދިޔައިން. އަޅުގނޑު ހުރީ ސެޓްރިޖަސް ހޮޓަލެއްގައި. އަޅުގަނޑަށް ދިމާވި އިންވެސްޓަރުންނާ ބޮޑެތި. އެއީ
އިންޓަރނޭޝަނަލް ބޮޑެތި ހޮޓެލް ޗޭން، ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިންވެސްޓްކުރަން އަންނަން ބޭނުން މީހުން. ޑުބާއީ މީހުންނާ
އަޅުގަނޑާ ދިމާވި. ދިވެހިރާއްޖެއަށް ވަރަށް ބައިވަރު އިންވެސްޓަރުން ގެނައިން. އެ ކަންތައްތައް ވެސް ކުރިން.
އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހި ދައުލަތައް ދެއްކި ފައިސާ ވަގަށް ނެގީ. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ މިންވަރަކީ
އެއީ. އަޅުގަނޑު މިއީ ހެއްކެއް. ދިވެހި ދައުލަތަށް އަޅުގަނޑު ދެއްކި ފައިސާ ވަގަށް ނަގާފައި ހުރީ
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީން. 2015 ވަނަ އަހަރު މޭ ޑޭގެ ކުރީގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އޭގެ ދެ މަސްކުރިން އަޅުގަނޑު
ޖަލަށް ލެވުނު. އަޅުގަނޑު ނިކުތްއިރުގައި މި ބުނި މީހުން ބޭނުންވެގެން އުޅުނު ރަށް އޮތީ ވިއްކަ އިލާފަ. ދެން އިތުރު؛
އެ ފަރާތްތައް ބޭނުންވާ ލޮކޭޝަނެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުންދިޔައިރު އޮތީ، ރ. އަތޮޅު ރަށެއް. އެއީ އެއަރޕ ޓް
8

ހުޅުވަމުންދިޔައީ. އެ ހިސާބުން އެ ފަރާތަށް ދެއްކީ. އަޅުގަނޑު އެ ފަރާތުގެ ލ ޔަރުންނާއި ހުރިހާ އެންމެން
ބައިވެރިވެގެން ދެއްކި ފައިސާ ދައުލަތުން ވަގަށް ނަގާފަ. އަޅުގަނޑަކީ އޭގެ ހެއްކެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މައްސަލަ
އޮންނާނީ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ރިޕ ޓު އޮންނާނެ. ދައުލަތުން އެއް ލައްކަ ޑޮލަރު ވަގަށް
ނަގާފައި އޮތްކަން. އެހެންވީމާ، އެ މައްސަލައަކީ ތަޙުޤީޤުކުރެވެންޖެހޭ މައްސަލައެއް ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަގަށް
ނަގާފައި އޮތީ. އަޅުގަނޑަކީ ހެއްކެއް. އެހެންވީމާ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ ގެ މައްސަލައި ގައި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އައި
އިންވެސްޓަރުންނަށް، މިދަންނަވަނީ އިންޓަރނޭޝަނަލް ބޮޑު ހޮޓެލް ޗޭނެއްގެ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުޑަކުޑަ
ވާހަކައެއް ނޫން ދެއްތ . އެތައް ބައިވަރު؛ ބޭނުމެއް ނުވި އިންވެސްޓްކުރާކަށް. އެންމެ މީހެއް، ދެ މީހެއްގެ ވާހަކައެއް
ނޫން މި ދައްކަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އައި ހުރިހާ އެންމެންނަށް ހަމަ ދާއިރަށް ލާރި ދޭށޭ ބުނަނީ. ވަގަށް ނަގަން
އުޅެނީ. މި މައްސަލައިގައި އަޅުގަނޑު އޭރުވެސް ވާހަކަދައްކާފައި އޮންނާނީ. މިއީ އިނގޭ ވާހަކައެ އް. ރިޕ ޓުގައި
އޮންނާނެ، އޭގައި ހިމެނިފައި އޮންނާނެ. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުން އަޅުގަނޑުގެ ލާރި ނަގަފާއި އޮވެގެން އަޅުގަނޑު
ދައުލަތާ ދެކޮޅަށް ދަޢުވާކުރާކަށް، އަދި އެ ވާހަކަ ދައްކާކަށް ވެސް ނެތިން. އަދި އެ ވާހަކަ މާ ބޮޑުކޮށްގެން ވެސް
ދައްކާކަށް ނެތިން. އެކަމަކު އެ ވާހަކަ ބަލައިފިއްޔާ އިނގޭނެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިކޮނޮމީއަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޔާމީން
ގެއްލުންދީފައި ހުރިކަން. މިއީ ކުޑަ ވާހަކައެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ތަޙުޤީޤުކުރަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ކަމަށް
އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަޙްމަދު ޝިޔާމަށް.
ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަ ޅުގނޑުމެން ކަންތައްތައް މަތިޖަހައި، ކަންތައްތައް އޮޅުވާލައި، ރައްޔިތުންގެ
ކަންބޮޑުވުން ކަންބޮޑުވުމަށް ނަހަދައި، ފާޑުފާޑުގެ މައްސަލަތައް މި ތަނަށް ކުއްލި މައްސަލައިގެ ގޮތުގައި ވައްދަން
ހަދާނެ ކަމެއް ނެތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައަކީ 2015 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން
އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގައި ބަލަމުންދިޔަ މައްސަލައެއް އެއީ. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލައަކީ ،
އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގައި އޭރު ރައީސަކަށް ހުންނެވި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިސްވެ، ބައްލަވަން ފެއްޓެވި
މައްސަލައެއް އެ މައްސަލައަކީ. ގޮތްނޭނގޭ ގޮތަށް މަރުވެފައި ތިބި މީސްމީހުންގެ ނޫނީ ގެއްލިފައި ތިބި މީސްމީހުންގެ
ކަންތައްތަކާ އެއްޗެހި ބަލަމުންދިޔަ ސަރުކާރެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރަކީ. މި ސަރުކާރު އައިސް މާ ރަނގަޅަށް
9

ރައްޔިތުންނަށް ކަންތައްތައް ކޮށްދޭނަމޭ ކިޔައި ބަހައްޓާފައި މި ހުރިހާ ތަޙުޤީޤަކަށް ހުރަސްއަޅަ އި، މިއިން އެއް ވެސް
ކަމެއް، މީގެ އަސްލަށް ރުޖޫޢަނުވާނެ ހުރިހާ ގޮތަކަށް މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ތަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މި
ސަރުކާރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.ޑީ.އެންގެ މައްސަލަ އޮއްބައެއް ނުލެވޭނެ. އެމް.ޑީ.އެންއަކީ އަޅުގަނޑު އިއްޔެ
ވެސް ދެންނެވިން، އެއީ ހަމަ ސީދާ ދައްޖާލެކޭ. އެ ދައްޖާލުން ނެއްޓެން ނޭނގިގެން އުޅޭ ސަރުކާރެއް މި ސަރުކާރަކީ.
އެކަންތައް އޮއްބާލުމަށްޓަކައި ގެނެވޭ ކުއްލި މައްސަލައެއް. މި މައްސަލަ ކުއްލި މައްސަލައަކަށް ވާނެ އެއްވެސް
ސަބަބެއް ނެތް. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވަން މަސައްކަތްކުރެއްވި ކުއްލި މައްސަލައަކީ،
އެއީ ޙަޤީޤީ ކުއްލި މައްސަލަ އަކަށް މި ތަނަށް ވާންޖެހޭނެ މައްސަލައަކީ. އެ ކަންތައް، އެމް.ޑީ.އެން އުވަ އިނުލެވިގެންވާ
ވާ ލަސް، މިއީ ރައްޔިތުން މިއަދު ކަންބޮޑުވާ ކަމަކީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ
ވާހަކަ ދައްކާއިރު ގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެ ކަންތައްތައް ބަލައިލަންޖެހޭ. ސިޔާސީ ގޮތުން ބޭނުންވާ މީހެއް އެ ލިސްޓަށް
އެރުވޭ ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ މައްސަލައެއް. ޙަޤީޤީ ތަޙުޤީޤެއް ކުރެވި، އެ މައްސަލައިގައި ، ނޫނީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ
ޚިޔާނާތުގައި ބައިވެރިވާ މީހުން ރަނގަޅަށް އެބަޖެހޭ ދެނެގަންނަން. މި ސަރުކާރުން މިއަދު އޮތް އައިއްސަ އޮތް ގޮތް
ވެސް އެބަޖެހޭ ބަލައިލަން. އޭރުގައި، އޭރުގައި އޮތް ސަރުކާރުން ހުށަހެޅި މުހިންމު ބިލުތަކަށް އެމް.ޑީ.ޕީން
އިހުތިޖާޖުކުރަމުންދިޔަ އެ ބިލުތަކަށް ވ ޓުނުދޭން. އެކަމަކު ބައެއް ގާނޫނުތަކަށް ވ ޓުދީފައި ތިބި މެންބަރުން ވ ޓުދީފައި
ތިބި ގޮތް ވެސް އެބަޖެހޭ ބަލައިލަން. އެ ކަންތައްތައް، އެ ކަންތައްތައް ހިނގަ އިދިޔައީ މިތާނގައި އަޅުގަނޑުގެ
ކަނާތްފަރާތުގައި އިންނެވި އޭރުގެ ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މިހާރު ގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެސް
ހިމެނޭ ގޮތަށް އޭރުގެ ޕީ.ޖީ ގްރޫޕު އޮތީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި ، ތި ވިދާޅުވާ
ލިސްޓަކަށް އެންމެ ގިނައިން އަރާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީގެ މި ވިދާޅުވާ ބޭބޭފުޅުން.
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ބޭބެފުޅުން އެ ލިސްޓަށް އަރާނީ. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ބޭބޭފުޅުން އެ ލިސްޓަށް ނާރާނެ ގޮތެއް ނ ންނާނެ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެން މި ދެންނެވީ، އެމް.ޑީ.ޕީ މިއަދު ވެރިކަމަށް އައި އައުމުގައި އެ ފައިސާ ބޭނުންކޮށްފައި
އޮތްކަން އަޅުގަނޑުމެން ތުންތުންމަތީން ދައްކާ އަޑު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އަޑުއިވޭ. އަޙްމަދު އަދީބު ވެސް މިއަދު
ގަބޫލުކުރައްވާނެ، އަޙްމަދު އަދީބަށް އެ ޚިޔާނާތުން ލިބުނު އެއްޗަކަށްވުރެ ބޮޑަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ މީހުންނަށް އެ ފައިސާއިން
ދެވިފައިވާނެކަން. އެހެންވީމާ، އަޙްމަދު އަދީބުގެ މައްސަލަ ވެސް ބަލަން ފެށީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން، 2015
ވަނަ އަހަރު. މިއީ ޙަޤީޤަތަކީ. އެހެންވީމާ، މި ސަރުކާރު އައި އްސަ ބަލަން ފެށި މައްސަލައެއް ގެ ގޮތުގައި މާ ބޮޑަށް
ރައްޔިތުންނަށް ދައްކަންއުޅޭތީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލައިދޭން ބޭނުންވީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް. މި ތަނުގައި
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުން ފައިދާވެފައި ތިބި މީހުން ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެބަޖެހޭ ބަލައިލަން. އެހެންވީމާ، މިއަދު
ފާޑެއްގެ މަޅިއެއް ޕީ.ޖީގެ ކަރަށް އެއްލައިގެން ބޭނުންވާ ނަންތަކެއް އެ ލިސްޓަށް ގިނަކުރުމަށްވުރެ އަޅުގަނޑު މި
10

ދަންނަވަނީ، ރަނގަޅު ތަޙުޤީޤަކުން ތަޙުޤީޤުކޮށްގެން މިއަދު ވެރިކަމުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ވެރިކަމަށް އާދެވިފައި އޮތް
ގޮތް ވެސް އެބަޖެހޭ ތަޙުޤީޤުކުރަން، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރާއިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫން. ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ހަމަ އެއްގޮތަކަށްވެސް ވިދާޅެއް ނުވި
އެއްވެސް ނަމެއް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރަށް.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 1932 ގައި ރާއްޖޭގެ ފުރަތަމަ ޤާނޫނުއަސާސީ ވުޖޫދަށް އައީ އްސުރެ ، ނިމިދިޔަ 5
އަހަރަކީ މި ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި ވެސް، މި ސައުތު އޭޝިއާއަށް ބަލައިލިޔަސް އެންމެ ގިނަ ވައްކަންތައް، އެންމެ ގިނަ
ޖަރީމާތައް، އެންމެ ގިނަ ސިޔާސީ ލީޑަރުން ހައްޔަރުކޮ ށް ޖަލަށްލީ 5 އަހަރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކަމުންދާ؛ އާދެ! އެ ކޮރަޕްޝަނުގެ ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގެ އެންމެ ބޮޑު އެއް ކޮރަޕްޝަން،
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ 1.3 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑުމެ ން
ނަޒަހަރު ހިންގައިލާ އިރު އެންމެ ފަހުގެ ހިސާބުތަކުން ދައްކާ ގޮތުގައި 220 މިލިއަން ޑޮލަރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ
ކޮރަޕްޝަނަށް މިހާރު އެބަވޭ. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 3.39 ބިލިއަން ދިވެހި ރުފިޔާ. މި ފައިސާ ވަނީ ދައުލަތުން ރައީސް
ޔާމީންގެ ވެރިކަމުގައި ނަގާފަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮރަޕްޝަނުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން
މިއަދު ހިތާމަކުރަން، މި ތަނުގައި މި ކަމުގައި ޝާމިލުވި ބައެއް މިނިސްޓަރުން، ބައެއް މެންބަރުން ފާޅުކަން ބޮޑު
ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން؛ އާދެ! އެމް.ޑީ.ޕީގެ ބޮލުގައި އެ ވާހަކަތައް އަޅުވަމުންދާއިރު، އެ ބޭފުޅުން ހިންގި ޖަރީމާގެ
މަތީން އެ ބޭފުޅުން ހަނދާންނެތުނީތ ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިފްކ ؛ މިފްކ އޮތީ 600 މިލިއަން ރުފިޔާއިން
ދަރުވައިލާފަ. ކޮބައިތ އެ ލާރި؟ މި ދައްކަނީ 5 އަހަރުދުވަހުގައި އެންމެ ކުންފުންޏަކުން ސަރުކާރުން އެ ބޭފުޅުން
ނެންގެވިވަރު. މިއީ މުޅި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށަކަށް ފެނާއި ނަރުދަމާއާ އެޅޭހާ ލާރި. އަދިވެސް ހަމަ
މިތާ ތިބެގެން އެ ބޭފުޅުން އެބަ އަނގައަރުވާ. ވައްކަމޭ، އެވެނި އެއްޗެކޭ، މިވެނި އެއްޗެކޭ ކިޔައިގެން. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ؛ އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ ވެސް ވަނީ 700އާ ގާތްކުރާ ވަރުގެ މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ވެފަ.
ހުރިހާ ކުންފުންޏެއް މި އޮތީ ބަނގުރޫޓުކޮށްލާފަ. ވަކި ތަނެއް ނެތް. ވަކި ކަމެއް ނެތް. ދައްކަންޏާ ދައްކަންވީ ހަމަ
ހުރިހާ ވާހަކައެއް ވެސް. އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި 53 މިލިއަން ޑޮލަރަށް އެޅެން އޮތް އިމާރާތެއް 140
މިލިއަން ޑޮލަރަށް އަޅައި ، ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުން އަނެއްކާވެސް އެ ބޭފުޅާ ވަނީ ދައްކުވައިދީފައި ކޮރަޕްޝަނުގެ ލާމަސީލު
މިސާލެއް. ރަނގަޅު؛ އެ އިމާރާތް ވަރަށް ރީތި، ވަރަށް ޗާލު. އެހެންނަމަވެސް، ދެކުނު އޭޝިއާގެ އެންމެ އުސް ޓަވަރު
11

ދާދި އިހަކަށްދުވަހު ވެސް ކޮލޮމްބ ގައި އެ ދިޔައީ ހުޅުވިގެން. އެތަނަށްވުރެ މި 25 ބުރީގެ އިމާރާތުގެ އަގު 10 ގުނަ
ބޮޑު. އަދިވެސް އެ ބޭފުޅުން ދައްކަނީ ތަރައްޤީއޭ. ކީކޭތ ދެން ބުނާނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި
ބޭފުޅުން، މި ސަރުކާރުން ކަންތައް ނުކުރާ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި، އަހަރު ދުވަސްވީއިރުގައި 129 ޕްރޮޖެކްޓުގައި
ސޮއިކުރެވިއްޖެ. އެބޭފުޅުންނަށް ވެސް ސޮއިކުރެވުނީ 74 ޕްރޮޖެކްޓުގައި. މިހާތަނަށް 160 އަށްވުރެ ގިނަ ޕްރޮޖެކްޓުގައި
ސޮއިކުރެވިއްޖެ. ދެން ކޮންވާހަކަތަކެއްތ މި ދައްކަނީ؟ ޙަޤީޤަތުގައި ވެގެން މި އުޅޭ ގޮތަކީ، މި ސަރުކާރުގެ ސްޕީޑު
ފިސާރި ރަނގަޅަށް މި ބޭފުޅުންނަށް ފެންނަން ފަށައިފި. ދައްކާނެ މާ ގިނަ ވާހަކައެއް ނެތް. ދެން ކޮންމެވެސް ރިޕ ޓެއް؛
މީގެ ހަތަރުފަސް އަހަރެއްގެ ކުރީގެ ރިޕ ޓެއްގެ ވާހަކަ ދައްކައިގެން ، ރައްޔިތުން މި ބޭފުޅުންގެ ސިޔާސީ ހަރާކާތްތަކަށް
ނުދާތީ އެ މީހުން އެއްކުރަންވެގެން ރައްޔިތުންގެ ބޮލަށް ޗުޕި ޖަހަން ދައްކާ ވާހަކައެއް މިއީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމަށް.
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެ ފަޚުރުވެރި ބޮޑު ޕާޓީގެ
ޗެއަރޕާސަން، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން މި ހުށަހެޅި މައްސަލައަކީ ، ކުއްލި މައްސަލައަކީ ސީދާ އެމް.ޑީ.ޕީން ހުށަހެޅި މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑު ސިފަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނިމިދިޔަ ސަރުކާރު ނިމުނުއިރުގައި ރައްޔިތުން ނޫނެކޭ ބުނިއިރު، 29
މަރު، މަރާފަ. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ދަރިން 29 ކަތިލަ އި ، މަރައި، އެތައް ބަޔަކު ގެއްލުވައިލާފަ. މި ރާއްޖޭގެ
ބައިތުލްމާލުން ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން 1.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ވަގަށް ނަގާފަ. އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވަޑައިގެން މިތާގެ
ކޮމިޓީތަކުގަ އި، އި އްޒަތްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކުގައި ވިދާޅުވަނީ ، މާ ބާރުގަދަ މީހުން ތަންތަނާ
ހަވާލުވެފައި ތިބީމަ ވާ ގޮތޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވީވަރަކުން ބަލަމުންނޭ މި ދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނައިފަރު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވެއްޖެ، އެ ބޭފުޅުންގެ ސަރުކާރު ގައި މިކަން ފެށިކަމާއި، މިކަން ބެލިކަމާއި،
ބަލަމުންދިޔަ ކަމަށް ޔަޤީނުން، ކަށަވަރުން ފަޅައިނާރާނެހެން ބަލަމުން، މީހުން މަރަމުންގެންގޮއްސަވާކަން މި ރާއްޖޭގެ
ރައްޔިތުން ތުހުމަތުކުރޭ. ހަމަ ޔަޤީނުން، ރޭވިގެން ފަޅާނާރާނެހެން، ރާވައިގެން، ބަލަމުން، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔާއިން
ދެއަތުން ކަމުން ގެންދިޔައީ. މޫނުގައި ވެސް އުނގުޅައިގެން، ހާކައިގެން، ފައިސާ ކަމުންގެންދިޔައީ. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. މި ކަންކަން ބެލެންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހޭލާތިބެގެން، މަޖިލިސް ޗުއްޓީއަށް ނުގޮސް ވާނީ މިފަދަ ކަންކަން
12

ބަލައި ތަޙުޤީޤުކުރަން. ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ދޭންޖެހޭ އެންމެހައި ބާރު މުޠުލަޤަށް ދީފަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޔަޤީން،
މި ސަރުކާރާއެކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް މި އޮތީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޔަޤީން، މި ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތައް ތިބީ މި
މަޖިލީހާއެކު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އާއެކު. އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ބަލަންޖެ ހޭ. ވަކި ޕާޓީއެއް، ވަކި މީހެއް، ވަކި މީހެއްގެ
ދަރިއެއް، ވަކި އައި.ޑީ ކާޑެއް، ވަކި އަތޮޅެއް، ވަކި ރަށެއް ނ ންނާނެ. މި ޤައުމުގައި ގާނޫނާ ޚިލާފު އެއްވެސް ކަމެއް
ހިންގާފައި އޮވެއްޖެ އްޔާ ބަލައި، ޙަޤީޤީ، ޙައްޤު އަދަބު ދޭންޖެހޭ އެ މީހުންނަށް. މި ރާއްޖޭގެ ރަ އްޔިތުންގެ ފައިސާ
ހ ދަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނެތް ރައްޔިތުން އެމް.ޑީ.ޕީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް 65 ގޮނޑި ދީފައި މި
ތަނަށް ފޮނުވީމަ އައިސް، ގޮ ނޑި ހޫނުކުރަން ތިބެވޭކަށް. އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވަނީ، ރާއްޖޭގެ މ ލްޑިވްސް ޕޮލިސް
ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް މުޙައްމަދު ޙަމީދަށް، މަނިކުފާނޭ މިކަމާ ތެދުވާށޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ
މަނިކުފާނު އަރިހުގައޭ. މަނިކުފާނު ފަހަތްޕުޅުގައި މިކަމަށް ކުރަންޖެހުނު ކޮންމެ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާނަމޭ.
މިކަމަށް ބަރާބަރަށް ފިޔަވަޅުއަޅަ އި ނިންމަހަރޭ. ޝުކުރިއްޔާ އި އްޒަތްތެރި ރައީ ސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަދެވަޑައިގަންނަވާ! އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދަށް.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުށަހެޅިފައި އޮތް ކުއްލި މައްސަލަ، މިއީ ވަރަށް ޚައްސާސް މައްސަލައެއް. ވަރަށް
ރަނގަޅު ވަގުތެއްގައި ހުށަހެޅުއްވީތީ މި ކުއްލި މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފަށްފަށުން ޝުކުރު
ދަންނަވަން. އެ ދެންނެވީ ވަރަށް ބޮޑު ތެދުފުޅެއް. މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އަބަދުވެސް ވ ޓުލަނީ ރާއްޖޭގައި އިންސާފު
ޤާއިމުކުރުމަށް. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް މިނޫން ގޮތެއް ހ ދައިދިނުމަށް. މ ލްޑިވިއަން ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީ އަބަދުވެސް
މަސައްކަތްކުރަނީ އެގޮތަށް. މ ލްޑިވިއަން ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީއަކީ އާޚިރަތަށް އެދޭ، އިސްލާމީ މުޖުތަމަޢެއް ބިނާކުރުމުގެ
މަސައްކަތް އަބަދުވެސް ކުރަމުންދާ ޕާޓީއެއް. ވައްކަމާއި، މީހުން މެރުމާއި، މީހުން ގެއްލުވަ އިލުމާ، މި ދިވެހި ތާރީޚުގައި
ނުހިނގާވަރަށް މިދިޔަ 7 އަހަރު ހިނގާފައިވޭ. މިއިން އެއްވެސް ކަމަކަށް މިއަދާ ހިސާބަށް އިންސާފެއް ނުލިބޭ.
އިންސާފު ހ ދުމަށްޓަކައި ކުރި ބުރަ މަސައްކަތް މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން މިއަދު ވެސް ހިތުގައި އެބަހުރި.
ވައްކަންކުރަނީކީ ވަކި ކަމަކުން ނޫން. އެސް.ޓީ.އ ތަންތާނގައި ހުންނަ ޕްރޮޖެކްޓަރުތައް ނެގުމުގައި ވެސް ވައްކަން
ކޮށްފައި އެބަހުރި. ދަގަނޑު ހޮޅި ނެގުމުގައި ވެސް ވައްކަންކޮށްފައި އެބަހުރި. މި ހުރިހާ ކަމެއް، ފައިސާގެ ކަންކަން
ތަންކޮޅެއް ގިނަ ދުވަސްވާނެ ބަލަން. އެހެންނަމަވެސް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ވ ޓުލީ އުއްމީދާ އެއްގޮތަށް މި ކަންކަން
13

ތަޙުޤީޤުކުރެވި، މިއަށް ޙައްޤު އަދަބު ދެވެންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ޚިޔާނާތުގައި ބައިވެރިވި މީހުންނަށް
އަދަބު ނުދެވޭ ނަމަ، އެއީ މި ޤައުމަށް ލިބޭނެ އެންމެ ބޮޑު ގެއްލުން. ވަކި ތާރީޚެއްގައި މިކަން ވެފައި އޮތީކީ ނޫން.
އަނެންހެން ކާލާފައިހުރޭ ވޭތުވެދިޔަ ތަނުގައި ވެސް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ހަމަ މިދަންނަވަނީ، ކާލި މީހަކަށް
ވެއްޖެ އްޔާ ހުންނަނީ ބޮޑު މަޤާ މެކޭ ލިބިފަ. މިއަދު ހުރުމުގެ ބަދަލުގައި ކާލާފައި މި ދަނީ ރާއްޖެއިން ބޭރަށް. ގޮއްސަ
ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހުރީމާ ކައިލާ މީހާ ގެނެވޭކަށް ނެތް. މިތާ ރިހާކުރުފުޅިއެއް ނަގާ މީހާ އަށް 25 އަހަރު ޖަހައިލާފައި
އެބައޮވޭ. 33 އަހަރަށް ، 24 ގަޑިއިރުން ޙުކުމް ކަނޑައަޅާލި މީހާ، އެ ޙުކުމުން ބަރީޢަވަނީ 2 ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި.
މިގޮތަށް އިންސާފު އޮވެގެންނުވާނެ ޤައުމެއްގައި. އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވަނީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީން ވައްކަންކުރީ ،
އެއީ އަޅުގަނޑު ވިޔަސް، އަޅުގަނޑު ބޭބެ ވިޔަސް، މަންމަ ވިޔަސް، ބައްޕަ ވިޔަސް ދިވެހި ދައުލަތުން ކާލައިފައި
ހުރެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އެ މީހާއަށް އަދަބު ލިބެންޖެހޭނެ. އެ މީހާ ހިމާޔަތްކުރަން އަޅުގަނޑުމެންގެ މީހަކު ވެސް
ގޮސްގެންނުވާނެ. ގިނަފަހަރު ކަން ހިނގަނީ ވެސް، ސިޔާސީ މީހުން، އެ މީހާ ހިމާޔަތްކުރަން އުޅޭތީ އެކަން ވަނީ.
އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވަނީ، މި ދައުލަތުގެ އެބަތިބި މިހާރު ވެސް އެ ސަރުކާރުން ކާލައިގެން ތިބި މީހުން. ކީއްވެތ އެ
މީހުންނަށް ވަޒީފާގައި ތިބެވެންވީކީ؟ ތިބެވިގެންނުވާނެ. އެއީ ރައްޔިތުން މާޔޫސްވާނެ ކަމެއް. މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން
ވ ޓުދޭ ގޮތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މާ ރަނގަޅަށް އެނގިވަޑައިގަންނަ ވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ގެ
ވ ޓާ ގުޅިފައި އޮންނަނީ ޤައުމެއް ހިންގުމުގައި. މިއަދު އިތުރު އެއްވެސް ވާހަކައެއް ދައްކާނެ ޖާގައެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެންނާއި މި މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކޮށްފައި މި އޮތީ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން. މިކަން
ކޮށްފައި މި މީހުންނަށް އިންސާފުވެރި، ޢަދުލުވެރި، ޢަދުލުވެރި ހަމަ ރަނގަޅު ޖަލު ޙުކުމެއް އަންނަންޖެހޭ ދައުލަތުގެ
ފައިސާއަށް ޚިޔާނަތްތެރިވާ މީހުންނަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މިކަން ނުކުރެވިއްޖެ ނަމަ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަހީމް ޢަބްދުލްޙަކީމްއަށް.
ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަހީމް ޢަބްދުލްޙަކީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކުރީގައި މި ޤައުމު ގައި ވެރިކަންކޮށްފައި ހުރި ޢަބްދުاله
ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމަކީ ބޮޑު ވަގެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ޤައުމުގެ މަޞްލަޙަތު ނަގާލައި، މި ޤައުމުގެ
މަޞްލަޙަތު ގެއްލުވަ އިލުމަށްޓަކައި އަމިއްލައަށް ޖަލު ހަދައިގެން ގޭތެރޭގައި އިނދެގެން މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް
ނުބައި މަންޒަރެއް ދައްކަން އަނެއްކާ ވެސް މި ނުކުންނަވަނީ. އެ ކުޅުއްވަނީ ބައިކޮޅަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޔާމީން
14

ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ވެރިކަންކުރިއިރުގައި ރައްޔިތުންނަށް ވިސްނައިދޭން މަސައްކަތްކޮށްފައި އޮތީ ، މި ދުނިޔެމަތީގައި ހ ދުނު
ގޮތަކަށް އެ އެއްޗެއް ހ ދައިގެން އޭގެ އަރާމާއި ، އިއްޒަތާއި، އޭގެ ލައްޒަތު ލިބިގަތުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ވެރިޔަކަށް ހުރެ ދީނާ ބެހޭ ގޮތުން ހަޖޫޖަހައި، އެފަދަ ކަންކަން ކުރުމުން އެ ދުވަހު އަޅުގަނޑު ސުވާލުއުފައްދަން
ކޮބައިތ މި ޤައުމުގައި ތިބި ދީނީ ޢިލްމުވެރިން؟ ހުރިހާ ބޭފުޅުން ތިއްބެވީ ހަނު. ދީނުގެ ނަމުގައި މާތް ރަސޫލާ
ޞައްލަاله ޢަލައިހި ވަސައްލަމަގެ ދިފާޢުގައި ނިކުންނަވާ ބޭފުޅުން އަބަދުވެސް ނުކުންނަވަންޖެހޭނެ. އެއީ ވަކި
މޫސުމަކަށް އޮންނަ ކަމެއް ނޫން. އަދި އިސްލާމްދީން ދިފާޢު ކުރުމަކީ އެއީ . އަދި ވަކި ޝަ އިޚަކަށް ވެ ސް، ވަކި މީހަކަށް
ވެސް އޮންނަ ކަމެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ އީ ދީން ހިމާޔަތްކުރާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަންނަވަންތ !
މިދިޔަ ސަރުކާރުގެ ވައްކަމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާއިރުގައި، ޚުދު އަނބިމީހާ ނިކުމެ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުން
ވައްކަންކޮށް، މައިންބަފައިންގެ ނަމުގައި މިސްކިތް އަޅައިފިއޭ. މިވަރުގެ މުޑުދާރު ޢަ މަލުތައް ހިންގާފައި ހުރީ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ އެއާ އެކުގައި މިއަދުގެ ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން ، ހަމަ ޙަޤީޤަތަށް ވެސް
ވައްކަންކޮށްފައި ތިބި ބަޔަކު ތިބި ނަމަ، އެ ބަޔެއްގެ މައްސަލަތައް ބަލައި، އެކަން ތަޙުޤީޤުކޮށް، އެ މީހުންގެ
އިންސާފުގެ ކުރިމައްޗަށް އެބަ ގެންނަންޖެހޭ. އެއީ އަދި މި ސަރުކާރުގައި، މި ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކުގައި ތިބި މީހުން
ކަމަށް ވިޔަސް ، އަދި މިހާރު ތިބި މީހުން ހިންގާ ޢަމަލުތައް ކަމުގައި ވިޔަސް ބަލަންޖެހޭ. މި ޤައުމު އިޞްލާޙުގެ މަގަށް
ގެންނަން މި އުޅެނީ. މި ޤައު މުގެ އިޞްލާޙުގެ މަގަށް ގެންނައިރުގައި، މި ޤައުމަށް ޚިޔާނާތްތެރިވެފައި، މި ޤައުމަށް
ޣައްދާރުވެފައި ހުރި މީހަކު ކަމަށް ވާނަމަ، އެ މީހާއަށް ޙައްޤު އަދަބު ލިބެންޖެހޭ، އެއީ ކޮންމެ މީހެއް ކަމަށް ވިޔަސް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުން. މި ޤައުމަށް ދެރައެއް ވާން ދިވެހި ރައްޔިތުން ނޭދޭނެކަން
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. މި ޤައުމުގެ ހަމަޖެހުމާއި މަ ޞްލަޙަތު ނަގާލަން މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް އަދި އެ
ފުރުޞަތު ވެސް ލިބޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި ސަރުކާރުން މި ރައްޔިތުންނަށް
އަޅައިލާނެ. ސަރުކާރު އޮތީ ގަދަކޮށް. މި މަޖިލިސް މި އޮތީ ގަދަކޮށް. ދިވެހި ރައްޔިތުން މިތިބީ ގަދަކޮށް.
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ގުޑުމެއް ނުގެނެވޭނެ. އެހެން އަދި މި ސަރުކާރާ ދިމާކޮށްގެން ކުރެވޭނެ ކަމެއް އޮންނާނެ ކަމަކަށް
އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން މި ދީނުގެ ދިފާޢުގައި ވެސް، މި ޤައުމުގެ ދިފާޢުގައި
ވެސް މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ދިފާޢުގައި ވެސް ނުކުންނާނަން. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ބުނަމުން އަންނަ
ވާހަކައެއް، އެމް.ޑީ.ޕީއަކީ މި ރާއްޖޭގެ އިޞްލާޙަށް މަސައްކަތްކުރާ، މި ރާއްޖެ ބަދަލުކުރަން ނިކުތް މީހުން. މި ރާއްޖެ
ބަދަލު މި ކުރަނީ އިޞްލާޙުގެ މަގަށް. މާތްވެގެންވާ އިސްލާމްދީނާ އެއްގޮތަށް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
15

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ވަޙީދަށް.
އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ
މި ކުއްލި މައްސަލައަށް ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. މާ ގިނައިން ރައްދުދޭހިތްވާ މީހެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ނައިފަރު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިޔާމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން، މިދިޔަ ސަރުކާރުން ވަރަށް ރަނގަޅަށް
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ބައްލަވަމުންނ. އެންމެ ފުރަތަމަ އޭގެ ކަންކަން ލީކުކޮށްލެއްވި ޤާސިމް ޢަބްދުލްކަރީމް
ހިފައި ހައްޔަރުކުރީ. ލިޔެކިޔުންތައް ހުރި ވެލާނާގެ އަންދާލަން، އެތާ ހުޅުޖަހަން ރޭވީ. އެކަމާ ބަހެއް ބުނި މީހަކު
ވެއްޖެ އްޔާ ހިފައި ހައްޔަރުކޮށް، ހޭއަރުވައިލީ. މީގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް
ފާހަގަކުރައްވާފައި އެބައޮތް ؛ ވަކި ސަރުކާރެއް، ވަކި ޕާޓީއެއް ނޫން. ދައުލަތުގެ ވަޒީރުން ވެސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރުން ވެސް އަދި ދައުލަތުގެ ކޮންމެ މަޤާމެއްގައި ހުރި ބަޔަކު ވެސް މި ޚިޔާނާތުގައި ހިމެނޭނަމަ، އެ މައްސަލަ
ބަލަންޖެހޭނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ އެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ނުދައްކަން ކޮންމެހެން ޕީ.ޕީ.އެމް މީހުންގެ
މައްސަލަ ބަލާ ވާހަކައެއް. ނުވަތަ ވަކި ބަ އެއްގެ މައްސަލަ ބަލާ ވާހަކައެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޕާޓީގެ މީހަކު ވެސް
މީގައި ހިމެނޭ ކަމަށް ވާނަމަ މިކަން ބަލަންޖެހޭނެ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނައިން މިތާ ދެއްކިއްޖެ މަރުތަކުގެ ވާހަކަ. އަޙްމަދު ރިޟްވާންގެ ރިޕ ޓު ގައި ހުރި
ކަންކަމުގެ ވާހަކަ. ޝަހާދަތް ލައިދީފައި ބ ކަނޑާފައި ކުއްޖަކު ކަނޑުފެއްތި ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސާޅީހަކަށް
ފަހަރު ވަޅިޖަހާފައި މީހުން މެރި ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި އެއަށްވުރެ މާ ބޮޑު ކަމެއް ނޫންތ ، އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް އެންމެ ފުރަތަމަ ފެއްޓެވި ވާހަކައިން، އެ ވާހަކަ ދައްކާއިރަށް ބަ އެއް މީހުން ބުނޭ ދެން ރައީސް ވެސް މާ
ގިނައިން ދައްކަނީއޭ. އެއީ ދެން އެހާ ދައްކާ ކަހަލަ ވާހަކައެއް ނޫނޭ. ޖިހާދަށް، ހަނގުރާމައަށް މީހުން ދާ ވާހަކަ.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ ދިވެހި ދަރިން، ސުނާމީ ކާރިސާގައި މަރުވި ދިވެހީންނަށްވުރެ ގިނަ
ދިވެހި ދަރިން ހަނގުރާމަތަކަށް ގޮސް މަރުވި ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ، ރާއްޖޭގެ ކުޑަ
ރަށެއްގެ މަދަރުސާއެއްގައި އުޅޭ ކުޑަކުދިންނަށްވުރެ ގިނަ ކުދިން ހަނގުރާމަ ހިނގަމުންދާ ތަންތަނުގައި ފޭލިގެތަކުގައި
ހާލުގައި ޖެހިފައި ތިބި ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެޔޮވަރު ރަށެއްގަ އި ކުނިކަހަން ނުކުންނަ އަންހެނުންނަށްވުރެ ގިނަ
ދިވެހި އަންހެނުން ހަނގުރާމަވެރި ތަންތަނުގައި، ފޭލިގެތަކުގައި ހާލުގައިޖެހިފައި ތިބި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. މިހާރު ނޫހުގައި 18 އޮކްޓ ބަރު 2017ގައި ލިޔެފައި އޮތް ރިޕ ޓެއް.
ހަނގުރާމައިން އެނބުރި އައި ދިވެއްސެއްގެ ވާހަކަ. އެއީ އޮޅުވަ އިލުމެކޭ ކިޔާފަ. މީހުން ޓްރެއިންކުރާ ގޮތުގެ ވާހަކަ.
16

މިސްކިތްތަކަށް ދާ ކުދިން ނަގައި، އެ ކުދިންގެ ސިކުނޑި ދޮވެލާ ގޮތުގެ ވާހަކަ. އެ ކުދިން ހ ދާފައި ހުރި
ސެޓްފިކެޓުތަކާއި ކިޔެވިކިޔެވުންތައް ނައްތަ އިލައި، އެ ކުދިންގެ އައި.ޑީ ކާޑާއި ޕާސްޕ ޓަށް ދަންދެން ނައްތައިލާ ގޮތުގެ
ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެކަން ކުރާ މީހުން ވަރަށް އިންތިޒާމުވެގެން ، ރޭވިގެން މިތާ އުޅޭ ވާހަކަ. ލޭ ހުއްދަކުރާ
ވާހަކަ. އަނެއް ކާ ހަމަ އިހަކަށްދުވަހު މަރު ކޮމިޝަނުން އުސްތާޛު ހުސްނު ސުޢޫދު އެ ވާހަކަތައް ހާމަކޮށްދެއްވައިފި.
ބިރުވެރި ވާހަކަތަކެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިރުވެރި، ނާމާން ވާހަކަތަކެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ކަންކަން ބެލެނީކީ
ނޫން. މި ކަންކަން ބެލެނީކީ ނޫން. އަނެއްކާ މި ހުރިހާ ބިރުވެރިކަމެއް ހިންގި މީހުންނާއި ، މި ހުރިހާ މަރުތަކާއި، މި
ހުރިހާ ވައްކަމާއި ، މިހުރިހާ ޖަރީމާތަކެއްގެ ފަހަތުގައި ތިބި އެންމެން އަނެއްކާ ރާއްޖޭގައި އުފެދިފައި އޮތް ހެޔޮ ވެރިކަމާ
ދިމާކުރަން އެ އުޅެނީ. އަނެއްކާ މި ޤައުމު ފަސާދަކުރަން އެ އުޅެނީ. އަނެއްކާ ކުރިއަށް އޮތް ފަސްދިހަ އަހަރު ވަންދެން
މި ޤައުމު ހައިޖާނުގެ ތެރެއަށް ވައްޓާލަން އެ އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި މައްސަލަ މި ހިނދުން
މިހިނދަށް ހުރިހާ ކަމެއް ހުއްޓާފައި ވެސް މިކަން ބަލަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމު މި ފުން
އަނދަވަޅުން އަރުވަން އެބަޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ވާހަކަ ދައްކަންޖެހޭ އެބަ. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ އެ
اله
ބޭފުޅުންނަކަށް ހަޖަމެއް ނުވާނެ. ޢަބްދު ޔާމީނެއް ނޫންތ ވިދާޅުވީ، އެ ބޭފުޅުން ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު
ޝިޔާމުމެން އަޅުގަނޑު ވަށަ އި ޠަވާފުކުރަނީ ހަދިޔާގެ ގޮތުގައި ޑޮލަރު ލިބޭތީއޭ. ޢަބްދުاله ޔާމީނެއް ނޫންތ ވިދާޅުވީ،
ޝިޔާމުމެންނަށް އަދީބު ފައިސާ ދެއްވީ އަޅުގަނޑުގެ ފައިސާއޭ. އެގޮތަށް އޮޕަރޭޓުކޮށްފަ އި ތިބި ބަޔަކު ދައްކާ ވާހަކަ؛
ރަނގަޅު، ރިޟްވާނުގެ މައްސަލަތަކާއި މަރުތަކުގެ މައްސަލަ ޔާމީން ދިޔައީ ބައްލަވަމުން. އެކަން ފެނޭ އޭރުގައި ހ މް
މިނިސްޓަރު ޢުމަރު ނަޞީރަށް ، ޢަބްދުاله ޔާމީން ފޮނުވާފައި ހުރި މެސެޖުތަކުން. އުމަރޭ، މާ އަވަހަށް ކޮންމެހެން ތި
މައްސަލަ ބަލާނެ ކަމެއް ނެތޭ. މައްސަލަ ބެލިކަން އެނގޭނޫންތ ޢާއިލާއިން ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަށް ދިޔައިމާ ކުރީ
ފުރައްސާރައިން. ނޫސްވެރިޔަކު ޔާމީން ކައިރީގައި ރިޟްވާނުގެ މަރާ ބެހޭ ގޮތުން، ރިޟްވާނާ ބެހޭ ގޮތުން
ސުވާލުކޮށްލީމާ ދެކޮނޑު އަރުވާލި ގޮތުން ވެސް އެނގޭނޫންތ އެ ކަންކަން ބެލި މިންވަރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
މިކަމަށް ވަޢުދުވެގެން މި ސަރުކާރަށް ވ ޓުދިނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިކަމަށް ވަޢުދުވެގެން މަޖިލީހުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވ ޓުދިނީ. މިކަން ނުވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން މިތާ ތިބޭނެ ކަމެއް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ރެޔާއި ދުވާލު ހުޅުވާފައި ބަހައްޓައިގެން ނަމަވެސް މިކަން ކުރަން.
މިކަން ނުކޮށް ހޭދަވާ ކޮންމެ ދުވަހަކީ، މި ޤައުމުގެ ހަޔާތުގައި ނުރައްކާތެރި ދުވަހެއް. މިއީ ފިތުނަފަސާދަ އުފައްދާ
މީހުން، މި ބިރުވެރި ކަންކަން ހިންގާ މީހުން، މި އަޑީ ދައުލަތުގެ؛ އަނދިރި ދައުލަތުގެ މީހުން، މި ރާއްޖެ އުފެއްދި
ބޮޑެތި ވަގުން؛ މިދެންނެވި، ރައީސް ވިދާޅު ވާހެން ކަންނެލި އޮނޑިއެއްގެ ބަރާކުރާހާ ފައިސާ މި ދައުލަތުން ލޫޓުވާލި
މީހުން، މި ޤައުމު އަނެއްކާ ބޮޑު އަޑިގަނޑެއްގެ ތެރެއަށް ވައްޓާލަން، މި ޤައުމު ފަސާދަކުރަން، މި ޤައުމު ގެ
ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ބައިބައިވުން އުފައްދަ އި، މި ޤައުމުގައި އަހުލީ ހަނގުރާމައަކަށް ދި ޔުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން
17

އެބަޖެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް ހުއްޓާފައި ވެސް މިކަމާ އިގެން އުޅެން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން ހެންވޭރު
ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވީތީ . ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހަޅާފައިވާ
މައްސަލަ މައްސަލަ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ބަލައިގަންނަން. އަދި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން، މި މައްސަލައިގައި
ބަހުސްކުރަން ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ބަހުސްކުރެވޭވަރަށް ގަޑި އިތުރުކޮށްދެވެން އޮތްނަމަ، ގަޑި އިތުރުކޮށްދެވޭނެ
ގޮތެއް ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް. މި މައްސަލައިގައި މައިގަނޑު ދެ ކަމެއްގެ ވާހަކަ މި އޮތީ. ތިން ކަމެއްގެ ވާހަކަ. ގޮތް
ނޭނގޭ ގޮތަށް މަރުވެފައި ތިބި ބައެއްގެ ވާހަކައާއި، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ވާހަކައާއި، މިކަންކަން ބެލުން ލަސްވާ
ވާހަކަ. ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ލަސްވުމަކީ މައްސަލަ އެއް. ވަރަށް ބައިވަރު ކަންކަން ލަސްވީމާ، މި
ހިސާބަށް މި ޤައުމު ގޮއްސަ މި އޮތީ. އެންމެ ފުރަތަމަ ދުވަހު ކަންމަތީ ހޮޓަލުން ވިކުރާ ނެގި މައްސަލަ ބެލި ނަމަ،
މ ކަމް މައްސަލައެއް ނައިސް. އޭގެން ގެއްލުނު 8 ސަތޭކަ މިލިއަން. މ ކަމް މައްސަލަ ބެލިނަމަ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ގެ
މައްސަލައެއް ނާންނާނެ. 1.5 ބިލިއަން. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ މައްސަލަ ބެލިނަމަ، ޞަދަޤާތު ފައުންޑޭޝަން
މައްސަލައެއް ނާންނާނެ. އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގޭ ގެއްލުނު އަދަދެއް. އެ އަދަދު އަދި ބަލައި ނުނިމި އޮތީ. ލަސްވުމަކީ
މައްސަލައެއް ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ، 29 މީހުން، ދިވެހި ރައްޔިތުން މި ރާއްޖޭގެ މަގުތައް
މައްޗަށް މަރާލި ވާހަކަ. މަރާ ވައްޓާލީ ؛ އިސްލާމުން. އޭގެތެރެއިން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއް ވެސް ހިމެނޭ
ގޮތަށް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މިތިބީ ބިރުވެރިކަމެއްގަ އި. ރޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހޮޓަލަކަށް ވަނީމާ ބުނީ، މި
އަންނަނީއޭ އެއްކަލަ ލާދީނީ މީހާ. އަދި އޭނަ ބުނީ، އެއަށްވުރެ ބިރުގަންނަ ވާހަކައެއް. އޭނަ ހާދަ ވައްތަރޭ އަފްރާޝީމާ.
އަޅުގަނޑު ވެސް ބިރުގަތް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ގެ ވެސް އޮވޭ އެދުމެއް. އަޅުގަނޑަށް ހަމަލާއެއް ދިނަސް، ފުރަގަހުން
ނުދެއްޗޭ. އަޅުގަނޑަށް ދެއްޗޭ ކުރިމަތިން. އަޅުގަނޑަކީ ވެސް މުސްލިމު ފިރިހެނެކޭ. އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުން މި
ކަންކަން އަވަހަށް ބަލަން. ޑރ. އަފްރާޝީމްގެ މައްސަލައަށް ވެސް އިންސާފެއް ލިބެން. ހަމަ އެހެން
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ވެސް. މުދަލަކީ ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިސްލާމްދީނުގައި ޙުރުމަތްތެރިކޮށްހިތަން
އަންގަވާފައި އޮތް އެއްޗެއް. މުދަލަކީ ވެސް. ހަމަ އެހެން ފުރާނައަކީ ވެސް. އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ ވައްކަމުގެ ވާހަކަ.
މީހުންގެ، ރައްޔިތުންގެ މުދާ ވަގަށް ނަގާފައި ހުރި ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ، 750 ފްލެޓު މުޢިއްޒު ދިނީ
18

ވަގަށޭ. އެ މައްސަލަ ބަލަންޖެހޭނޭ. ލަސްވެއްޖެއްޔާ މާދަމާ އޭނަ އަޅާނޭ އަނެއް 12 ހޮޓާ. މި މައްސަލަ ބަލަންޖެހޭނެ.
މިއީ ކުއްލި މައްސަލަ. މި މައްސަލަ ނުބަލާ ލަސްވަންޏާ މާދަމާ ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އިތުބާރެއް ނުކުރާނެ.
މި މައްސަލަ ނުބެލި ގިނަ ދުވަސް ވާހާ ހިނދެއްގައި، މި ޤައުމުގެ އެހެން މައްސަލަތައް ވެސް ބަލަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު
އެދެން، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ބަލަން ފެށީ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ކުރީގެ ސަރުކާރަކުން ނޫން. އެ ސަރުކާރުން
ބެލީ އޭރުގެ މަހާރެހެންދީގައި އެޅި ރެނދެއް. އެ ބަލަމުންދަނިކޮށް އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ މީހަކު
ކުށްވެރި ވީ. އެއީ ވީ ގޮތަކީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ރައްދުދޭކަށް ނޫން. ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް
މިކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތް ސާފުކޮށްލަދިނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމަށް.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2018 ވަނަ އަހަރު 23 ސެޕްޓެންބަރުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުން ވެސް އަދި
ހަމަގައިމުވެސް އަޅުގަނޑު މި ސަރުކާރަށް ވ ޓުދިނީ މަގެއް އަޅާކަށް ނޫން. ބުރިޖެއް އަޅާކަށް ނޫން. ޢުމްރާނީ
ތަރައްޤީއެއް ހ ދާކަށް ނޫން. ހަމަ އެންމެ ބޭނުމެއްގައި، އި އްޒަތްތެރި ރައީސް. އިންސާފު ހ ދަން. އަޅުގަނޑު
ހަމަގައިމުވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ސަރުކާރުގެ ، ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ އެންމެ މުހިންމު ވަޢުދަކީ
އިންތިޤާލީ އިންސާފު ޤާއިމުކޮށްދިނުން. މި ރާއްޖޭގައި އިންސާ ފަށް އެދި އެތަކެއް އަހަރެއް ވަންދެން އާދޭސްކޮށްކޮށް ތިބި
ޢާއިލާތަކަށް އިންސާފު ހ ދައިދިނުން. މި ރާއްޖޭގައި ވައްކަންކޮށްފައި ތިބި މީހުން ޖަލަށް ލައި، އެ މީހުންގެ މައްޗަށް
ހުކުމް ތަންފީޒުކޮށްދިނުން. އެއީ މި ސަރުކާރުގެ މި ދައުލަތުގެ އެންމެ މުހިންމު ވާޖިބަކަށް މިހާރު ވާންވާނެ ކަމަކީ.
އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން، މަޖިލިސް މެންބަރެއްގެ
ހައިސިއްޔަތަކުން ނޫން. އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން މިއަދު އަޅުގަނޑު އެންމެ ދެރަވާ ސަބަބަކީ ، އަޅުގަނޑު
އެންމެ ހިތާމަކުރާ އެއް ސަބަބަކީ، މި ރާއްޖޭގައި އިން ސާފަށްޓަކައި މަސައްކަތް ކުރި، ޒަމާނުއްސުރެ އިޞްލާޙީ
ހަރަކާތުގައި އެންމެ ކުރީ ސަފުގައި ތިބި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީ މިއަދު ސަރުކާރުގައި އޮވެމެ ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މިކަންކަމާ މެދު ފިޔަވަޅުއެޅުން ލަސްވަމުންދާތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުތަކުގެ ވާހަކަ ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ރިޔާސީ
ކޮމިޝަނުން ވެސް ހެއްކާއި ގަރީނާއާ؛ ހުންނަންވާ ހުރިހާ އެއްޗަކާ އެއްކޮށް ބޮޑު ރިޕ ޓެއް ނެރެ، މި ރާއްޖޭގައި
ހާމަކުރިއިރު، އޭގެފަހުން މިހާރު ދެމަސް، ތިންމަސް ވެގެންދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމަ އެޅުނު އެއްވެސް
19

ފިޔަވަޅެއް ނެތޭ. އިންސާފަށް އެދި އޭރުއްސުރެ އާދޭސްކުރަމުންދިޔަ ޢާއިލާތައް މިއަދު ވެސް ހަމަ އެ އާދޭސް ކުރުމުގެ
މަތީގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރެއްގެ ގޮތުގައި ހުރެ ލަދުގަންނަނީ، ދެރަވަނީ،
ހިތާމަކުރަނީ ރިޟްވާނުގެ ޢާއިލާއިން މިއަދު ބުނަމުންދާތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގައި ،
އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރު ގައި އެ ޢާ އިލާއިން ބުނަމުންދާތީ، ތިމަންނާމެންނަށް އިންސާފެއް ލިބޭނެކަމުގެ އުއްމީދެއް ނެތޭ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިހަކަށްދުވަހު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއެއްގަ އި
ހާމަކުރައްވައިފި، ކެބިނެޓުގެ ވަޒީރުންނާއި، ދައުލަތުގެ ކ ޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުންނާއި ، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ބައެއް
މެންބަރުން ވެސް ހިމެނޭ ގޮތުން އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ގެ ލިސްޓުގައި ހިމެނެއޭ. އެކަމަކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
އަޅުގަނޑަކަށް މިއަދު ހަމަ އެއްވެސް އުއްމީދެއް ނެތޭ އެ މީހުން އިންސާފުގެ ކުރިމައްޗަށް އަންނާނެކަމުގެ. އެއީ
ކީއްވެގެންތ ؟ މަރުތަކުގެ ކޮމިޝަނުގެ ރިޕ ޓަށް ވެސް އެޅުނު ފިޔަވަޅެއް މިހާތަނަކަށް ނެތް. ހަމަގައިމުވެސް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާ މިންވަރަށް ފިޔަވަޅުއެޅުނު ނަމަ، މިއަދު މަގުމަތީގައި އަޅުގަނޑު ހިނގާއިރު އަޅުގަނޑަށް އެ ސޭފްޓީ،
ރައްކާތެރިކަމުގެ އިހުސާސްކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑެއް ނުޖެހޭނެ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ އޮފިސަރެއް ގޮވައިގެން މިއަދު
މަގުމަތީގައި ހިނގާކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ އިހުސާސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭ ނަމަ. މިއަދު ދައުލަތުގައި،
އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގައި ތިބެމެ، މި އިންސާފު، މި ރައްކާތެރިކަން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން
ހ ދައިދިނުމަކީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ އެންމެ އިސް ވާޖިބުކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. ބަޖެޓު ފާސްކޮށް، ބުރިޖު
އަޅައި ، މަގު އަޅަ އި، މިއީކީ ނޫނެއް ނޫންތ އަޅުގަނޑު މެންގެ ފ ކަސް މިއަދު އޮންނަންވީ ކަމަކީ؟ ފުރަތަމަ
ރައްކާތެރިކަން. އިންސާނަކު ދިރި...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ޝިޔާނަށް.
ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޝިޔާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ހެންވޭރު ހުޅަނގު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް މި ހުށަހެޅި ކުއްލި މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ އެއާއެކީގައި ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ބަހުސްގެ ވަގުތު
އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ ވާހަކައަކީ ޚިޔާނާތުގެ ބޮޑު މައްސަލައެއް ގެ ކަމުގައި މުޅި ދިވެހިރާއްޖެ
20

ގަބޫލުކުރާ އެއް ޙަޤީޤަތް. މިކަންކަން ނުބެލި ލަސްވަމުންދާ އެންމެ ދުވަހަކީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން، ދިވެހިންނަށް
ބޭނުންވެގެން މި އުޅޭ އިންސާ ފު ޤާއިމުކުރުމަށް މުޅި ދައުލަތުން ދެއަތުން ކަމުންދިޔަ ފައިސާ މި ދައުލަތަށް ނުވެއްދި ދާ
ކޮންމެ ދުވަހަކީ މި ދަ އުލަތަށް ލިބިގެންދާ ގެއްލުމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އޭރުގައި ވެސް ވައްކަންކުރި މީހުން
އަދިވެސް ތިބީ ހަމަ އުފަލާއި މަޖަލުގައި. އަދިވެސް ދަނީ ސަރުކާރަށް، އަދުގެ ސަރުކާރަށް ހަމަ އެކިއެކި ގޮތްގޮތުން
ގ ނާކުރަމުން. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ގޮވާލަން، އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް ގަރާރުގައި ފާހަގަކުރި
ފަދައިން، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުގެ ނަންތައް ހާމަކޮށް، އެ ފަރާތްތަކާ ދޭތެރޭ
އަޅަންޖެހޭ އެންމެހައި ފިޔަވަޅުތައް ބާރު ސްޕީޑެއްގައި ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގެ ފަރާތުން ހަލުވިކަމާ އެކީގައި ، މިކަމާ
ގުޅި ގެން އަޅަންޖެހޭ އެންމެހައި ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދާނެ
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ ތެރެއިން ގުޅިގެންގޮސް އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގެ ދެ ޓަވަރު އިމާރާތް. އެއް ޓަވަރު އެރީ
މާފަންނުކޮޅުން. އަނެއް ޓަވަރު އަރަމުން އެހެރެގެންދަނީ އި އްޒަތްތެރި ރައީސް، ހެންވޭރު ކޮޅުން. ދާޖަހައިގެން މިހާރު އެ
ހުރީ އަމިއްލައަށް ޖަލަކަށް ހަދައިގެން އެތަނަށް ވަދެ ، ޢަބްދުاله ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް. އަމިއްލަ ގޭގައި ، އަމިއްލަ
ވެރިކަމުގައި އަމިއްލަ ގޭގައި ތިޖޫރީ ހަދައިގެން؛ ތިޖޫރީ ހަދައިގެން އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ގެ ޑޮލަރު ވައްދައިގެން އެ
ގުނަން އިނީ ރުބޭލް ގޮވައިގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި އީ ރާއްޖޭގެ ރަ އްޔިތުންނަށް ސާފުވާ ކަމެއް. އަދިވެސް ޔާމީން
މަސައްކަތްކުރަނީ މިކަން އޮއްބާލަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޑރ. އަފްރާޝީމް ޢަލީގެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ކިތައް
މީހުން މަރައިފިތ ؟ މި ތަޙުޤީ ޤު ފެށުމާ އެކީގައި އެކިއެކި ގޮތްގޮތުން ފުލުހުންގެ ތެރެއިން ކިތައް މީހުން ނިޔާވެގެން
ހިނގައްޖެތ ؟ ފުލުހުންގެ ތެރެއިން ކިތައް މީހުން ގޮތް ނޭ ނގި މަރުވެގެން ހިނގައްޖެތ ؟ ސިފައިންގެ ތެރޭގައި ތިބި
ކިތަކެއް މީހުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގޮތް ނޭނގޭ ގޮ ތަށް؛ ރެޑްބުލް ދަޅެއް، ފެންފުޅިއެއް ބޮއި ގެން މަރުވެގެން
ހިނގައްޖެތ ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ ކަންކަން. ހަމައެއާއެކީގައި މި ދެންނެވި ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
ވައްކަންކޮށްފައި ތިބި ބޭބޭފުޅުން އެބަ ތިއްބެވި، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ފައިސާގަ އި ޖެހިފައި ތިބި، އޭގެ ރަށްތަކުން
މަންފާ ލިބުނު މީހުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަންނެލި އޮޑިފަހަރާއި، ސަފާރީ ބ ޓުފަހަރާ، އަދި މިހެންގޮސް ޕެޓްރ ލް
ޝެޑްތައް ހިންގަމުންދިޔަ ބޭބޭފުޅުން މި މަޖިލީހުގައި ވެސް އެބަ ތިއްބެވި. މި ކަންކަން ބެލި ފިޔަވަޅު އެޅެން އެބަޖެހޭ.
މި ބޭބޭފުޅުންނަށް ހިނިއައިސްގެން ތިބެވެން ނެތްކަން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދައްކަންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް . ރޭވިގެން
މި އުޅޭ ކަމަކީ، ބަޣާވާތެއް ރޭވިގެން ގޮސް މުޅި ކުނު ޒޫ ފުރައިފި. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެންމެން
ގޮސް މުޅި ކުނޫޒުތެރެ ރައީ ސް، ފުރާލައިފި. މިއުޅެނީ މި މައްސަލަ ބަލަން ތައްޔާރުވާތީ. މި މައްސަލައިގައި
ސީރިއަސްކަން އެނގޭތީ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ދޫނުކުރާނެ ކަމެއްކަން އިނގޭތީ، މިއީ ވެގެން މިއުޅޭ ގޮތަކީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ސަރުކާރަށް ގޮވާލަ ން ހަމަ ވަކި ޕާޓީއެއް، ވަކި މީހެއް، ވަކި ފަރުދެއް؛ އެއީ ވަޒީރެއްތ ، ފަނޑިޔާރެއްތ ،
ފުލުހެއްތ ، ސިފައިންގެ މީހެއްތ ނުބަލާ، މި މައްސަލަ ބަލައި، އެ ބޭބޭފުޅުންގެ ނަންތައް ހާމަކޮށް، ވީ އެންމެ
21

އަވަހަކަށް ފިޔަވަޅުއަޅަ އި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހ ދައިގެން ވިޔަސް މި ދައުލަތަށް ވައްދަންޖެހޭ ފައިސާއެއް ވެއްދުމަށް
އަޅުގަނޑު ގޮ ވާލަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޅިން އައު ޞިއްޙަތަކާއެކު
ޔާސިރު ޢަބްދުއްލަޠީފް.
ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެ ންބަރު ޔާސިރު ޢަބްދުއްލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބަލައިލިކަމުގައި ވިޔަސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތިން ބައިކުޅަ
ދެ ބައިގެ ގޭގެ ފާރުގައި ރީ ނދޫކުލަ ލައިފައި ލިޔެފައި އެބަހުރި، އިންސާފުގެ މަގަށް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު
މަގުމަތީގައި ހިނގާއިރު ވެސް ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން އޮތް ކަމެއް. މި ކަންތައްތައް އަވަސްކުރުމަށްޓަކައި މި ކުއްލި
މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށްޓަކައި ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފަ ށް ނުހަނު
އިޚުލާޞްތެރިކަމާއެކު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިމިދިޔަ
ތަނުގައި ފެނިގެން ހިނގައްޖެ ވަރަށް ހިތާމަވެރި ކަންތައްތަކެއް. އާދެ! ތަރައްޤީގެ ނަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ފައިސާއިން
ވައްކަންކުރުން އެއީ އ ކޭ ކަމެއް ކަމަށް ދެއްކުމަށް އޭރުގަ އި ރައީސްކަން ކުރެއްވި ބޭފުޅަކު ތަފާތު އެތަކެއް ތަންތަނުގައި
މަސައްކަތްކުރައްވާފައިވާކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު އެބަ ގަބޫލުކުރެވޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން ހުރި
ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކިއެކި ވީޑިއ ތަކުންނާއި އެކިއެކި ތަންތަނުން އެ މަންޒަރު އެބަފެނޭ، އެ ބޭފުޅާ ދެއްކެވި
ވާހަކަތައް. ދަންނަވާލަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ހަމައެކަނި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ އަޅުގަނޑުމެން މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީގައި ބަލާއިރުގައި ވެސް 1.5 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ސާފުވޭ ވައްކަންކުރެވިފައި ހުރި މިންވަރު.
މިއީކީ ކުޑަ އަދަދެއް ނޫން. ހަމައެކަނި ރެކ ޑުކުރެވިފައި ހުރިވަރު އިނގޭތ . އަޅުގަނޑުމެން މި ފައިސާ ކޮބައިތ ، މި
ވާހަކަ ދައްކަންފެށީމާ؛ ހަމައެއާއެކީގައި މި ކަންތައްތައް ހު އްޓުވުމަށްޓަކައި މިއަދު ސިޔާސީ ގޮތުން އެހެން ކަންތައްތަކެއް
ރާވާކަން ދިވެހި ރައްޔިތުން ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ ދެނެގަންނަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، މިއަދު
މައްސަލަތަކެއް ބެލުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްކުރެވޭ ހިނދު، ހަމައެއާއެކީގައި އެހެނިހެން ކަންތައްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ
ތެރޭގައި ބެލުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްކުރެވެން ހެދީމާ ސިޔާސީ ގޮތުން ފައިދާ ނަގައި، މި މައްސަލަތައް އޮއްބާލުމަށްޓަކައި
މި ވައްކަންތައްތައް ކުރި ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތްކުރާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މި މައްސަލަތައް ކުރިއަށް
ގެންދިއުމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އޭރުގައި ވައްކަންކޮށްފައި ތިބި ވަޒީރުން މިއަދު ބިޒްނަސް ކްލާހުގައި
އައިސްކްރީމް ބޮމުން ދަތުރުކުރެވިގެންނުވާނެ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް،
22

ހިތާމަޔަކީ އަދިވެސް ވައްކަންކުރި ވަޒީރުން ހަމަ ހަމަ ޖެ ހިލާފައި އެބަ ދަތުރުކުރަމުންދޭ ސިންގަޕޫރަށާއި އެހެން
ޤައުމުތަކަށާ. މި ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަޖެހޭ ހުއްޓުވެން. އެހެންނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށެއް އިތުރު
ވާހަކައެއް މި މަޖިލީހުގައި ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތެއް ނެތް. އަދި ހަމައެއާއެކީގައި ފާހަގަކުރަން، އަޅުގަނޑު އެދެނީ މިއަދު
ވަކި ޕާޓީއެއް ނޫން. އަޅު ގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ ވަޒީރުންކަމުގައި ވިޔަސް ، އިއްޔެގެ ވަޒީރުންކަމުގައި ވިޔަސް ، ދެން
އަންނަން އޮތް ވަ ޒީރުންކަމުގައި ވިޔަސް ، އަދި މަޖިލިސް މެންބަރެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ވައްކަންތަކުގައި ޝާމިލުވާ
ފަރާތްތަކުގެ ނަން ހާމަކޮށްދެއްވަ އި، އަދި އެ ފަރާތްތަކާ ދޭތެރޭގައި އަވަސް ފިޔަވަޅު އަޅައިދެއްވާށޭ. އެހެންނޫނީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޤައުމު މި ދާ މިސްރާބުން ގެންދަން، އަނބުރާ ނުގެނެވޭނެ ހިސާބަށް ދިއުމަކީ ވަރަށް
އެކަށީގެންވާ ކަމެ އް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިލްޔާސް ލަބީބަށް.
ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބް ވާހަކަދެއް ކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގަ އި ހިނގި އެންމެ ބޮޑު އެ އް ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލަ އަކީ
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ. އެ މައްސަލައިގައި ވަރަށް ގިނަ މީހުންނަށް މީގެ ފައިދާ އެކި ގޮތްގޮތަށް ލިބިފައިވާ
ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ގަބޫލުކުރެ ވޭ. ޚާއްޞަކޮށް ، ރައީސް ޔާމީނާ އި އޭރުގެ ނަ އިބު ރައީސް އަޙްމަދު އަދީބާ ދެ
ބޭފުޅުން ހިންގި މި ޖަރީމާއަކީ އަޅުގަނޑުމެން އިންތިހާއަށް ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އިހަށްދުވަހު އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ސާފުވެގެންދިޔަ ކަމަކީ، މިކަމުގައި ބައި ވެރިވި ބޭފުޅުން މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ ވަޒީރުންގެ ގޮތުގައި ތިއްބެ ވިކަން.
ފަނޑިޔާރުން؛ އިންސާފު ޤާއިމުކޮށްދޭން ތިބި ފަނޑިޔާރުގޭގައި ތިބި ފަނޑިޔާރުންގެ ތެރޭގައި މީގެ ފައިދާ ލިބުނު
ބޭފުޅުން އެބަ ތިއްބެވިކަން. މި އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ
ބައެއް ބޭފުޅުން ތިއްބެވިކަން. މި ބޭފުޅުން މި ތަންތާ ތިއްބަވައިގެން މި ކުރައްވާ މަސައްކަތް އަދި މި ތަޙުޤީޤުތައް
ހިންގާއިރު މީގައި އުނދަގޫތަކެއް ދިމާވާނެ. ދިވެހި ދައުލަތަށް، ފުލުހުންނަށް، އެސެޓް ރިކަވަރީ ކޮމިޝަނަށް،
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް، އޭ.ސީ.ސީއަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮވާލަނީ ، މި މައްސަލަތައް ބަލައި އަވަސްކޮށް ، ފިޔަވަޅު
އަޅަންޖެހޭ މީހުންނާ ދޭތެރޭގައި ފިޔަވަޅުއަޅުއްވާށޭ. އެއީ މިހާރުގެ ވަޒީރެއް ވި ޔަސް، ކުރީގެ ވަޒީރެއް ވިޔަސް ، ކުރީގެ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިޔަސް، މިހާރުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއް ވިޔަސް ، ކުރީގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރެއް ވިޔަސް ، ކުރީ ގެ ފަނޑިޔާރެއް ވިޔަސް ، މިހާރުގެ ފަނޑިޔާރެއް ވިޔަސް، އެ މައްސަލަ މިހާރުން މިހާރަށް
23

ބަލައި، ތަޙުޤީޤުކޮށް، އަ ވަސްކުރައް ވާށޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު އެބަލިބޭ އޭ.ސީ.ސީގެ ތެރޭގައި ތިބި؛ މިހާރުގެ
ކޮމިޝަން މެންބަރުން ވާހަކައެއް ނޫން. އޭ.ސީ.ސީގެ ތެރޭގައި ތިއްބެވި ބައެއް ބޭފުޅުން މި މައްސަލަ ލަސްކުރައްވަން
މަސައްކަތްކުރައްވާ ވާހަކަ. ފުލުސް އޮފީހުގައި ތިއްބެވި ތަޙުޤީޤުކުރައް ވަން އުޅުއްވާ ބައެ އް ބޭފުޅުން މި މައްސަލަ
ލަސްކުރައްވަން، ހުއްޓުވަން، އެހެން މިސްރާބަކަށް ގެންދަން މަސައްކަތްކުރައްވާ ވާހަކަ. މި ފަރާތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގޮވާލަން އޮތީ، އެއްވެސް ބޭފުޅަކު މި އެހެން ދިމާލަކަށް ގެންދަން މަސައްކަތްކުރައްވާނެ ކަމެއް
ނެތޭ. ދިވެހި ދައުލަތަށް، ޕޮލިސް ކޮމިޝަނަރަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މި ތިބީ
އެމަނިކުފާނުގެ ފަހަތްޕުޅުގައޭ. މި މައްސަލަ ބަލައި ތަޙުޤީޤުކޮށް، އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް މި މަޖިލީހުން ދޭންޖެހޭ
އެއްބާރުލުން އަޅުގަނޑުމެން ދޭނަމޭ. ދިވެހި ދައުލަތަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގޮވާލަން، އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ މި
މައްސަލަ ބަލައި، ތަޙުޤީޤުކޮށް އެކަމަށް އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅެއް އެޅުމަށް މި މަޖިލީހުން ދޭންޖެހޭ އެއްބާރުލުން ދިނުމަށް.
އެކަން ކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި ދައުލަތަށް މި ގޮވާލަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް
މަރުތައް ބެލުމަށް، ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްފަހު ރިޕ ޓެއް އެކުލަވަ އި ލާފައި ޑްރާފްޓެއް މި މަޖިލީހަށް ލިބުނު. އުސްތާޒު ސުޢޫދު
ތައްޔާރުކުރައްވާފައި ވާ، ސުޢޫދުގެ ކޮމިޝަނުން ތައްޔާރުކުރެ އްވާފައިވާ ރިޕ ޓް. އެ ރިޕ ޓުގައި އެބަހުރި، މި ރާއްޖޭގައި
ހައްދުފަހަނައަޅާފައިވާ މީހުން ސީރިޔާއަށާއި އެކި ޤައުމުތަކަށް މީހުން މި ފަސްގަނޑު ގައި ތަމްރީނުކޮށްފައި
ހަނގުރާމައަށް ފޮނުވަނީ. ޓެރަރިސްޓް ހަނގުރާމަތަކުގައި، ޓެރަރިސްޓް ޖަމާޢަތްތަކުގައި ބައިވެރިވެގެން އެކަން ކުރާ
ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ދައުލަތަށް ގޮވާލަނީ، އެ މީހުން މިހާރުން މިހާރަށް ހިފައި ހައްޔަރުކުރުމަށް. ހ މް މިނިސްޓަރު
ވިދާޅުވި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މީހުންނާ ބައްދަލުކުރިއިރު، މިހާރުން މިހާރަކަށް މިކަމުގައި
ބައިވެރިވާ 14 ފަރާތް؛ 15 މީހުން ހައްޔަރުކުރަން ޖެހޭކަމަށް. މިހާރު އެއް މަސް ވެއްޖެ. ބޭނުންވާ ގާނޫނުތައް
މިތަނުން ހަދައިދެވިއްޖެ. މިހާރުން މިހާރަށް އެކަން ކުރުމަށް ހ މް މިނިސްޓަރާއި، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ފުލުހަށް
އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮވާލަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަށް އެ މަނިކުފާނުމެންނަށް ދޭންޖެހޭ އެއްބާރުލުން ދޭނަމޭ. މި
ކަންތައްތައް ނުކޮށް މި ޤައުމެއް، މި ދައުލަތެއް ސަލާމަތްނުވާނެ. މި އެޖެންޑާ 19 ވެސް، ޖަޒީރާ ރާއްޖެ
މެނިފެސްޓ ގައި ވެސް، ރައްޔިތުން ވ ޓު ދިނީ އިންސާފު ޤާއިމުކުރަން. ޢަދުލުއިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުاަلهއށް.
اله
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ ޢަބްދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
24

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މި ދިމާވެގެން އުޅޭ ކަންތައް ފުރިހަމައަށް އެޔާ
ދިމާއަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުބަލާ ތިބެވޭކަށް ނެތް. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަން މި އު ޅޭ ވާހަކައަކީ، މިއީ ޔާމީންގެ
ވެރިކަމުގައި ހިނގި ކަމެކޭ ކިޔާފައި، ޔާމީނާ ދިމާއަށް އެކަނި އަތްދި އްކޮށްފައި، ޔާމީންގެ ވަޒީރުންނޭ، ޔާމީންގެ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް މެންބަރުންނޭ، ޔާމީންއިރުގައޭ ކިޔާފައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަމަކުން ރެކެވޭކަށް ނެތް.
އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއިން ބަރީއަ ވެވޭ ކަށް ނެތް. އަމިއްލަ ނަފްސަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އޮޅުވަ އިލާނެ ކަމެއް ނެތް. މި ހަފުތާގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް؛ ދައުލަތުގެ
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކަށް ވަޑައިގެން ވިދާޅުވީ، ތަޙުޤީޤު ކުރަމުންދާ؛
ތަޙުޤީޤުކުރަމުންގެންދަނީ، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލާއި، ފުލުހުންނާއި، ރިޔާސީ
ކޮމިޝަނަކުންނާ، އެންމެން ގުޅިގެން ތަޙުޤީޤުކުރަމުންދާ ބޮޑު؛ ކުރީގެ ބޮޑު އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ
މައްސަލައިގައި، އޭގެ ބެނެފިޝަރީޒްގެ ގޮތުގައި، އެ ފައިސާ ލިބުނު މީހުންގެ ގޮތުގައި ، މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ ކެބިނެޓު
މެންބަރުން އެބަތިއްބޭ. ވިދާޅުވީ، މިއަދުގެ ކ ޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އެބަ ތިއްބޭ. މިއަދުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރުން އެބަ ތިއްބޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ވާހަކަދައްކާއިރު ، ޔާމީންގެ ވަޒީރުންނޭ، ޔާމީންގެ
ވަޒީރުންނޭ، އެހެންކިޔާފަ އި ނިންމާލައިގެންނުވާނެ. އޭރު އެ ޚިޔާނާތުގައި ޖެހުނު މީހުންގެ މައްސަލަ ބަލަންޖެހޭނެ.
އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގައި ވެސް ، މިއަދުގެ ދައުލަތުގެ ކ ޓުތަކުގައި ވެސް އަދި މި ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގައި ވެސް އެ ޚިޔާނާތުގައި ޖެހިފައި ތިބި މީހުން ތިބިއްޔާ އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤުކޮށް،
ހާމަކުރަންޖެހޭނެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޒިންމާއެއް އެއީ. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އައިސް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލް އެހެން ވިދާޅުވީމާ ދެން އެކަމާއިގެން އުޅުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއެއް. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އެއީ
ވިދާޅު ނުވާ ވާހަކައެއް ކަމަށް ހަދައިގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ދެނެއް ނުތިބެވޭނެ.
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވަޑައިގެން ވިދާޅުވީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެއީ ނުހިނގާ ކަމަކަށް ހަދައިގެން ދެނެއް
ނުތިބެވޭނެ. އެ ނަންތައް ހާމަވާންޖެހޭ. ކ ލިޝަން ސަރުކާރެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ތިބީއޭ ކިޔައިގެނެއް، މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެން ވެރިކަމުގައި ތިބީއެކޭ ކިޔައިގެނެއް، މިއީ ދެން ނުހިނގާ ކަމަކަށް ހަދައިގެނެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުތިބެވޭނެ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދުގެ ދައުލަތުގައި ،
މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި އެ ޚިޔާނާތުގައި ޖެހިފައި ތިބި މީހުންތަކާއި، ނުވަތަ ގޮތްނޭނގޭ މަރުތަކުގަ އި އަތެއް
ދިއްކޮށްލާފައި ހުރި މީހަކު ވެސް މިއަދު ގެ ދައުލަތުގެ އެއްވެސް ވަޒީފާއެއްގައި ތިބިއްޔާ، އެކަންކަން ހާމަކޮށް،
އިންސާފަށް ގެނައުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ރައްޓެއްސެއް، އޭނަގެ
ރައްޓެއްސެއް، މީނަގެ ރައްޓެއްސެއް، އަޅުގަނޑުގެ ޕާޓީ، އޭނަގެ ޕާޓީ، އަޅުގަނޑުގެ ކ ލިޝަން، އެހެން ކިޔައިގެނެއް
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ތިބެވޭކަށް ނެތް. ރިޔާސީ ދެ ކޮމިޝަނެއް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގާނޫނުހަދައިގެން
25

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އުފެއްދެވީ، ރިޔާސީ ދެ ކޮމިޝަނެއް. އެއް ކޮމިޝަނަކީ ޚިޔާނާތް ބަލަން. އަނެއް ކޮމިޝަނަކީ
ގޮތް ނޭނގޭ މަރުތަކާއި ގެއްލިފައިވާ މީހުންގެ ޙަޤީޤަތް ބަލަން.ރިޔާސީ ކޮމިޝަނެއް ހަދައި، ވަރަށް ބޮޑު ގާނޫނެއް
އެކަންކަމަށް އެކުލަވައިލާ ވަރަށް އެކަންކަން މުހިންމުވީ ސަބަބަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމަ ވައްކަމަކާއި، ހަމަ
މަރަކާއި، ހަމަ ގެއްލުމަކާ ވީމައެއް ނޫން. އެ ކަންކަން އެއީ ރިޔާސީ ކޮމިޝަނެއް އުފައްދާވަރުގެ ކަމަކަށް ވީ، އެއީ
ދައުލަތުގެ އަތެއް އެ ކަންކަމުގައި އުޅޭތީ. ދައުލަތުގެ މީހުން؛ އޭރުގައި ، ޔާމީން ސަރުކާރުގައި ، އޭރުގައި ވެރިކަމުގައި
ތިބި މީހުން، ދައުލަތުގެ އަތެއް ތިބޭ މީހުން އެ ވައްކަންތަކުގަޔާ އި، މެރުމުގަ ޔާއި އަދި އިއްޒަތްތެރި ރައީ ސް،
ހުސްނުއްސުޢޫދު ހާމަކުރެއްވި ރިޕ ޓުގައި ސީރިޔާއަށް ދިވެހިން ހަނގުރާމަތަކަށް ފޮނުވުމުގައި، މި ކަންކަމުގައި
ދައުލަތުގެ މީހުން އުޅޭތީވެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެއީ ފުލުހުން ކަމުގައި ވިޔަސް ، ވަޒީރުން ކަމުގައި ވިޔަސް ،
ފަނޑިޔާރުން ކަމުގައި ވިޔަސް ، ދައުލަތުގެ މީހުން އެކަންކަ މުގައި ޝާމިލުވާތީވެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ކަންކަން
ބެލުން އެހާ މުހިންމުވަނީ. އެއީ އެ ކަންކަން ނުބެލިއްޖެއްޔާ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަކަށް ޔަޤީންކަމެއް ނ ންނާނެ، ދެން
އަންނަ ސަރުކާރަކުން ވެސް، މިއަދުގެ ސަރުކާރަކުން ވެސް ، ދެން އަންނަ ދައުލަތަކުން ވެސް މި ކަންކަމަށް އިންސާފު
ލިބޭނެކަން، ނުވަތަ ދެން ތިބި މީހުން ވެސް މިކަންކަން ނުކުރާނެކަމުގެ ޔަޤީންކަމެއް ނ ންނާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއަކީ ހަމަ ހާމަކުރުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއަކީ އިންސާފު ހ ދައިދިނުން. އެއީ އިއްޔެގެ
ސަރުކާރެއް ، މިއަދުގެ ސަރުކާރެއް ބަލައިގެނެއް ނުވާނެ. ކޮން މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހެއްތ ބަލައިގެނެއް ނުވާނެ. އެކަމަކާ
ހުރެ އަޅުގަނޑުގެ ދިރިއުޅުމަށް، އޭނަގެ ދިރިއުޅުމަށް، އޭނަގެ ދިރުއުޅުމަށް ވަނީ ކޮންކަހަލަ އުނދަގޫތަކެއްތ
ބަލައިގެނެއް ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިންސާފު ހ ދައިދިނުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ވަޢުދުވީ ކަމަކީ. ޝުކުރިއްޔާ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަލީ ރިޟާއަށް.
މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މި ހުށަހެޅިފައިވާ ކުއްލި މައްސަލައަކީ ވަރަށް ޚައްސާސީ
މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ހަމަ އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ، އެއްވެސް ކަނބަލަކު، ކަލަކު ވެސް
ބޭނުމެއް ނުވާނެ، އެ ބޭފުޅުން ދައްކާ ޓެކްސް ފައިސާއަށް ޚިޔާނާތްތެރިވާކަށް. ދައުލަތުގެ އެއްވެސް މުއައްސަސާއެއްގައި
ހުރި، ކުރިން ތިއްބެވިޔަސް އަދި މިހާރު ވިޔަސް އެފަދަ އެއްވެސް ފައިސާއަކަށް ޚިޔާނާތްތެރިވެ، ވައްކަމުގެ،
26

ކޮރަޕްޝަނުގެ އެއްވެސް ޢަމަލެއް ހިންގާކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނެއް ބޭނުމެއް ނުވާނެ. ދިވެހި ރައްޔިތުންނެއް އެކަމަކަށް
ހިތްވަރެއް ނުދޭނެ. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ ، މާޒީވެދިޔަ ތަނުގައި، ފާއިތުވެދިޔަ ފަސް އަހަރަކީ، ދުނިޔޭގެ
ފެންވަރުގައި އެތައް ސަތޭކަ ރިކ ޑުތަކެއް ޤާއިމުކޮށްފައި ހުރި ސަރުކާރެއްކަން. މިދިޔަ ފާއިތުވެދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ
ސަރުކާރުގައި ހިންގާފައި ހުރި ޚިޔާނާތާއި ފަސާދައިގެ ވާހަކައިން އެ ވާހަކަ ދައްކަންވެއްޖެއްޔާ ކިތަންމެ ގިނައިރަކު
ވެސް އެ ވާހަކަ ދެއްކޭނެކަ ން. އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ، މި މަޖިލީހުން މިއަދުވެސް މި އެދެނީ، މިފަދަ ހުރިހާ
މައްސަލަތަކެއް ވަރަށް ތަފުސީލުކޮށް، ޚާއްޞަކޮށް އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ ފައިސާއިން ވިޔަސް، އަދި
ސަދަޤާތު ފައުންޑޭޝަންގެ ޚިޔާނާތުގެ ފައިސާއިން ވިޔަސް އަދި ނަހަލާލު ގޮތުގައި ގޭގެ އަށް، ބައެއް ގޭގެއަށް
ފޮށިފޮށީގައި ވައިން ފައިސާ ކަމަށް ވިޔަސް، އަމިއްލަ އިޢުތިރާފުން މިފަދަ ކަންކަމަށް އެއްބަސްވެފައި ތިބި ބޭފުޅުން
ކަމަށް ވިޔަސް ، މިފަދަ ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއް އިންސާފުގެ ކުރިމައްޗަށް ގެނެސް، މިހިނދުން މިހިނދަށް، ވަގުތުން
ވަގުތަށް އެޅެން ހުރި ހުރިހާ ފިޔަވަޅެއް ތަންފީޒީ މުއައްސަސާތަކުން އަޅައި މިކަން ތަންފީޒުކުރަން. އާދެ!
އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައެއް ކަންތައްތައް ހުންނަ ގޮތަށް ބަލާއިރުގައި، އެކިއެކި މުއައްސަސާތަކުން ކަންކަން ކުރެވޭ
އިންތިޒާމުތައް އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަންކޮޅެއް ދަށް ފެންވަރުގައޭ ބުނެވިދާނެ ވާހަކަތައް އެބަހުރި.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ ތިންވަނަ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް، ހަތަރުވަނަ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް ވައްކަމުގެ ނުވަތަ
ޚިޔާނާތުގެ ބައެއް ކަހަލަ އަމަލުތައް ހިނގަމުންދާކަން. ކުރީގައި ވިޔަސް، މާޒީވެދިޔަ ތަނުގައި ވިޔަސް ، އެއްވެސް
ސަރުކާރަކުން، އެއްވެސް ސަރުކާރެއްގައި ހުންނަ އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އަދި މާޒީވެ ދިޔަތަނުގައި ވިޔަސް ، އަދި މިހާރު
ވިޔަސް އެފަދަ ކަމެއް ހިނގާ ކަމަށް ވާނަމަ، އެފަދަ ކަންތައްތައް ހާމަވާން އެބަޖެހޭ. އެޖެންޑާ ނަވާރައިގެ އެންމެ
މުހިންމު އެއް ބޭނުމަކީ، މިފަދަ ކަންތައްތައް ކުރާ ބޭފުޅު ން އިންސާފުގެ ކުރިމައްޗަށް ގެނެސް، މުޅި ދައުލަތުގެ ؛
އަޅުގަނޑުމެން މި ކިޔާ ޒީރ ޓޮލަރެންސް ކޮރަޕްޝަން، އެކަން ރަނގަޅަށް ތަންފީޒުވެގެން ގޮސް މި ސަރުކާރުގައި ވެސް
އަދި މާޒީވެދިޔަ ތަނުގައި ވެސް އެފަދަ ބޭފުޅުން އެފަދަ ކަމެއް ކޮށްފައި އޮތް ނަމަ ، އެ ބޭފުޅުންނާ ދޭތެރޭގައި
އިންސާފުގެ ކުރިމައްޗަށް ގެނެސް، ވަގުތުން ވަގުތަށް އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އަޅައި، ހިފައި ހައްޔަރުކުރުން. ހަމަ
އެއާ އެކީގައި ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ މިއަދު ވެސް އެފަދަ ކަމެއް ހިނގާ ނަމަ، ހަމަ އެފަދަ ފަރާތްތަކަށް އެބަހުރި
އެކަމުގެ މަޢުލޫމާތު އިނގޭ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް މިހާރު އެބަހުރި ސިއްރުން މަޢުލޫމާތު ފ ރުވޭނެ ގޮތް ވެސް. އަޅުގަނޑު
އެދެނީ، މިފަދަ ކަމެއް ހިނގާ ނަމަ، އެފަދަ ބޭފުޅަކު، އެނގި ހުރި އެއްވެސް މީހަކު ސިއްރުނުކޮށް، ވީހާ އަވަހަކަށް
ކަމާ ގުޅޭ ފަރާތްތަކަށް އަންގަން. މިފަދަ ހުރިހާ ކަމެއް؛ މިފަދަ އެންމެހައި ޖަރީމާތަކުން ދައުލަތް ސަލާމަތްކޮށް،
ރަނގަޅުގޮތުގައި، ހަލާލު ގޮތުގައި ، ސައްޙަ ގޮތުގައި ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް؛ ފައިސާގެ، ދައުލަތަށް
ދައްކާ ޓެކްސް ފައިސާއިން ފ ރުކޮށްދޭންޖެހޭ އެންމެހައި ވަސީލަތްތައް އޭގެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް
ފ ރުކޮށްދެވޭނެ އިންތިޒާމެއް ހަމަޖެހިގެންދިއުން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން މިކަމަށް. މި ހުށަހެޅިފައި
27

އޮތް ކުއްލި މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑުމެން އިންތިހާއަށް ތާއީދުކުރާ މައްސަލައެއް ކަމަށް ވާތީވެ، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް
ޝުކުރު ދަންނަވަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަޙްމަދު ޒާހިރަށް.
ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ، ބޮޑު ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލަ އަދި ގޮތް ނޭނގޭ
މަރުގެ މައްސަލަތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވެރިކަމަށް އަންނަން ވެގެން އެންމެ ބޮޑަށް ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި
ބަލައިދޭން، ހާމަކޮށްދޭން، ޙަޤީޤަތް ހ ދައިދޭން ބުނި ދެ ކަންތަކުގެ ވާހަކަ. މި ދެ ކަންތަކަކީ އެމް.ޑީ.ޕީން،
އިންތިޚާބުގައި އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމަށް އައުމަށް، ނޫނިއްޔާ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ވެރި ކަމަށް އައުމަށް ވީ އެންމެ
ބޮޑު ވަޢުދު. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލަ ބަލައި، މިކަންކަމުގައި ޚިޔާނާތް ހިންގާފައިވާ މީހުންނާއި، މިކަންކަމުގައި
ޝާމިލުވާ މީހުންނާއި، މި މަރުތަކުގައި ޝާމިލުވާ މީހުންނާ އި، މިކަންކަމަށް އަވަހަށް މައް ސަލަ ބަލައި، ފިޔަވަޅުއަ ޅަން
އަޅުގަނޑު މިއަދު ވަރަށް ބާރުލައި، އަޑަށް ބާރުލައި ސަރުކާރަށް މި ގޮވާލަނީ، މިކަންކަން ބަލައި، އަވަހަށް
ފިޔަވަޅުއަޅައިދޭށޭ. މިއީއޭ މި ޤައުމަށް މިއަދު އެންމެ ބޮޑަށް ބޭނުންވާ ކަމަކީ. މިކަންކަން ބަލައި، މިކަންކަން
ތަޙުޤީޤުކޮށް، މިކަންކަމަށް ފިޔަވަޅުއެޅުމޭ. އެހެންނޫންނަމަ، މި ޤައުމު ދާނީ ފަނާވެގެން، ގެއް ލުމުގެ ތެރެއަށް. ނެތުމެއްގެ
ތެރެއަށް. ފިތުނަފަސާދައާއި ނޭދެވޭ ބައިވަރު ކަންކަން މި ޤައުމުގައި ކުރިމަތިކުރުވައި، މިކަންކަމަށް ހުރަސްއެޅުމަށް
މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ވެސް އެބަފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެ ދަނޑިވަޅެއްގައި
ވެސް، ކަންކަމުން ރެކެން ބަޔަކު ބޭނުންވާ ހިނދުގައި ނަގަނީ ދީން ހަތިޔާރަކަށް. ދީން ހަތިޔާރަކަށް ނަގައިގެން މި
ޤައުމުގައި މިހާތަނަށް ކަންކަން ހިންގަމުންގެންދިޔައީ. ކުށް ކޮ ށްފައި ތިބި މީހުން ސަލާމަތްވާން ބޭނުންކުރާ އެންމެ ބޮޑު
ހަތިޔާރަކީ އެއީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީ ރައްޔިތުން، އެމް.ޑީ.ޕީން މި ޤައުމުގެ
އިޚްލާޞްތެރި ދަރީން މި ފުރުޞަތު އެއްގޮތަކަށްވެސް މި މީހުންނަށް ދީގެންނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަބަދުމެ،
އަބަދުމެ، ކޮންމެ ސަރުކާރެއްގައި ތިބެ ހެސް ކިޔާފައި ލާރި ކައިގެން، ހެސްކިޔާފައި ވައްކަންކޮށްގެން ނިކުމެ، ދެން
އަންނަ ސަރުކާރެއް އައިމާ އެ ސަރުކާރެއްގެ ހިޔާވަހިކަމުގެ ދަށަށް ވަދެ ހިޔާ ހ ދައިގެން، ބޮޑު ގަހުގެ ނިވަލަށް ވަދެ
ކޮންމެ މީހަކު ވެސް ބަލަނީ ސަލާމަތްވާން. މިހާތަނަށް މި ޤައުމުގައި ކަން ހިނގާފައި ހުރި ގޮތަކީ މިއީ. ކޮންމެ ބަޔަކު
ވެސް މިކަހަލަ ގޮތްގޮތުން ސަލާމަތްވެގެންދާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުން މި ދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި
28

ސަރުކާރުގައި މިގޮތަށް ފުރުޞަތު ދެވިގެންނުވާނެ. މި މީސްމީހުންނަށް ސަލާމަތްވަން ފުރުޞަތު ދެވިގެންނުވާނެ. މި
ސަރުކާރުގެ ހިޔާވަހިކަމަށް ވަދެ، ސަލާމަތްވެގެން އެކަކު ވެސް ގޮސްގެންނުވާނެ. އެ ފުރުޞަތު ދެވިގެންނުވާނެ.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަޅުގަނޑު ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން، އެއްވެސް ގޮތަކަށް މި ބޭފުޅުންނަށް އެ ފުރުޞަތު
ދެވިގެންނުވާނޭ. މިއަދު އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ މި މަންޒަރު. ސަލާމަތްވާން...
ރިޔާސަތުން ވހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަޙްމަދު ޙަލީމަށް.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައި
މި އޮތް ކުއްލި މައްސަލައަކީ ވަރަށް ޚަ އްސާސް މައްސަލައެއް ކަމަށް ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ވައްކަ މަކީ ބަޔަކު ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް ކޮށްފައި އޮތް ބޮޑު މަސައްކަތެއް. އަޅު ގަނޑަށް
ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ވައްކަން އެހާ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ކުރުވުމުގެ އެންމެ ބޮޑު އަސްލަކީ
އޭރުގައި ރާއްޖޭގެ ވެރިކަމުގައި ހުންނެވި ބޭފުޅާއަކީ އިންސާނީ ޠަބީޢަތުގައި ވަ އްކަންކުރުމަކީ ހުންނަ ކަމެއް ކަމަށް
ގަބޫލުކުރައްވައިގެން ހުންނެވި ބޭފުޅެއް. އަދި އޭރުގައި އެ ސަރުކާރުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި،
އޭރުގައި ތިއްބެވި ވަޒީރުންނަކީ ، ވައްކަމަކީ ވަރަށް ބޮޑު ދީނީ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ދެކިގެން ސުވަރުގެ ހ ދަން ކޮށްފައި
އޮތް މަސައްކަތެއް. އެހެންވީމާ، ވާ ގޮތަކީ މިކަން ވަރަށް ފަރުވާތެރިކަމާ އެކީގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ކޮށްފައި މިހިރީ.
މި ރާއްޖޭގައި ވައްކަމަކީ ދީނީ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ދެކެވިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ވައްކަން ކުރާލެ ވަރަށް ފުރިހަމަވާނެ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ވައްކަމަކީ، އޭރުގަ އި އޮތް ސަރުކާރާއި، އޭރުގައި
އޮތް ސަރުކާރު ހިންގި ޕާޓީންނާއި މެންބަރުންނަށް ދީނީ މަންފާއެއް ހ ދުމަށްޓަކައި ކުރެވިފައި އޮތް ކަމެއް ކަމަށް
އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ. އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން، އެއީ އިސްލާމް
ދީނުގައި ވަރަށް ބޮޑު ހަރާން ކަމެކޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް. ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ
މައްސަލައެއް.
29

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)
ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދެން ހަމަ މި ތަނުގައި އިސްލާމްދީނުގެ އަސްލުތަކާ ޚިލާފަށް
ވައްކަންކުރުމަކީ އެއީ ދީނުގައި ހުއްދަކުރެ ވިފައި އޮތް ކަމެއް ކަމަށް ދޭހަވާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާތީވެ.
އެހެންވެގެން ، މަނިކުފާނުގެ ސަމާލުކަމަށް އެކަން އަޅުގަނޑު ގެނައީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑަށް އަޑުއިވުނު ތަނުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވަމުންގެންދެވީ، ކުރީގެ ސަރުކާރުގެ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ނަޒަރިއްޔާތަކީ އެއީ ކަމަށް އެ ބޭފުޅާއަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް.
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެއްވެސް ހާލެއްގައި އިސްލާމް ދީނުގެ އަސްލަކާ ޚިލާފު ވާހަކައެއް ނުދެއްކެވުމަށް އަޅުގަނޑު
ދަންނަވަން.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެކަހަލަ ވާހަކައެއް ނުދައްކާނަން. އަޅުގަނޑަކަށް ނުވެސް އިނގޭނެ
ދައްކާކަށް. އަޅުގަނޑު މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުގެ އަތުގައި ނޫސް އެބައޮތް. އަޅުގަނޑަށް އެ ނޫހުގައި ފެނިފައި އެބައޮތް،
އޭރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ވިދާޅުވެފައި އެބައޮތް، ވައްކަންކުރަންށާއި، ޑްރަގު ނަގާށާއި،
މީހުން މަރާށާ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ތި ބޭފުޅުން ލިޔާށޭ. ތިމަންނަ ތަންފީޒުކުރާނަމޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މިކަހަލަ
ވާހަކަ ދެއްކެނީ އިނގޭތ . މިއީ އަޅުގަނޑު އަމިއްލައަށް ދައްކާ ވާހަކައެއް ނޫން. މިއީ ނޫސްތަކުގައި ލިޔެފައި ހުރި
ވާހަކަ، ފަލަ ސުރުޚީގައި. ތިމަންނާ ތަންފީޒުކުރާނަމޭ، ވައްކަންކުރުން؛ ތި ބޭފުޅުން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔާށޭ،
ތިމަންނާ ތަންފީޒުކުރާނަމޭ. އެއީ އިސްލާމް ވެރިން ދައްކަވާ ވާހަކަ އިނގޭތ . އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީ ތަންފީޒުކުރަނީ
ކޮންކަމަކަށްތ ؟ ވައްކަންކުރަން ލިޔުނަސް ކުރާނަމޭ. މީހުން މަރަން ލިޔުނަސް ކުރާނަމޭ. އެހެންވީމާ، މިކީ
އެއްގޮތަކަށް ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބަޔަކަށް ނޭނގި ކުރެވިފައި އޮތް ކަމެއް ނޫން. މިއީ އުމުރު ހަމަނުވާ ކުޑަކުއްޖަ ކު
ލައްވާ ޠަބީޢަތަކީ ، އިންސާނީ ޠަބީޢަތަކީ ވައްކަން ކަމަށް ދެކި ތިބޭ އަދި ދީނީ ގޮތުން ވެސް ރަނގަޅު ކަމެއް ކަމަށް
ބެލެވޭ ފަރާތްތަކަށް ކުރެވިފައި އޮތް ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދުގެ ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި
އިޚްލާޞްތެރިވާނެ. ވިސުލްބްލ ކުރާ ބިލެއް މި ސަރުކާރުން ފާސްކުރީ އިޚްލާޞްތެރިކަން އޮތީމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
30

އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ، ސަރުކާރުގައި ވައްކަން ކުރަންޏާ އެ ވާހަކަ ދައްކަހަރޭ. އެ މީހުންގެ ހިމަޔަތާއި
ރައްކާތެރިކަން އޮންނާނޭ. އަޅުގަނޑުމެން 65 މީހުން މިތާނގައި މެންބަރުން ތިބެގެންނެއް އެވަރުގެ ބިލެއް ފާސްކުރާކަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ބިލު ފާސްނުކޮށް ވެސް ތިބެވިދާނެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި
ސަރުކާރުން ވައްކަންކޮށްފާނެތީ އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، މި ވަގުތު އަޅު ގަނޑުމެންނަށް
ދިމާވެފައި އޮތް އެންމެ ބޮޑު މައްސަލައަކީ ، މި ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ވެސް އަދި ފަނޑިޔާރުންގެ ތެރޭގައި ވެސް ،
ވަޒީރުންގެ ތެރޭގައި ވެސް، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި ވެސް މި ބޭބޭފުޅުން ތިބީމާ އިންސާފު ނުހ ދިގެން މި
އުޅެނީ. އަވަހަށް މި މަސައްކަތް ކުރައްވަންވީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ޕީ.އެން.ސީއާއި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ބޭފުޅުންނަށް
ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކީގައި މި މަސައްކަތް ކުރައްވާނެ . އެ ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި ވެސް ތިބޭނެ ނަޒާހާތްތެރި
ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަކީ ގ ސް ބޭފުޅުންނެއް ނޫން. ދެންމެގައި
އަޅުގަނޑުމެންގެ ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި ޝިޔާމް އެވިދާޅުވީ ދީނީ ގޮތުން އެކަން އޮތް ގޮތް ކަންނޭނގެ.
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޔަޢުޤޫބު ޢަބްދުاަلهއށް.
ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔަޢުޤޫބު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއް ޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވިދާޅުވި ގޮތަށް ،
އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ، މި ސަރުކާރަށް ، އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރުންނަށް ދިވެހި ރައްޔިތުން ވ ޓުދެއްވީ
ހަމަ އެންމެ ބޭނުމަކަށް. އެއީ އިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ކުރަމުންދާ މަސައްކަތަކީ އިންސާފު
ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެ ން އެކަން ކާމިޔާބުކުރާނަން. މި ހަފުތާގައި މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީއަށް ޕީ.ޖީ ވަޑައިގެން ބޭއްވި ބައްދަލުވުމުގައި ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ވައްކަމާ ގުޅިގެން ބޭއްވި ބައްދަލުވުމުގައި
ޕީ.ޖީ ވިދާޅުވެފައި އެބަހުރި، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ބޮޑު ވައްކަމުގައި މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ބައިވެރިވާ ކަމަށް.
މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ވެސް ބައިވެރިވާ ކަމަށް. ފަނޑިޔާރުންނާއި، ވަޒީރުންނާއި ، ފުލުހުންނާއި، ސިފައިން
ވެސް ބައިވެރިވާ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ކަމަށް އިންސާފެއް ހ ދަން ބޭނުންވާ ކަމުގައި
ވަނީނަމަ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އެކަހެރި ކުރަންޖެހޭނީ އެ ފަރާތްތައް. އެ ފަރާތްތައް
އެކަހެރިކުރަން، އެއީ ކޮންބައެއްކަން ވެސް އެބަޖެހޭ ހާމަވާން. ހާމަކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިއަދު ގޮވާލަން
31

ޕީ.ޖީއަށް، އެ ހުރިހާ އެންމެން ، ތުހުމަތުކުރެވޭ ހުރިހާ އެންމެންގެ ލިސްޓު އާއްމުކޮށްދެއްވުމަށް. ގައިމުވެސް މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާ ލިސްޓެއް، ޚާއްޞަކޮށް ވައްކަމުގައި ބައިވެރިވެފައި ތިބި މީހުންގެ ލިސްޓެއް ސިއްރުކުރަން
އަޅުގަނޑެއް ވ ޓެއް ނުދޭނަން. ސިއްރު ނުވެސް ކުރެވޭނެ. ނުވެސް ކުރުވާނަން. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ އެ ޖަލްސާ
ސިއްރުކުރީމާ އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހުރިކަން. އެކަމަކު
އަޅުގަނޑުމެން ސިއްރުކުރީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި އެ ޖަލްސާގެ؛ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ވައްކަމުގައި ބައިވެރިވި މީހުންގެ
ނަންތަކެއް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން ސިއްރުކުރީ. އަޅުގަނޑުމެން ސިއްރުކުރީ، އެ ވައްކަމުގައި ހިމެނޭ މީސްމީހުންގެ އަދި
އެކިއެކި މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭ މީހުންގެ މަޢުލޫމާތުތައް މި ވަގުތަށް ސިއްރުކުރަންޖެހޭތީ ކުރި ސިއްރުކުރުމެއް.
އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެއްވެސް މީހެއްގެ ނަމެއް ސިއްރުކުރީ ކީ ނޫން. އަޅުގަނޑު ހިމެނޭ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަކުން އެފަދަ
ކަމެއް ނުކުރެވޭނެ. ނުވެސް ކުރާނެ. ސިއްރު ކުރި ނަމަވެސް އަޅުގަނޑު އެކަން ހާމަކުރާނަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ދިވެހި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ޔަޤީންކަން މި އަރުވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން މި ވައްކަމުގައި ބައިވެރި ވި އެއްވެސް މީހެއްގެ
ނަމެއް ސިއްރެއް ނުކުރާނަން. ހާމަކުރާނަން. އަޅުގަނޑުގެ އެދުމަކީ، އަޅުގަނޑުގެ ގޮވާލުމަކީ، ޕީ.ޖީ ވީހާވެސް އަވަހަކަށް
މިކަން ސިއްރުކުރަން. އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ މިއީ ފަސޭހަ ކަމެއް ނޫންކަން. އަޅުގަނޑަށް އާދޭ އެކި ގޮތްގޮތުން އެކިއެކި
އިންޒާރު. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު މިހިރީ އެއްގޮތަކަށްވެސް ފަހަތަށް ޖެހޭކަށް ނޫން. އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ ކޮންމެވެސް
އެއްދުވަހަކުން މަރުވާނެކަން. އިންސާނެއް މަރުވާނީ ކޮންމެވެސް އެއްގޮތަކަށް. ހުރިހާ މަޚުލޫޤެއް ވެސް މަރުވާނެ.
މަރުވާނީ ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މިންވަރުކުރައްވާފައި ހުރި ގޮތަށް އަޅުގަނޑާ މެދު ކަންކަން
ވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެއީ ކޮންމެވެސް ؛ އަޅުގަނޑު ރުހުނަސް، ނުރުހުނަސް އެ ކަންތައް އެއީ
އެގޮތަށް ދާނެ ކަމެއް. އެހެންވިޔަސް ، އަޅުގަނޑު މިހިރީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ފަހަތަށް ޖެހޭކަށް ނޫން. ދައްކާ ބިރަކަށް
ފަހަތަކަށް ނުޖެހޭނަން. އަޅުގަނޑުގެ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަލީ ޢާޡިމަށް.
މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޢާޡިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ބުނާ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް
ވެސް، ކޮމިޓީއެއް ވެސް ސިއްރުކޮށްފި ނަމަ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އެ ސިއްރު އަޅުގަނޑުމެން ހިފަހައްޓަންޖެހޭނޭ.
32

އަޅުގަނޑުމެން ހުވާކޮށްގެން މި ތިބީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނުތަކުގައި އޮތް ގޮތަށް ކަންކަން ކުރުމަށް ކަމުގައި ވާތީވެ،
ސިއްރު ޖަލްސާއެއް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންބަރުން ހަމަ ޔަޤީނުން ވެސް އެ ސިއްރު
ހިފަހައްޓައިދޭންޖެހޭނޭ. އެހެންނޫންނަމަ، ސަރުކާރުގެ އެކިއެ ކި ތަންތަނުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީތަކަށް ވަޑައިގަންނަވާ
ބޭފުޅުން، އެ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭންޖެހޭ ފުރިހަ މަ މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް ކުޑަކޮށް ފަހަށްޖެހޭނެތީވެ އެ ވާހަކަ
އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސަމާލުކަމަށްޓަކައި ދަންނަވާލީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ކައިރީ
މީހުން މިހާރު ބޭރުން ދިމާވީމާ އަހަނީ މާ ގިނަ ވާހަކަތަކެއް ކީއްކުރަންހޭ ތި ދައްކަނީ ކަންކަމުގައި؟ ތިއޮތީ އޭ
ތިމަންނަމެން މެޖ ރިޓީ ދީފައި ބޮޑުކޮށް. ކަލޭ ތިހިރީ ލީޑަރެއް ހަދާފައި ބަހައްޓާފައޭ އެ މީހުން. ތިތާ ތެރޭގައި ކަމެއް
ވަނީކީ ނޫނޭ. ހަމަ ވާހަކަ ދައްކާލަދައްކާލާ ތިބެނީއޭ. އަނެއްހެން އާދައިގެ ގޮތަކަށް އެއާ ދޭތެރޭ ވިސްނާއިރު ، އެއީ
ތެދެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އޭރުގައި ވެސް ދެއްކީ ހަމައިން، އިންސާފުން، އުސޫލުގެ ބޭރުން ކަންކަން
ކޮށްގެންނުވާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް މީހަކާ ދޭތެރޭގައި ފިޔަވަޅެއް
އަޅާއިރުގައި ވެސް، މީހަކު މީހަކަށް އަދަބެއް ދޭއިރުގައި ވެސް އަދި މީހަކު ތާނކުން ކަނޑައިލާއިރުގައި ވެސް، އެ
ކަންކަން ކުރަން އެ އޮންނަ އުސޫލުން، ހަމައިން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާތީއޭ މި އުޅެނީ މިއަދު ވެސް ކުޑަކޮށް
ލަސްވެގެން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތްތައް އެބަ ހަލުވިވޭ. ސަރުކާރުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަންކަމާ ގުޅިގެން ހަދަންޖެހޭ ގާނޫނުތައް ހެދުމަށް އެބަ ފޮނުވަމުންދޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ
އެކަން ކުރަމުން. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މިއަދު ވެސް މި މަޖިލީހަށް އިންތިޤާލީ އިންސާފުގެ ބިލެއް އަޅުގަނޑުމެން
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާނެ. އޭގެ މާނައަކީ، ނުޙައްޤު ން މުއްސަނދިކަމާއި އަދި އެނޫންވެސް ގޮތް ގޮތުން، އެކި
ގޮތްގޮތުން އެކިއެކި ފައިސާ ނަގައި، އެކިއެކި ކަންކަން ވެފައި ، ވަކި އިރެއްގެ ތެރޭގައި ވެފައި ހުރި މީހުންނާ ދޭތެރޭގައި
ފިޔަވަޅު އަޅާނެ ގޮތްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އާދެ! އެހެންކަމުން، މިހާރު މި ތިބީ މިސްރާބުޖަހާފައި އެ
ކަންކަން ކުރާ ފަރާތްތައް ހ ދައި ޙައްޤު އަދަބު ދިނުމަށްޓަކައި. އާދެ! ވަކި މީހެއް ބެލުމެއް އޮވެގެންނުވާނެ. ވަކި
މީހަކަށް ވީތީވެ، ވަކި ގިންތިއަކަށްވީތީވެ، ވަކި ތަނެއްގައި އިން މީހަކަށް ވީތީވެ، އެ މީހަކު ކުރާ ކުށަކަށް އަދަބުނުދެވި
އޮވެގެންނުވާނެ. އެ ހެޔޮ ވަޒީރު ބޭފުޅެއް ވިޔަސް، އެ ހެޔޮ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް މެންބަރެއް ވިޔަސް، އެ ހެޔޮ
ފަނޑިޔާރެއް ވި ޔަސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އެ މީހުންނަށް ދޭންޖެހޭ އަދަބު ދޭންޖެހޭނެ. އަދި ފަނޑިޔާރުން،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން، ވަޒީރުން، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ވަކި ކަހަލަ ހަމަތަކެއް ވެސް ހުންނަންޖެހޭނެ.
އަދި އެ މީހަކާ ދޭތެރޭ ޝައްކެއް، ނޫނީ އެ ވާހަކަ ދައްކަން ފަށާ ހިސާބުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ޙަޤީޤަތުގައި
އިސްތިޢުފާދީފައި ދާންޖެހޭނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ތިބި ވަޒީރުން ވެސް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަނީ މި ވާހަކައިގައި ވާނަމަ، މި ކަމުގައި އުޅޭ ނަމަ، އެބަޖެހޭ ދުރަށް ޖެހިވަޑައިގަންނަވަން. އެހެންނޫންނަމަ،
އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުންވާ ކަންކަން ކުރުމަކީ ފަސޭހަ ކަމަށް ނުވާނެ. އެ ދިމާލަށް މިސްރާބުޖެހުމަކީ ވެސް ފަސޭހަ
33

ކަމަކަށް ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވައްކަމުގެ ވާހަކައާއި މެރުމުގެ ވާހަކަ ލައްކަ ގިނައިން އެކިއެކި ގޮތްގޮތަށް
ދެއްކިދާނެ. ވައްކަން ގޮސްފައިވާ ހިސާބަށް ބަލައިލާއިރުގައި މާލޭގައި ބުރިޖެއް އެޅިއްޔާ އެ ބުރިޖުގެ ދެ ލޭނު ކާލާ.
ހޮސްޕިޓަލެއް އެޅިއްޔާ އެ އް ޓަވަރު. އެއްވެސް ކަމެއް ނޫން. މިސްކިތެއް އެޅިއްޔާ އެ މިސްތުގެ ދެ ބުރި. އަދި
ނުވިތާކަށް ބައްޕަގެ ނަމުގައި މިސްކިތެއް އެޅީތީވެ، އެވެސް ގ ސް ފައިސާ އިން އަޅާފަ. މިހިރީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންކަން
ގޮސްފައިވާވަރު. ދެން މި ކަންކަން ނުބަލާ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ތިބެންވީތ ދެއަތް އުރާލައިގެން؟ ނޫން. ދިވެހި
ރައްޔިތުން އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑާ ދިމާއަށް އެ ބުނަނީ އަޅުގަނޑުމެން ދާލެއް މަޑުކަމަށް އެ ބޭފުޅުން ގަބޫލުކުރާތީވެ.
އިންސާފަކީ އެ ބޭފުޅުންނަށް އެންމެ މުހިންމު ކަންކަމުގައި ގަބޫލުކުރާތީވެ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލު ކުރަނީ
އަޅުގަނޑުމެންގެ މިފަދަ މައްސަލަތައް ސަރުކާރުގެ ސަމާލުކަމަށް ޙަޤީޤަތުގައި ވީވަރަކުން ގެންނަންޖެހޭނެ. މައްސަލައެއް
މި ރާއްޖޭގައި އުޅޭ ނަމަ، އެ ވާހަކައެއް ފުރަތަމައިނުން ދެކެވެން ފަށަންޖެހޭނެ ތަނަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް. މި
މަޖިލީހުން އެކަން ފުރަތަމައިނުން އިސްނަގައިގެން ކަންކަން ކުރަންޖެހޭނީ. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ،
އެކިއެކި މީހުން މަރާލެވިފައިވާ މައްސަލަ ރިޕ ޓު ވެސް ؛ ރިކަވަރީ ކޮމިޝަނުގެ ރިޕ ޓު ވެސް އަ ވަސްކޮށްދެއްވާށޭ. އަދި
ދެންމެ ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބރު އެ ވިދާޅުވި ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ އާ ގުޅު ނ ހުރި ލިސްޓު ވެސް ވީ
އެންމެ އަވަހަށް ޕީ.ޖީ ވެސް މި މަޖިލީހަށް ފޮނުވައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ވައްކަންކޮށްފައި ތިބި މީހުން
އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް އެބަ އެނގެންޖެހޭ. އެ މީސްމީހުން ކަންތައްތަކާ ކައިރިނުކުރެވޭނެ. ކުޑަކުދިންނާ
ބެހިފައި ތިބި މީހުން ކުޑަކުދިންނަކާ ކައިރިއެއް ނުކުރެވޭނެ. އެ ކަންތައް އެނގެންޖެހޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ޢަފީފަށް.
ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ބޮޑު ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލައާއި އަދި ގޮތްނޭނގޭ ގޮތަށް
މަރާލެވިފައިވާ އަދި ގެއްލުވަ އި ލެވިފައިވާ މީހުންގެ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
34

ވ ޓުގެ ރަނގަބީލު ޖައްސަވާލަދެއްވުން އެދެން.
ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މި މައްސަލައިގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަވެގެން އެބަދޭ؛ އާދެ!
ހާމަވެއްޖެ، މި ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ވެސް އަދި ކުރީ ސަރުކާރުގެ ތެރޭގަ އި ވެސް، އަދި މި މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި ވެސް
އަދި ކުރީ މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި ވެސް، ސިފައިންގެ ތެރޭގައި ވެސް، ފުލުހުންގެ ތެރޭގައި ވެސް، އަދި ކީއްކުރަންތ ؟
ކުރީގެ އޭ.ސީ.ސީ ގެ ތެރޭގައި ވެސް އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ފައިސާގެ ފައިދާ ލިބިފައިވާ ނުވަތަ އެ ކަންތައްތަކުގައި
ޝާމިލުވެފައިވާ މީހުން އެބަތިބި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވާ ވާހަކައަކީ ، ފުލުހުންގެ ތެރޭގައި އެފަދަ
މީހުން ތިބިއްޔާ ވަގުތުން ވަގުތަށް ބޭރުކުރާށޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ޕޮލިސް ކޮމިޝަނަރަށާއި އަދި
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ގޮވާލަން، މިފަދަ މީހުން އެތާ ބައިތިއްބައިގެން މި މައްސަލަ ރަނގަޅަކަށް ނުބެލޭނޭ. އަދި
ސިފައިންގެ ތެރޭގައި އެފަދަ މީހުން ތިބި ކަމުގައި ވަންޏާ އެ މީހުން ވެސް އެބަޖެހޭ، ޤައުމީ ސަލާމަތަށް އޮތް
ނުރައްކަލެއް މިފަދަ ބޮޑެތި ޖަރީމާތަކުގައި ބައިވެރިފައި ތިބޭ މީހުން އެފަދަ ތަންތަނުގައި ތިބުމަކީ. ހަމައެއާއެކު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަވެގެން އެބަދޭ، މިހާރުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ތެރޭގައި ވެސް މި ޖަރީމާގައި ބައިވެރިވެފައި ތިބި
މީހުން އެބަ ތިބިކަން. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ، އަދި ޚާއްޞަކޮށް ޖޭ.އެސް.ސީގެ މުހިންމު މަސްއޫލިއްޔަތެއް؛ މިފަދަ
ފަނޑިޔާރުން ހ ދައި، އެ މީހުންނަކީ ކޮންބައެއްކަން ބަލަ އި، އެ މީހުން މަޤާމުން ދުރުކުރުން. އެ ކަންތައްތައް ނުކުރެވޭ
ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން އިންސާފެއް ޤާއިމެއް ނުކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ސަރުކާރަށް، ދިވެހި ރައްޔިތުން
ވ ޓު ދިނީ އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށް. އިންސާފު ޤާއިމުކުރެވޭނީ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ގޮތަށް، އިންސާފު ޤާއިމުކުރަން
ތިބޭ މީހުންނާއި ތަޙުޤީޤުކުރަން ތިބޭ މީހުންނަކީ ނަޒާހާތްތެރި ބަޔަކަށްވެގެން. އެހެންނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންކަށް
އިންސާފެއް ޤާއިމެއް ނުކުރެވޭނެ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުހަދާ މަޖިލީ ހުގައި ވެ ސް ތިބޭ މީހުންނަކީ ވެސް
ނަޒާހާތްތެރި ބަޔަކަށްވެގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަން ވެސް ބޮޑުވޭ އިނގޭތ . ކަންބޮޑުވާނެނޫންތ އޭ އަޅުގަނޑުމެން
ކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ އެހެން މީހުން ދައްކަންޏާ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން ކުރިއިރުގައި އެގޮތަށް
ވިސްނައިނުލެވުނީމާ މިހާރު މި ކަމާ ކުރިމަތިލާން މި ޖެހެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ވިސްނަންޖެހޭ
މި ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ؛ އާދެ! މި ސަރުކާރަކީ ކ ލިޝަން ސަރުކާރެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ދަންނަވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ
މި މެނިފެސްޓ ތަންފީޒުކުރުމަށް ހުރަސްއަޅާ ވަ ޒީރަކު ހުރެއްޖެއްޔާ، ހުރަސްއަޅާ ޕާޓީއެއް އޮވެއްޖެއްޔާ އެ ޕާޓީ ވެސް
އަޅުގަނޑުމެން ވީ މި ކ ލިޝަނުން ބޭރުކުރަން. އެހެން ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަންތައްތަކެއް ނުކުރެވޭނެ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދަނީ އަޅުގަނޑުމެން އެކިއެކި ނަންނަމުގައި، އެކިއެކި ގޮތްގޮތަށް މި ސަރުކާރުން ހިންގަން
ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކަށް ހުރަސްއަޅަމުންދާ ތަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މާވަރެއް އަރުވާފައި އެބަ ދައްކާ
35

އެމް.ޑީ.އެންގެ ރިޕ ޓުގެ ވާހަކަ. ކޮންބައެއްތ މި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ؟ ޢަބްދުاله ޔާމީންގެ ވަގު ފައިސާ ގެ އެހީތެރިކަން
ލިބޭ ޖަމުޢިއްޔާތަކުން. އެ ފައިސާ ލިބުން ހުއްޓިދާނެތީ އެ މީހުން ކަންބޮޑުވަނީ. މިއީކީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ދީނީ ކަމެއް
ނޫން. މި އުޅެނީ ވަގު ފައިސާ އެ މީހުންނަށް ނުލިބިދާނެތީ. އެކަމާ ކަންބޮޑުވާތީ މި އުޅެނީ. އާދެ! އެ ޖަމުޢިއްޔާތައް
ހިންގަން މި އަންނަނީ މި ބުނާ މީސްމީހުންނަށް ޢަބް ދުاله ޔާމީން ދީފައި ހުންނަ ފައިސާއިން. މިއަދު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ހެންވޭރު ހުޅަނގު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ، ކުއްލި މައްސަލައިގެ ބަހުސްގެ ވަގުތު އިތުރުކުރުމަށް
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ހުށަހަޅުއްވައި ، ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ޝިޔާން ތާއީދުކުރެއްވި ހުށަހެޅުއްވުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް
ވ ޓުދެއްވުން އެދެން.
[ވ ޓުދެއްވުން]
ވ ޓުގެ ނަތީޖާ:
ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު
ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޝިޔާން
މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 87
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 34
ފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 33
ނުފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވަކި ގޮތަކަށް ވ ޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވ ޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 33
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 17
ވ ޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސް
36

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ނެގުނު ވ ޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 34. ފެންނަ ކަމަށް
ވ ޓުދެއްވީ 33 މެންބަރުން. ވަކި ގޮތަކަށް ވ ޓު ނުދެއްވާ ބޭފުޅަކު ނެތް. އަދި ނުފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވި މެންބަރަކު
ވެސް ނެތް. ވ ޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައި ގެންނެވީ 33 މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް 17. ވީމާ، މި ކުއްލި މައްސަލައިގައި
ވާހަކަދެއްކެވުމަށް ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވާހަކަދައްކަވަ އި ނިމެންދެން މި މައްސަލަ
ކުރިއަށްދިއުމަށް ފާސްވެއްޖެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި މެދުކަނޑާލަނީ އިންޓ ލަށް.
}ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:31 އިން 11:01 އަށް{
)ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އީވާ ޢަބްދުاله{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މި ދަންފަޅީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ، ކުއްލި މައްސަލައިގެ ބަހުސް. ވާހަކަފުޅުދައްކަވާނީ ދެން ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ.
ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ހެންވޭރު ހުޅަނގު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކު އްލި މައްސަލައަކީ ، އަޅު ގަނޑު ވެސް ވަރަށް
ތާއީދުކުރާ މައްސަލައެއް. ދީނަށް ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ވައްކަންކުރުމާއި، އަނިޔާވެރިވުމާއި، ކޮރަޕްޝަން ހިންގުމަކީ މި
ޤައުމުގައި ކުރެވިގެންވާނެ ކަމެއް ނޫން. އެކަން ކުރާކަށް މި ޤައުމުގައި ފުރުޞަތެއް ނުދެވޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި
މަޖިލީހުގެ އެންމެ މެންބަރުންގެ ފަރުދީ، ގާނޫނީ ޒިންމާއެއް މި ކަންކަން ހުއްޓު ވުމަކީ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް
އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެއްކޮށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ އަރިހުން އެދެން، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަކީ ކޮރަޕްޝަނާއި ފަސާދައިގެ
ކަންކަން ބެލުމަށްޓަކައި މި މަޖިލީހުގައި އޮންނަ ކޮމިޓީ. އެހެންކަމުން، ޕާލިމެންޓް ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނާއި އަދި
މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ އަރިހުން އަޅުގަނޑު އެދެނީ، މި ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލައިގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތައް މާލިއްޔަތު
37

ކޮމިޓީން ވަކިކޮށްދެއްވަ އި، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން މި މައްސަލަތައް ބެލޭނެ އުސޫލެއް ކަނޑައަޅަ އިދެއްވުން. އަދި އަޅުގަނޑު
ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން، އެ މެންބަރުން އަމިއްލަފުޅަށް ވެސް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ވަކިވެގެންދިއުން. ދައުލަތުން
ވައްކަންކުރުމަކީ މި ޤައުމުގައި ހިނގަމުން އަންނަ ސިލްސިލާ ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީ ސް. މިކަންކަން ބެލެންޖެހޭނެ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެ ންނަށް ދިގު ތާރީޚުގެ ތެރެއިން މިކަންކަން ބަލައި، ފިޔަވަޅު އެޅިފައި އޮތް ތަނެއް
ފެންނާކަށް ނެތް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ހިތާމަހުރި ކަމެއް. އެއަރމ ލްޑިވްސް ބަނގުރޫޓު ވެގެންދިޔައީ.
އެމް.އެން.އެސް.އެލް ބަނގުރޫޓު ވެގެންދިޔައީ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އެފް.ޕީ.އައި.ޑީ ގެ މައްސަލަ އަކީ ވެސް ހަމަ މިހެންގޮސް
ދައުލަތުގެ އެތައް ފައިސާއެއް ގެއްލިފައި ހުރި މައްސަލަ. މިހާރު ފެންމަތިވެގެން މި އުޅެނީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ
މައްސަލަ. ދައުލަތުގެ ތެރޭގައި ފުލުހެއް ކަމުގައި ވިޔަ ސް، މަޖިލިސް މެންބަރެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، އަދި އޭގެ އިތުރަށް
ސިފައިންގެ މީހެއް ކަމުގަ އި ވިޔަސް ، ފަނޑިޔާރެއް ކަމުގަ އި ވިޔަސް ، މި މައްސަލައަށް ނުފޫޒު ފ ރުވޭ ގޮތަށް ތިބި
ފަރާތްތައް އެއްކިބާކުރަން އެބަޖެހޭ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ފަރާތްތަކާ މެދު އަޅަންޖެހޭނެ ހަރުކަށި ފިޔަވަޅު އެޅެން
އެބަޖެހޭ. މިއުޅެނީކީ ގޭގައި ތިއްބާ މައްސަލައެއްގެ ތެރެއަށް އަމިއްލައަކަށް މީހަކު ވަދެގެނެއް ނޫން. ކަނޑައެޅިގެން
އެނގިހުރެ ކޮރަޕްޝަނާ އި ފަސާދައިގެ ތެރޭގައި މިކަންކަ ން ހިންގީމާ، ދެން ލިސްޓުގައި ނަން ވެސް އަންނާނެ
އިއް ޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ދެން އެކަމާ ވިސްނާކަށް ޖާގައެއް ނެތް. ތިމާ އުޅެންޖެހޭ ގޮތް ވަރަށް ސާފުވާންޖެހޭ.
ބަޔަކު ހަލާލު ފައިސާއޭ، ހަރާމް ފައިސާއޭ ، ކާންވީއޭ ކިޔާފައި ވާހަކަދެއްކީމާ، އެއާ ދެކޮޅަށް އަޅުގަނޑުމެން
ވާހަކަދައްކާއިރު ، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ތިބެންޖެހޭނީ ސާފުތާހިރުކޮށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަކި ޕާޓީ އަކަށް ބެލުމެއް
ނެތް، ވަކި މެންބަރަކަށް ބެލުމެއް ނެތް. މިކަމުގައި ޝާމިލުވާ ފަރާތްތައް އިންސާފުގެ ކުރިމައްޗަށް
ހާޒިރުކުރެވެންޖެހޭނެ. ފިޔަވަޅު އެޅެންޖެހޭނެ. އެއީ އަޅު ގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެއް. އެކަން ކުރުމުގައި
އިރާދަކުރެއް ވިއްޔާ މި ސަރުކާރުކާރުން ފަހަތަކަށްނުޖެހޭނެ. މި ދައުލަތް ފަހަތަކަށްނުޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން އިންސާފު ގެ
ވާހަކަ ދައްކަންޏާ އިންސާފު ހ ދައިދިނުމަށް އިސްނަގާ ބަޔަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވާންޖެހޭނެ. އެހެންނޫނިއްޔާ
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ މަންޒިލެއް ހާސިލުވުމުގައި މި ދައުލަތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުގެންދެވޭނެ.
ރައްޔިތުންނަށް އަމާންކަން ލިބެންޖެހޭނެ. ރައްޔިތުންނަށް މިނިވަންކަމާއެކު މި ޤައުމުގައި އުޅެވެންޖެހޭނެ. ރައްޔިތުންގެ
އެންމެހައި ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރެވެންޖެހޭނެ. ވައްކަން ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން ކުރީމާ ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފަ އި ވާ
އެންމެ ހަރުކަށި އަދަބު އެ ފަރާތްތަކަށް ދެވެންޖެހޭނެ. މި ސަރުކާރުގައި ވެސް ކޮރަޕްޝަން ހިންގާ ނަމަ، އެކަން
އަޅުގަނޑުމެން ހުއްޓުވާނަން. ރައްޔިތުން އެކަން ޔަޤީންކުރޭ! އެކަން ހުއްޓުވުމުގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ފަހަތަކަށްނުޖެހޭނެ.
އަޅުގަނޑުމެންނެއް ރައް ޔިތުންގެ ފައިސާއެއްގައި ނުޖެހޭނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
38

މައްޗަންގޮ ޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.
މައްޗަންގޮ ޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އި އްޒަތްތެރި ރައީސް. އެތަކެ އް ޒަމާނެއް ވެއްޖެ މި ވައްކަންތަކާ އި މީހުންގެ މަރަށް އިންސާފު ނުލިބިދާތާ
އިއް ޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ ކިހާ ޒަމާނަކުންބާއޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދުވަހެއް އައިސް ޖެހޭނީ. 30،
40 އަހަރުވީ ، ވައްކަމާއި މީހުން މެރުމާ، އެތަކެއް އަނިޔާ ތަކެއް ގެ ޙައްޤު އަޅުގަނޑުމެން ނަށް ނުލިބިގެން މި ދަނީ
ކިހިނެއްބާވައޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް ކުރީ ފަހަރަކު ވެސް ދެއްކިފައި އިންނާނެ ކަންނޭނގެ، ސަރުކާރުގެ
އިސް މަޤާމުތަކުގައި؛ ވަޒީރުންނާއި އަދި ސިފައިންނާ އި ފުލުހުންގެ ވެސް އިސް މަޤާމުތަކުގައި މިފަދަ މީސްމީހުން؛ އަދި
ކ ޓުގެ ޤާޟީންނާއި، މިފަދަ މީސްމީހުން އިސް މަޤާމުގައި ތިބޭހާ ދުވަހަކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ކަންކަމެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުވާނެ. މި ލިސްޓުތަކުގައި މި އެންމެންގެ ނަން ހުންނާނެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުންނާނެކަން
އެނގޭ އެ އްޗަކީ، އެ އް ނަމެއް ކިޔާ މީހެކޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަބަދުވެސް މި އުޅެނީ. ޤާޟީއަކަށް އިނަސް ހަމަ އެއް
ނަމެއް ކިޔާ، އެއްވައްތަރެއް ގެ ، ހަމަ އެއް ކުލައެއް ގެ މީހެއް. ތަފާތެއް ނ ވޭ. ސިފައިންގެ ތެރޭގަ އި ވެސް އިސް
ސަފުގައި ތިބެނީ ހަމަ އެއްވައްތަރެއްގެ އެއް ބަޔަކު. ހަމަ އެއް މަޤާމެއްގައި، އެއްތަނެއް ގައި . ހަމަ ވައްކަމެއް ކުރި އްޔާ
ވައްކަމެއް ކުރަން ވެސް، ހުރިހާ ކަމެއްގައި ވެސް ކުރަން މި ތިބެނީ ހަމަ އެއް ބައެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަން ކުރަން ހަވާލުކުރީ ރައްޔިތުން. ބޮޑު އަޣްލަބިއްޔަތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަން
ހަވާލުކޮށްފައި މި އޮތީ އެކަން ކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖުބޫރު މިކަން ކުރަން، އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. މިހާރު މި ދެކެވެނީ މިއަދު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުއްލި މައްސަލައެއް ގޮތަށް ލައިދިން މައްސަލައަކީ، ދެމަފިރިއެއްގެ ވައްކަން، އި އްޒަތްތެރި ރައީސް.
ވައްކަމޭ ބުނީމާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރިހާ އެސް.އ .އީ އެއް އެއްކޮށް ނުކުރާ އެންމެ ވައް ކަމެއް ވެސް ނެތް. ހުރިހާ
އެސް.އ .އީއަކުން ވެސް ވައްކަންކޮށްފައި އަދި ނުވިތާކަށް ކަނޑު ވިއްކަ އިލާފައި، ތެލެއް ހުރިއްޔާ އެ ތެޔޮ ވެސް
ވިއްކައިލާފައި ، ކާރީގައި ހޮޓަލެއް ހުރިއްޔާ އެ ހޮޓާ ވެސް ދަވައިލާފަ. އަޅުގަނޑު ލަނދުގަނޭ މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު
ދާއިރާގެ ރައްޔިތަކަށް އޭނަ ވީތީ ވެސް. މިހާ ހުތުރު މީހެއް ގެ ވާހަކަ ދައްކަމުން މި އަންނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
މިކަންކަން ކުރުމަށްޓަކައި ސި ފައިންނާއި ފުލުހުންގެ ތެރޭގައި ވެސް ތިބި ބަޔަކު ވެއްޖެ އްޔާ ވެސް ހަމަ މިހާރުވެސް
ބޭރުކުރަންވީ. ބޭރުނުކުރެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ ދެން އަންގަންވީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، މިކަން ކޮށްދޭނީ ކިހިނެއް ހެދިއްޔާތ
އެކަން ކުރާނީ. އެކަން ކުރުން ، މިހާރު އިސް ސަފުގައި ތިބި ބަޔަކު އެތާ ތިއްބަކާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިކަމެއް
ނުވާނެ. އެ ވަޒީރުން ވެސް މިތާ ތެރޭގައި ތިބީ އޭ ގެ މީހުން. ސިފައިންނާއި ފުލުހުންގެ ތެރޭގައި ވެ ސް މިތިބީ އޭގެ
މީހުން. މިހާރުވެސް ތިބީ އޭގެ މީހުން. ތިބިއްޔަކާ މިކަމެއް ނުވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކ ލިޝަނުގައި ވެސް ތިބީ
39

އޭގެ މީހުން. މި ކ ލިޝަނުން ބޭރު ވެސް ކުރަންޖެހޭ އެ މީހުން. އެއްފަހަރާ ދިހަބާރަ މުވައް ޒަފުން ވެސް ބޭރުކުރަނީ.
އަނެކަކު އޭނަގެ ފިރިމީހާ އައިސް އަނެކަކުގެ ކަންފަތްމަތީ ވެސް ވީ އްލައިލަނީ. ދެން މި ހާލަށް ޤައުމު ދިޔައިމަ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިކަމެއް ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ އެއްޗެއް ކްލިއަރކޮށް ، ސަލާމަތްކޮށްގެން މިކަން
ކުރެވޭނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން ހަމަ މި ކ ލިޝަނުން ވެސް މި ސަރުކާރު ހަމަ މަޑުމަޑުން އެއްކަ އިރިވެލާފައި ،
އަޅުގަނޑުމެން އިންޑިޕެންޑންޓްވާންވީ. އަޅުގަމެނޑުމެންގެ އިތުބާރު ހުރި މީހުންތަކެއް އެތާނގަ އި ބައިތިއްބަންވީ.
ރައްޔިތުން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަޢީދު.
ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ހެންވޭރު ހުޅަނގު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހެޅުއްވި ކުއްލި މައްސަލަ އަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް
ތާޢީދުކުރަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ދައުލަތުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކަށް
އައިސް ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ގެ ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލައި ގެ މީހުން މި މަޖި ލީހުގަޔާއި، ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކުގަ ޔާއި ،
އަދި ކ ޓުތަކުގަ ޔާއި ، މިތަންތާނގައި ތިބި ވާހަކަ ބުނީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފުރަތަމަ އިސްކަމެއް ދޭންޖެހޭނީ
އެބަޔަކު ހ ދައި، އެ ބަޔަކަށް އަޅަންޖެހޭ ގާނޫނީ ފިޔަވަޅު އެޅުން. އެ ވާހަކަ ދެއްކި ދުވަހު ؛ އާދެ! މި ހަފުތާގެ ހ މަ
ދުވަހު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދެއްކުމުން، ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަތުން ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ،
އެއީ ކޮންބައެއްތ ބަލައި ދެނެގަތުން. އެ ބަޔަކު ހާމަކުރަންޖެހޭނެ. އެ ބަޔަކާ މެދު އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް ވަގުތުން
ވަގުތަށް އެޅެންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީން ރާއްޖޭގައި ހިންގި ބޮޑު ޚިޔާނާތުގެ ފައިސާގައި
ޖެހިފައި ތިބި އެންމެން ހާމަކަ ން ބޮޑު ގޮތެއްގައި އެނގެން އެބަޖެހޭ. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއް ކަމުގައި
ވިޔަސް ، އަދި ދައުލަތުގެ ކޮންމެ މުއައްސަސާއެއްގައި ހުރި މީހެއް ކަމުގައި ވި ޔަސް، އެބަޔަކު އެނގެން އެބަޖެހޭ. މި
ވައްކަމާއި، ރާއްޖޭގެ ހިނގާފައި މި އޮތް މަރުގެ މައްސަލަތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޫކޮށްލައިގެން ތިބެވޭ ވަރަށްވުރެ
ބޮޑެތި މައްސަލަތައް. ރާއްޖޭގައި ހިނގާފައި މިހިރަ ނުރައްކާތެރި މަރުގެ މައްސަލަތަކަކީ ބަޔަކު ރާވައިގެން، ގަސްތުގައި
ހިންގާފައި ހުރި ކަންތައްތައް ކަމަށް ބެލެވެނީ. އަދި އެއާ ވިދިވިދިގެން ސިލްސިލާކޮށް އައި މަރުގެ މައްސަލަތައް އެއީ
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން މަރުވެގެންދިޔަ، މަރާލެވިގެންދިޔަ މީހުންނާ ގުޅިގެން ހިނގާފައިވާ މަރުގެ މައްސަލަތައްކަން ވެސް
ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ މައްސަލައަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެހެން ދިމާލަކަށް މި މައްސަލަތައް ހިނގަން
40

ފެށީމާ، އެހެން ދިމާލަކަށް ބައްޓަންކުރުމުގެ ގޮތުން މިހާރު ހިނގަމުންދާ މައްސަލަތައް ވެސް ، އެއީ އޭ ގެ ސިލްސިލާއެއް
ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް 65 މެންބަރުންގެ ސުޕަރ މެޖ ރިޓީއެއް
ދިވެހި ރައްޔިތުން ދިނީ، އިންސާފު އޭގެ އެންމެ ފުރިހަމަ މާނައިގައި މި ދައުލަތަށް ހ ދައިދިނުމަށް. މި ރާއްޖެއަށް
ހ ދައިދިނުމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފޭދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީ ފް މި ހުށަހެޅުއްވި ކުއްލި
މައްސަލަ؛ މި މައްސަލައަކީ މިއީ ހަމަ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލައެއް އި އްޒަތްތެރި ރައީސް.
އަޅުގަނޑުމެން ވަޢުދުވީ ، ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ކެމްޕޭނުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނުކުމެ ވަޢުދުވީ، އިންސާފު ހ ދައިދޭނެ
ކަމަށް. ކޮށްފައިވާ ވައްކަންތަކާއި، މަރާލައި ކޮށާލެވިފައިވާ ކުދީންގެ ޢާއިލާއަށް އިންސާފު ހ ދައިދޭނެ ކަމަށް.
ގެއްލުވައިލެވިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފު ހ ދައިދޭނެ ކަމަށް. އަޅުގނޑުމެންވީ ވަޢުދު މައްޗަށް ބިނާކޮށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވ ޓުދިނީ. ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވ ޓުދިނީ ދިވެހި ރައްޔިތުން އިންސާފު
ބޭނުންވާތީ. މަޖިލިސް އިންތިޚާބުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވ ޓުދިނީ ރައްޔިތުން އިންސާފު ބޭނުންވާތީ.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިފަދައިން ރައްޔިތުން އެދިގެން އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަވާލުކުރި ވެރިކަމެއް ގައި އަޅުގަނޑުމެން
މިތިބީ. އަޅުގަނޑުމެން އިންސާފު ހ ދައިދިނުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަންތަކެއް އުފައްދައިފީމު. އެ ކޮމިޝަންތަކަށް،
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އުފެއްދެވި ކޮމިޝަންތަކަށް މި މަޖިލީހުން ވަނީ ގާނޫނީ ބާރު ދީފަ. އަދި މިކަންކަން ބެލުމަށްޓަކައި
ބޭނުންވާ އިތުރު ގާނޫނުތައް ހަދަން ސަރުކާރު ބޭނުންފުޅުވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ޗުއްޓީއަށް ނުގޮސް އެ ގާނޫނުތައް ވެސް
ހަދައިފީމު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، އަދާ ހަމައަށް އައިއިރުގައި މީގެން އެއްވެސް މައްސަލައެއް ،
އެއްވެސް ކަމެއް ބެލޭ ތަނެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނު ފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮބައިތ ؟ ކީއްވެގެންތ ؟
އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ސުވާލުކުރަން އެބަޖެހޭ. ހ މް މިނިސްޓަރާއި އަދި ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސްއަށް އަދި ކަމާ ބެހޭ
އެހެނިހެން މުއައްސަސާތަކަށް މި މައްސަލަތަކުގައި ފިޔަވަޅުއަޅަން ނުކެރިގެން އުޅޭ ސަބަބު ހަމަ ސީރިއަސްކޮށް ވެސް
ދިވެހި ރައްޔިތުން މިއަދު ސުވާލުކުރޭ. ސަރުކާރަށް އަހަރު ވެގެން ދަނީ. މަޖިލީހަށް ހަ މަސްދުވަސް ވެގެންދާއިރުގައި،
ދެ ދައުރު ނިމިގެންދާއިރުގައި މީގެން އެއްވެސް ކަމަކަށް އި ންސާފު ނުލިބި، ދިވެހި ރައްޔިތުން މަގުމަތީގައި ތިބެންޖެހޭ
މައްސަލައަކީ މިއީ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނާ ބައްދަލެއް
41

ނުކުރެވޭ. ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެންނާ އެބަ ސުވާލުކުރޭ، ކޮބައިތ އޭ ކަލޭމެންނާ ހަވާލުކުރެވުނު ޒިންމާ؟ ކޮންކަމެއްތ އޭ
ކަލޭމެން ކުރީ؟ އެހެންވީމާ، އަ ޅުގަނޑު ގޮވާލަނީ ދިވެހި ސަރުކާރަށް އަދި ކަމާ ބެހޭ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކަށް ވެސް ،
ގާނޫނީ ގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ހުރިހާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅައި، ބިރު ފަހަނައަޅައި ނުކުމެ، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފު
ހ ދައިދިނުމަށްޓަކައި މަސައް ކަތްކޮށްދެއްވާށޭ. ވަގުން ހިފައި ހައްޔަރުކޮށްދެއްވާށޭ. މިނިވަންކަންމަތީގައި މީހުން މަރާފައި
ތިބިމީހުން މަގުމަތީގައި އުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދީގެންނުވާނޭ. ފިޔަވަޅު އަޅުއްވައިދެއްވާށޭ. އެހެންނޫން ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ
ދިވެހި ރައްޔިތުން އަނެއްކާވެސް މިކަމާ ދެކޮޅަށް، އަޅުގަ ނޑުމެންނާ ދެކޮޅަށް ބަސްބުނަން ފަށާނޭ. މިއީ މިއަދު
ކޮންމެހެންވެސް ކުރަންޖެހޭ ކަމެކޭ. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔޫނުސް ޢަލީ.
ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔޫނުސް ޢަލީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހެޅުއްވި
ކުއްލި މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާޢީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ގެ މައްސަލައަކީ
ދެމަފިރިޔަކު ވަރަށް ރަނގަޅަށް ރޭވިގެން ހިންގާފައި އޮތް ވަރަށް ބޮޑު ޖަރީމާއެއް. ވަރަށް ބޮޑު ވައްކަމެއް. މިކަމު ގައި
އެ ބޭފުޅުންނަށް އޭރު ވާގިވެރިވާން ތިބި، އެހީތެރިވާން ތިބި ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކެއް ވަނީ ލާމެހިފަ. އަޅުގަނޑު
ދަންނަވަން؛ ވަކި ޕާޓީއަކަށް، ވަކި ކުލަޔަކަށް ، ވަކި ފިކުރަކަށް ނުބަލައި، މިކަމުގައި ޝާމިލުވާ ހުރިހާ ފަރާތެއް
ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކޮށް، މިކަމުގައި ދޭންޖެހޭ ފުރިހަމަ އަދަބު، ޙައްޤު އަދަބު އެ ފަރާތްތަކަށް ދިނުމަށް އަޅުގަނޑު
ގޮވާލަން. އަޅުގަނޑު މިއަދު ސަރުކާރަށް ސުވާލެއް ހުށަހަޅަން. ކީއްވެގެންތ އޭ މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން
ފާސްކޮށްފައި ހަދާފައި އޮތް، މި މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދީފައި އޮތް ދެ ކޮމިޝަނުން މިކަން މިއަދާ ހިސާބަށް ނުބެލި
ލަސްވެގެންދަނީ؟ މިކަންކަން ނުކުރެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ކޮމިޝަންތަކުގައި ތިބި ބޭފުޅުން ވެސް މިއަދު
އިސްތިޢުފާދެއްވާފައި ގެއަށް ވަޑައިގަންނަވާށޭ. އިންސާފު ނުލިބި ލަސްވެގެންދާލަސްވުމަކީ، ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ނުހަނު
ކަންބޮޑުވުން ހުރި މައްސަލަތަކެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގެއްލިފައި ނުވަތަ މަރަ އިލެވިފައިވާ މީހުންގެ ޙައްޤުތައް ވެސް
މިއަދާ ހަމައަށް މި ދަނީ ނުލިބި. ސަރުކާރަށް އަހަރެއް ވެގެންދާއިރު، މިކަމުގައި ޙައްޤު އެ ޤާއިލާތަކަށް ނުލިބިދާދިއުމަކީ
އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާތަނަށް ހިނގާފައި އޮތް އެންމެ ބޮޑު
ވައްކަން ހިނގާފައި ވަނީ ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުގައި. މީގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ބަލައިލާއިރު، ދަރުމަވަންތަ ހޮސްޕިޓަލް
ކަމުގައި ވި ޔަސް، ބްރިޖަށް ބަލައިލިޔަސް، ފަޅުރަށްރަށް ކުއްޔަށް ނުވަތަ ވިއްކިކަމުގަ އި ވި ޔަސް، މީގައި އޮތީ ހުސް
42

ވައްކަމާއި ކޮރަޕްޝަން ހިމެނިފަ. ބައެއް ފަޅުރަށްރަށް އެބަހުރި 5 ފަރާތަށް 6 ފަރާތަށް ވިއްކާފަ. އެ ފާރަތްތަކަށް
އެބަހުރި ފައިސާ ބަލައިގަތް ކަމުގެ ރަސީދު ލިބިފަ. ދައުލަތަށް މި ފައިސާ ވަދެފައެއް ނެތް. ޞަދަޤާތު ފައުންޑޭޝަންގެ
ނަމުގައި ފައުންޑޭޝަން ހަދައިގެން ވެސް ދިވެހި ދައުލަތުގައި ހުރި ކުންފުނިތަކުން ބޮޑެތި އަދަދުން ފައިސާ ނަގައިގެން
ކޮށްފައި ހުރި ވައްކަން. ނިޔާވެފައިވާ މަންމަގެ ހަދާނުގައި މިސްކިތެއް އެޅީތީ ވެސް ކޮށްފައި ހުރީ ވައްކަން. ވަ އްކަމުގެ
" "
ފައިސާއިން މިސްކިތްއަޅަ އި، މިކަންކަން ކޮށްފައި ހުރީ. ޞަދަޤާތް މި ނަމަށް ވެސް ހުތުރުއަރާ ފަދަ ކަންކަން، އެ
ފައުންޑޭޝަނުން ކޮށްފައި ހުރީ. މިހެން ދަންނަވާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އިނގޭ ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ، މި
މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާއި، ފަނޑިޔާރުންނާއި، ކުރީގެ މިނިސްޓަރުންނާ މިކަމުގައި ޝާމިލުވާ ކަމަށް އެބަ
އަޑުތައް އިވެމުންދޭ. މި ފަރާތްތައް އެއްފަރާތްކޮށްފައި ވެސް، މި ފަރާތްތައް ވަގުތީ ގޮތުން ގޭގައި ބަހައްޓާފައި
ނަމަވެސް މި މައްސަކަތައް ބެލެން އެބަޖެހޭ.
}ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެން ބަރު ޙަ ސަން ޢަފީފު ރިޔާސަތާ ހަވާލުވެވަޑައިގަތުން{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުޅުދުއްފުށީ ދެކުނު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަމްޝީދު މުޙައްމަދަށް.
ކުޅުދުއްފުށީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމްޝީދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
بسم هلا الحمد هل. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުށަހެޅި، ބަހުސްކުރެވެމުންދާ ކުއްލި މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑު
ތާއީދުކުރަން. އަދި މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީތީ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތަތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފަށް
ޝުކުރު ދަންނަވަން. ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރަށް ޔަޤީ ންވަނީ، ސަރުކާރުތަ ކުން، ޚާއްޞަކޮށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި
އުފެދިފައިވާ ސަރުކާރުތަކުން، އެ ސަރުކާރުތަކުގެ މާލިއްޔާއަށް ގިނަ އަދަދެއްގެ އެއްޗެއް، ރައްޔިތުންގެ މުދާ؛ މި ތަކެތި
ގެއްލިފައިވާކަން. އެހެންކަމުން، މިއަދު ވެސް އަ ޅުގަނޑުމެން މި ބަހުސްކުރަނީ މިކަހަލަ މައުޟޫޢުތަކަށް. އެނގި
ހާމަވެގެންދަނީ، މާޒީގައި މިކަން ވެފައި ހުރިކަން. އެ ކަންތައްތައް ހިނގާފައިވަނީ ވުޒާރާތަކުން ވިޔަސް، އަދި
ޑިޕާޓްމަންޓަކުން ވިޔަސް، ކުންފުންޏަކުން ވިޔަސް ، ހިނގާފައިވާތީވެ އެކަން ކުރި ބަޔަކާ ޖެހޭނެ ސުވާލުކުރެވެން ،
ތަޙުޤީޤުކުރެވެން. އެއީ މިނިސްޓަރަކަށް ވިޔަސް ، ވަޒީރަކަށް ވިޔަސް އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރަކަށް ވިޔަސް
ނުވަތަ ފަނޑިޔާރަކަށް ވިޔަސް ، ފަނޑިޔާރު މަނިކުފަނާ ވެސް ސުވާލުކުރަންޖެހޭނެ. ސަބަބަކަށް ވަނީ، އެ މީހާގެ
މަޤާމުގައި ހުރެ އޭނާއަށް ހަދިޔާގެ ގޮތު ގައި ވެސް އެއްޗެއް ނުލިބޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އިސްލާމީ ދައުލަތެއް. މުސްލިމު
43

ޤައުމެއް. އެހެންކަމަށްވީއިރު، ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން އޮވޭ، ޔަމަންގެ މައްސަލައަށް ބަލައިލިޔަސް ، ނަބިއް ޔާގެ
ހަޔާތްޕުޅުގައި ޔަމަންގެ ރައްޔިތުންގެ އަތުން ޒަކާތް ނެގުމަށް ޓަކައި ފޮނުވި މީހާ؛ އޭނާ ބުނަނީ، މިހިރީ ތިމަންނާއަށް
ހަދިޔާގެ ބައޭ. މިހިރީ ތިޔަބައި މީހުންނަށް ޒަކާތަށް ލިބުން ބައޭ. ޙަދީޘްކުރެއްވީ ވަރަށް ސާފުކޮށް، ކަލޭގެއަށް ހަދިޔާ
ލިބުނީ، ގޭގައި ހުއްޓަހޭ؟ ސަރުކާރުގެ މަސަ އްކަތެއްގައި ވަޑައި ގެން އުޅުއް ވީ. އެހެންކަމަށްވީއިރުގައި ، އަ ޅުގަނޑުމެން
މުސްލިމު ދައުލަތެއްގައި މިހާ ސާފުކޮށް އެނގެން އޮތް ކަމެއް ، ނުޙައްޤުން މީހަކަށް މުއްސަނދިކަމެއް ލިބިފައިވާ ނަމަ،
އެކަން ބެލެންވާނެ. އެކަން ހ ދެންވާނެ. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު މި ޤައުމުގައި އޮންނާނީ. އެނގިލައްވާނެ،
ފަޅުރަށެއްގަ އި ކަތީބެ އް ނުހުރޭ. އެ ރަށެއްގައި ނުހުރޭ ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް އޮފީހެ އް. އެއީ ފަޅުތަނަކަށް ވާތީ.
އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމު، ދިވެހި ރައްޔިތުން މިތާ ދިރިއުޅޭތީ މިތާނގަ އި ސަރުކާރެއް އުފެދުނީ. އެ ސަރުކާރުގެ
މައްޗަށް މި އޮންނަނީ ދައުލަތެއް އުފެދެނީ. ދައުލަތުގަ އި މި އަންނަނީ ސަރުކާރާއި، ދައުލަތާއި، ގާނޫނުހަދާ މަޖިލިސް؛
މި ތިނެސްކަން ޓްރޭންގަލްގައި އަޅުގަނޑުމެން އެތުރި މި ތިބީ ދިވެހި ރައްޔިތުން. އެހެންވީމާ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ
އަތުން އެއްވެސް އެއްޗެއް ގެއްލިފައިވާ ނަމަ، އެބައިމީހުންގެ އަތުން އެއްވެސް އެއްޗެއް މަދުވެފައިވާ ނަމަ، އެއީ
ނުޙައްޤުން ދިޔަ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ހ ދެންޖެހޭނެ. އެކަމަށް ބާރުއެޅުމަށްޓަކައި އަދުގެ ސަރުކާރުން މި ކުރާ
ކަންތައްތަކަށް، ނުވަތަ ހިންގާ ތަޙުޤީޤުތަކަށް ނުބަތަ ބެލޭބެލުންތަކަށް، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން.
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު އައީ މިފަދަ ކަންތައްތައް ހ ދުމަށްޓަ ކައި. ދިވެހި ރައްޔިތުން ވަނީ އެ ސަރުކާރަށް ގާނޫނުހަދާ
މަޖިލީހުގެ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް ސަރުކާރަކަށް ނުދޭވަރަށް އަޣްލަބިއްޔަތު ދީ ފަ. އެހެންކަމަށްވީ ހިނދުގައި
އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ވާޖިބުވެގެންވޭ، ލާޒިމްވެ ގެންވޭ ، މިކަން ކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑމެން ޖެހޭ ވަރަށް
ފުރިހަމައަށް އިންސާފު މިހިރަ ކަހަލަ ކަންތައްތަކުގައި ހ ދައިދޭން. އެހެންކަމަށް ވީހިނދުގައި ، އަހަރެ އަހަރެމެން މިހެން
ތިބޭނެކަމުގެ ޔަޤީންކަން އަރުވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުاله.
ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ކުއްލިއަކަށް އަނެއްކާ ވެސް ފާޅުވީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީން މި
ސަރުކާރުގައި ޚިޔާނާތެއް ހިންގީތ އަޅުގަނޑު ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުން ފުރަތަ މައިނުން. ކުއްލި މައްސަލައަކަށް މި
މައްސަލަ ވަނީ ؛ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް ވެރިކަމާ 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވެންބަރު މަހުގެ
17 ވަނަ ދުވަހު ހަވާލުވި ގޮތަށް ފުރަތަމައިނުން ވެސް އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ އާއި، މަރުތަކުގެ މައްސަލަ
44

ތަޙުޤީޤުކުރަން ކޮމިޓީތަކަކާއި، ކޮމިޝަންތަކަކާ އެއްޗެ ހި ވަނީ އުފައްދަވާފަ. އެ ކޮމިޝަންތަކުން މި
މަސައްކަތްކުރަމުންދަނިކޮށް އަނެއްކާވެސް މިއަދު، ޙަޤީޤަތަކީ އެމް.ޑީ.އެން ކިޔާ ލާދީނީ ބައިގަނޑެއްގެ ކަންތައްތައް
އޮއްބާލަންވެގެން މަޖިލީހުގެ ރައީސް އިސްވެހުންނަވައިގެން މި ކަންތައްތައް މި ކުރަމުންގެންދަވަނީ. އެމް.ޑީ.ޕީގެ
ރައީސް، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޗެއަރޕަރސަން ލައްވާ މި ކަންތައްތައް މި ކުރުވަނީ އެ ކަންތައްތައް އޮއްބާލަންވެގެން
ޙަޤީޤަތުގައި. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތިބި ހުރިހާ ލާދީނީ މީހުން ތާއީދުކުރަނީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސަ ށް. އެހެންވީމާ، އެ މީހުންގެ
ދިފާޢުގައި ކުރައްވާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި. ދެން އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ފައިސާ ކިހިނެއްތ ބެހީ؟ ބެހި ގޮތް ވަރަށް
ރަނގަޅަށް އެބަ އިނގޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ފައިސާއިން އެންމެ ބޮޑަށް ފައިދާވީ
ކޮންބަޔަކަށްތ ؟ އޭރުގައި އިދިކޮޅުގައި ތިބި މިއަދު ގެ ސަރުކާރުގައި މި ތިބި މީހުންނަށް އެންމެ ބޮޑަށް ފައިދާވީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނިޒާމީ މައްސަލައެއް، ފޭދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
(ނިޒާމީ މައްސަލަ)
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަދައްކަވަމުން، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ
ތެރޭގައި އެތައް ބައިވަރު ލާދީނީ ބަޔަކު އެބަތިބި ކަމަށް އެ ވިދާޅުވާ ވިދާޅުވުން، އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ގ ހެއް. އަދި އެފަދަ
ވާހަކައެއް މިތާ ދައްކަ އި، ދިވެހި ރައްޔިތުން ބަދުނާމުކުރަން މި މަޖިލީހުން ފުރުޞަތު ދެއްވުމަކަށް އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަވާއިދުން ތަންދޭ ކަމަކަށް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު މި ނިޒާމީ
ނުކުތާ މި ނެގީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި އަ ޅުގަނޑު ބަލައިގަންނަން. ނޮޅިވަރަމް
ދާއިރާގެ އިއް ޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވާއިރުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އާ އްމުކޮށް ނިސްބަތްވާ ގޮތަށް އެފަދަ
ޢިބާރާތް ބޭނުންނުކުރެއްވުމަށް ދަންނަވަން. އަދި މިތާނގައި ވާހަކަފުޅުދަ އްކަވާއިރު ، ބޭނުންކުރައްވަންޖެހޭ އާދަތައް ،
ގެންގުޅުއްވަންޖެހޭ ސުލޫކީ މިންގަނޑު ހިފެހެއްޓުމަށް ދަންނަވަން. ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
45

ހަޖަމެއް ނުވާނެ ވާހަކަތައް ދެއްކީމަ. ހަޖަމެއް ނުވާނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިން ވިއްކަންވެގެން އެ އިޞްލާޙު
ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ހުށަހެޅީމަ ރުފިޔާ ނެގީ ކިހާވަރަކުންތ ؟ ކިތައް މިލިއަނުންތ / ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އުމުރު
މަތިކުރަން ފައިސާ ނެގީ ކިހާވަރަކުންތ ؟ މިއަދު މަޖިލިސްގެ ރައީސަކަށް އިން މީހާ ޖަލުން ނެރެންވެގެން
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރީ ކިހާވަރަކަށްތ ؟ މި ކަންތައްތައް ވެސް ހިނގާ ބަލައިލަން. ކޮންމެހެން ވަކި
ކަންތައްތަކެއް ނޫނެއްނޫންތ ބަލަންވީކީ. އޭރުގެ ޕީ.ޖީ މިހާރުގެ ބިޝާމް ބޭރުކުރަންވެގެން ކީއްވެތ ނުކެރިގެން
މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް މި އުޅެނީ. އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުގެ ޞާލިޙްގެ ސަރުކާރުން ބޭރުކުރަންވެގެން ހުށަހެޅިއޭ އޭނަގެ
ނަން. ހުށަހެޅީމަ މަޖިލީ ހުގެ ރައީސް އަޑީގައި ހުރެގެން އޭނަ އެތާ އެ ބަހައްޓަނީ ކޮންކަމެއްގައިތ ؟ އަޙްމަދު އަދީބުގެ
ބާރުގައި އަޙްމަދު އަދީބާ އެންމެ އެއްކޮޅަށް ހުރީ މިހާރުގެ ޕީ.ޖީ. ޔާމީނުގެ ވެރިކަމުގަ އި ޔާމީނުގެ އާރާއި ބާރުގައި
އަނެއްކާ ޔާމީން ކޮޅަށް. މިއަދު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ވެރިކަމުގައި މަޖިލިސް ރައީސް ބުނާހާ ގޮތެއް ހަދަން
މި ހުންނަނީ މިހާރުގެ ޕީ.ޖީ. އެ ކަންތައްތަކޭ ބަލަންވީ. މި ކަންތައްތަކެއް ނޫނޭ. މިއަދު މި ކަންތައްތައް ބޮލުގައި
އަޅުވަ އިގެން މި ކަންތައްތައް ހުއްޓުވާނެ ކަމެއް ނެތް. ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ކިތަންމެ ބަޔަކު، މި 65 މެންބަރުން
ރުޅިއަޔަސް އެއީ ލާދީނީ މީހުން. ކޮން ދީނީ ހަރުކަށްޓެއް، މަޑު ކަށްޓެއް. ދީނަކު ނީންނާނެ އެއްވެސް ކަށްޓެއް.
ހަރުކަށްޓެއް ވެސް ، މަޑުކަށްޓެއް ވެސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ޙުރުމަތްތެރިކޮށްހިތްތަވާ!
ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި އޮތީމަތ އިއްޔެގައި މިތާ ވ ޓުނުލާ މިތާނގައި ނާޗަރަންގީ ކުޅުނީ މަޖިލީހުގެ ރައީސް؟ އެއީ ވެސް
މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި އިންނަ ކަމެއް ނޫން. ވ ޓުލާންވެގެން ރަނގަބީލު ޖަހާފައި 5 މިނެޓު ދީފައި ވ ޓުނުލައެއް
މަޖިލީހުގެ ރައީސަކަށް ނުހިފެހެއްޓޭނެ. މަޖިލިސްގެ ރައީސަކީ ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު
ޢަބްދުاله އަށް އިންނަ ޙައްޤެއް މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް ވެސް އިންނަނީ. 5000 މެންބަރުން ތަމްސީލުކުރައްވަނީ
މިތާނގައި ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް. އެހެންވީމާ، މަޖިލީހުގެ ރައީސް ބޭނުންވާހާ ގޮތަކަށް ގަވާއިދެއް ނުހެދޭނެ. މަޖިލީހުގެ
ރައީސް ބޭނުންވީމާ އެއްބައި ދުވަސްދުވަހު އަ ޅުގަނޑުމެން މިތާ ދޮރުމަތީގައި އެބަ ބަހައްޓާ ވ ޓުނުލާ. އެކަމަކު ، ދެން
އެހެން ދުވަހަކު އަންނަ މީހާ އެބަ ވައްދާ. ތިމާ ޕާޓީއަށް މޮޅު ގޮތް. ތިމާއަށް ހުރިހާ މޮޅެއް. އަ ޅުގަނޑު ނ ންނާނެ މި
މަޖިލީހުގައި އެންމެ ދުވަހަކު ވެސް ގަޑި ޖެހިފައެއް. އެކަމަކު، 65 މެންބަރުންނަށް ހުރިހާ ރީތި ނަމެއް. ކޮބައިތ
ޙައްޤަކީ؟ ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި އޮޅުވައިނުލައްވަބަލަ. ތިމާމެންނަކީ ޢުމަރުބުނު ޚައްޠާބެއް ނޫނޭ. ޢުމަރު ބުނު
46

ޢަބްދުލްޢަޒީޒެއް ނޫނޭ މި މީސްމީހުންނަކީ. ޞަލާޙުއްދީނުލް އައްޔޫބީއެއް ނޫން. ހަމަ މި ތަނުގައި ވެސް އެބަތިއްބޭ އެ
ވަގު ފައިސާގައި ޖެހުނު މީހުން. އެ މީހުންނަށް ވެސް ފިޔަވަޅު އަޅާބަލަ! ކޮން ބަޔަކަށްތ ވަގު ފައިސާ ؛ މިއަދާ
ހަމައަށް އައިއިރު އަޙްމަދު އަ ދީބު އަތުން ލިބުނު ބައި ރުފިޔާއެއް ވެސް ނީންނާނެ. ވަރަށް ކެރިގެން މި ބުނަނީ.
ނީންނާނެ. އެއްވެސް ޙުކުމެއް ނީންނާނެ މިއަދާ ހަމަޔަށް އައިއިރަކު. ވަގު ފައިސާގައި ޖެހިގެނެއް ނޫން މި ހިސާބަށް
އައިސްފައި މި ހުރީކީ. އެކަމަކު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިކްރާމް ޙަސަނަށް.
ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބެރު އިކްރާމް ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ހުށަހެޅިފައިވާ ކުއްލި މައްސަލަ؛ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ނުބެލި
ލަސްވަމުންދާތީވެ މައްސަލަ ހުށަހަޅައިދެއްވީތީވެ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފަށް
އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދިވެހި ހުރިހާ ރައްޔިތުން ވެސް ގަ ބޫލުކުރާނެހެން މި މައްސަލަ
ނުނިމި ލަސްވަމުންދާކަން. މަޖިލީހުން މިކަހަލަ ކަމެއް ރައްޔިތުންގެ ސަމާލުކަމަށް ނޫނިއްޔާ މަޖިލީހުގެ ދައުރު
އަދާކުރުމަށް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ ދެން މިއަށްވުރެ ރަނގަޅަށް މިކަން ކުރާނެ ގޮތެއް. މިއީ ކުއްލި މައްސަލައެއްގެ
ގޮތުގައި މައް ސަލަ ހުށަހަޅަންޖެހޭ މައްސަލައެއް. އެއީ މިހެން ހަމަ ލަސްވަމުން، ދެމެމުންދެމެމުން މިހެން ދާ ކަމަށް
ވާނަމަ، އެއީ އަ ޅުގަނޑުމެންނަށް ރައްޔިތުންނަށް ދެވޭ ދެރައެއް. އެހެންވީމާ، ކޮންމެވެސް ހިސާބަކުން މި ކުއްލި
މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅަންޖެހޭ. ހުށަހަޅައިގެން މި މައްސަލަ ބެލެންޖެހޭ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި
މައްސަލަ ހުށަހެޅިގެން މި އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެހެން ވިދާޅުވި ކަމުގައި
ވިޔަސް ވެސް އަޅުގަނޑު ގަ ބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއީ ހަމަ މުހިންމު މައްސަލައެއް. ކުއްލި މައްސަލައެއް ގެ ގޮތުގައި
ކޮންމެހެން ހުށަހަޅަންޖެހޭ މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކޮށްފައި ތިބި ބައެއް ކަމުގައި ވިޔަސް
ވެސް، ޢަ އްޔަންކޮށްފައި ތިބި ބައެއް ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް އަދި ސިވިލް ސަރިވިސަސްގައި މަސައްކަތްކުރާ ބައެއް
ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް އަދި ޕްރައިވެޓް ؛ ސަރުކާރުގެ ކުންފުންޏެއްގައި މަސައްކަތް ކުރާ ބައެއް ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް
ހުރިހާ އެންމެން ވެސް ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ އެއް ޙަޤީޤަތެއް، ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިންކަން ތިމަންނަމެން ފައިސާ، މުސާރަ
މި ލިބެނީ. އަދި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ހިމާޔަތްކޮށްދޭންޖެހޭނެކަން. އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ކޮންމެ މަސައްކަތެއް
ކުރަންޖެހޭނީ އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކުކަން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން އެ ފައިސާގައި
47

ޖެހިފައިވާނަމަ އެއަށް ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭނެ. އެ ބަޔަކާ ދޭތެރޭ އެޅެންޖެހޭ ފިޔަވަޅެއް އެޅެންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް
އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކުގައި އެދެން މިއަދުގެ ޕޮލިސް ކޮމިޝަނަރަށް އަދި ޕޮލިހުގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ހުރިހާ
ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެބޭފުޅުންގެ ޕްރޮފެޝަނަލް މިންގަނޑު ހިފަހައްޓައި، ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރި މަސައްކަތްތަކެއް
ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުގައި ކޮށްދިނުމަށް. މިކަން ބަލަންޖެހޭ ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ބަލައި، ރަނގަޅު ފިޔަވަޅެއް އަޅަންޖެހޭ
ފިޔަވަޅުތައް އަޅަ އި، މިކަން ވީހާވެސް އަވަހަކަށް ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުގައި ޙައްލުކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑު އެދެން.
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފަށް.
މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އުސްތާޒު ޙަސަން ލަޠީފް،
ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް މި މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައި ލާއިރު މީގައި މުހިންމު ދެ މައްސަލައެއް ފާހަގަކުރައްވާފައި
އެބައޮތް. ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލައާއި މަރުތަކުގެ މައްސަލަ. މި ދެ މައްސަލައަކީ ވެސް ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް
ދިވެހިން ހަމަ ކަންބޮޑުވާ ދެ މައްސަލަ. އެހެންނަމަވެސް، މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމަކީ، މި
މައްސަލަތައް ލަސްވެގެން މި ދަނީ ކިހިނެއްވެގެންތ ؟ މިއީ ހަމައެކަނި މިއަދަކު ހުށަހެޅިގެން ނުބެލި ހުރި
މައްސަލަތަކެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، މި މައްސަލަތަކުގައި ކޮރަޕްޝަން ހިންގި ހިސާބުން ފެށިގެން، ރައީސް ޔާމީނުގެ
ވެރިކަމުގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލަތައް އަދި ހަމައެއާ އެކީގައި މަރުގެ މައްސަލަތައް ވެސް ބަލަން ފެށިފައި އެބަހުރި.
އަދި މި ސަރުކާރުން ވަކިން ކޮމިޝަނެއް އުފައްދައިގެން ވެސް މި މަސައްކަތްތައް އަވަސްކުރުމުގެ މަސަ އްކަތްތަކެއް
ކުރެވިފައި އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިގެން މި ދަނީ، އަދިވެސް ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި
މަރުތަކުގެ މައްސަލަ ލަސްވަމުންދާކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރ. މީދޫ ފެންފިޔާޒުގޭ އަނަސްގެ މަރުގެ މައްސަލަ
އަދިވެސް ހަމަ ގޮތެއް ނުނިމި ލަސްވަމުންދަނީ. އެކަމަށް ބޭނުންވާ ހެކިބަސް ހ ދަން ބޭނުންވާ މީހުންނަށް ވެސް އެކަމާ
ބެހޭ ކޮމިޝަނުން ގުޅައިލާފައި ފ ނުން މި ބުނަނީ، މާލެ ޖައްސާލަދޭށޭ، އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ރިޕ ޓެއް ނަގަން އެބަ
ބޭނުންވެއޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީއެއް ނޫން މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތައް ހިނގަންވާނެ ގޮތަކީ. މިއަށްވުރެ
ސީރިއަސްކޮށް މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތައް ހިނގަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ. ކޮރަޕްޝަނުގެ
މައްސަލަތައް ވެސް ހަމަ އެގޮތަށް އެބަ ބަލަންޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ، މި
48

މަޖިލީހުގެ މި ތަޅުމުގައި ވާހަކަ އެބަ ދެކެވޭ ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ، ހަމަ މި ސަރުކާރުގައި ވެސް
ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލަތައް ހިނގަމުން އެބަ ދާކަން. ހަމަ އެއާއެކީގައި މިއަދު މި މަޖިލީހުގައި ސަރުކާރަށް ނިސްބަތްވާ
ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެއްޖެ ، ސަރުކާރުގެ މަތީ މަޤާމުތަކުގައި އެބަ ތިއްބެވި އޭ ކޮރަޕްޝަނަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ބޭފުޅުން.
ކީއްވެގެންތ ސަރުކާރަށް މި އުޅެނީ އެ ބޭފުޅުން ބޭރުނުކުރެވިގެން؟ ސަރުކާރުން ޒީރ ޓޮލަރެންސް ދެއްވާ ކަމަށް
ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ޒިންމާދާރު ގޮތެއްގައި
މަސައްކަތްކުރުމަށް؛ އެއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް މަސަ އްކަތްކުރަން. ހަމަ އެއާ އެކީގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެންމެ ބޮޑު
ޚިޔާނާތަކީ، ޤައުމަކަށް ޓަކައި ވެވޭނެ އެންމެ ބޮޑު ޚިޔާނާތަކީ ދީނަށް ވެވޭ ޚިޔާނާތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ތަނުގައި އެ
މައްސަލަ އެބަހިނގާ. އެކަމާ ދޭތެރޭ ވެސް އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅެއް ނޭޅިގެން މި އުޅެނީ. މި ހުރިހާ މައްސަލަތަކެއް
މިހެން ކުރިމަތިވެގެންދާއިރު ، އެއަށްވުރެ އަޅުގަނޑު ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވަނީ ، ދީނީ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން މިހާރު
އިންތިހާއަށް ނުރައްކާ އެބައޮތް. އެކަމާ ގުޅިގެން ވެސް ގާނޫނީ ގޮތުން ވަރުގަދަ ގާނޫނެއް ފާސްކޮށްފައި ދިނީމަ ވެސް
ފިޔަވަޅެ އް ނޭޅޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭ މިހާރު ކޮންކަމެއް ނުކުރެވިގެން ކަމެއް މިއުޅެނީކީ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ކަމަކީ، މިތާ މި ދެކެވޭ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެނީ
އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ނަތީޖާ ނުނިކުންނަކަން. މައްސަލަތައް އެބަ ލަސްވާކަން. ޙަޤީޤަތުގައި ގާނޫނީ ބާރުތައް ދިނީމާ
ވެސް މީގެ ނަތީޖާ ނުނިކުންނަކަން. އެހެންވީމާ، މިކަންކަން ހިނގާނެ ގޮތަކަށް އެބަޖެހޭ ސަރުކާރު ބައްޓަންކުރެވެން.
އެކަން ކަމަށް މަގުފަހިވާނެ ގޮތަކަށް ހުރިހާ ކަމެއް ތަރުތީބުކުރުމުގެ ބާރު ރައްޔިތުން އޮތީ ސަރުކާރަށް ދީފަ. ރައްޔިތުން
އޮތީ މަޖިލީހަށް ދީފަ. އެކަމަކު އެކަން ނުވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެކަމުގައި މަގުފަހިވާނެ ގޮތަކަށް
މިކަންކަން ކުރުމަށް، އެއީ މަޖިލީހުން ކުރަންޖެހޭނެ ކަމަކީ. އެހެންވީމާ، އެ ފިޔަވަޅު މަޖިލީހުން ދެން
އަޅުއްވައިދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއް ޒަތްތެރި
މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފަށް.
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލަ ބަލަން މާ ބޮޑަށް
ވެސް ލަސްވެއްޖެ. އަވަހަށް ބަލައި ނިންމާފައި، ފިޔަ ވަޅުއަޅަންޖެހޭ ފަރާތްތަކަށް ފިޔަވަޅު އަޅާ ވެސް ނިންމަންވެއްޖެ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އިންސާފު ހ ދުމުގެ މަޤްޞަދުގައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް މިއަދު
49

ހުށަހެޅިގެންދާ ކުއްލި މައްސަލައަކީ އޭގެ ޒާތުގައި ހަމަ ކުއްލި މައްސަލައަކަށް ވެސް ވުން އެކަށީގެންވޭ.
އެހެންނަމަވެސް، އޭގެކުރިން ހަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން އިއްވި، މި ތަނަށް އިތުރު ކުއްލި
މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިގެންދިޔަ ވާހަކަ. އޭތި އެޖެންޑާނުކުރައްވަ އި، މި މައްސަލަ އެޖެންޑާކުރެއްވިއިރުގައި ، މުޅި
ޤައުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބުނާ އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން އިސްކަމެއް ދޭންޖެހެނީ އަޅުގަނޑުމެން މުސްލިމުން
ކަމުގައި ވީތީ އިސްލާމްދީނަށް. އަޅު ގަނޑުމެން އިސްލާމްދީނޭ ބުނާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާމްދީނޭ ބުނަނީ، އެއީ
އަޅުގަނޑުމެން ޢަޤީދާގެ މައްޗަށް ބިނާވެފަ އި އޮންނަ އެއް ޗަކަށް ވާތީވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢަޤީދާއަކީ މާތްވެގެންވާ
އިސްލާމްދީން. އަޅުގަނޑުމެން އިމާންވަނީ ވަކި ފަރާތަކަށް. އެއީ އެއްކަ އުވަންތަ އިލާހް، اله ސުބުޙާނަހޫ ވަޠައާލާ.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަބިއްޔަކީ ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލާމަސީލު މިސާލު އެކަލޭގެފާނު ފަރާތުން ހ ދާ މިސާލުތަކަކީ،
މުޙައްމަދު ނަބިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މާތް ނަބިއްޔާ މުޙައްމަދު ނަބިއްޔާ ޞައްލަاله ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ ގެ މިސާލުން
އަޅުގަނޑުމެން މިސާލު ބަލައިގަންނަންޖެހެނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެއަށް ފުރައްސާރަ؛ އެ ހުރިހާ ކަމަކަށް
ފުރައްސާރަކޮށް، اެلهގ ރިސާލެ އް އެއީ ނުފަރިތަ އެއް ޗެއް ކަމުގައި ބުނެ، މި ޒަމާނަށް ނުފެތޭ އެއްޗެއް ކަމުގައި ބުނެ
ލާދީނީ ބަޔަކު ނެރުނު ރިޕ ޓަކުން ނުނެއްޓިގެން މި ސަރުކާރުން އުޅޭއިރުގައި ކޮންއިންސާފެއްތ މި ރާއްޖޭގައި ގެނެވޭނީ؟
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮރަޕްޝަނޭ އެހެން އެއްޗެކޭ ކިޔައި ، މުޅި ފުންނާބުކީ ކަހާނީގެ ފިލްމު ނިމޭއިރުގައި މި ޤައުމު
އޮންނާނީ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން އަނދަވަޅަކަށް ވެއްޓިފައި ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މަޖީދީމަގުގައި ވިޔަފާރިވެރިން
ވިޔަފާރިތައް ހުއްޓާލަން އެ ނިކުންނަނީ. ކޮބައިތ މި ޤައުމުގައި ތިބޭފުޅުން ތި ގެންނަވާ ތަރައްޤީ؟ މި ވާހަކަ ދައް ކަންވީ
ނޫންތ ؟ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ މައްސަލަ ބަލާށޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިލިއަން ޑޮލަރުން ލާރި
ނަގާފައި ހުރެއްޖެއްޔާ އަވަހަށް ބަލައި ނިންމައި، އަޅުގަނޑުމެން ޖަލަށް ވެސް ލާންވީއޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ކޮންފިލްމެއް ކުޅުއްވާކަށްތ ؟ ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ތަރައްޤީ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ތަރައްޤީ
އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީން މަތީގައި ތިބެގެން. އަޅުގަނޑުމެން ކުފުރުވެރިވެގެނެއް ނޫން. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި
އިންނެވި ރައީސަކީ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އެ ބޭފުޅާގެ މައްސަލަ ބަލަންޖެހޭ ބޭފުޅެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފުލުސް
އޮފީހަށް ގޮވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢަށް.
އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
50

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަކީ މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަށްޓަކައި، އެޖެންޑާ 19ގެ
ނަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކެމްޕޭނުކޮށް، މި މަޖިލީހަށް ވަތް އެއް ސަބަބު. މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވަ އިދެއްވި ކަމަށްޓަކައި،
އަޅުގަނޑު ވެސް ހުށަހަޅުއްވައި ދެއްވި މެންބަރު އުސްތާޛު ޙަސަން ލަޠީފަށް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު އަދާކުރަމުން
އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތެދެއް؛ އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހަށް ވަތް ފަހުން ވެސް ލައްކަ
ދުވަސް ވެއްޖެ. އަދި މި ސަރުކާރު ވެރިކަމާ ހަވާލުވި ފަހުން ވެސް ލައްކަ ދުވަސް ވެއްޖެ. ލަސް އެބަވޭ. ލަސްވަނީ
ނިމިދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި ، ޚާއްޞަކޮށް ނިމިގެންދިޔަ ވެރިކަމުގައި މި ޤައުމުގައި ހިނގައިދިޔަ ވައްކަންތަކާއި،
މި ޤައުމުން ހިނގައިދިޔަ މަރުގެ އެތައް ކަންތައްތަކެ އް؛ އޭގެތެރޭގައި ބޮޑެތި ނޭނގޭ ކަންތައްތަކެއް ހުރި ކަމަށް
މިހާރުވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުން ތުހުމަތުކުރާ ކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތަކެއް ނޭޅޭ. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުގައި ވައްކަން އޮތް ހިސާބަކީ. ކަދުރުން ވައްކަންކުރޭ. ހަނޑުލުން ވައްކަންކުރޭ. ޙައްޖު
ކ ޓާއިން ވައްކަންކުރޭ. މިހެންގޮސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިކަން ނުކުރާ ހަމަ އެއް ހިސާބެއް ވެސް ނެތް. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ދީނަށް ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ކަންތައް އެންމެ ބާރަށް ހިނގައި މި ދިޔައީ ފާޠިމަތު
އިބްރާހީމްދީދީ ހައްދަވައިގެން އުޅުއްވި ފައުންޑަނޭޝަނެއްގެ ތެރޭގައި. "ޞަދަޤާތް" އެ ރީތި މާތް ލަފުޒު ބޭނުންކޮށްގެން
ވައްކަންކުރުމަށްވުރެ ބޮޑަށް ދެން ވަކިން ހަމަ މި ދީނަށް ކުރާނެ އެހެން ފުރައްސާރައެއް އަޅުގަނޑަކަށް ހިޔެއްނުވޭ
އޮންނާނެހެނެއް. އެ ދުވަހު އެ ބުނާ ފައުންޑޭޝަނެއް އުވާލަން ބުނަންކެރުނު ހަމަ އެކަކު ވެސް މި ދިވެހިރާއްޖެއަކު
ނެތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދީނަށް ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ކަންތައްތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހުއްޓުވަންޖެހޭ. ވައްކަމުގެ
ކަންކަން ހިނގާގޮއްސަ އޮތް ގޮތް ވީހާ އަވަހަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައި ސާފުކޮށް ، އޭގެ ޙައްޤު އަދަބު ލިބެންޖެހޭ
ފަރާތްތަކަށް އަދަބުދިނުން އަވަސްކުރަން އެބަޖެހޭ. ލަސްވެގެންދާ ކޮންމެ ދިއުމަކީ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި
އެކަމަށް ވެވޭ ބޮޑު އިހުމާލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޙަޤީޤަތަކީ ނިމިދިޔަ ވެރިކަން ފެށިގެން އައީ ވެސް މަރަކުން.
ޓިކެޓް ހ ދީ ވެސް މަރަކުން. ވެރިކަން ދެމެހެއްޓީ ވެސް މަރުތަކުން. އަޅުގަނޑުމެން މިކަންކަން ބަލައި ސާފުނުކުރާހާ
ހިނދަކު ދިވެހި ރައްޔިތުން ހިތްތަކަށް ފިނިކަމެއް ނުލިބޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންކަމުގެ ޙަޤީޤަތްތައް އެ
ޢާއިލާތަކަށް ނޭނގޭހާ ހިނދަކު އެ ޢާއިލާތަކުގެ ލޮލުން ކަރުނަ ނުހުސްވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަލަހައްޓައިގެން މިއަދު ތިބެވެން އޮތް ކަންތައްތަކެއް ނޫން. ބަލަހައްޓައިގެން ކުރިއަށްދާނެ ކަމަށް
ލަފާކޮށްގެން ތިބެވެން އޮތް ކަންތައްތަކެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މިކަމަށް އަވަސް ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅަންޖެހޭ ކަމަށް
ގަބޫލުކޮށް، އަޅުގަނޑު ވެސް މި ކަންކަން އަވަސްކުރުމަށް ގޮވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ދެންނެވި ހުރުހާ
ކަމެއްކޮށްފައި ، އެންމެ ފަހު ސްޓޭޖެއްގެ ގޮތުގައި ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން ކުރަމުންދިޔަ ކަމަކީ، ސީރިޔާއަށް ފުރުވުން.
ވައްކަންކުރުވާފައި އެ މީހާ ވެސް ސީރި ޔާއަށް ފުރުވަނީ. މީހުން މަރާފައި، މެރި މީހާ ވެސް ސިރިޔާއަށް ފުރުވީ.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިކަން މިހެން ހިނގީތީވެ ހިންގި ވާހަކަ ބުނެލާފައި، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ފުއްދައިލެވޭކަށް
51

ނެތް. އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް ވަނީ، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ޢަދުލުއިންޞާފު ޢާއިމުކޮށްދޭނެ ކަމަށް ވަޢުދުވެ،
އެކަން ޔަޤީންކޮށްދޭނެ ކަމަށް ބުނެގެން. ރައްޔިތުން ދިން ވ ޓަކީ އެކަން ކުރަން ދިން ވ ޓު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އެދެނީ ، ކަމާ ބެހޭ ހުރިހާ މުއައްސަސާއަކުން ؛ ޕީ.ޖީ ވެސް، ޕޮލިސް ވެސް، ސަރުކާރުން
ވެސް، ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކަކުން ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އެޅެންހުރި ހަރުދަނާ، ހަރުކަށި ފިޔަވަޅުތަކެއް މި
މައްސަލައިގައި އެޅުމަށް. އަދި ޚާއްޞަކޮށް ޑރ. އަފްރާޝީމްގެ ރިޕ ޓު ނެރުން ލަސްވަނީ ކީއްވެގެންތ މިއަދުން
މިއަދަށް އެބަޖެހޭ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ސާފުކޮށްދޭން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާ ކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއްގެ ތެރޭގައި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ކަހަލަ މުހިންމު
މައްސަލައެއްގައި ވާހަކަދައްކާލަން ވީމަ، ވަގުތު ވަރަށް ކުޑަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މި ހުށަހެޅިފައިވާ ކުއްލި
މައްސަލައަށް ހަމަ ވާހަކަދައްކަންވީ. އަދި އަޅު ގަނޑު ހުށަހަޅަން، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއާ ބެހޭ މައްސަލަތައް ބަލާއިރު،
ވަޒީރުންނާއި، މަޖިލީސް މެންބަރުންނާއި، މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަދި ދައުލަތުގެ އެއްވެސް ބޮޑެއްގެ މައްސަލަ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިޔަސް ، ބަލަންވާނީ ލައިވްކޮށްގެން. ލައިވް ޓީވީން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަންކޮޅުތަކަށް ފެންނަ ގޮތަށް
ކަމަށް. އެގޮތަށް މިކަން ކޮށްދެއްވައިފި ނަމަ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފާކުރާނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޔެ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޑުއިވިގެންދިޔައީ 817 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ބިޑުކުރުމެއް ނެތި ގުޅީ ފަޅު ހިއްކަން ދިން ވާހަކަ.
817 މިލިއަން ބޮސްކާލިސްއަށް ދީފައި މި ޕްރޮޖެކްޓު ގުޅީފަޅު ހިއްކަން ހަވާލުކުރިއިރުގައި ބޮޑަށް އަޑުއިވެނީ ހިއްކަން
ހަވާލުކުރަން ނެގ ޝިއޭޓު ކުރި މީހުންގެ ކޮންމެވެސް ރިސ ޓެއް ހަދަން ފަޅެއްގައި ދެ ރަށް ހިއްކާ ގޮތަށޭ ޑީލް ދިނީ.
މިއަށް ނަޒާހާތްތެރިކަން ކިޔާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ދެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސާ ވެސް މުޚާޠަބުކުރަން ބޭނުންވަނީ
އިއްޒަތްތެރި، ނަޒާހާތްތެރި ރައީސް. މި ވަގުތު މަނިކުފާނު އިންނެވީމަ އެހެން މިދެންނެވީ. ތި ގޮނޑީގައި ވަރަށް ގިނަ
ބޭފުޅުން އިށީންނަވާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ވެރިކަމަށް މި ސަރުކާރު އައުމަށްފަހު،
17 ހާސް މިލިއަން ރުފިޔާ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދީފި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ އެކަން.
ނޫމަޑިއަށް 850 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދީފި. ކީއްވެގެންތ ނޫމަޑިއަށް ކުއްލިއަކަށް ބަދަލުދޭންޖެހުނީ؟
52

ސަރުކާރު ދީފި ރައްޔިތުން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް. މަޖިލިސް ވެސް ދީފި. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ތި ބޭފުޅުން ހިތަކަށް އެ އޮތީ
މިހާރު. ބަލަންވީނޫންތ މި މައްސަލަތައް. ކީއްވެގެންތ ނުބެލިގެން މި އުޅެނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.
(ނިޒާމީ މައްސަލަ)
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތާ މުޚާޠަބުކުރަން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ހަމަ ޖެހިފައި
އޮންނާނެ، ވަކި އުސޫލެއް. އެހެންވީމާ، މާ ވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިހާރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން
ގެންދަވާއިރުގައި ރިޔާސަތާ މުޚާޠަބުކުރައްވަނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ވާތީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ކުރިއަށްގެންދަވާ!
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި ނަޒާހާތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކަފުޅަށް ފަހު، އަޅުގަނޑު އަނެއްކާވެސް ކުރިއަށްދާނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
މި ވެގެން އުޅޭ ގޮތަކީ މަޖިލީހުގެ މުޅި ސިސްޓަމު މި އޮޅުވައިލަނީ އެމް.ޑީ.އެންގެ މި ކަ ންތައްތައް އެހެން ގޮތަކަށް
މިސްރާބު ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި. ދުނިޔޭގެ އިންސާނަކު ހުރެގެން ވެވޭނެ އެންމެ ބޮޑު ކޮރަޕްޝަނަކީ ތިމާ ގަބޫލުކުރި
އުސޫލު ފުނޑާލުމަށް ކުރާ މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑު އިއްޔެ ވެސް ދެންނެވިން ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި
ޤާނޫނުއަސާސީގެ މަސްދަރަކީ މާތްވެގެންވާ އިސްލާމްދީނޭ. އަ ޅުގަނޑުގެ ކޮޕީގައި އޮތީ އެހެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ
ކޮޕީގައި ވެސް އޮންނާނީ އެހެން. މިތާ މި ތިއްބެވި ކޮންމެ މެންބަރެއްގެ ކޮޕީގައި ވެސް އޮންނާނީ އެހެން. ކީއްވެގެންތ
ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ސަރުކާރު ޖެހިލުންވަނީ؟ މި ސަރުކާރު ގެނައި ޤައުމުތަކުގެ ރުހުން ލިބޭތ މަސައްކަތްކުރަނީތ ؟ މިއަށް
ފިޔަވަޅު އަޅައިފި ނމަ އެ ޤައުމުތައް ހިތްހަމަނުޖެހިދާނެ ކަމަ ށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ގަބޫލުކުރެވެނީތ ؟ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. މި އެމް.ޑީ.އެން އަށް ފިޔަވަޅުނާޅާހާ ދުވަހަކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަޞްލަޙަތު ހަމަޖެހިގެން ޤައުމާއިގެން
ކުރިއަށްދިއުމަކީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަނަވަމުން އަންނަ ކަމެއްގެ ގޮތުގަ އި ފެންނަމުން އަންނަ ކަމެއް.
53

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވާއިރު ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަ ވާނެ،
އެމް.ޑީ.އެންއާ މެދު މިހާރު އޮތީ ސަރުކާރުން ފިޔަ ވަޅުއަޅުއްވާފަ . އެ މައްސަލަ ބައްލަވަމުންގެންދަވަނީ. މިހާރު އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރަށް.
ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުށަހެޅިގެން މި އުޅޭ ކުއްލި މައްސަލައިގަ އި މައިގަނޑު ދެ ކަމެއްގެ މައްޗަށް
އަލިއަޅުވަ އިލާފައި ހުށަހަޅާފައި އޮތް ކުއްލި މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައި ލާނީ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ
ޚިޔާނާތާ ގުޅިގެން ނާޖާ އިޒު މަންފާ ހ ދާފައިވާ ކަމަށް މީޑިއާތަކުގައި ތުޚުމަތުކުރެވިގެން އެ ދަ އްކާ ވާހަކަތަކަށް،
އަޅުގަނޑާ ބެހޭ ގޮތުން ދައްކާ ވާހަކަތަކަކީ ކަނޑައެޅިގެން ރ ބުހުތާނު ދޮގު. މިހާތަނަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
ކޮމިޓީއެއްގައި ތަކުރާރުކޮށް ، ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑުގެ ނަން ތީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ނަމަ ހާމަކުރުމަށްޓަކައި އެ ވާހަކަ
ކަމާ ގުޅޭ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކުގައި ވެސް އެ ވާހަކަ ދައްކަމުންދަނިކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި ނެތް ވަގުތެއްގައި ވަކި މީހަކު
ބުނެގެން މީހެއްގެ އަބުރު ކަތިލުމަށްޓަކައި ކަނޑައެޅިގެން ހާމަކޮށްފައިވާ ހާމަކުރުމެއް ގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ
ދަންނަވަން. ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބެލެންޖެހޭނެ މައްސަލައެއްގެ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ މި މައްސަލައިގައި ދަންނަވާލަން.
މި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ މަންފާ ލިބިފައިވާ ފަރާތްތައް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބެލެންޖެހޭނެ. މިއަދު މީޑިއާގައި
ދެންމެއަކު އަޅުގަނޑަށް ޚަބަރު ލިބިގެންދިޔައީ، މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އޭރުގަ އި ޓުއަރިޒަމް މިނިސްޓަރުގެ މަޤާމުގައި
ހުންނެވި ބޭފުޅެއްގެ ޝަރީޢަތް ލައިވްކުރެވިގެން، ހާމަކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި ބެލިގެންދާނެ ވާހަކަ. އެނގިގެންދާނެ.
ޢަދުލުވެރިކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމަކީ މިއީ ބާރުއަޅާފައި ކުރެވޭ ބަހެއް ކަމަށް ވާނަމަ، މިކަން ނިކަން ރަނގަޅަށް
އެނގިގެންދާނެ. މީގެ މަންފާ ޖާއިޒު ގޮތުގަ ޔާއި ، ނާޖާއިޒު ގޮތުގަޔާއި، ޑައިރެކްޓުކޮންނާއި ، އިންޑައިރެކްޓުކޮށް ލިބިފައިވާ
ފަރާތްތަކަކީ ކޮބައިކަން އެނގިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑު މިއަދު މިހެން މިދަންނަވާލި ކަމަކީ، މި ޤާނޫނުއަސާސީން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައިވާ ޙައްޤުގެ ތެރެއިން ވަރަށް ގިނަ ޙައްޤުތަކެއް ހަމަހަމަކަމާއެކު ލިބެންޖެހޭނެ ކަމަށް
ގަބޫލުކުރާތީވެ އަޅުގަނޑު މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އިޞްލާޙުތަކެއް ހުށަހަޅާފައި އޮއްވާ، އެ
ޤާނޫނުއަސާސީގެ މައްޗަށް އަނެއްކާ އެހެން އިޞްލާޙުތަކެއް ހުށަހަޅައިގެން އެއަށް ވ ޓު ލިބިގެންދިޔައިރުގައި ވަކި
ބޭފުޅަކު ޖަލުން ސަލާމަށްކުރުމަށްޓަކައި ކުރެވުނު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ސިފަކުރެވިގެން، ތުހުމަތުކުރެވިގެންދިޔަ. އެ ބުނާ
ފައިސާއެއް އޭގެތެރޭ ގައި ވާނަމަ، އެ އީ ވެސް އޭގެ މަންފާއެއް ގެ ގޮތުގައި ބެލުމުގެ ޖާގަ އޮތް ކަމެއް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ވަރަށް ޢަދުލުވެރިކަމާއެކު، ވަރަށް ޢަދުލުވެރިކަމާއެކު މިކަން ބެލިގެންދިޔުމަކީ މިއަދު ކުޑަހުވަދޫ
ދާއިރާގެ މެންބަރު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ ކަމެކޭ. ނިކަން ރަނގަޅަށް މި މައްސަލަ ބަލައިދީ، މީގެތެރޭގައި ހިމެނޭ
54

މީހުންތައް ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް ހާމަކޮށްދޭށޭ. ސިޔާސީ ބޭނުމަށްޓަކައި މިއަދު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނަރަލްގެ މަޤާމުގައި
ހުރި ބޭފުޅަކު ވަކިކުރަން ނިންމަވާފައި، އަނެއްކާ ބައިންދަން ޝަރުތަކީ އެއީ އޭނަގެ ދޫ ބޭނުން ގޮތަށް ބޭނުންކުރަން
ކަމަކަށް ވާނަމަ، އެޔަކަށް އިންސާފެއް ނުކިޔޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ޢަދުލުއިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަކީ
އެއީ ތެޔޮފުޅިއެއްގެ ބޭރުގައި ލިޔާ ނަމަކުން ކުރެވޭ ކަމެއް ނޫނޭ. އެއީ މުޅި ރައްޔިތުންނަށް އެކަން ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތަށް
ކުރެވިގެންދާނެ ކަމެއް. ނިކަން ބާރުއަޅާފައި، ނިކަން ބާރުލާފައި މިކަމުގެ ވާހަކަ ދެއްކިޔަސް، މިއަދު ކޮރަޕްޝަނަށް
މަގުފަހިވާ ގޮތަށް ކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތަކާއި، ކުރެވެމުންދާ ކަންތައްތަކާއި، 17 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
ފެށިގެން މިއަދުގެ މި މަޖިލީހާ ހަމައަށް އައިއިރު ގައި ، މި ކަންފަތަށާއި މި ދިމާލަށް އަޑުއިވިފައި ހުރި ކަންތަކުގެ ވާހަކަ
ހިނގާ ނިކަން ރަނގަޅަށް ދައްކާލަމާ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނެ ކިހާވަރެއްގެ އިޚްލާޞްތެރި
ނިޔަތެއް އޮތްކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އަދިވެސް ހަމަ ތަކުރުރުކޮށް ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރުގެ ހައިސި އްޔަތުން
ގޮވާލަން ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކަށް ވެސް ، ސިޔާސީ ބޭނުމަށްޓަކައި މީހުންގެ އަބުރު ކަތިލުމުގެ މަސައްކަތްނުކުރާށޭ.
ޢަދުލުވެރިކަމާއެކު ރައްޔިތުންނަށް ޙައްޤު ހ ދައިދިނުމުގެ މަސައްކަތްކުރާށޭ. މި މަޖިލީހަކީ ވެސް ރައްޔިތުންނަށް އެ
ގޮތަށް ވަޢުދުވެގެން އައިއްސަ އޮތް މަޖިލީހެއް. މި މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތައް ވެސް ކުރެވެންވާނީ އެ ގޮތަށް.
އެހެންވީމާ، މި ކަމުގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބެލެވިގެންދާންޖެހޭނެ. ސިޔާސީ ފައިސާ ހ ދުމަށް ޓަކައި، ސިޔާސީ
މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި، ސިޔާސީ މަންފާ ހ ދުމަށްޓަކައި ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ގޮތަށް ކުރެވިފައި ހުރި
ކޮންކޮން ކަންކަމެއްތ ، ކޮބައިތ އެ ކަންކަމަކީ ބެލެންޖެހޭނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުދީދީއަށް.
ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފްލ އިން ފެނިގެން މި ދަނީ ވާދަވެރި ފަރާތްތަކުން
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއާ އި އަދި މަރުގެ ވާހަކަތައް ދެއްކީމާ މުޅިން ވެސް އިސްލާމްދީނުގެ ވާހަކަ ދައްކައިގެން މި
ވާހަކަތައް ނުދައްކަ އި، މިއީ އިސްލާމްދީނާ މާ ގުޅުންހުރި ކަމެއް ކަމަށް؛ ވައްކަންކުރުމާއި އަދި އިތުރަށް މީހުން މެރުމާ،
މި ކަންތައްތަކަކީ އެ ކަހަލަ މޭރުމަކުން ވާހަކަ ދެކެވެމުންދާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދަނީ. ވާދަވެރި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި ވިދާޅުވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން؛ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މި ކަންތަ އްތަކަކީ މިއީ، އެ ބޭފުޅުން
ބުނާ އެމް.ޑީ.އެން ރިޕ ޓު އޮއްބާލަން ކޮށްގެން އުޅޭ ކަމެކޭ. އެހެނެއް ނޫން، އެއްވެސް ހާލެ އްގައި. އެ ބޭފުޅުން ކޮށްފައި
55

ހުރި ވައްކަންތަކާއި، ވެފައި ހުރި ޚިޔާނާތްތަކާއި، އެ ކަންތައްތައް އެބަޖެހޭ ރައްޔިތުންނަށް ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އެކަން
ކުރި ބަޔަކަށް އަދަބު ދެވޭނެ، އަދަބުލިބި، ޢަދުލުއިން ޞާފުގެ ކުރިމައްޗަށް އެ ބޭފުޅުން ނެރެން. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮވާލަނީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކެރޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރުންނަށް ވިޔަސް
ސަރުކާރުގެ ކަންކަން ލަސްވެއްޖެއްޔާ އެ ކަންކަމަށް ބާރުއަޅަ އި، އެ ކަންކަމަށް ގޮވާލަން. ކުރީގައި އެ ބޭފުޅުންނެއް މި
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީން ވައްކަންކުރިއިރުގައި އެ ޚިޔާނާތްތައް ހިންގަމުންދިޔައިރުގައި އެ ބޭފުޅުން ވެސް މަޖިލީހުގައި
ތިބެ، ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކޮށް، އެފަދަ ޚިޔާނާތުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޖަރީމާތަކުގައި އެ ބޭފުޅުން ބައިވެރިވެގެން
ތިއްބެވީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުންނަކީ، އެހެން ސަރުކާރުން ކަމެއް ލަސްވެގެން، ސަރުކާރުން
ގ ހެއް ހަދަންޏާ ވެސް ހަމަ މަގަށް އަޅުވަ އި، ސަރުކާރު މިސްރާބު ބަދަލުކޮށް، ސަރުކާރު ހަމަމަގުގައި ހިންގުމަށް
ބާރުއަޅާނެ ފަރާތަކަށް ވާތީ، އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންތައްތަކަށް މި ގޮވާލަނީ. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގެ
ޚިޔާނާތުން، އަދީބާ ހިސާބަކުން އަދި ނުނިމޭ. ވަޒީރު ންނާއި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި މިހާރު ތިއްބެވި
މެންބަރުންނާއި އަދި ކުރީގައި ތިއްބެވި މެންބަރުންނާ، މި އެންމެހައި ބޭފުޅުން ވެސް ވަނީ މި ހަޑިމުޑުދާރު ޢަމަލުގައި
ހޭކިފަ. އުނގުޅިފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގޮވާލަނީ މި ފަރާތްތަކަށް ޙައްޤު އަދަބު ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް ހ ދައިދީ، އެ
ބޭފުޅުންނަށް ރައްޔިތުންގެ އަތުން ވެފައި މި ވާ ޚިޔާނާތްތައް ރައްޔިތުންނަށް އަނބުރާ ހ ދައިދިނުމަށް. ފަޅުރަށްތަކާއި
ރިސ ޓުތަކުގެ ގޮތުގައި މިހާރު ހެދިފައި ހުރި ރަށްތަކާއި އަދި އިތުރަށް ހަދަމުންދާ ރަށްތަކާ، މި ތަންތަން ވެސް
ނުޙައްޤުން ދީފައިވާ ތަންތަން އަނބުރާ އަތުލަ އި، ރައްޔިތުންނަށް ލިބެންޖެހޭ ހަމައަގު، އެ ރަށްތަކުން، އެ ފަޅުތަކުން
ލިބޭނެ ގޮތެއް ހަދައިދިނުމަށް. އެ ބޭފުޅުންގެ ވައްކަންތައް ހުރީ ހަމައެކަނި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއަކު ނޫން.
އެސް.ޓީ.އ އިން ވެސް، އެސް.ޓީ.އ ގޭސް އިން ވެސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އެސް.އ .އީ ކޮމިޓީން ބަލަމުންދާ، ގެންނަ
ކޮންމެ ކުންފުންޏަކުން އެބަހުރޭ ޚިޔާނާތްތައް ހިންގާފަ. އެމް.އައި.ޓީ.ޑީ.ސީން ވެސް ޚަރަދުކޮށްފައި އޮންނަނީ
ސަރުކާރަށް. ދައުލަތުގެ ލ ބި ހ ދުމަށްޓަކައި އެމް.އައި.ޓީ.ޑީ.ސީން ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ހަރުގެތަކާއި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ އޮފީސްތައް
ހަދަމުންދަނީ. މިއީ ކޮށްފައި ހުންނަ ކަންތައްތައް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންގޮއްސަ މި ވަނީ ، މި ދިޔަ 5
އަހަރަކީ ހުރިހާ ކުންފުނިތަކާއި މުޅި ދައުލަތް އެއްކޮށް، ވަކި ބައެއްގެ ނާޖާއިޒު މަންފާތައް ހ ދުމަށް، ވަކި ޕާޓީއެއް
ދިރުވުމަށް، ވެރިމީހާގެ ވެރިކަން ހިމާޔަތްކުރުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ވެރިކަމެއްގެ ގޮތުގައި. މުޅި ދައުލަތް އެއްކޮށް މި
ވަނީ، ޚަރާބު ކޮރަޕްޝަނުގެ ކަންތައްތައް ކޮށް ، މުޅި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ވަޒީރުން ފެށިގެން މަޖިލިސް މެންބަރުންނާއި،
އަދި ރައީސް އޮފީހުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނާ، މި ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް މި ދިޔަ ސަރުކާރުގައި ވަނީ، ބޮޑެތި
ޚިޔާނާތުގައި އުނގުޅި، ބޮޑުތަނުން ރައްޔިތުންގެ އަތުން ވައްކަންކޮށް އެ ބޭފުޅުންގެ ޖީބުތައް ބޮޑުކޮށްފަ. މިހާރު
މަޖިލީހަށް ވަދެތިއްބެވި ކުރީގެ އެ ޕާޓީގެ މެންބަރުންނާއި ގިނަ މެންބަރުންތަކަކީ އެ ހަޑިމު ޑުދާރު ޢަމަލުގައި އުނގުޅި،
އެއިން ނާޖާއިޒު ފައިދާތައް ނަގައި ، އެ ފައިސާތައް ރައްޔިތުންނަށް ބެހުމަށްފަހު، ރައްޔިތުންގެ އަތުން ގޮނޑިތައް
56

ގެނެގެން އައިސް މަޖިލީހުގައި ތިއްބެވި ބައެއް. އެ ބޭފުޅުންނަކީ އެއްވެސް ހާލެ އްގައި ރައްޔިތުންގެ ލ ތްބެއް ،
ރައްޔިތުންގެ ކުލުނެއް ހ ދައިގެން މި ތަނަށް ވަދެފައި ތިބި ބައެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންނަށް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދަށް.
ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނުގެ މައްސަލައަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާތަނަށް
ހިނގައިދިޔަ އެންމެ ބޮޑު ވައްކަން. މިކަމަކީ އެތައް ބަޔަކަށް ބައިއެޅިގެން ހިނގާފައިވާ ވައްކަމެއްކަން މިހާރު ނިކުންނަ
ރިޕ ޓުތަކުން ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަފެނޭ. މީގެކުރިން މަޢުޞޫމް ބޭފުޅުން ކަމުގައި ރައްޔިތުން ދްުށ މީހުން، މި
މައްސަލައި ގައި ޝާމިލުވާތީ އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެޖެންޑާ 19 ގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާނެ
ރައްޔިތުންނަށް ދަންނަވާފައި، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތު ގައި ގެއްލިފައިވާ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ އަބުރާ ހ ދައިދޭނެ
ވާހަކަ. ރައްޔިތުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކިބައިން އެދުނު ކަމެއް. ރައްޔިތުން ތިބީ އެ ފައިސާގައި ޖެހުނު އެންމެންގެ
ސާފު މޫނު ދުށުމުގެ އިންތިޒާރުގައި. ރައްޔިތުން ތިބީ ޚިޔާނާތުގެ ފައިސާ ފެންފޮދަކާ ނުލައި ދިރުވައިލި މީހުން އަތުން
އެ ފައިސާ ހ ދާ ބައިތުލްމާލަށް ޖަމާކުރަން އެދިއެދި. އަޅުގަނޑު ވެސް މި ގަރާރަށް ތާއީދުކުރަނީ، މިފަދަ ކަންކަމަކީ
އެކަމެއް ކުރީ ވަޒީރެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، އަމީރެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، އަދި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއް
ކަމުގައި ވިޔަސް، ފަނޑިޔާރެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ގެ ބޭކަލެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، ޕޮލިސް އޮފިސަރެއް
ކަމުގައި ވިޔަސް ، އަދި އެހެން ބޭފުޅެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، އެކަންކަން ތަޙުޤީޤުކޮށް އެ ބޭބޭފުޅުންނަށް ޙައްޤު އަދަބުދޭން
އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރާތީ. މިއީ ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު. އެ ޙައްޤު ރައްޔިތުންނަށް ހ ދައިދިނުމަކީ މަޖުބޫރުކަމެއް.
ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމަ ކީ، އެ ފައިސާއަށް ޚިޔާނާތްތެރިވެފައި ތިބި ބޭބޭފުޅުން މިއަދު ވެސް
މަގުމަތީގައި ދޫ ވެފައި ތިބީތީ. އެ ބޭފުޅުން ޖަލުން ނުފެން ނާތީ. މިއަދު ވެސް މިހިރީ އެ ފައިސާއަށް ޚިޔާނާތްތެރިވީ
މީހުންގެ މުދާތައް މުޠުލަޤަށް ފެންނަން. ސާދަފަނަރަ ބުރީގެ އިމާރާތްތަކާއި، ޔޮޓުތަކާއި، މިހެންގޮސް ދަންނަވާކަށް ނެތް
ވަކި އެއްޗެއް. އަގުބޮޑު ގަޑިތަކާ. އެހެންވީމާ، މިކަންކަން ރަނގަޅަށް ބެލި، އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ
މުއައްސަސާތަކަށާއި، ދައުލަތުގެ ހުރިހާ ވުޒާރާތަކަށް މި މައްސަލަތައް ޢަދުލުވެރިކަމާއި، އިންސާފުވެރިކަމާ އެކު ބަލައި،
މިކަމުގައި ޝާމިލުވެފައި؛ ޚުދު އަޅުގަނޑު ކަމުގައި ވިޔަސް ، ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ކަމުގައި ވިޔަސް، ބަލައި ، އެ ބޭފުޅަކަށް
ލިބެންޖެހޭ ޙައްޤު އަދަބު ހ ދައިދީ، އަދި ފެންނަންހުރި މުދާތައް ޢަދުލުވެރި ޝަރީޢަތަކުން ދައުލަތަށް ނަގައި، އެ
57

މީސްމީހުންނަށް ވެސް ޙައްޤު އަދަބު ލިބި، މިކަން ރައްޔިތުންނަށް ފަހިކޮށްދިނުމަށް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށްޓަކައި ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީން ގެއްލިފައި ވާ؛ ޚިޔާނާތުގެ ގޮތުގައި ގެއްލިފައިވާ
ޚިޔާނާތުގެ ފައިސާއާއި އަދި މަރުތަކާއި، ގޮންނޭނގޭ މަރުތަކާ ގުޅިގެން މިއަދު ހުށަހެޅިފައިވާ ކުއްލި މައްސަލައިގައި
އަޅުގަނޑު މި ހިތަށްއަރަނީ އަޅުގަނޑު މި ވަނީ އަބަދު މި ވާހަކަ ދައްކަދައްކާ ތިބެންބާވައޭ. މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
ހަމަގައިމު ވެސް މި ދެ ކަންތައް ކުރުމަށްޓަކައި 2 ކޮމިޝަނެ އް އެކުލަވަ އިލެވޭނެ ގޮތަށް ގާނޫނެއް ފާސްކޮށްފައި، އެ ދެ
ކޮމިޝަންގެ މަސައްކަތްތައް ވެސް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާ ގޮތުގައި، ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއާ ގުޅިގެން ހިންގަންޖެހޭ ތަޙުޤީޤުތައް މި ހާރު ހުންނާނީ ހިންގައި ނިމިފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަކަށް
ނޭނގެ ކިހިނެއް ވެގެން ކަމެއް ހާމަނުކުރެވިގެން މި އުޅެނީ. ކިހިނެއްވެގެން ކަމެއް އިތުރަށް ތަޙުޤީޤުތައް ހިންގަންޖެހޭ
ކަމަށް ވާނަމަ، އެ ތަޙުޤީޤުތައް ހިންގައި އަދި ދަޢުވާ ކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތަކާ މެދު ދަޢުވާނުކުރެވިގެން މި އުޅެނީ ކީއްވެ
ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނޭނގެ. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭހާ ވެސް އެއްޗަކީ ދޮންފަނު މޫސަ އޮތީ ޖަލުގައިކަން ވާނުވާ
ޖަހާފަ. އެހެންނަމަވެސް، ރައީސް ޔާމީން ހުންނެވީ ހަމަ ގޭގައި އިނގޭތ . އަދި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއާ ގުޅިގެން އަދި
ޚިޔާނާތުގެ އެތަކެއް އިނގިލިތައް ދިއްކުރެވުނު ހަމަ ގިނަ މީހުން އެހެރަ އުޅެނީ އިނގޭތ . ހަމަ ބަރާބަރަށް މި މުޖުތަމަޢު
ތެރޭގައި ؛ މަޖިދީމަގުން، ޗާންދަނީ މަގުން ދުއްވައިލާފައި އެހެރަ އުޅެނީ. ހަމައެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައިނގޭ
މިހުރިހާ ކަމެއް ކޮށްދިންއިރުގައި، މި ހުރިހާ ޖަރީމާތަކެއް މިދިޔަ ސަރުކާރުގައި ހިންގައިދޭން ރައީސް ޔާމީނާ ބައިވެރިވި
މީސްމީހުން ވެސް ހަމަ އެހެރަގެން އުޅެނީ. މި މަޖިލީހުން ވެސް އަދި އަމުދުން ކުރެވޭ އެއްވެސް ކަމެއް ނެތް.
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވެސް ހުންނެވީ. ހަމަ ހުރި ގޮތަށް ހުންނެވީ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހުއްޓާލައިފިން. ޖުޑީޝަލް
ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ކޮމްޕޮޒިޝަން ބަދަލުކުރާ ވާހަކަ އެއްކޮށް ހުއްޓާލައިފިން. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު ޖުޑީޝަލް
ވެސް އިޞްލާޙުވެ ނިމުނީހެން. އެހެންވީމ، އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ ދެން މިހާ ބައިވަރު ގަރާރުތަކެއް ލައިގެން މިގޮތަށް
ކުއްލި މައްސަލަ ހުށަހަޅައިގެން އަސްލު ކީއްކުރަންބާވައޭ މި އުޅެނީ. ރައްޔިތުންނަށް ހަމަ ވާހަކަދައްކަން ނުވަތަ
ހޮޅުއަށްޓަށް ވާހަކަދައްކާ ތަނެއްގެ ގޮތުގައި، މިތާ ކޮންމެ ދުވަހަކު މަޖިލިސް ހިނގައޭ ބުނަން އެކަން ކުރަން އުޅެނީ
ބާވައޭ. ދެން އިތުރަށް ރައްޔިތުން ގާތުގަ އި ކ އްޗެއް ދޭށޭތ އަޅުގަނޑުމެން އަހާނީ؟ ސަރުކާރުދޭށޭ ބުނީމަ، ސަރުކާރު
58

އޮތީ ބޮޑުތަނުން ދީފަ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެޖ ރިޓީ ދޭށޭ އެމް.ޑީ.ޕީން ބުނީމާ ރައްޔިތުން ގެ މަޖިލީހުގެ
މެޖ ރިޓީ 65% އޮތީ އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ދީފަ. އަދި ހަމައެއާއެކީ މި ސަރުކާރަށް ތާއީދުކުރާ އެތަކެއް މެންބަރުން؛
އަޅުގަނޑަކީ ވެސް ޚުދު އޭގެ މީހެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި ތިބީ. އެހެންވީމާ، ކޮންކަމެއްތ އިތުރަށް ދެން
ރައްޔިތުންގެ ގާތުން އަޅުގަނޑުމެން އަހާނީ؟ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮޅުގައިހެން ބ ޅަ މި އޮތީ.
ސަރުކާރުގެ ކޮޅުގައި ބ ޅަ މި އޮތީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮޅުގައި ބ ޅަ މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، އިރުއިރުކޮޅާ ގަރާރު
ލައިގެން، ކުއްލި މައްސަލަ ލައިގެން، މި ތަނަށް އައިސް ކޮންމެހެން ހޮޅުއަށްޓަށް ވާހަކަދެއްކުމުގެ ބޭނުމެއް ނެތް.
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ކަމެއް ކުރަންޏާ ސަރުކާރުގައި އެދެންވީ، އަތުކުރި އޮޅަ އިލާފައި ސީދާ ގެއިން
ނިކުމެ މި ކަންތައްތައް ކުރަން މިއަދުން މިއަދަށް މަސައްކަތް ކުރާށޭ. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުاله ރިޔާޟް.
ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ރިޔާޟް ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، މިއަދު މި ހުށަހެޅިފައިވާ ކުއްލި މައްސަލައާ ބެހޭ ގޮތުން
އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ. އަޅުގަނޑު މި ކުއްލި މައްސަލަ ބެލިބެލުމުގައި
އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ މީގެ މުހިންމު ސަބަބެއް. ސަރުކާރަށް ކަންކަން ނުކުރެވޭކަން ދެއްކުމުގެ ނިޔަތް ފިޔަވަ އި އެހެން
ނިޔަތެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ މި ކުއްލި މައްސަލަ މިތަނަށް ވެއްދުމުގެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ
މައްސަލަ ހިނގަމުންދާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ތިބެގެން ބަލަމުން މި ދަނީ. އެ އ ވަރސައިޓްކުރަމުން
އެބަ މަސައްކަތްކުރޭ. އަދި މަރުތަކާ ބެހޭ މައްސަލަތައް 241 ކޮމިޓީން ވެސް އެބަ ބަލަމުންގެންދަން. ހަމަ
އ ވަރސައިޓްކުރަމުން އެބަ ގެންދަން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރި ނިޔަތެ އްގައި،
ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް ރައްޔިތުންނަށް ވެފައިވާ ވަޢުދު ފުއްދުމުގެ ނިޔަތުގައި އެ މަސައްކަތް މި ވަނީ
ފައްޓަވާފަ. އެ މަސައްކަތު ގެ އަލީގައި މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވަވަ އިގެން މަޖިލީހުގައި، ނިމިގެންދިޔަ މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި
ހުށަހެޅުއްވި ބިލެއް، އެ ކޮމިޝަންތަކަށް ބާރު ހ ދުމާ ބެހޭ ބިލު. އެ މަޖިލީހުން އެކަން ނުވިކަމުގައި ވިޔަސް، މި އާ
މަޖިލިސް ފެށުން ތަނާ، ނަވާރަވަނަ މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި އެންމެ މުހިންމު އެއް މަސައްކަތެއްގެ ގޮތުގައި ކުރެވިގެން އެ
މައްސަލަ، އެ ބިލު ގާނޫނަކަށް ހެދި، ކޮމިޝަންތައް އެކުލަވައިލެވި، މަސައްކަތްތައް، ތަޙުޤީޤުތައް ކުރެވެމުން އެބަދޭ.
އެސެޓް ރިކަވަރީގެ މަސައްކަތްތައް ކުރެވެމުންދާ ވާހަހަކަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މަޢުލޫމާތުތައް އެބަހުރި ކޮމިޓީތަކުގައި.
އެހެންވީމާ، މި ކަންކަން ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާއިރުގައި ސްޕީޑު ލަސްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި މި ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ
59

މާނައެއް ނެތް ސަރުކާރު ބަދުނާމުކުރުން ފިޔަވައި. އެހެންވީމާ، އަދި ސަރުކާރަށް ނިސްބަތްވާ މެންބަރުން ހުށަހެޅުއްވި
ކަމުގައި ވިޔަސް، އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ މީގައި ރަނގަޅު ނިޔަތެއް އޮވެގެން، ސަރުކާރަށް
ޕްރެޝަރކުރަންވަގެން ކުރާ ކަންކަން ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން ހަމަ
ރަނގަޅު ވިސްނުމުގައި މި މަސައްކަތް އެބަ ކުރައްވާ. ކޮމި ޝަންތަކުން އެ އިޚްލާޞްތެރި މަސައްކަތްތައް އެބަ ކުރައްވާ.
އަޅުއްވަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެބަ އަޅުއްވާ. އެންމެ ފަހުން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް ގެނައިމާ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލާ ހަމައަށް އައިއްސަ ހުރި މައްސަލަތަކާއި އެ މައްސަލަތަ ކާ ދޭތެރޭގައި ކުރަމުންދާ
މަސައްކަތްތައް ދައްކަމުންދަނީ. އެހެންވީމާ، މިއީ ރަނގަޅު ނިޔަތެއް އޮވެގެން ހިނގާ ކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލެއް ނުކުރަން. މިއަށްވުރެ މާ ރަނގަޅު މަސައްކަތްތައް ، މުޅި މަޖިލިސް ބޭނުންކޮށްގެން ހިންގަންޖެހޭ ކަންތައްތައް
ހުރި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. މި ތަނަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި ބިލުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަގުތު ހިއްސާކުރަން
އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ފަޟުލް ރަޝީދަށް.
ފެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަޟުލް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައީސް ؛ މި ކުއްލި މައްސަލައަކީ ޙަޤީޤަތުގައި މިއަދު ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެމް.ޑީ.އެންގެ ރިޕ ޓާ ގުޅި ގެން ހުށަހެޅި ކުއްލި މައްސަލަ އޮއްބާލުމަށްޓަކައި ހުށަހެޅިގެން އުޅޭ
ކުއްލި މައްސަލައެއް. އެމް.ޑީ.އެންގެ ރިޕ ޓާ ގުޅޭ ގޮތުން ކުއްލި މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިގެންދިޔައީ، އެކަން ޙަޤީޤަތުގައި
އަވަސް ފިޔަވަޅުތަކެއް ސަރުކާރުން ނާޅާތީވެ. އޭގެ މުޤާބިލުގައި، ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި އިތުރު ކުއްލި މައްސަލައެއް
ހުށަހެޅިގެން މި ދިޔައީ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ އާ ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަތައް ދައް ކަން. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައަކީ
އެކި ތަފާތު މަރުޙަލާތަކުގައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރެވިގެންދިޔަ އަދި ކުރެވިގެންދާ ވެސް މައްސަލައެއް
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ރައީސް. ރައީސް އެންމެ ފުރަތަމަ ރިޔާސަތުން އިޢުލާންކުރައްވަމުން ފާހަގަކުރެއްވި، މި
މައްސަލައަކީ، އެމް.ޑީ.އެން ގެ މައްސަލައަކީ، މީގެ ކުރިން ބަހުސްކުރެވިފައި އޮތް މައްސަލައެއް ކަމަށް ވާތީވެ، ކުއްލި
މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިނުގަތީއޭ. ނަމަވެ ސް، މި މައްސަލަ ވެސް ހަމަ ބަލައިގެނެގެން މި ދިޔައީ، އެމް.ޑީ.އެންގެ
މައްސަލަ އޮ އްބާލަންކަން މީގެން ވަރަށް ސާފުކޮށް ސާބިތުވެގެންދޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނެތް
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ބެލުމަކުންނެއް ނޫނީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ އިގައި ފާހަގަކުރެވޭ މީހުންގެ
60

ނަންތައް ހާމަކުރުމަކުންނެއް. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކަށް މި ވަނީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ވެސް އަވަހަށް
ބަލަންވީއޭ. އަދި މިހާރު ހިނގަމުންދާ ކަންތައްތައް ވެސް އަވަހަށް ބަލަންވީއޭ. އި އްޔެގައި އަޅުގަނޑު އަޑުއެހީ
ނޫސްތަކުން ބޮސްކާލިސްއަށް 53 މިލިއަން ޑޮލަރަށް ކަންނޭނގެ މިތާ ކައިރީގައި ފަޅެއް ހިއްކަން، ގުޅީފަޅު ހިއް ކަން
ދިން ވާހަކަ. މިއީ ގާތްގަނޑަކަށް ދަންނަވާ ކަމުގައި ވަންޏާމު އަޅުގަނޑުމެން މުޅި ހުޅުމާލޭގެ ސެކަންޑް ފޭސް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގައި ހިއްކި އަދަދަށްވުރެ އެތައް ގުނައެއް ބޮޑު އަދަދެއްކަން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި
ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. ޢަދުލުވެރި ބަދަލޭ ކިޔައިގެން 1.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ މި އަދާ ހަމައަށް މި ސަރުކާރުން
ބަހައި ހުސްކޮށްފި. ބަހައު ހުސްކުރީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކަކަށް ނޫން. ޢަދުލުވެރި ބަދަލޭ ކިޔައިގެން
އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަކަށް ޙަޤީޤަތުގައި މި ފައިސާތައް ރ މާދުވާލު ވައްކަންކުރަމުން މި ގެންދިޔައީ. އަދި
ވައްކަންކުރަމުން ވެސް މި ގެންދަނީ ހަމަ އެ ބޭފުޅުން. މީގައި ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ
ވެސް، އަދި އޭގައި ޝާމިލުވާ ބޭފުޅުން ވެސް، އަދި މި ސަރުކާރުގައި ވެސް ކަމެއް ހިނގައިފި ކަމުގައި ވަނީނަމަ،
އެކަން ވެސް ފާހަގަކުރައްވާ. ހުރިހާ ވެސް ޙަޤީޤަތަކީ، ހުރިހާ ވެސް ކަންކަމަކީ ވައްކަންކުރުން ކަމަށް ވަންޏާ
އަޅުގަނޑުމެން އެކަމާ ދެކޮޅު. ރައީސް ޔާމީންގެ ވެރިކަމުގައި ވައްކަންކުރީއޭ، އަދި ރައީސް ޔާމީނަށް ޢަދުލުވެރި،
އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ތިބޭފުޅުން އެބަ ފ ރުކޮށްދެއޭ ބުނާބުނުމަކީ، ޙަޤީޤަތާ ޚިލާފު ވާހަކައެއްކަން އަޅުގަނޑު މި
ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. އެހެން މިދެންނެވީ، ރައީސް ޔާމީން ވީމަ މަނީ ލ ންޑްރިންގ.
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގައި ދުއިސައްތައަށްވުރެ ގިނަ މީހުން މީގައި ޝާމިލްވެފަ. ލިސްޓު އެ އޮތީ މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީއަށް އަންނަ މަގުމަތީގައި. ދަންނަވާލަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، މި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނާ ދޭ ތެރޭގައި ފިޔަވަޅުއެޅޭ
ކަމަށް ވަންޏާ މިހާރުގެ ވަޒީރުންގެ ތެރެއިން ވެސް ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައި، މި ތަނު ގެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ތެ ރެއިން ވެސް ގާތްގަނޑަކަށް އަށާރަވަރަކަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މައްސަލަތައް
މީގެތޭގައި ޝާމިލުވެގެން އެބައުޅޭ. އެހެންވީމާ، ކިހިނެއްތ މިކަން ޙައްލުކުރަނީ؟ ސަރުކާރުން އެބަޖެހޭ މިކަން
ޙައްލުކުރަން ރަނގަޅު ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅަން. ސަރުކާރުން އެބަޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް
ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅައި، މިކަންކަން ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން. ސަރުކާރުން މިކަން ނުކުރެއޭ ކިޔާފައި
ނޫނިއްޔާ ކުރުން ލަސްވެއޭ ކިޔާފައި މި ތަނުގައި އޮންނަ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ދެ ފެކްޝަނުން މި ކ ޅޭކ ޅުމުގެ ސަބަބުން
ޙަޤީޤަތުގައި މީގައި ގެއްލުންވެގެން މި ދަނީ ރައްޔިތުންނަށް. އެހެންވީމާ، މިކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުށްވެރި...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ޝާހިދަށް.
61

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ދައްކަނީ އެމް.ޑަބްލިއު.އެސް.ސީއަށް ވަރަށް ބައިވަރު ވެހިކަލްތަކެއް ހ ދި
ވާހަކައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލިއްޔަތުން އެތައް ބައިވަރު ފައިސާތަކެއް ވަގަށް
ނަގައިގެން އެ އެއްޗެހި ދިރުވާލައިގެން ފިލާ ރައްކާވެ ބަޔަކު ގޮސް ވެސް ފި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ފައިސާތައް ނަގައިގެން،
ގެދޮރުގައި ރައްކާކޮށް ގެން ނޭނގޭ ކަމަށް ހަދައިގެން ވެސް ބަޔަކު އެބަތިބި. އެކިއެކި ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިންގުމުގެ ނަމުގައި
ކަޓުނަގައިގެން ބަޔަކު އެބަތިބި. އެމީހުންގެ ގެދޮރު އެ ފައިސާއިން ހަދަމުން، ޢާއިލާގެ އެކި އެކި ބޭފުޅުން ދުނިޔޭގެ
އެތަންމިތަނަށް ފޮނުވައިގެން އެ ފައިސާ ބޭނުންކުރަމުން އެބަދޭ. ތެދެއް؛ އެ ވައްކަން އެ އޮތީ އެ ބޭފުޅުންގެ
ވެރިކަމުގަ އި ހިނގާފަ. އަޅުގަނޑުމެން ނުދައްކަން އެ ފައިސާ ލިބުނު މީހާގެ ވާހަކައެއް. އެއީ ކޮންމެ މީހަކަށް ވިޔަސް،
އެ މީހަކާ މެދު ގާނޫނީ ފިޔަވަޅު އެޅެންޖެހޭނޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ. އެއީ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ކަމުގައި
ވިޔަސް، އެއީ ފަޟުލް ކަމުގައި ވިޔަސް، އެއީ އަޅުގަނޑު ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ފައިސާއަށް ޚިޔާނާތްތެރިވެ، އޭގެ
ބޭނުންކޮށްފައި ތިބި ކޮންމެ މީހަކާ މެދު؛ އެއީ މަޖިލިސް މެންބަރަކަށް ވިޔަސް، އެއީ ސިފައިންގެ މީހަކަށް ވިޔަސް،
ފުލުހަކަށް ވިޔަސް، ފަނޑިޔާރަކަށް ވިޔަސް އަދި ޕީ.ޖީ ކަމަށް ވިޔަސް، ގާނޫނީ ހަމަތަކުގެ މަތީން އެމީހަކާ މެދު
ފިޔަވަޅުއެޅެންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ، އަޅުގަނޑުމެން އިންތިޚާބުތަކުން އައިސް މިތިބީ ރާ އްޖޭގެ
ރައްޔިތުންނަށް، އެ ބޭފުޅުންގެ އެންމެ ބޮޑު ޑިމާންޑު، އެބޭފުޅުން އެންމެ ބޮޑަށް ބޭނުންފުޅުވާ ޢަދުލުއިންޞާފު
ޤާއިމުކޮށްދިނުމުގެ ވަޢުދާއެކު. މިކަން ކުރުމުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ އެ ބޭފުޅުން އެ ބުނަނީ، ވީނުވީއެއް ނޭނގި
ގެއްލިފައިވާ މީހުނަށް، މަގުމައްޗަށް މަރާލެވުނު މީހުންނަށް، ޚިޔާނާތް ފައިސާއަށް، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ޚަޒާނާއިން
ވައްކަންކޮށް، ޚިޔާނާތްވި މީހުންގެ މައްސަލަތައް ބެލެންޖެހެއޭ. އެ މައްސަލަތައް ބަލައިގެން ނޫން ގޮތަކަށް މި ރާއްޖޭގައި
މިހިރަ ބޮޑެތި މައްސަލަތަކަށް އެކަށީގެންވާ ޙައްލެއް ހ ދޭނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫ ލެއް ނުކުރަން. ފިޔޮއްކުކުޅުގެ
ބަނޑުދޮށުގައި އޮންނަ ފިޔޮއް ދަމައިގަތީމާ ކުކުޅަށް އަރާ ވަރު ބައެއް މެންބަރުންނަށް އަރައިގެން މި ދަނީ، އަޅުގަނޑަށް
އިނގޭ އެ މެންބަރުންނަށް ބަލައިފިއްޔާ އިދިކޮޅު އެންމެ މެންބަރަކު ވެސް ސަލާމަތްވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް ކަމެއް ނޫން
އެއީ ކީ. ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން އެކަމުގައި ޝާމިލުވާ ކަ މަށް އެ ބޭބޭފުޅުންގެ ވާހަކަތަކުން ވެސް އެބަ އިނގޭ.
އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން އޭގައި ޝާމިލުވާ ކަމަށް ބައެއް ބޭފުޅުން ތުހުމަތުކުރައްވާ ބޭފުޅުންގެ
މައްސަލަތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނެ ބަލަން. އަޅުގަނޑަށް ޔަޤީން، މި ހުރިހާ މައްސަލަތަކެއް ބަލައި ދިޔަޔަސް
އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންބަރުންނަށް މާ ބޮޑު އަސަރުތަކެއް ނުކުރާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނެއް އެ ފައިސާގައި ޖެހިފައެއް
ނ ންނާނެ. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ދުވަހަކު ވެސް ނުޖެހޭނަން. ޚިޔާނާތެއް ނުވާނަން. ބަޣާވާތެއް ނުކުރާނަން. އަޅުގަނޑުމެން
އަބަދުވެސް ޢަދުލުއިންސާފަށް ލ ބިކޮށް، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށްދޭނަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.
62

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މި މައްސަލައަށް ބަހުސްކުރުމަށް އެދިވަޑައިގެންފަ އިވާ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް
މިހާރު ފުރުޞަތުއަރުވައި މި ނިމުނީ. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލަ މިހާހިސާބުން މި ނިމުނީ.
6. ނުނި މި ހުރި މަސައްކަތް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެނބުރިލާނީ، ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން، 6.1. އާދެ، އެޖެންޑާގެ -6.1 ދުވާފަރު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، އެންމެ ކުޑަމިނުން ދެވޭ އުޖޫރަ ކަނޑަ އެޅުމާ
ގުޅޭ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ގަރާރު ގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. މި ގަރާރަށް
ބަހުސްކުރެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރުގެ ތެރެއިން މިހާރު ބާކީ އޮތީ، 1 ގަޑިއިރާއި 49 ސިކުންތު. މި
ވަގުތު ބެހިފައި ވަނީ، އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 1 މިނެޓާއި 23 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 12 މިނެޓާއި 53 ސިކުންތު.
ޕީ.ޕީ.އެމަށް 10 މިނެޓާއި 18 ސިކުންތު. ޕީ.އެން.ސީއަށް 11 މިނެޓާއި 12 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 2 މިނެޓާއި 27
ސިކުންތު. އަދި ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 3 މިނެޓާއި 30 ސިކުންތު. މިހާރު މި
ގަރާރަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން އެދިވަޑަ އިގެންފައި ތިއްބެވީ ދެ މެންބަރުން. އާދެ، މިހާރު އިތުރު މެންބަރެއް
އެދިވަޑައިގެންފި. މިގޮތުން، އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ވަޙީދަށް.
އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
` ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، އެންމެ
ކުޑަމިނުން ދެވޭނެ އުޖޫރަ ކަނޑައެޅުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަރާރަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ފުރިހަމައަށް
ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އިންތިޒާމުވެގެން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވާދަވެރި
ސިޔާސީ ހަރަކާތެއް ތަޢާރަފުކުރި މީހުން. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ، އަލަށް ވެރިކަމެއް ކުރަންވެގެން ރައްޔިތުން ގާތަށް
ހިނގައިގެން ، ދޮރުން ދޮރަށް ހިނގައިގެން ، ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށަކަށް ދަތުރުކޮށްގެން އެ ހުރިހާ ރަށެއްގެ ރައްޔިތުންނާ
ބައްދަލުކޮށްގެން، އެ މީހުންގެ ހުރި ކަންކަން އޮޅުންފިލުވައިގެން، އެކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން
ސިޔާސަތުތަކެއް އެކުލަވައިލައި، އެ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރަމުން އަންނަ ބައެއް. އަޅުގަނޑުމެން އިޤްތިޞާދީ
63

ސިޔާސަތަކަށް އަޅު ގަނޑުމެން ކުރި ކަމަކީ، އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭއްވުނު އެންމެ ފުރަތަމަ ވާދަވެރި
ރިޔާސީ އިންތިޚާބު 2008 ގައި ކާމިޔާބުކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރި ކަމަކީ ، އާމުދަނީ؛ ދުނިޔޭގެ އެހެނިހެން
ޤައުމުތަކުގައި ވެސް ކުރިއަރާފައި ހުރި ޤައުމުތަކުގައި ކަންކުރާ އުސޫލުން ޓެކްސްނަގައިގެން ރާއްޖޭގެ ދައުލަތުގެ
ޚަރަދުތައް ހަމަޖެއްސޭނޭ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން. އަދި އެއާ އެކީގައި އެ ފައިސާއިން މުޖުތަމަޢުގައި ތިބި އާއްމު
ހާލަތަށްވުރެ ދަށް ފަރާތްތަކަށް، ދުވަސްވީ ފަރާތްތަކަށް ، އެކަނިވެރި މައިންނަށް، ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ
ފަރާތްތަކަށް، ދޮށީ އުމުރުގެ މީހުންނަށް އަޅައިލެވޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން. ހިލޭ ބޭސްފަރުވާ ކުރެވޭނޭ ނިޒާމެއް
ޤާއިމުކުރުން. ހަމަ އެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް ބޮޑު ސިޔާސަތެއް މަސައްކަތްތެރިންގެ ޙައްޤުތައް ހ ދައިދިނުން.
އެއީ އަބަދުވެސް މި ޕާޓީ ވަކާލާތުކުރާ ސިޔާސަތެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ދިވެހި މަސައްކަތްތެރިންގެ
ޙައްޤުތަކުގައި އަލަށް އެންމެ ފުރަތަމަ އަޑުއުފުލާން ފެށި ސިޔާސީ ޕާޓީ. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ، މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފަށް.
މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މި އޮތް މިނިމަމް ވޭޖުގެ ގަރާރަށް؛ އާދެ! އެއީ ދުވާފަރު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް ގަރާރަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ
ދަންނަވަން. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޤައުމަކީ ތަރައްޤީއަށް، ކުރިއަށްދިޔުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ޤައުމެއް.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް، އުފެއްދުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމަށް
މަސައްކަތްކުރުމުގެ އެންމެ ބޮޑު ޒިންމާއެއް އަދާކުރަމުންދަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުން. އަދި ހަމަ އެއާއެކުގައި
އަޅުގަނޑުމެން މުޅި ރާއްޖޭގެ އެކި ހިސާބުތަކަށް ފެތުރިފައި ތިބި މީހުން އެތައް ބުރަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުންދަނީ މި
ޤައުމު ތަރައްޤީކުރުމަށް. ރާއްޖޭގައި އެކިއިރުގައި އެކި ވެރިކަންކުރަމުންދިޔަ ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް، ޤައުމު
ތަރައްޤީކުރުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންމެ މީހެއްގެ ހިއްސާ އިންތިހާއަށް ބޮޑު. ރާއްޖޭގައި ފުރަތަމަ ފަހަރަށް އެއަރޕ ޓެއް
ހުޅުލޭގައި އެޅިގެންދިޔައިރު ވެސް ރާއްޖޭގެ އެކި ހިސާބުތަކުން މީހުން، އަމިއްލައަށް ކޮނޑުގައި ވެލިގާ ނަގައިގެން މާލެ
އައިސް އެތަން ތަރައްޤީކޮށް ހަދާފައި އޮތީ. މިހިސާބަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ތަރައްޤީ މިއަދު އައިއިރު ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ތަރައްޤީގައި އެންމެ ބޮޑު ހިއްސާއެއް އަދާކުރާ މީހުންނަށް، އެ މީހުންނަށް ބޭނުންވާ އެންމެ
އެކަށޭނަ އުޖޫރައެއް ލިބުމުގެ މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާތަނަށް އައިއިރު ވެސް ޙައްލުނުކުރެވި އޮތް
64

މައްސަލައެއް. އަދި މިއީ މިކަމުގެ ސަބަބުން އިންތިހާއަށް އުނދަގޫތަކާއި ވޭންތައް މީހުން ތަޙައްމަލްކުރާ ކަމެއް.
މީހުންނަށް ލިބެންޖެހޭ އެކަށޭނަ އުޖޫރައެއް ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން، ވަރަށް ގިނަ ތަކުލީފުތަކާއި ގޮންޖެހުންތައް މީހުންނަށް
ކުރިމަތިވޭ. އަދި އެކަށޭނަ އުޖޫރައެއް ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން، މީހުން ވަރަށް ގިނަ އުނދަގޫތައް ދިރިއުޅުމުގައި ދިމާވުމުގެ
އިތުރުން، އެ މީހުން ބޭނުން ނުވާ އެތައް ކަމަކާ ކުރިމަތިލާން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެހެންވީމަ އެބަ ވިސްނަންޖެހޭ،
ކިހާވަރެއްގެ މިނިމަމް ވޭޖެއްތ ކަނޑައަޅާނީ؟ ދެވޭނެ އުޖޫރައަކީ ކޮބައިތ ؟ މިކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު
އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ވާނެ ގޮތާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުންކޮށް ވިސްނަން އެބަޖެހޭ.
އަދަދެއް ހަމަ ކަނޑައަޅާއިރު ، އެ އަދަދަކީ އެއީ ރައްޔިތުން އުއްމީދުކުރިވަރުގެ އަދަދަކަށް ހެދުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ
ބާރުއަޅައި މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ. ހަމަ އެއާއެކީގައި އެ އުޖޫރައެއް ކަނޑައެޅުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި
ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދަށް ކިހާވަރެއްގެ ލޮޅުމެއް އަރައިފާނެތ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބަލަންޖެހޭ. ރާއްޖޭގައި މިއަދު
ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ މީހަކު ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް މިހާ ބޮޑު ހިއްސާއެއް އަދާކުރަމުންދާއިރު، އަދި އެކިކަހަލަ ޓެކްސްތައް
ދައްކަމުންދާއިރު، އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ގަ ބޫލުކުރަންޖެހޭ، ރާއްޖޭގެ ޤައުމުގެ ތަރައްޤީ ގައި ހިއްސާވާ
މީހުން، ވަޒީފާ އަދާކުރާ މީހުން، މަސައްކަތް ކުރާ މީހުން، އެ މީހުންނަށް އެކަށީގެންވާ އުޖޫރައެއް ދިނުމަކީ އަޅު ގަނޑު
ހިތުން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެ އުޖޫރަ އަޅުގަނޑުމެން ދިނުމަށް
ކަނޑައަޅާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ގެ ދިވެހިންނާއި ބޭރުމީހުންނާ އެއް ހަމައެއްގައި މިނުމަކީ މިއީ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތްތ
އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބަލަންޖެހޭ. ބައިނަލްއަގު ވާމީ މިންގަނޑުތަކުން ބިދޭސީންނަށް އަޅުގަނޑުމެން އަދާކުރަންޖެހޭ
ޙައްޤުތަކަކާއި، ވާޖިބުތަކާއި އަދި އެ މީހުންގެ އިނާޔަތްތަކެއް ހުރިކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް، ޤައުމީ ތަރައްޤީއަށް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން އަދާކުރާ ޚިދުމަތްތަކާއި ، އެ ދޭ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތުން ޤައުމަށް ލިބޭ ފައިދާ އާއި ،
ބޭރު މީހުންނާއި އެ މީހުން އަދާކުރާ ވަޒީފާތަކާއި، މީގައި ހުރި ތަފާތުތަކެއް ދެނެގަން ނަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ރާއްޖޭގައި، ޚާއްޞަކޮށް ޒުވާނުންނަށް، މަސައްކަތްތެރިކަމުގެ
ތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރާ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް އެންމެ ކުޑަ މުސާރައެއް ހުށަހެޅިގެންދާއިރު، އެއީ ގެއަށް ދައްކަންޖެހޭ
ކަރަންޓާއި ފެނާއި އަދި އަނބިދަރިންގެ ޚަރަދުތަކާއި، މި ހުރިހާ ކަންތައްތައް އެންމެ އަސާސީ މިންވަރު ފުދޭވަރުގެ
އަދަދަކަށް ވާންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަދި އެ އަދަދެއް ހަމަޖެހިގެންދާއިރު، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ
ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދަށް އޭގެ ސަބަބުން ނޭދެވޭ އަސަރެއް ނުކުރާ، މުޅި ޤައުމަށް އޭގެ ސަބަބުން ބޮޑު ލޮޅުމެއް ނާރާނެ،
އަދި ޤައުމުގެ ފައިދާއާއި ކުރިއެރުމަށް އަންނާނެ؛ އިތުރު ކުރިއެރުމެއް އަންނާނެ އަދަދެއް ކަމުގައި ވާން އެބަޖެހޭ.
އެކަހަލަ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިނިމަމް ވޭޖު ކަނޑައެޅިގެން މަސައްކަތްކުރެ އްވިއްޖެ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ، އެއީ
އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުން ޝައުޤުވެރިކަން ބޮޑުވެ، ވަޒީފާތަކު ގެ ޝައުޤުވެރިކަން
އިތުރުވެ ، އަދި އިތުރު މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް އިތުރު ފުރުޞަތުތައް ފަހިވެގެންދާނެ ކަމެއް. އެ މީހުންގެ ހަކަތަ،
65

އެނަރޖީ އިތުރުވެގެންދާނެ ކަމެއް. އަދި އޭގެސަބަބުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރަށްވުރެ
ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ނެރެވޭނެ މަސައްކަތެއް ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި މަސައްކަތްތައް ކުރުމުގައި
އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ގޮވާލަން. އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިންނަށް އެކަށޭނަ، ރަނގަޅު އުޖޫރައެއް
ދިނުމަށް ޚާއްޞަ އިސްކަމެއް ދެއްވައިގެން މަސައްކަތްކުރުން. އަދި ހަމަ އެއާއެކުގައި ބޭރުމީހުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ
އިނާޔަތްތައް ވެސް އެއީ މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ އެހެންނަމަވެސް، މީގައި އެކަށޭނަ އުޖޫރައެއް
އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހީންނަށް ލިބޭނެ ގޮތަކަށް ހައްދަވައި ދެއްވުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި ގަރާރަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތުގެ ތެރެއިން މިހާރު އެމް.ޑީ.ޕީއަށް
ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ވަނީ ހަމަވެފަ. ދެން އެހެން ޕާޓީއަކުން މި ވަގުތު މެންބަރަކު އެދިވަޑައިގެންފައެއް ނެތް.
އެހެންވީމާ، މި ހިސާބުން އަޅުގަނޑު މި ގަރާރުގެ ބަހުސް ނިންމައި، އަދި މި ގަރާރު ބަލައިގަތުމަށް މިއަދު ވ ޓަށް
އެހޭނެ ވާހަކަ ދަންނަވަމުން؛
} {6.2 - ދެން އަޅުގަނޑު މި އެނބުރިލަނީ، -6.2 ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަލީ ނިޔާޒް ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާ ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010)ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން
ހިންގުމުގެ ގާނޫނު(އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދަން. އާދެ! މި ބިލަށް ބަ ހުސްކުރުމަށް
ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރުގެ ތެރެއިން ބާކީ މިހާރު އޮތީ، 1 ގަޑިއިރާއި 51 މިނެޓާއި 5 ސިކުންތު. މި
ވަގުތުގެ ތެރެއިން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ބާކީ އޮތީ، 22 މިނެޓާއި 40 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް ބާކީ އޮތީ 15 މިނެޓާއި
32 ސިކުންތު. ޕީ.ޕީ.އެމަށް 20 މިނެޓާއި 21 ސިކުންތު. ޕީ.އެން.ސީއަށް 16 މިނެޓާއި 12 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް
14 މިނެޓާ އި 8 ސިކުންތު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 3 މިނެޓާއި 30
ސިކުންތު. އެހެންވީމާ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރިއަށްގެންދަނީ، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010)ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތަ އް ލާމަރުކަޒީ
އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު(އަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް. އާދެ! ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު މި
އަރުވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދަށް.
އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ފެއްޓުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު އެދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީގެ ވަގުތު އޮތްކަމުގައި ވާނަމަ،
އަޅުގަނޑަށް އިތުރު ވަގުތުކޮޅެއް މި ބަހުސަށް ދެއްވުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް . ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހުޅުމާލެ
66

ދާއިރާގެ އިއް ޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ނިޔާޒް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ލާމަރުކަ ޒީ ގާނޫނަށް ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާ ވަރަށް މުހިންމު
އިޞްލާޙުތަކަކަށް، ހުށަހެޅުއްވި ކަމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު އެ މަނިކުފާނަށާއި އަދި ސަރުކާރަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.
ހަމައެއާއެކީގައި މި އިޞްލާޙުތަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އަޅުގަނޑުމެން، އެމް.ޑީ.ޕީން 2018 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅި ޖަޒީރާ ރާއްޖެ މެނިފެސްޓ ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،
ދިވެހިރާއްޖެ އެ އެއްޗެއްގެ މަތީގައި އުފެދިފައިވާ އާނުގަނޑުގެ މުޅި ޠަބީޢީ ސިފައަކީ ޖަޒީރާވަންތަކަމޭ. އަދި އެ
ޖަޒީރާވަންތަ ސިފައަށް ދިވެހިރާ އްޖެ ހިންގޭނެ ނިޒާމަކީ ލާމަރުކަޒީ ނި ޒާމޭ. އަޅުގަނޑުމެން ލާމަރުކަޒީ ވާހަކަ އަބަދުވެސް
މި ދައްކަނީ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖެއަށް ތަޢާރަފުކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން އެ ސިޔާސަތެއް ދިފާޢުކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން
އެ ސިޔާސަތެއް ކުރިއަރުވަން ވަރަށްވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްތްކުރާ މުހިންމު ސިޔާސަތަކަށް ވާތީ. ހަމައެއާ އެކީ ގައި މިހާރު
ހިނގަމުން މިދާ ސަރުކާރުގެ އެންމެ މައިގަނޑު އެންމެ ބޮޑު އެއް ސިޔާސަތު ކަމަށް ލާމަރުކަޒީ އު ސޫލު ހަރުދަނާކޮށް،
ފުރިހަމަ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމެއް ރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރުން، އެއީ މި ސަރުކާރުގެ އެންމެ ބޮޑު އެ އް ސިޔާސަތު ކަމަށް ވާތީ،
އެ ސަބަބަށްޓަކައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ އެންމެ އެވޭލާ ޒަމާނުއްސުރެ ވެ ސް
ހިނގަމުން އައީ ލާމަރުކަ ޒީ ނިޒާމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އެންމެ އެވޭލާ ޒަމާނުއްސުރެ
އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ރަށަކުން ވެސް ދުނިޔޭގެ ޤައުމުތަކަށް ވިޔަފާރި ދަތުރުކޮށް ހެދީ، ސީދާ ރާއްޖެއިން
ބޭރަށް ރަށާ ދޭތެރޭގައި މާލެ އަންނަންނުޖެހި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް
ގިނައިން އަޑު އަހާނެ މަނަދޫ ކާސިންކަލޭފާނުގެ ބައްތެލި. ދިއްދޫ ދާންނާކަލޭފާނުގެ ބައްތެލި. ކުޅުދުއްފުށީ ޚަތީބު
މުޙައްމަދުގެ ބޮޑުބައްތެލި. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ މިހާރު މީ ހުން ބަދަލުވެފައިވާ ރަށެއް؛ އުނގުލު. އުނގުލު
ޙަސަން ޙާޖީ އަދި އާދަމް ޙާޖީގެ ދެ ބައްތެލި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދަތުރުކުރަމުންދިޔަ. މިހެންގޮސް، އެންމެ ދެކުނުން
އައްޑޫ ހިތަދޫ އެޅެދީދީގެ ޢަލިދީދީގެ ބައްތެއްޔާ އި، އަދި ގަނޑުވަރު ބައްތެއްޔާ، މިހެންގޮސް މި ދެންނެވީ ސީދާ
ރަށްރަށާއި ރާއްޖެއިން ބޭރާ ދޭތެރޭގައި ވިޔަފާރި މުޢާމަލާތް ހިނގަމުންދިޔަ މާލެއާ ނުބައްސާ. އަދި އެހެން ކުރާ
ދަތުރުތަކުގައި އައިސް ކޮންމެ އަތޮޅަކަށް ދައްކާންޖެހޭ ރަސްވާރު ނު ވަތަ ވާރު ދެއްކުމަށްޓަކައި އެ ހުންނަ ވާރުގެއަށް
ވާރުދައްކައިގެން، އަދި ނަގާ ވާރަކީ ވެސް ވަކި ހަމަޔަކުން ؛ މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގެ ރަށަކަށް ތޫފާނެއް އަރައިފިއްޔާ ނުވަތަ
ރާއްޖޭގެ ރަށަކަށް ބަލިމަޑުކަމެއް ދިމާވެއްޖެއްޔާ ނުވަތަ ގުދުރަތީ ކާރިސާއެއް ހިނގައިފިއްޔާ އެ ރަށެއް އަލުން
އާބާދުކުރުމަށްޓަކައި ހޭދަކުރެވޭ ފައިސާ ގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިގެންދިޔަ. ރަށްރަށް ހިންގުމަށްޓަކައި، ރަށްރަށުގެ
މިސްކިތްތައް ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި ބ ގަ ފަތްކޮޅު ލިޔެދީފައި އޮވޭ އެންމެ ކުރީ ޒަމާނުގައި ވެސް. ރާއްޖޭގައި ފުރަތަމަ
ޤާނޫނުއަސާސީ އެކުލަވަ އިލުމަށް ޓަކައި ޙުސައިން ޞަލާޙުއްދީން ހެއްދެވި ދިރާސާއެއްގައި ޙުސައިން ޞަލާޙުއްދީން
ވިދާޅުވެފައިވޭ ، އެންމެ ކުރީ ޒަ މާނުގައި ވެސް މި ތިބޭ ކާރުދަވެރިން؛ އެއީ ހަމަ ސީދާ ރަށްރަށުން ނުވަތަ އަތޮޅުތަކުން
ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކޮށްފައި އެ ރަށްރަށުގެ، އެ އަތޮޅުގެ ކަންކަން ، ރައްޔިތުން ތަމްސީލުކުރަން، ރައްޔިތުންގެ
67

މުޙުތާދުތައް މައި ސަރުކާރަށް ނުވަތަ ރަދުންނަށް ހުށަހަޅާން ތިބި ބައެއް ކަމަށް. ޙަޤީޤަތުގައި މި ރާއްޖެ
މަރުކަޒުވެގެންދިޔައީ ދެވަނަ ބޮޑު ހަނގުރާމައަށް ފަހުގައި. ދެވަނަ ބޮޑު ހަނގުރާމައިގެ ފަހުން ވެސް؛ މިސާލަކަށް،
އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އިބްރާހީމް ނާޞިރުގެ ވެރިކަމުގައި ވެސް އަތޮޅުވެރިން އިންތިޚާބުކުރި
ރާއްޖޭގަ އި. ދެން މިހެން މަރުކަޒުވަމުންމަރުކަޒުވަމުން އައިސް، ޙަޤީޤަތުގައި މިއަދު މި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީން
މި ނިޒާމު ތަޢާރަފްކުރުމާ ހި ސާބަށް، އަދި އެ ނިޒާމު ތަޢާރަފުކޮށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެރިކަންކުރަން ލިބުނު
އެންމެ އަހަރެއް ، ދޮޅު އަހަރެއްގެ ތެރޭގައި އަނެއްކާ އަލުން އަނބުރާ ބަޣާވާތްކުރުމަށްފަހުގައި މުޅި ނިޒާމު މަރުކަޒުކޮށް
ނިންމާފަ. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ވަޒީފާއެއް ލިބޭކަށެ އް ނެތް މާލެ އައިސްގެން ނޫނިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ޞިއްޙީ
ބޭސްފަރުވާއެއް ލިބޭކަށެއް ނެތް ވެރިރަށް މާލެއަށް އައިސްގެން ނޫނިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ރަނގަޅު ތަޢުލީމެއް
ހ ދޭކަށެއް ނެތް މި ފުރަމާލެއަށް އައިސްގެން ނޫނިއްޔާ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މާލެއަށް ނިސްބަތްކޮށްފައި ދަންނަވާ
ކުޑައިމީސް ބަހެއް ނޫން. މިއީ ކީ މާލޭ މީހުން ދުރާލައި ރާވައިގެން ތަޢާރަފުކުރި ގޮތެއް ވެސް ނޫން. އީޖާދުކުރި ގޮތެއް
ވެސް ނޫން. މިއީ ޙަޤީޤަތު ގައި ރަނގަޅު ހަރުދަނާ ނިޒާމެއް ނެތި، މި ދައުލަތް ހިނގަމުންދިއުމުގެ ސަބަބުން ނުކުމެފައި
އޮތް ނަތީޖާއެއް. އެ ނަތީޖާއިން އަރައިގަތުމަށްޓަކައި އަދި މި ތޮއްޖެހިފައި އޮތް؛ އިޖުތިމާޢީ މައްސަލަތަކާއި، އިޖުތިމާޢީ
އެތައް ވަބާތަކަކުން ތޮއްޖެހިފައި އޮތް މާލެއަށް ވެސް ލުއިދިނުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އަ ބަދުވެސް ވަކާލާތުކުރަނީ މި
ރާއްޖެ ހިންގަންވާނީ ލާމަރުކަ ޒީ އުސޫލުންނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބިލުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހަޅަނީ
ކައުންސިލުތަކަށް މާލީ މިނިވަންކަން ދޭން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފުރަތަމަ 2008 ވަނަ އަހަރު
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމެއް ޤާއިމުކުރެވި، އެންމެ ފުރަތަމަ ކައުންސިލުތައް ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނެއް އެންމެ ފުރަތަމަ އެމް.ޑީ.ޕީން
މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅީ 2010 ވަނަ އަހަރު ފާސްކުރެވި، އެންމެ ފުރަތަމަ ލ ކަލް ކައުންސިލުތައް 2011 ވަނަ އަހަރު
ތަޢާރަފުކުރެވުނު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސަކީ އޭރުގެ ހ މް މިނިސްޓަރު. އެމް.ޑީ.ޕީން ފުރަތަމަ ހެދި ބަޖެޓަކީ 2012 ވަނަ
އަހަރަށް އެކުލަވައިލި ބަޖެޓް. އެފަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އެބައޮތް ރާއްޖޭގެ ކައުންސިލުތަކަށް 1.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ
ކަނޑައަޅާފަ. އަޅުގަނޑުމެން ޓެކްސްގެ ނިޒާމާ އެއްޗެހި ތަޢާރަފުކޮށްގެން ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ މިހާރު ތިން ގުނައަށް
އިތުރުވެގެންދިޔައިރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިދިޔަ 2018ވަނަ އަހަރަށް ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ކައުންސިލުތަކަށް
ކަނޑައަޅާފައިވަނީ 560 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަދިވެސް 2012ގައި އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ ކައުންސިލުތަކަށް
ކަނޑައެޅިވަރުގެ ބަޖެޓެއް ދެވިފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެން އަނެއްކާވެސް މި ހުށަހަޅަނީ ކައުންސިލުތަކަށް މާލީ
މިނިވަންކަން ދޭން. ދައުލަތުގެ އާމްދަނީން ކަނޑައެޅޭ ވަކި އިންސައްތައެއް ކައުންސިލުތަކަށް ފ ރުކޮށްދޭން.
އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުން މި ހުށަހަޅަނީ ކައުންސިލުތަކުގެ އިޚްތިޞާޞް ކަނޑައަޅަން. ވަކިކޮށްފައި ، ވަޤުފުކޮށްދީފައި
ރަށްރަށަށް އެ ރަށުގެ އިޚްތިޞާޞްގެ ތެރެއިން. އަތޮޅަށް އެ އަތޮޅުގެ އިޚްތިޞާޞް ދޭން. އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުން
މި ހުށަހަޅަނީ، ރާއްޖޭގެ އާބާދީގެ ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައި އަންހެނުން ގާނޫނީ ހިއްސާއެއް ކައުންސިލުގައި ހިމެނޭނެކަން މި
68

ގާނޫނުން އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހަޅަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހަޅަނީ ހައިބަތު ހުރި، ޤަދަރުހުރި ކައުންސިލުތަކެއް
އުފައްދަން. އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ މިހާތަނަށް އަތޮޅު ކައުންސިލުތަކާއި، ރަށު ކައުންސިލުތަކުގެ ދޭތެރޭގައި ފަރަގު
ބޮޑުވެ، އަތޮޅުގެ ގިނަ ރަށްރަށް ތަމްސީލުނުވާ ގޮތް އޮތްއޮތުން ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި، ކޮންމެ ރަށެއްގެ ކައުންސިލުގެ
ރައީސަކީ އަތޮޅު ކައުންސިލުގައި ތަމްސީލުވާ ފަރާތަކަށް ހަދަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހަޅަނީ، ފަސް މިލިއަން
ރުފިޔާއިން ދަށުގެ މަޝްރޫޢުތަކަކީ ސީދާ ރަށު ކައުންސިލުތަކުން އަމިއްލައަށް ޓެންޑަރކޮށްގެން ހިންގޭ ފަދަ
މަޝްރޫޢުތަކަށް ހަދާން. އަޅުގަނޑުމެން މިދަނީ ހަރުފަ ތަކުންހަރުފަތަކުން ގޮސް، އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ދުނިޔޭގައި
މިސާލުޖެހޭ ފަދަ، ފުރިހަމަ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމެއް މި ރާއްޖޭގައި ތަޢާރަފުކުރަން. އެމް.ޑީ.ޕީ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަބަދުވެސް
ކުރާނީ މި މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑުމެން ވަޢުދުވީ ގޮތަށް، އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް މި
ގެންނަ އިޞްލާޙުތަކާ އެކީގައި، ދެން އުފެދޭ ކައުންސިލުތައް ވެގެންދާނީ ރަނގަޅު، ބާރުހުރި، ރަނގަޅު ގޮތުގައި
ހިނގާ، ރައްޔިތުން އިތުބާރުކުރާ، ރައްޔިތުން ޤަދަރުކުރާ އަދި ރައްޔިތުން ބަލައިގަންނަ ފަދަ ގޮތަކަށް، މާ ހަލުވި
ސްޕީޑުގައި ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީގެ ކަންތައް ހިންގާނެ ކައުންސިލުތަކަ ކަށް. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެ ޖާގައާއި އެ
ބާރުވެރިކަމާއި ، އެ އިޚްތިޔާރުތައް އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުގެ ޛަރީޢާއިން ރާއްޖޭގެ ކައުންސިލުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން
ހ ދައިދޭނަން. އަޅުގަނޑުމެން ޙަޤީޤަތުގައި އިންތިޚާބެއް ބ މަތިވެފައި އޮއްވާ އޭގެކުރިން މި އިޞްލާޙު ހުށަހެޅީ ވެސް ،
ޙަޤީޤަތުގައި އެއިން ވެސް އެބަ ދޭހަކޮށްދޭ މި ސަރުކާރުގެ އިޚުލާޞްތެރިކަން. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ
އިޚުލާޞްތެރި ނިޔަތް. އަޅުގަނޑަށް މަޑުކުރެވިދާނެ. ކައުންސިލުގެ ނަތީޖާ ނިމެންދެން ވެސް. ވަކި ޕާޓީތަކެއް
ކައުންސިލުތަކެއް އިންތިޚާބުވީމަ ދޭން ވެސް މަޑުކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް، އިންތިޚާބުގެ ކުރިއަށް
މިކަން މި ކުރަނީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަޢުދުވި ފަދައިން އިޚުލާޞްތެރިކަމާއެކީ މިކަން ކުރަން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުދީދީ.
ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، މި ހުށަހެޅިފައިވާ ލާމަރުކަޒީ ބިލުގައި އިޞްލާޙުތަކުގައި، އަޅުގަނޑަށް ވެސް
މި އިޞްލާޙުތަކަށް ތާއީދުކުރަން. އާދެ މީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ސިޓީ ކައުންސިލުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން މި އަންނަ
އިޞްލާޙުގައި، ފުވައްމުލަކަކީ މީގެ ކުރިން، ސިޓީ ކައުންސިލު އައުމުގެ ކުރިން ވަކި އަށް އަވަށް ގޮތަށް، އަށް އިދާރީ
ދާއިރާ ގޮތަށް ބެހިފައިވާ ރަށެއް. އެގޮތުން ކުރީގައި ފުވައްމުލަކުގެ ކައުންސިލު ހެދިފައިވާ ގޮތަކީ ، ކޮންމެ އަވަށަކަށް
އަވަށު ކައުންސިލެއް އޮވެފައި، ދެން އަތޮޅު ކައުންސިލެއް އައިއްސަ އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ ، މިހާރު ސިޓީ ކައުންސިލު
69

އުފެދިގެންދާއިރު ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރިޢާޔަތްކޮށްލުން ރަނގަޅު ކަންނޭނގެ ކުރީގައި ފުވައްމުލަކުގައި ބެހިފައިވާ އިދާރީ
ދާއިރާތަކަކީ އެއީ ކޮންމެ ދާއިރާއަކަށް އެއް ގޮނޑި އެގޮތަށް ލިބޭނެ ގޮތަށް އިޞްލާޙު އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އާދެ،
މީގެއިތުރުން 56 މާއްދާގެ އިތުރުކުރެވޭ ބާބުގެ (ށ)ގައި، އަންހެނުންގެ ޕ ޝަނަށް 33% ގައި އިތުރުކުރެވޭ އިރު، އެ
އިތުރުކުރެވޭ 33% އަކީ އެއީ އަންހެނުންގެ، އަންހެނުން ކުރިއަރުވާ ކޮމިޓީން އެ ކޮމިޓީގެ ތިން ބޭފުޅުން، ނޫނިއްޔާ އެ
އިތުރުކުރެވޭ އަދަދެއް އިތުރުކުރުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އަޅުގަނޑު އު އްމީދުކުރަނީ ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނު
ފާސްވެ، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނު ތަންފީޒުކުރެވެން ފެށުމުން، ރަށްރަށުގެ ދޭ ޚިދުމަތްތައް، ރަށު ކައުންސިލުން ނޫނީ އަތޮޅު
ކައުންސިލުން ނޫނީ ސިޓީ ކައުންސިލުން ދޭ ޚިދުމަތްތައް ރައްޔިތުންނާ ގާތުން ދެވެން ފެށުމުން، މިހާރަށްވުރެން
ފާސްޓްކޮށް، އަވަސް ޚިދުމަތްތަކެއް ފުރިހަމައަށް ރައްޔިތުންނަށް ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުން ޔުޓިލިޓީ ޒް
ކުންފުނިތައް، ޖަޒީރާ މެނިފެސްޓ ގައިވާ ފަދައިން އެކިއެކި ސަރަހައްދުތަކަށް ، އެކިއެކި ރީޖަންތަކަށް، ނޫނިއްޔާ
ސިޓީތަކަށް އެ ކުންފުނިތައް ހެދުމަށްފަހު، އެ ކުންފުނިތަކުން އެ ރަށްތަކަށް ޔުޓިލިޓީޒް ގެ ޚިދުމަތް ދެވެން ފެއްޓުމުން
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދިމާވާ ދަތިތައް، ލަސްތައް؛ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ފުވައްމުލަކުގައި މި އުޅެނީ ނަރުދަމާގެ
މައްސަލަ އިންތިހާއަށް ބޮޑުވެގެން. ގާތްގަނޑަކަށް ބާރަ ސަތޭކައެއްހާ ގެ މި ވަނީ މިހާރުވެސް ބްލޮކުވެފަ. ނަމަވެސް ،
އަޅުގަނޑުމެން އިރުއިރު ކޮޅާ މި ޖެހެނީ މާލޭގައި ފެނަކައިން އެދިގެން އެންވަޔަރަންމަންޓް މިނިސްޓްރީއަށް ދުވާލަކު ދެ
ފަހަރު ގުޅައިގެން، ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް ހަފުތާއަކު ތިން ދުވަހު ގުޅަން މި ޖެހެނީ މި ކަންތައްތަކަށް ޙަ އްލެއް
ލިބޭތ . މި ކަންތައްތައް ޙައްލުކުރެވޭތ . އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުން ކުރީގައި ރައީސް ނަޝީދުގެ ވެރިކަމުގައި އޮތް
ފަދައިން ސަދަން ޔުޓިލިޓީޒް ކުންފުންޏެއް، އެގޮތަށް ހެދިގެންގޮއްސިއްޔާ ސަދަން ޔުޓިލިޓީޒް ކުންފުންޏަށް އެ
މައްސަލަތައް ޙައްލުކުރުމުގައި، އެ މައްސަލަތައް ދެނެގަތުމުގައި، އެ މައްސަލަތައް ކައިރިން ބަލައި ،އެ ކަންތައްތަކަށް
އަވަސް ޙަ އްލެއް ހ ދުމުގެ މަސައްކަތް ކުރެވިގެންދާނެ. މިހާރު އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުން ފެނަކައަށް އެ އޮތީ ވަރަށް ބޮޑު
ގޮންޖެހުމެއް. ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ އަތޮޅުތަކެއް ގޮތަށް ގާތްގަނޑަކަށް މިހާރު އިންޖީނުގެތަކާއި ނަރުދަމާތައް ގިނަ
ރަށްރަށުގައި ފެނާ، މި ބަލަހައްޓަމުންގެންދަނީ ފެނަކައިން. އޭގެ ސަބަބުން އެ ބޭފުޅުންނަށް ބާރު ބޮޑުވެ، އެ ބޭފުޅުން
މިހާރު އެ ތިބީ އަނެންހެން ބުނަންޏާމުން ނެތް ވަރަށް އ ވަރ ޓްރޭޑް ކުރެވިފައި އެ ތިބީ. ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް
ފުރިހަމައަށް ދިނުމުގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަނީ ނުކުޅެދިފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނު
ހެދެމުންދާއިރު މިފަދަ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ސަރަހައްދުތަކަށް ކުންފުނިތައް؛ އައްޑޫ އާއި ފުވައްމުލަކާ ގުޅިގެން
އެއް ކުންފުނި ނަމަވެސް ހަދަ އި، އެކަހަލަ ގޮތަކަށް އެކަން ބައްޓަންކުރެވިގެން ގޮއްސިއްޔާ ރައްޔިތުންނަށް މި ލިބޭ
މަންފާ، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ޚިދުމަތްތައް ހ ދުމުގައި ލިބޭ ދަތިތަކާއި އުނދަގޫތައް
ޙައްލުވެގެންދާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދެންނެވި ފަދައިން، ފުވައްމުލަކުގައި ސިޓީ ކައުންސިލު
70

ބެހިގެންދާއިރު، މިފަދަ ގޮތަކަށް އެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އަދަދުތައް ކަނޑައެޅިގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު އު އްމީދުކުރާ
ކަމެއް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ.
ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާލެއަށް ހުރިހާ ކަމެއް މަރުކަޒުކޮށްފައި އޮތްއޮތުން ނިމުމަކަށް އަންނަން އެބަޖެހޭ.
ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ މަފްހޫމަކީ ވެސް އެއީ. ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ ދަށުން ރާއްޖޭގެ ރަށްތައް ހިންގުމުގެ ބާރުވެރިކަން އެ
ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސާސަކީ. އެހެންކަމުން، މި ހުށަހެޅިފައިވާ އިޞްލާޙުގެ ދަށުން
ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތައް ކައުންސިލުތަކާ ހަވާލުވެގެންދާނެ. ކައުންސިލުތައް މާލީ ގޮތުން ޒިންމާދާރުކުރުވޭނެ. އަދި
މާލީ ތަނަވަސްކަން ކައުންސިލުތަކަށް ފ ރުކޮށްދެވޭނެ. އަދި އެއާ އެއްކޮށް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ކައުންސިލުތަކުގެ މުއްދަތު
ވެސް ފަސް އަހަރަށް އިތުރު ކުރެވިގެންދާނެ. ހަމައެހެންމެ މިހާރު ކައުންސިލަރުންނަށް ދޭ މުސާރައަކީ، އެކަށީގެންވާ
މުސާރައަކަށް ނުވާތީ، އެ މުސާރަ އަލުން މުރާޖަޢާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވެސް ކުރެވިގެންދާނެ. ކައުންސިލުތަކަށް އެ
ރަށްރަށުގެ ބިން ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރިހަމަ އިޚްތިޔާރު ދޭން އެބަޖެހޭ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދީގެން އެ ތަންތަން
ތަރައްޤީކުރެވިގެންދާނީ. ތަރައްޤީއަށްޓަކައި، ކުރިމަގަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ކުރެވޭނީ އެ ރަށެއްގެ
ކައުންސިލަށް އެ ރަށެއްގެ ރައްޔިތުންގެ ބައިވެރިވުމާ އެއްކޮށް. އެހެންނަމަވެސް ، މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ
ވިސްނާލަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް އެބަހުރި. ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބައެއް ކައުންސިލުތައް މަސައްކަތްކުރަމުންދާއިރު
އަނެއްބައި ކައުންސިލުތަކުން އެ މަސައްކަތް އެގޮތަށް ކުރެވެމުންނުދާކަން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހިތާމަޔާއެކު ފާހަގަ ކުރަން
އެބަޖެހޭ. ކައުންސިލަރުންނަކީ ރައްޔިތުން ކުރިމަތީގައި އިތުބާރުހުރި، ރައްޔިތުންގެ ބަސްއަހާ، ރައްޔިތުންގެ އަޑުއިވޭ
ބަޔަކަށް ވާން އެބަޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކައުންސިލަކަށް ވުމުން، ކައުންސިލަށް ފައިދާވާ ގޮތަށް ކަންތައް ކުރުމުގެ
ބަދަލުގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ހަމަހަމަކަމާ އެއްކޮށް ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން ކޮށްދިނުމުގައި އިސް ދައުރެއް
އަދާކުރަން އެބަޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތަކަށް މަދެއް ނުވާނެ. ރައްޔިތުންނަށް އެހީތެރިކަން ފ ރުކޮށްދޭން މި
ޖެހެނީ. މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރުމުގެ ބޭނުމަކީ ވެސް ، ހަމަ އެއް ނިޔަތެއްގައި ، އެއް މަޤްޞަދެއްގައި ކުރެވެމުންދާ
ކަންތައްތައް. ރަށްރަށުގައި ދައުލަތުގެ އެތައް މުއައްސަސާތައް ހުންނައިރުގައި ، މި މުއައްސަސާތަކުގެ ވެރިން އެއްވެސް
ހާލެއްގައި ބައްދަލުވެ ، އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ދަތިވަނީ ކޮންކަމެއްތ ބަލާފައެއް މިހާތަނަކަށް ނެތް، އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. ޞިއްޙީ މަރުކަޒާއި ފެނަކައާއި ، އެއަރޕ ޓާ ، އަދި އެހެންނޫން ވެސް ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތައް ހަދާފައި
71

ހުންނަނީ ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައި. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ވަރަށް މަދު ރަށެއްގައި ނޫނީ މިހާތަނަށް މި
ބޭފުޅުން އެއްތަނަކަށް އެއްވެ، ރައްޔިތުންނާ ބައްދަލުކޮށް، ރައްޔިތުންނަށް ދަތިވަނީ ކޮންކަމެއްތ ، ރައްޔިތުން ބޭނުންވަނީ
ކޮންކަހަލަ ފަސޭހަތަކެއްތ މިހާތަނަށް އަހާފައެއް ނެތް. ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި އެކަން އެގޮތަށް ކުރެވެންޖެހޭނެ.
އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ވެސް ؛ މިސާލަކަށް ހަނިމާދޫއަށް ބަލަންޏާ އެ ރަށުގައި އޮންނަ ފެނަކައާއި، އެ ރަށުގައި ހުންނަ
އެއަރޕ ޓާއި، ޞިއްޙީ މަރުކަޒާއި، ސްކޫލާ، މި ހުރިހާ ތަނެއްގެ ބޭފުޅުން ރައްޔިތުންނާ ބައްދަލުކުރަންޖެހޭނެ. ކޮށްފައި
އެ ބޭފުޅުންނަށް ސްކޫލު ގެ ފަރާތުން ކޮށްދެވޭނީ ކޮންކަމެއްތ ބަލަންޖެހޭނެ. ފެނަކައިގެ ފަރާތުން ކޮށްދެވޭނީ ކޮންކަމެއްތ
ބަލަންޖެހޭނެ. މިހާރު އޮތް ނިޒާމުން އިތުރަށް ކޮންކަމެއްތ ފަސޭހަކުރެވޭނީ ބަލަންޖެހޭނެ. މިކަން ކުރުމުގައި
އިސްވާންޖެހޭނީ އެތަނެއްގައި އޮންނަ ރަށު ކައުންސިލު. އެ ރަށު ކައުންސިލުން މި ކަންކަން ކުރަންޖެހޭނީ، އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. ދައުލަތް ބައިބަޔަ ށް ބަހާފައި ފާޑުފާޑުގެ ކުންފުނިތައް ހަދާފައި މި އޮންނަނީ ރައްޔިތުންނަށް
ފަސޭހަކުރުމަށްޓަކައި. އެއީ އެ ކުންފުނިތަކުގެ އަމިއްލަ ވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްގެން، ހަރުކަށި ގަވާއިދުތައް ހަދައިގެން
ރައްޔިތުންނަށް އުނދަގޫކުރަން ކޮށްފައި އޮންނަ ކަމެއް ނޫން. ހިންގުމުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ވަކި ނަން ކިޔާފައި
އޮތްކަމުގައި ވިޔަސް، ދައުލަތުގެ ފައިސާ، ރައްޔިތުންގެ ޓެކްސް ފައިސާ މި ހުރިހާ ކުންފުނިތަކަށް ވެސް ދެނީ.
އެހެންކަމުން، މި ކުންފުނިތަކުގެ އެންމެ ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތަކަށް ވާންޖެހޭނީ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާވާ ގޮތަށް،
ރައްޔިތުންނަށް ފަސޭހަވާ ގޮތަށް ކަންކަން ރާވަ އި ރަށުގައި ހިންގުން. އެގޮތަކަށް ނޫން މިއަދު ކަންކަން ދަނީކީ. މި
ވިސްނުން ބަދަލުވާންޖެހޭނެ. އެއީ އާއްމު ގޮތެއްގައި ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންނަ ބަދަލުތަކުގެ
މަފްހޫމަކީ ވެސް. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދު މި ކުރަނީ، މި އަންނަ ބަދަލުތަކާ އެއްކޮށް ރަށްރަށުގައި
ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް ދައުލަތުން ގެންދާ ހުރިހާ ޚިދުމަތްތަކެއް ލިބިގެންދިއުން. އެ ރަށުގައި ހުންނަ ކ ޓުން
ވެސް ޖެހޭނެ، ކ ޓުން ކޮންކަމެއްތ ލަސްވަނީ، ކޮންކަމެއްތ ރައްޔިތުންނަށް އުނދަގޫ ވަނީ، ކޮންކަމެއްތ ރައްޔިތުންނަށް
ފަސޭހަކޮށްދޭން ބޭނުންވަނީ، މިކަންކަން ބަލައި، އެ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ކުރިމަގަށްޓަކައި ޕްލޭންކުރެވިގެން
މަސައްކަތްކުރެވިގެން ދާންޖެހެނީ. މިއިން ކޮންމެ ތަނަކަށް އެތައް ބައިވަރު މުވައްޒަފުންނެއް ލައިގެން، ރައްޔިތުން
އެތައް ފައިސާއެއް ޚަރަދުކުރަމުންދަނީ. އެހެންނަމަވެސް ރައްޔިތުން މައްސަލައެއް ހުށަހެޅީމާ ތިން މަސް، ހަތަރު މަސް،
ހަ މަސް، ދިހަ މަސް، ބާރަ މަސް އެބަނަގާ. މީކީ ނޫން ކަންކަން ވާންޖެހޭނެ ގޮތަކީ. ރައްޔިތުންގެ ކަންކަން
ފުރިހަމައަށް، އަވަހަށް ވަގުތުން ވަގުތަށް ހަމަޖެހިގެންދާންޖެހޭނެ. ހެދިފައި އޮންނަ ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންނަށް
ވާން ހުރި ހުރިހާ ފަސޭހަތަކެއް ހ ދައިދިނުމަކީ ކައުންސިލުގެ ޒިންމާއެއް. އެހެންކަމުން އެތަނުގައި ހުރި ދައުލަތުގެ
އެންމެ މުއައްސަސާތަކުން ވެސް އެގޮތަށް މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭނީ. ސާފުނުވާ ކަންތައްތައް ރައްޔިތުންނަށް
ސާފުކޮށްދޭންޖެހޭނެ. ރައްޔިތުންނަށް ކޮށްދޭންޖެހޭ ކަންތައް ކޮށްދޭންޖެހޭނެ. ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާވާ ގޮތަށް
ކައުންސިލުން މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނީ. ކައުންސިލުގެ ވިސްނުން ބިޑުކޮށްގެން ރަށުގައި އޮތް ބިންކޮޅު ރައްޔިތުން
72

މަސައްކަތެއް ކުރަން ދޭން ބުނީމާ އެ ބިމުގެ އަގު އިންތިހާއަށް އަރުވާފައި، އެކަމުން ފައިދާއެއް ނުވާ ގޮތަށް
ރައްޔިތުންނަށް އުނދަގޫ ވާ ގޮތަށް ކަންތައް ކުރުމުގެ ވިސްނުމެއް ކައުންސިލުގެ އޮވެގެންނުވާނެ. އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ
މަސައްކަތުން އެ ރަށް އެ ހިސާބަށް އައިއްސަ އެ އޮތީ ވެސް. ހަމަ އެއާއެ އްކޮށް އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް އިތުރަށް
މަސައްކަތްކުރެވޭނެ މަގުފަހިކޮށްދިނުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން ވެސް މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ. އެ
ވިސްނުމުގައި ކައުންސިލުތައް މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނީ. އެ ބީދައިން ކައުންސިލުތައް މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނީ. ގާނޫނުގެ
ތެރެއިން ރައްޔިތުންނަށް ކޮށްދެވެން އޮތް އެންމެހައި ލުއިފަސޭހަކަން ހ ދައިދިނުމަކީ ކައުންސިލުތަކުގެ ގާނޫނީ
ޒިންމާއެއް. އެކަން އަދާކުރަންޖެހޭނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ބައިގަޑިއިރުގެ
ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވާނަން. ހުސްވަގުތުކޮޅަށްފަހު ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދަން ފަށާނީ 1:00 ގައި
}ހުސްވަގުތު ކޮޅު: 12:30 އިން 13:02 އަށް{
(ރިޔާސަތުގައި އި ންނެ ވީ؛ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަ ސަން ޢަފީފު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއް ކެވުން:
.` ` ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު އަޅުގަނޑުމެން ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދަން މި ފަށަނީ. މިހާރު
ބަހުސްކުރެވެމުން މި ދަނީ. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ނިޔާޒް
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010)ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ
ގާނޫނު(އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް. އާދެ މި ވަގުތު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ މެންބަރުންގެ
ތެރެއިން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އި އްޒަތްތެރި ރައީސް ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010)ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން
ހިންގުމުގެ ގާނޫނު(އަށް ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ނިޔާޒް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙުތަކަކީ ވަރަށް
މުހިންމު އިޞްލާޙުތަކެއް. އާދެ، ނިމިދިޔަ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގަޔާ އި، މަޖިލިސް އިންތިޚާބުގައި އެމް.ޑީ.ޕީން
އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ ވަރަށް މުހިންމު ފަސް ވަޢުދަކާއެކު. އޭގެތެރޭގައި ހަތަރުވަނަ ވަޢުދެއްގެ ގޮތުގައި ޖަޒީރާ
73

ދިރިއުޅުން. މިގޮތަށް -4.1 ލާމަރުކަޒުކުރުން. އާދެ، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް މި ގެނެވޭ އިޞްލާޙުތަކަކީ، ރާއްޖޭގެ؛
ޚާއްޞަކޮށް އަތޮޅުތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ބާރުތަކެއް ލިބިގެންދާ އިޞްލާޙުތަކެއް. އެގޮތުން ، މި
އިޞްލާޙުތައް ގެނެވޭ މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތަކުގެ ތެރޭގައި، ބާރުވެރި، ފުދުންތެރި ކައުންސިލުތަކެއް އުފެއްދުން.
މަރުކަޒީ ސަރުކާރަށް ބަރ ސާވާ މިންވަރު ކުޑަކުރުން، ގުދުރަތީ އަދި ޢުމްރާނީ ވަސީލަތްތަކާ މެދު މަ ޢުނަވީ ގޮތެއްގައި
ގޮތް ނިންމުމުގެ ބާރު ކައުންސިލުތަކަށް ދިނުން. ޚިދުމަތާއި ތަރައްޤީގެ ކަންތައްތައް އަވަސްމިނުގައި ކުރިއަށް ގެންދިއުން.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ގާނޫނަށް ހުށަހެޅޭ މައިގަނޑު އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި މާލީ ގޮތުން ލާމަރުކަޒުކުރުން.
އިޚްތިޞާޞް ކަނޑައެޅުން، ކައުންސިލުތައް ބާރުވެރިކުރުން، އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުން ހިމެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް .
ކައުންސިލުތަކުގެ ފުދުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ އާމްދަނީގެ 5%
ކައުންސިލުތަކަށް ޚާއްޞަ ކުރުން ހިމެނޭ. ބިމާއި، ރަށާއި ، ފަޅާއި، ފަރު ފަދަ ތަންތަނުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި ލިބޭ
އާމްދަނީގެ 40% ކައުންސިލުތަކަށް ލިބިދޭ ގޮތަށް ހުށަހަޅާފައި މި ވަނީ. ނަމަވެސް، 40%ގެ ތެރޭގައި އާމްދަނީގެ
ގޮތުގައި ދައުލަތަށް ލިބޭ ޓެކްސްގެ އާމްދަނީ ނުހިމެނޭކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށުގެ
އިޚްތިޞާސްތަކުގައިވާ ބިމު ކުލީގެ 100% ކައުންސިލުތަކަށް ޚާއްޞަ ކުރެވިގެން އެބަދޭ. ކައުންސިލުތަކުން ނަގާ
ކުއްޔާއި ފީގެ 100% އާމްދަނީ ސީދާ ކައުންސިލުތަކަށް ލިބިގެންދާނެ. އެގޮތުން ، އެ ރަށަކުން ނެގޭ ވެހިކަލް ފީއާއި
އަދި ކުލި އަދި އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ނެގޭ ފީތައް ސީދާ ކައުންސިލުތަކަށް ލިބިގެންދާނެ. އަދި އޭގެ އިތުރަށް 5 މިލިއަން
ރުފިޔާއަށްވުރެ ކުޑަ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިންގުމުގެ ބާރު ކައުންސިލުތަ ކަށް ލިބިގެންދާ ގޮތަށް ހުށަހެޅިފައި މި
ވަނީ. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން؛ ޚާއްޞަކޮށް ސިޓީ ކައުންސިލުތަކަށް 5 މިލިއަން ރުފިޔާއަކީ ޙަޤީޤަތުގައި
ވަރަށް ކުޑަކުޑަ އަދަދެއް. އޭގެ ބަދަލުގައި 10 މިލިއަން ރުފިޔާއިން ދަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ސީދާ ކައުންސިލުތަކަށް
އަމިއްލައަށް ހިންގޭ ގޮތަށް އޮތުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެއީ އާދައިގެ
ރަށު ސްކޫލެއްގައި މަލްޓިޕާޕަސް ހ ލެއް އަޅަން ވި ޔަސް، މިހާރުގެ އަގުތަކުން ކަމުގައި ވާނަމަ، ހައެއްކަ މިލިއަން
ރުފިޔާ އެބަދޭ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން އެވަރު ކުޑަކުޑަ ކަންތައްތައް މައި ސަރުކާރަށް އެދިގެން ، ދަންނަވައިގެން
އެކަން ކުރެވޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އޮތުމަކީ އެހާ ރަނގަޅު ކަމެއް ކަމަށް. އޭގެ ބަދަލުގައި ސީދާ ކައުންސިލުތަކަށް،
ޚާއްޞަކޮށް ސިޓީ ކައުންސިލުތަކަށް އެ އަދަދު ބޮޑުކޮށްފައި އޮތުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު
ދެކެން. މީގެއިތުރަށް 5 މިލިއަނަށްވުރެ ބޮޑު ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ވެސް މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލެއްގެ
ދަށުން ކައުންސިލުތަކަށް ހިންގާ ގޮތަށް ހުށަހަޅާފައި މި ވަނީ. އަދި ކުންފުންޏާއި ކ ޕަރޭޓްސް އުފައްދައި ގެން
ވިޔަފާރިކުރުމާއި، އާމްދަނީ ހ ދޭނެ މަގު ކައުންސިލުތަކަށް ފަހިވެގެންދާ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބޮޑެތި
އިޞްލާޙުތަކެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައި މި ވަނީ. ޙަޤީޤަތު ގައި މި ގޮތަށް ރަށްރަށުގެ
ކައުންސިލުތައް ބާރުވެރިވެފައި ނުވުމުގެ ސަބަބުން ދިމާވާ ވަރަށް ގިނަ ގޮންޖެހުންތައް އެބަހުރި. އެގޮތުން ފުވައްމުލަކުގައި
74

ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން 170 މިލިއަން ރުފިޔާ ޚަރަދުކޮށްގެން އަގު ބޮ ޑު ނަރުދަމާއެއް އަޅާފައި އޮތްއިރު،
ކައުންސިލުތަކަށް އެއްވެސް އެކަމުގައި އެއްވެސް ބަސް ބުނުމުގެ ފުރުޞަތެއްގެ ނެތުމުގެ ސަބަބުން، މިއަދު މުޅި
ސިސްޓަމު ވަނީ ފެއިލްވެފަ. އޭގެއިތުރަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ކައުންސިލުތަކަށް ބާރު ލިބިދޭން އެބަޖެހޭ އެ ރަށެއްގެ
ޞިއްޚީ ޚިދުމަތާއި، ތަޢުލީމީ ޚިދުމަތާއި، މިހެންގޮސް އެހެން ހުރި ކަންތައްތަކަށް ވެސް ، ކައުންސިލުތަކުގެ ކޮންމެވެސް
ދައުރެއް އޮ ވެގެން؛ މިހާރު ކައުންސިލުތަކަ ކަށް ނ ވެ އެއްވެސް ވަރަކަށް އެ ރަށެއްގައި ހުންނަ ހޮސްޕިޓަލަކަށް،
ސްކޫލެއްގެ ކަމެއްގައި ބަސްބުނެވޭކަށް. އޭގެ ބަދަލުގައި އެ ކަންކަމަށް ވެސް ޙަޤީޤީ އިޞްލާޙުތަކެއް އަންނަންޖެހޭ
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ ، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މި ބިލަށް ވަރަށް ގިނަ އިޞްލާޙުތަކެއް
ގެނެވޭނެ ކަމަށް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖެ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނަށް މި އަންނަ ބަދަލުގެ ތެރޭގައި
އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ، ދިވެހިރާއްޖެ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ހ ދާ ތަރައްޤީގައި މާލޭގައި މަރުކަޒުކުރެވިފައިވާ ސަރުކާރުން
ހަމައެކަނި މި ދޫކޮށްލެވެނީ ބަޖެޓުގެ ވެސް 5%. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓުގެ 5% އަށްވުރެ މާ މުހިންމު ކަމަށް
އަޅުގަނޑު ދެކެން އެ ދާއިރާތަކުގަ އި ތަރައްޤީއަށް ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ 5%. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ފެންނަނީ، 5 މިލިއަނަށްވުރެ ދަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ރަށްރަށުގައި ހިންގޭ ގޮތަށް. ކުނި ނައްތާލުމާ ނުވަތަ ވިޔަފާރިއެއް
ފެށުމާ، މި ހުރިހާ؛ ހިންގާ ތަރައްޤީގެ ހުރިހާ ހަރަކާތްތަކުގެ ގާތްގަނޑަކަށް 5 މިލިއަނަށްވުރެ ދަށުގެ ޕްރޮޖެކް ޓުތައް
އަމިއްލައަށް ހިންގޭ ގޮތަށް. އެ ގޮތަށް އޮތީމާ ތަންކޮޅެއް ބަލިކަށިވޭ. ހަމައެކަނި ސަރުކާރާ މި މަސްއޫލިއްޔަތު
ހަވާލުކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް ، ރާއްޖޭގެ ދެކޮޅު ގައި ، ދެ ފަރާތުގައި ، އުތުރާ އި ދެކުނުގައި
ތިބި ރަށްތަކުގައި ތިބި ރައްޔިތުން ވަރަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މަސައްކަތްތައް ހަވާލުކޮށްފިއްޔާ ވަރަށް
ބޮޑަށް، ވަރަށް އަގުހެޔޮކޮށް ކުރާނެ އެ ފަރާތްތަކުން. ނަރުދަމާ ނިޒާމެއް އެޅުމަށް ވެސް، ކޮންނަ ހައިމާކެއް އެއްޗެއް
ދިނީމާ އެ ފަރާތްތަކުން ކުރާ މަސައްކަތް އަގުހެޔޮވާނެ. އެ ސަރަހައްދުގައި ތިބި މަސައްކަތްތެރިންނަކީ އަގުހެޔޮކޮށް
މަސައްކަތްކޮށްދޭ ފަރާތްތަކެއް. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދަނީ، މަރުކަޒީ ސަރުކާރުން މިސާލަކަށް ހިންގާ
ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގަ އި ވަރަށް ބޮޑު ޚަރަދެއް އެބަ ކުރަންޖެހޭ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢަށް. ކުނި ނައްތައިލާނެ ގޮތެއް ނުވަތަ
75

އެހެނިހެން ގޮތެއް؛ ކަމެއް ކު ރަން ޖެހުނަސް، މި ރާއްޖޭގައި މިހާރު މި ބީލަންކުރެވެމުންދާ ގޮތުން ވަރަށް ބޮޑެތި
އިސްރާފުތައް އެބައާދޭ. އޭގެ ބަދަލުގައި ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީއަށް އެ ރަށަކުން، އެ ސަރަހައްދަކުން ހިންގާ
ހަރަކާތްތައް، އެ ފަރާތްތަކަށް މަސައްކަތްތައް ހަވާލުކޮށްފިއްޔާ ދައުލަތުގެ ޚަރަދު އެތައް ތަނަކުން ކުޑަވެގެންދާނެ. ދެން
އޮތީ މާލެ. މާލޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ ފުނަދޫ މިހާރު. ފުނަދޫއަކީ މި ރާއްޖެއަށް ގެންނަ ހުރިހާ
ތެލެއް ރައްކާކުރެވޭ ތަނެއް އުސޫލެއްގެ ގޮތުން. އެކަމަކު ފުނަދޫ އެތާ އޮތުމަކީ އެއީ ވަރަށް ނުރައްކާތެރިކަމެއް. ފުނަދޫ
އެ ތަނުން ބާލައި، ފުނަދޫގައި ހުރި ހުރިހާ ތެލެއް އެ ތަނުން އެހެން ތާކަށް ގެންގޮސް، ރައް ކާތެރި ސަރަހައްދަކަށް މާލެ
އެބަ ހަދަންޖެހޭ. އަދި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ސަރަހައްދުތަކެއްގައި ޓޭންކު ، ޓަރމިނަލް ވިޔަފާރި ކުރަންޖެހޭ. ފިއުލް އެއީ
މިހާރު ކުރާ ވިޔަފާރިއެއް. އެކި ސަރަހައްދުގައި ޓޭންކު ޓަރމިނަލް އަޅައިގެން ތެޔޮ ރިޒާވެ އް ހުންނަން އެބަޖެހޭ 1
އަހަރަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތެޔޮ ރިޒާވަކީ މިހާރު 3 މަސްދުވަހުގެ ރިޒާ ވެއް. 3 މަސްދުވަހުގެ ކާޑު. 3 މަސްދުވަހުގެ
ތެރޭގައި ވާނެ ކަމެއް ވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤައުމު ހަނގުރާމައިގައި، ރާއްޖޭގެ ސަރަ ހައްދުގައި ، ދެން ދުނިޔޭގައި
ރާއްޖެ ސަރަހައްދުގައި ހަނގުރާމަތައް މި ދަނީ ކުރަމުން. ކިރިޔާ ކަމެއް ވިޔަސް 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
ކާޑަށްޖެހޭނެ. ތެލަށް ޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގެ އުތުރާއި ދެކުނުގައި ޓޭންކު ޓަރމިނަލް، ތެލުގެ ވިޔަފާރި ކުރެވޭނެ
ގޮތަށް ހުޅުވާލަންޖެހޭ ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރަށް ވެސް. އަދި ކައުންސިލުތަކަށް ވެސް ތެލުގެ ވިޔަފާރި ކުރެވޭނެ ގޮތް.
ހަމައެކަނި އެސް.ޓީ.އ އަކުން ނޫން ތެލުގެ ވިޔަފާރިކުރަންޖެހޭނީކީ. އަދި މާލޭގެ ސަރަހައްދުގެ ތެރޭގައި، މާލޭގެ
އެތެރޭގައި ހުރި، ރަށުތެރޭގައި ހުރި ހުރިހާ ވ ކްޝޮޕެއް މި ވަގުތު ހަމަ ގެންގޮސް އެބަ ލާންޖެހޭ ވީހާވެސް އަވަހަށް
ގޮސް ބޭރު މަގަށް. ތައިސޭކޮށި ހުސްކޮށްގެން، ވަކި މީހަކަށް ދީގެން އުޅޭތާ ކިތަންމެ ދުވަހެއް. ތައިސޭކޮށްޓާ އަދި މާލެ
ހިއްކާފައި ހުރި ބިންތައް ބޭނުންކުރަނީކީ ނޫން. މީހަކަށް ދެނީކީ ނޫން. ރަށުތެރޭގައި ވ ކްޝޮޕްތައް ބަހައްޓައިގެން މީހުން
ނިދަން، ރައްޔިތުންނަށް އުޅެން ދަތިވާ އެތައް ބައިވަރު ޝަކުވާތަކެއް، ރައްޔިތުންގެ އެތައް ޝަކުވާތަކެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދަނީ ލިބެމުން. އެހެންވީމާ، މާލޭގައި މިހިރަ ހުރިހާ ވ ކްޝޮޕްތަކަށް ވަގުތުން އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، ދެއްވަންވީ މާލޭގެ ބޭރު މަގުގައި އެހެރަ ތައިސޭކޮށި މި ހިނދުން މި ހިނދަށް ވެސް ހަމަ ހަވާލުކުރަން
އެބަޖެހޭ، ރަށު ތެރެއިން އެ ނަގާފަ. އަދި ޚާއްޞަކޮށް އެސް.ޓީ.އ ހުރިހާ އިމާރާތްތައް ހަމަ މާލެއިން ބާލަންޖެހޭ.
ބާލާފައި މަރުކަޒުކޮށްގެން އެކި ތަންތަނަށް؛ މާލެއަކީ މާލޭ ރައްޔިތުންނަށް ދިރިއުޅެވޭނެ ތަނަވަސް ތަނަކަށް އެބަ
ހަދަންޖެހޭނެ. ވެށިފަހި މާލެ ޕްރޮގްރާމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ގޮތަށް މާލޭގެ ބިންތަކަކީ، މާލެ
ސަރަޙައްދަކީ، މާލެއަކީ ތަނަވަސްކޮށް، ވެށިފަހި މާލެއެއްގެ ގޮތުގައި ސިފަވާންޖެހޭ. އެހެންނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން
ލާމަރުކަޒުކުރުމުގެ އެއްވެސް މަޤްޞަދެއް ހާސިލެއްނުވާނެ. މާލޭގައި މި އޮތީ މިހާރުވެސް ފެނިވަޑައިގަންނަވާނެ،
ގާތްގަނޑަކަށް ކޮންމެ ހޮނިހިރު ދުވަހެއްގައި އެ ފެންނަނީ ދަނޑަށް އެއްވާ މީހުން، ވިސާ ކަންތަކުގައި. އިންސާނީ ވަގު
ވިޔަފާރި އިންތިހާއަށް ކޮށްފި. އިންސާނީ ވަގު ވިޔަފާރި ކުރަމުންގޮސް ދުނިޔޭގައި ތިބިއްޔާ ތިބި، މި ސަރަހައްދުގައި
76

ތިބި ހުރިހާ ލޭބަރުން އެ އުޅެނީ ނުއަގުގައި ވިޔަފާރިކުރަން ގެނެސްގެން. އެ މީހުން ލައްވާ ގުލާނުކޮށް، އެ މީހުން
ލައްވާ މަސައްކަތްކުރުވަނީ ނުއަގުގައި . އެ ފަރާތްތައް އެ އީ ވަގަށް އެތެރެކޮށްފައި ތިބި ފަރާތްތަކެއް. އެހެންވީމާ،
ހިއުމަން ޓްރެފިކިންގ ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް، އެތެރެކުރި ފަރާތްތަކަށް ފިޔަވަޅު ވެސް އަޅަން އެބަޖެހޭ.
ހަމައެކަނި އެ މީހުން ސިސްޓަމުގެ ތެރެއށް ވެއްދުމުގެ ބަދަލުގައި ، އެތެރެކޮށްފައި ހުރި ފަރާތް؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައަށްވުރެ ބޮޑު މައްސަލައެއް އެއީ. އެތައް ބިލިއަން ޑޮލަރެއްގެ ވަގު ވިޔަފާރި އެ އޮތީ
ހިންގާފަ. އިންސާނީ ވަގު ވިޔަފާރި. އެއީ ތަޙުޤީޤު ކުރަންޖެހޭ މައްސަލައެއް. ކޮންމެ ދުވަހަކު ދަނޑަށް އެ މީހުން
އެއްކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން އެ މީހުންގެ މަޢުލޫމާތުތައް ނަގަ އިގެން މި ކަންތައްތައް ކުރުމަށްވުރެ ފުރަތަމަ އެކަން ކުރި
ފަރާތްތައް ހައްޔަރުކުރަންޖެހިފަ. ބައެއް ކުންފުނިތައް އެބަތިބި 10 ހާސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ 10 ހާސް
މީހުން އެތެރެކޮށްފަ. މީހެއްގެ ބޮލަކަށް 4 ހާސް، 3 ހާސް ޑޮލަރުން އެހެރީ ފައިސާ ނަގާފަ. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު
ވައްކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައް ހުއްޓާފައި، މާލެއާއި މާލޭގެ ސަރަހައްދަކީ ރައްޔިތުންނަށް ދިރިއުޅެވޭނެ
ސަރަހައްދަކަށް ހަދަންޖެހޭ. ފުނަދޫގައި ހުރި ތެޔޮ ތާނގީތައް ބާލަންޖެހޭ. އެއަރޕ ޓު ވެސް އޮތީ ރައްކާތެރި
ސަރަހައްދެއްގައެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ފުނަދޫގެ ތެޔޮ ތާނގީތައް ރ ވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އެއަރޕ ޓާއި
މާލެއާއި، މުޅި ސަރަހައްދުގައި ރ ވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ދުރާލައި ވިސްނާފައި، އެ ލޮކޭޓް އެބަ ކުރަންޖެހޭ
އެހެން ސަރަހައްދަކަށް. ތިލަފުށްޓަށް ނަމަވެސް ވަގުތުން. މިހިނދުން މިހިނދަށް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަގުތު ހަމަވެފައި މި ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް
ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެދިވަޑައިގެންފައި ވާތީވެ، ދެން އަދިވެސް ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ހަމައެއް ނުވޭ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން ގަސްތުކުރަނީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުންނަށް. މި ބިލަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފައި
މެންބަރުންނަށް ބަލާއިރުގައި، އެމް.ޑީ.ޕީގެ މިހާހިސާބަށް 32 މެންބަރުން ވާހަކަފުޅުދައްކަ ވަ އިފި. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީން އެންމެ
ބޭފުޅަކު. އަދި ވަކި ޕާޓީއަށް ނިސްބަތްނުވާ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން އެއް ބޭފުޅަކު ވާހަކަފުޅު ދައްކަވާފައިވަނީ. އެހެންވީމާ،
މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ހާރޫނަށް.
މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ހާރޫން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައި މި ވާ އިޞްލާޙަކީ މި އީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަޢުދުތަކުގެ
ތެރެއިން، ވަރަށް ގިނަ ؛އެންމެ ގިނަ ރައްޔިތުންނާ ގުޅުންހުރި އެންމެ މުހިންމު އެއް ވަޢުދު. އަޅުގަނޑުމެން މި
މަސައްކަތްކުރަނީ، މަރުކަޒީ ވެފައި އޮތް ބާރުތައް ލާމަރުކަޒުކޮށް، ކަންކޮޅުތަކަށް ބަހައި ލެވޭނެ ގޮތްތަކެއް ހަދަން.
77

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް . މި ބިލުން ކައުންސިލުތަކަށް ނޫނީ ރައްޔިތުންނަށް ކަންކަން ނިންމުމުގެ ބާރާއި އިޚުތިޔާރުދޭން
އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ. ބިން ބޭނުންކުރާނެ ގޮތް، އެ ރަށެއްގެ ލޭންޑް ޔޫސްޑް ޕްލޭން ހެދުން މި
ހަވާލުކުރަނީ އެ ރަށެއްގެ ރައްޔިތުންނާ. ބޭނުމަކީ، ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް، ރައްޔިތުންގެ
ދިރިއުޅުން ލުއިފަސޭހަކުރަން ކުރަންޖެހޭނެ ކަންތައްތައް، އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްތައް ކުރެވޭނެ މަގުފަހިކޮށް ، އެ
މަސައްކަތްތުގެ ތެރެއިން ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތު ހ ދައިދީ، މި މަސައްކަތްތަކުގެ ސާފު ފައިދާ ސީދާ ރައްޔިތު މީހާއާ
ހަމައަށް ގެންދެވޭނީ އެ ރައްޔިތުންނާ ކައިރިން މި ޚިދުމަތްތައް ބައްޓަންކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް ހަދައިގެން ކަމަށް ވާތީ.
ހަމައެއާއެކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގނޑުމެން މި ދެނީ މަރުކަޒީ ބާރުތަކެއް. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ
ގޮތުގައި ހަމަ މި ބައްޓަމަށް ބައެއް ގާނޫނުތައް ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން
އެއް ކަމަކަށް، ޓެކްސްގެ ގާ ނޫނު. އަޅުގަނޑެއް ގަބޫލެއް ނުކުރަން މާލޭގައި ޚިދުމަތްތަކާއި ވަސީލަތްތައް ފުރިހަމަ
ތަނެއްގައި ނަގާ ނިސްބަތުން ރާއްޖޭގެ ނިކަމެތި ރަށްރަށުން ޓެކްސްނަގެންޖެހޭނެ ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ
ގޮތުގައި މާލޭގައި މި ނަގާ ޖީ.އެސް.ޓީގެ 6% އަށް ވުރެ ކުޑަ އަދަދަކުން ރަށްފުށުގައި ޖީ.އެސް.ޓީ ނެގެންޖެހޭނީ. ހަމަ
އެގޮތަށް ރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ ކާޑުގެ ބާވަތްތަކާއި ތެލުގެ ބާވަތްތައް ސްޓ ރކޮށް ބެލެހެއްޓުން ވެސް ލާމަރުކަޒުކުރަން
އެބަޖެހޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވެފައިވާ ވަރަށް ބޮޑު ދައްޗެއް. މާލެއިން ފުރާ ބ ޓު އެއްދުވަސް ލަސްވީމާ ރަށުން
ގޭސް އެބަ ހުސްވޭ. ކާ ޑުގެ ބާވަތްތައް އެބަ ހުސްވޭ. ވިޔަ ފާރިވެރިން މި އެއްޗެހި މި ގެންދަނީ ހަމަ އެ ދަތުރަށް
ޝެޑިއުލްކޮށްގެން އެ ވަގުތަކަށް ވާ ވަރަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގނޑު ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި އެސް.ޓީ.އ އަށް ވެސް
ގޮވާލަން، ކާ ޑުގެ ބާވަތްތައް ކޮންމެ އަތޮޅެއްގައި ސްޓ ރކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކޮށްދެއްވާށޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން
ރައްޔިތުންނަށް ދިރިއުޅުން ލުއިފަސޭހަކޮށްދޭން ކުރެވިދާނެ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެކޭ. އިއްޒަ ތްތެރި ރައީސް. ތަރައްޤީގެ
މަޝްރޫޢުތަކަށް ޓެންޑަރކޮށް، މި މަސައްކަތްތައް ކައުންސިލުތަކުގެ ބާރުގެ ދަށަށް ދިއުމަކީ މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ
ވަރަށް ބޮޑު ބާރުވެރިކަމެއް. އެއީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ޓެންޑަރކޮށް، ބޭނުންވާ ސްޕީޑުގައި
މަސައްކަތްކުރެވިގެންދާނެ ވަރަށް މުހިންމު ބާރެއް. މި ބާރު އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ގަބޫލުކުރަނީ ހަމަ ކައުންސިލުތަކަށް
ދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް. ހަމައެއާއެކު، އަތޮޅުގައި ހުރި އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްކުރާ ރަށްރަށް މޮނިޓަރކޮށް ބެލެހެއްޓުން
މިއަދު މި ވަނީ މަރުކަޒީ ގޮތުން ކުރާ ގޮތަށް ހަމަޖެހިފަ. މިސާލަކަށް ދަންނަވާ ނަމަ، ރިސ ޓުތައް ސަރވޭކޮށް
ބެލެހެއްޓުން މި އޮންނަނީ ޓުއަރިޒަމް މިނިސްޓްރީއަށް. އެ ބޭފުޅުން މާލޭގައި ހުރި މިނިސްޓްރީގެ ސްޓާފުން ފޮނުވައިގެން
ކުރަންވީމާ ފަސް އަހަރު އެއްފަހަރު ވެސް މި ރިސ ޓްތަކެއް ބަލައެއްނުލެވޭ. އެ ތަންތަން ހިންގަނީ އެ ބޭފުޅުން
އެއްބަސްވި ވިޔަފާރީގެ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށްތ ، އެ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރަނީ އެއްބަސްވެފައިވާ ނިސްބަތުންތ ،
ދިވެހީން ތިބެންޖެހޭ ނިސްބަތަށް ތިބިތ ، މި ކަންކަން ބެލިފައެއް ނެތް. ކޮންމެ ފަސް އަހަރަކުން އެއް ފަހަރު ވެސް
މިއިން ރިސ ޓަކަށް އަރާލެވިފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ނ. އަތޮޅަކީ ދަނޑުވެރިކަންކުރަން ވަރަށް ގިނަ ރަށްތަކެއް
78

ދޫކޮށްފައިވާ އަތޮޅެއް. އެ ރަށްތައް ވެސް އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީން އަދި ބަލައިލެ ވިފައެއް ނެތް ހަވާލުކުރި ފަހުން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން މި ބިލު ނިމިގެންދާއިރުގައި، މިދެންނެވި ފަދަ މަސައްކަތްތައް ވެސް
ލާމަރުކަޒުކުރެވި، އަތޮޅު ކައުންސިލުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން މި ރަށްރަށް މޮނިޓަރކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް މި ބިލުގެ ތެރެއިން
އެކަށައެޅިގެންދިއުން. ހަމައެއާއެކު، މި ބާރުތައް އަތޮޅުތަކަށް ދޫކޮށްލެވޭއިރުގައި، ރަށްރަށަށް ދޫކޮށްލެވޭއިރުގައި، އެ
ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލުތަކުގައި އެބަޖެހޭ ޓެކްނިކަލީ މި މަސައްކަތް ކުރެވޭ ފަދަ ވަޒީފާތަކެއް އުފެދެން. ބަޖެޓު ހެދޭ ފަދަ
ކިޔަވައިގެން ތިބި ޤާބިލު ބޭފުޅުންނަށް މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ފުރުޞަތު ވުޒާރާތަކުގައި ހިމަނަން އެބަޖެހޭ. އަދި
މީގެއިތުރުން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ކައުންސިލުތަކުގެ މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަކީ ވަރަށް ގިނަ
ވަގުތު އެ އޮފީސްތަކުގައި ހޭދަކުރާ ބައެއް. އެ ކުދިންނަށް ކުރާ މަސައްކަތާ އެކަށޭނަ އުޖޫރައެއް ލިބުމަކީ ރައްޔިތުންނަށް
ދެވޭ ޚިދުމަތް މިހާރަށްވުރެ ރަނގަޅުވެގެންދާނެ ކަމެއް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވަހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތުޅާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙިސާން ޙުސައިނަށް.
ތުޅާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙިސާން ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2008 ވަނަ އަހަރު ޤާނޫނުއަސާސީ ތަސްދީގުކުރިއިރު އެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި
އޮތް 8 ވަނަ ބާބު. ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ދިވެހިރާއްޖެ ހިންގުން؛ އެ 8 ވަނަ ބާބު އޭރު، ޤާނޫނުއަސާސީ
އެކުލަވައިލި އިރު ތަސައްވުރުކޮށްފައި އޮތް ގޮތަށް ހިންގުމަށް ޙަޤީޤުގައި މި އިޞްލާޙުތަކަކީ ބޭނުންތެރި އިޞްލާޙުތަކެއް.
އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ޙަޤީޤީ ލާމަރުކަޒުކުރުމަކަށް ދިވެހިރާއްޖެ މި މިސްރާބުޖަހަނީ. އާދެ!
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކައުންސިލުތަކަށް ބާރު މި ލިބެނީ ކައުންސިލުތަކަށް ބަޖެޓެއް ލިބިގެން. ކަރުދާހެއްގައި
މިވެނިމިވެނި ކަމެއް ކުރުމުގެ ބާރު އޮތޭ ބުނިކަމުގައި ވީނަމަވެސް، އެކަންކަން ކުރާނެ ވަސީލަތެއް ނެތިއްޔާމުން،
ފައިސާ ނެތިއްޔާމުން ކައުންސިލުތަކަކަށް އެކަމެއް ނުކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިދިޔަ އަހަރުތަކުގައި މި ކުރެވުނު
ތަޖުރިބާއަކީ، ގާނޫނުން ކަނޑައެޅިގެން ބާރުތަކެއް ކައުންސިލަށް ދީފައި އޮތްކަމުގައި ވީނަމަވެސް، ގާނޫނީ އޮނިގަނޑުން
ކައުންސިލުތަކަށް ލިބެންޖޭހޭ ބަޖެޓު ގެރެންޓީކޮށްދެވިފައި ނެތިގެން، އެ މީހުންނަށް ލިބޭނެ އާމްދަނީ ގެރެންޓީ
ކޮށްދެވިފައިނެތިގެން އެ މީހުންނަކަށް ފަންކްޝަނެއް ނުކުރެވުނު. އެ މީހުންނަށް، އެ މީހުންގެ މެންޑޭޓް އަދައެއް
ނުކުރެވުނު. ރައްޔިތުންނަށް ފ ރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކެއް ފ ރުކޮށްނުދެވުނު. މިއަދު އަޅު ގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި މި
އޮތް އިޞްލާޙަކީ ، ކައުންސިލު ތައް މާލީ ގޮތުން ބާރުވެރި ކުރުވާނެ އިޞްލާޙެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އިޞްލާޙުން މި
79

ފެންނަނީ، ރަށު ކައުންސިލުތަކަށް ރަށުން ލިބޭ އާމްދަނީ ލިބުމުގެ އިތުރުން، އަތޮޅުގެ މުއްސަނދިކަމުން ހިއްސާ
ލިބިގެންދާ ތަން. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކައުންސިލަށް ރަށުގެ މަގުބައްތި ނުޖެހިފައި، ސަހަރާ ވަށާފާރު
ނުރޭނިފައި، ނޫނިއްޔާމުން ކްލާސްރޫމްގެ ފުރާޅު ނޭޅިފައި ހުންނާކަށް ދެނެއް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ނުޖެހޭނެ. ކައުންސިލަށް
އެ މީހުންނަށް ޙައްޤު އާމްދަނީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި މުއްސަނދިކަމުން ރަށްރަށަށް ލިބެންޖެހޭ ބަޖެޓާއި ފައިސާ
މިއަދު މި އިޞްލާޙުން މި ގެރެންޓީކޮށްދެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ގާނޫނުގަ އި ނުވަތަ މި އިޞްލާޙުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނިގެންދޭ މުހިންމު އެއް ޕޮލިސީ ނުވަތަ ސިޔާސަތު ސަރުކާރު ގެ. އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުމަށް
މި އޮންނަ ސިޔާސަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުލިބެދޭ އިޞްލާޙުތަކެއް. އާދެ! ޒަމާނުއްސުރެން މި އޮންނަ، އަންހެނުން
ކުރިއަރުވާ ކޮމިޓީއަކީ ރަށުގައި ހުންނަ އަންހެން މީހާ ހިލޭސާބަހަށް އިޖުތިމާޢީ ހަރަކާތްތަކުގައި އެ ކޮމިޓީގެ މެންބަރަކަށް
ވީތީ، ހަރަކާތްތެރިވުމަށް އޮންނަ ސަގާފަތެއް. އިށީންނާނެ ގޮނޑިއެއް، ވަސީލަތެއް ، ބަޖެޓެއް ނެތި، ހިލޭސާބަހަށް
ކޮމިއުނިޓީއަށް ސަރވިސް ކުރުމުގައި ދެމިތިބެންޖެހޭ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ނިޒާމު ބައްޓަންވެފައި އޮތީ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ފެންނަނީ، އަޅުގަނޑުމެން އެ ސަގާފަތުން ދުރަށް ޖެހިލާ ތަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު
މި ފެންނަނީ، އަންހެނުން އިޖުތިމާޢީ ގޮތުންނާއި ސިޔާސީ ގޮތުން ބާރުވެރިކުރުވާނެ ސިޔާސަތެއް ކަނޑައެޅިގެންދާ ތަން.
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު މި އޮތް އިޞްލާޙުގައި އެބަބުނޭ، އަންހެނުން ކުރިއަރުވާ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަކީ
މުސާރަ ޙައްޤުވާ، މުސާރަ ދޭންޖެހޭ ބައެކޭ. އެއީ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަކީ، އިށީންނާނެ ގޮނޑިއާއި މޭޒު، އޮފީސް
ސްޕޭސް، ވަސީލަތްތައް ދޭންޖެހޭނެ ބައެކޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ފެންނަނީ، އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުވަން
ޕޮސިޓިވް ސް ޓެޕްތަކެއް ނުވަތަ ރަނގަޅު ސްޓެޕްތަކެއް ކަނޑައެޅިގެންދާ ތަން. މި ސިޔާސަތުގެ ސަބަބުން އިޖުތިމާޢީ
ގޮތުންނާއި ސިޔާސީ ގޮތުން އަންހެނުން ބާރުވެރިވެގެންދާނެ. އަދި އޭގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ސޮސައިޓީއަށް ނުވަތަ
މުޖުތަމަޢަށް އޭގެ ރަނގަޅު އަސަރުކުރާނެ. އަދި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ކައުންސިލުގެ ދައުރު 5 އަހަރަށް
ބަދަލުކުރަމުންދާއިރު އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ ކައުންސިލަރުންގެ އަދަދާ މެދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ. އަދި
ކައުންސިލުގެ ހިއްސާގައި 30% އެއީ އަންހެނުންނަށް ކަނޑައެޅިގެންދާއިރު ، އެއީ ކައުންސިލަރުންގެ އަދަދު ،
ކައުންސިލެއް ގައި ހިމެނޭ ކައުންސިލަރުންގެ އަދަދާ މެދު އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ވިސްނާލައި،
މުރާޖަޢާކުރަންޖެހޭ ކަމެކޭ. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި އަޅުގަނޑު، އަޅުގަނޑުގެ މިވާހަކަ ނިންމާލަމުން ދަންނަވަން ބޭނުމީ، މި
އިޞްލާޙުތަކަކީ ދިވެހިރާއްޖެ ލާމަރުކަޒުކުރުމަށް، ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމަށް ބައްޓަންކުރުމަށް، ގަވަރނަންސް ބައްޓަންކުރުމަށް
މުހިންމު އިޞްލާޙުތަކެކޭ. މިއީ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ އިޞްލާޙުތަކެކޭ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
80

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފަށް.
ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގާންވާނީ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުންނޭ. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. މިއީ ޤާނޫނު އަސާސީގެ 230 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާ އިބާރާތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް .
މިރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރުމަށް އެހެން ގޮތެއް އޮތް ކަމަށް ދެކި ، މި ރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރަން އުޅުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ވެސް
ޚިލާފު ކަމެއް. އަދި ހަމަ ބުއްދިހުރި މީހަކު ކުރާނެ ވެސް ކަމެއް ނޫން. އެކަން އެހެންނަމަވެސް ރައީސް ޔާމީން ވަނީ
ތަކުރާރުކޮށް އެ ބައްޓަމަށް ދިވެހިރާއްޖެ ބަދަލުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރައްވާފަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންހިނގައްޖެ
ރައީސް ޔާމީނުގެ ސަރުކާރުގައި މާލެއަށް، އަދި މާލެ ސަރަހައްދަށް، ހުޅުމާލެއަށާއި މާލެއަށާ މީހުން ޖަމާކުރުމުގެ
ސިސްޓަމެޓިކް ޕްރޮގްރާމުތަކެއް ހިންގާފައި ހުރި ތަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އޭގެ ސަބަބުން މި ރާއްޖެއަށް ވެފައި ހުރި
ގެއްލުން އިންތިހާއަށް ބޮޑު. ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނު އަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް މަފްހޫމާ ޚިލާފަށް އެކަން
ކުރެއްވިއިރު ، އަދި ރައްޔިތު މީހާއަށް ލިބިގެންދިޔަ ނިކަމެތިކަން އެއީ އަދި މާ ބޮޑު ނިކަމެތިކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އެމް.ޑީ.ޕީގެ އަބަދުވެސް ވިސްނުމަކީ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުން. އެމް.ޑީ.ޕީން ކުރި
މަސައްކަތުން ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެ މާއްދާތައް ލިޔެ ވި، ބާބެއްގެ ސިފައިގަ އި ލިޔެވިފައި އެ އޮތީ ވެސް. އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ
ވިސްނުން ހުރީ މިރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ހަމައެކަނި ގޮތަކީ، ހަމައެކަނި ގޮތަކީ ލާމަރުކަޒުކޮށް މި ރާއްޖެ
ހިންގައގެންނޭ. އިދާރީ ދާއިރާތައް ވެސް އަދި ސަރުކާރުގެ ހިންގުން ވެސް އެ މޭރުމުން ހިންގައިގެން ނޫން ގޮތަކަށް
މިރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ކަމަކަށް އެއްވެސް އިރެއްގައި އެމް.ޑީ.ޕީ ދެކިފައެއް ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް .
އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމަޔާއެކު ދަންނަވަންޖެހެނީ.، އެހެން އެއްވެސް ސިޔާސީ ޕާޓީއެއް މި ރާއްޖޭގައި އެބައި މީހުންނަށް
ވެރިކަންކުރަން ލިބުނީމާ ވެސް އަދި އެބައިމީހުން ސަރުކާރެ އްގަ އި މަސައްކަތްކުރާއިރު ވެސް މި ވިސްނުމާ އެއްގޮތަށް
ކަންކަންކުރަމުންދާ ތަނެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނުނު. އަދި މިހާރުވެސް ފެންނަމުންދަނީ ވަރަށް ކުޑަކޮށް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެން ޕާޓީއެއްގައި އެ ވިސްނުން ނެތުމަކީ ޙަޤީޤަތުގައި އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ މި ސަރުކާރުން، މިދެންނެވި
ގޮތަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ އެ މައި ސިޔާސަތު ތަންފީޒުނުކުރާންވީ ސަބަބެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅު ގަނޑު ގަބޫލުކުރާ
ގޮތުގައި މުޅި ނިޒާމު ގަޑުބަޑުކޮށް ފުނޑާލީ މި ވޭތުވެދިޔަ 7 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ކައުންސިލުތަކަށް އިންތިހާއަށް ރަނގަޅު މަސައްކަތްތަކެއް 2008 އިން ފެށިގެން 2012އާ ހަމައަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ
ސަރުކާރުގައި ކޮށްދޭން ފެށުނު. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ނިޒާމު ފުރިހަމައެއް ނުކުރެވުނު.
އެހެންނަމަވެސް، މި ވަގުތު އަނެއްކާވެސް މި އޮތީ ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީގެ ސަރުކާރަށް ފުރުޞަތު
81

ލިބިފަ. އަދި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތަކީ ، މިދެންނެވި ގޮތަށް މި މަސައްކަތްކޮށް، މި
ގާނޫނަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލު ގެނެސް، ރައްޔިތުން ބާރުވެރިކުރުވައި، ކައުންސިލުތައް ބާރުވެރިކުރުވަ އި،
ކައުންސިލަރުންގެ ޒިންމާ އިތުރުކޮށް، މަސްއޫލިއްޔަތު އިތުރުކޮށް، އަދި އެ މީހުންގެ ބާރުތައް އިތުރުކުރުން. އެކަން
ކުރުމަށްޓަކައި އެންމެ ތަންކޮޅެއް ވެސް ފަހަތަށް ނުޖެހޭނެކަމުގެ ފުރިހަމަ ޔަޤީންކަން އަޅުގަނޑަށް އެބައޮތް،
ހަމަގައިމުވެސް މި މަޖިލީހުގައި ތިއްބެވި އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ 65 މެންބަރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް . އެމް.ޑީ.ޕީގެ އަބަދުވެސް
ވިސްނުމެއް އެއީ، ބާރުތައް ހިފަހައްޓައި އޮބަހައްޓައިގެން ތިބޭކަމުގައި ވަންޏާ ދެނެއް ޤައުމެއް ތަރައްޤީއެއް
ނުކުރެވޭނެކަން. އެ ވިސްނުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ، މީހެއްގެ ކިބައިގައި އޮތް ބާރެއް އަތުލައިގަތުމަށްފަހު، އެ
ބާރު ހިފެހެއްޓީމާ، ދެނެއް އޭނައަކަށް ވިޔަފާރިއެއް ކުރަންވިޔަސް އަދި އެހެންކަމެ އް ކުރާކަށް ވެސް ފުރުޞަތެއް
ޙަޤީޤަތުގައި ނުލިބޭ. އެކަން އެގޮތަށް ކުރާ ބަޔަކު ކުރާ ސަބަބަބު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގޭ.
ބަޔަކު އަޅުވެތި ކުރަން ވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އެންމެ ބޮޑަށް ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ، އެ މީހާ ނިކަމެތިކޮށްލުން. ރައީސް
ޔާމީނުގެ ސަރުކާރުގައި ފެނިގެންދިޔައީ މުޅި ރާއްޖޭގެ ބާރުތައް މާލެއަށް ޖަމާކޮށް، އަނެއްކާވެސް އިހު އޮތް ގޮތަށް
އެކަން ބަދަލުކުރުމުގެ ސިލްސިލާ ޕްރޮގްރާމެއް ހިންގި މަންޒަރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަންނަ އަހަރަކީ ރާއްޖޭގެ
ލ ކަލް ކައުންސިލުތަކު ގެ އިންތިޚާބު އޮންނަ އަހަރު. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ، މި ޕާޓީއަކީ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް
ޕާޓީއަކީ މި ވިސްނުމާއި ގެން ނުކުތް ޕާޓީ. އަދި މިހާތަނަށް ދިވެހިރާއް ގައި ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ކަމެއް ކޮށްފައި އޮތް
ކަމަށް ވަންޏާ އެކަން ކުރި ޕާޓީއަކީ މި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީ. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީ
މިއަންނަ އަހަރު އޮންނަ ލ ކަލް ކައުންސިލު އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރުން އިންތިހާއަށް މުހިންމު. ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީ،
އަތޮޅުތަކުގެ ތަރައްޤީ، އަދި ސިޓީތަކުގެ ތަރައްޤީ ސީދާ ގުޅިފައިވަނީ މިދެންނެވި ކައުންސިލު އިންތިޚާބާ. އަޅުގަނޑުމެން
އިންތިހާއަށް ބާރުތައް މި ދޫކޮށްލަނީ ކައުންސިލުތަކަށް. އެ ކައުންސިލުތަކަށް ދޫކޮށްލާ ބާރުތައް ބޭނުންކުރާ ގޮތް، އަދި
ބޭނުންކުރާ މިންވަރާ، އެ ހުރިހާކަމެއް ބިނާވެފައި މި އޮންނަނީ ކައުންސިލު އިންތިޚާބުގެ ކާމިޔާބީއާ. ރައްޔިތުންނަށް
ފ ރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ފ ރުކޮށެއް ނުދެވޭނެ މި ވިސްނުން ނެތް ޕާޓީއަކަށެއް. މި ވިސްނުން ނެތް
ކައުންސިލަރުންނަކަށް. އެ ކައުންސިލަރުންނަކީ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ ކެންޑިޑޭޓުންގެ ގޮތުގައި ނުކުންނާނެ. އެ
ކެންޑިޑޭޓުން ކާމިޔާބު ކުރާ އިންތިޚާބުތަކުން އެ ކައުންސިލުތައް ބާރުވެރިވެ، އަދި ރައްޔިތުންގެ ފުދުންތެރިކަން
އިންތިހާއަށް އިތުރުވާނެ. އިންތިހާއަށް ބާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ދޫކޮށްލަނީ ކައުންސިލުތަ ކަށް މި ގާނޫނު މެދުވެރިކޮށް. މި
ގާނޫނުގެ ފުރިހަމަ ބޭނުން، ފުރިހަމަ ފައިދާ ރައްޔިތުންނަށް ފ ރުކޮށްދޭނީ މި ދެންނެވި ކައުންސިލުތަކަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ
ކެންޑިޑޭޓުން އިންތިޚާބުކޮށްގެން. އަޅުގަނޑު މިއަދު އުފަލާއެކީ ފާހަގަކުރަން، އެތައް ބައިވަރު ކައުންސިލުތަކެއް
މިހާރުވެސް އެތިބީ ފ ރީގައި މި މަސައްކަތް ކުރާހިތުން، މި ގާނޫނު ފާސްކުރުން ލަސްވެފަ. މި ގާނޫނު އަވަހަށް
82

ފާސްވެ، މި ގާނޫނު ތަންފީޒު ވެގެންދިއުމަކީ ކައުންސިލަރުންގެ ވެސް އު އްމީދު. އަގި ހަމައެއާއެކީގައި ރައްޔިތުންގެ ވެސް
އުއްމީދު. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިކްރާމް ޙަސަނަށް.
ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިކްރާމް ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް ގެންނަން ހުށަހަޅާފައި މި ވާ ބަދަލަށް އަޅުގަނޑު ވެސް
ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. މި ބަދަލަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބޮޑެތި ކުރިއެރުންތަކެއް ރަށްރަށަށް ގެނުވަ އިދޭނެ
ބަދަލެއް. މިއަދު ސްކޫލެއްގައި ކާޓެއިން ދަމާލަން ބޭނުންވި ޔަސް ވެސް ކޮންމެވެސް އެހީތެރިކަމަކަށް އެދި ކޮންމެވެސް
ދިމާލަކަށް ދާ ތަން މި ފެން ނަނީ. އަދި ކުނިގޮނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވިކަމުގައި ވި ޔަސް ވެސް، އެކަމަށް އެދި
ކައުންސިލުން މި ޖެހެނީ މާލެއާ ދިމާލަށް އަންނަން. މަރުކަޒުކުރެވި، ހުރިހާ ބާރުތަކެއް އެއްތަނަކަށް ޖަމާކުރީމާ،
ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ އެދެވޭ ތަރައްޤީއެއް ނުގެނެވޭނެ. ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތަ ކެއް ކައުންސިލުތަކަށް ކޮށެއް
ނުދެވޭ. އެގޮތުން މި އިޞްލާޙުތަކާ އެކީގައި ކައުންސިލުތަކަށް މި ދެވޭ ބާރުގެ ތެރެއިން، ކައުންސިލަށް 5%ގެ ބަޖެޓް
ބެހިގެންދާ ގޮތުން ގިނަ ކައުންސިލުތަކަށް މިހާރަށްވުރެ މާ ރަނގަޅު އެއްޗެއް ލިބިގެންދާނެ. އެއާއެކީގައި އެހެން ކުރަން
ބޭނުން އިތުރު ކަންތައްތަ އް ރައްޔިތުންނަށް ކޮށްދެވޭނެ. އަދި ރައްޔިތު މީހާއަށް ފުރިހަމަ ގޮތުގައި، މަޢުނަވީ ގޮތުގައި
އިހުސާސްކުރެވެން އެބަޖެހޭ، ތިމާއަށް، ތިމާގެ ސަރުކާރު މި ރަށުތެރެއިން އެބަ ޚިދުމަތް ދެއޭ. އެކަން ވެސް މީގެން
ފުރިހަމަވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެ އީ ރަށުގެ ނިންމުންތަކަށް ނުވަތަ އަތޮޅެއްގެ ނިންމުންތައް އެ
އަތޮޅެއްގެ ތެރެއިން ނިންމެންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެގޮތުން މީގެން ގެނެވޭ ބަދަލުތަކުގައި އެކަންކަން
ފުރިހަމަވެގެންދާނެ. މީގައި ރައްޔިތު މީހާއަށް ޚިދުމަތްދިނުމަށް ވިސްނާއިރުގައި ރައްޔިތުމީހާ ވެސް ޒިންމާއެ އް
ނަގަންޖެހޭކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެގޮތުން، ކައުންސިލަށް ވައްދަންވާނީކީ ތިމާގެ ޢާ އިލާގެ މީހާއެއް ނޫން. އެކަން
ކޮށްދެވޭނެ ފަރާތެއް ކައުންސިލަށް ވެއްދުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. މިކަމަށް ހުރިހާ ރައްޔިތުން ވެސް ވަރަށް
ސަމާލުވެ ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނަންޖެހޭނެ. ކައުންސިލަށް ވައްދާ ފަރާތަކީ، މިސާލަކަށް އެންމެ ޢާއިލާ ބޮޑު މީހަކަށް
ކައުންސިލުން ޖާގަ ލިބިގެންދިއުމަކީ ފަހަރެއްގައި ކައުންސިލުގެ ހިންގުމާއި ނުވަތަ ކައުންސިލުގެ ޕާފ މަންސަށް އެންމެ
ރަނގަޅު އަސަރެއް ނުކޮށްފާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލަށް ވައްދާ ފަރާތަކީ، އެކަމަށް އެންމެ އެކަށޭނެ ފަރާތަކަށް
ހެދުމަށް ރައްޔިތު މީހާ ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނަންޖެހޭނެ. އެއީ ފަސް އަހަރެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. އެ
83

ފަސް އަހަރު ބާރުމިނުގައި، ހަވަނަ ގިއަރުގައި ދުވާނީތ ނޫނީ ރިވާސް ގިއަރުގައި ދުވާނީތ . މި ވިސްނުން ރައްޔިތުމީހާ
ވިސްނާލަންޖެހޭނެ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ ، ބައެއް ބޭފުޅުން އެބަ ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކުރޭ 33% އާ ދޭތެރޭގައި. އަންހެން
ބޭފުޅުންނަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތް 33% އާ ދޭތެރޭގައި. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިކަމާ ދޭތެރޭގައި ހަމަ ވަރަށް
ރަނގަޅަށް ވިސްނާލަން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ޖެހެއޭ. އެއީ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި، ހަމަހަމަ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން
ފިރިހެން، އަންހެން ދެ ޖިންސަށް ވެސް ފުރުޞަތު ދޭއިރުގައި ، އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑަށް އަންހެން ބޭފުޅުން ކަންކަމުގައި
ނެރެން މަސައްކަތްކުރަންވީ. ދެން މީގައި 33% ސީދާ ކަނޑައަޅާފައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި
ވެސް ފަހަރެއްގައި އުނދަގޫތަކެއް ވެދާނެ. އެހެންވީމާ، މިކަމާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ކުޑަކޮށް ވިސްނާލަންޖެހޭ.
އެހެންނޫން، މި ހުށަހެޅުންތަކަކީ އަޅުގަނޑު ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި ތާއީދުކުރާ ހުށަހެޅުންތަކެއް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
8. ވ ޓަ ށް އެހު މަ ށް ހުރި ކަން ކަމަށް ވ ޓަށް އެހުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ވަގުތު ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ކާޑުކޮޅުތައް ޗެކްކޮށްލަދެއްވާ! މިއަދު ވ ޓަށް އެހުން މި އޮތީ ހަމަ އެންމެ
މައްސަލަޔަކަށް. އެއީ ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަރާރަށް.
(ވަގުތކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! ވ ޓަށް އަހާ ވަގުތު ޖެހިއްޖެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އާދެ! މިއަދު ވ ޓަށް އެހުން މި އޮތީ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، އެންމެ ކުޑަމިނުން ދެވޭނެ އުޖޫރަ
ކަނޑައެޅުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ފައިވާ ގަރާރު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވ ޓުދެއްވުން އެދެން.
[ވ ޓުދެއްވުން]
84

ވ ޓުގެ ނަތީޖާ:
ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު
މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 87
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 64
ފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 62
ނުފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 01
ވަކި ގޮތަކަށް ވ ޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވ ޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 63
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 32
ވ ޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެންމެ ދެއްވި ވ ޓުގެ ނަތީޖާ މި ދަންނަވާލަނީ. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިބި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 64. ފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 62. ނުފެންނަ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 1. ވަކި ގޮތަކަށް ވ ޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވ ޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވ ޓުގައި ބައިވެރިވި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 63. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 32. އެހެންވީމާ، މި ގަރާރު މަޖިލީހަށް ބަލައިގަތުމަށް
ފާސްވެއްޖެ. އާދެ! މި ގަރާރު ފޮނުވޭނީ ދިރާސާކުރުމަށް އިޤް ތިޞާދީ ކޮމިޓީއަށް. ފޮނުވިއްޖެކަމުގައި ދަންނަވަން.
6. ނުނިމި ހުރި މަސައް ކަތް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެން އަނެއްކާވެސް ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙުގެނައުމަށް
ހުށަހެޅިފައިވާ ބިލުގެ ބަހުސް. މިގޮތުން، މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަނީ، ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިސްމާޢީލް އަޙްމަދަށް.
85

ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވަރަށް މުހިންމު ރިޔާސީ ވަޢުދެއް މިއީ، ރައްޔިތުންގެ ބާރު
ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމަކީ. މީގެ ކުރީގައި ނަމަކަށް އޮތް ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމު އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި ބަދަލާ އެކުގައި ދެން
ފެންނާނީ ރައްޔިތުންގެ ބާރުވެރިކަން އިތުރުވެގެންދާ ތަން. އަޅުގަނޑުމެން އަތޮޅުތަކުގައި އަދި ރަށްތަކުގައި ހުންނަ
ގުދުރަތީ ވަސީލަތްތަކާއި އެހެނިހެން އާލާތް ބޭނުންކުރެވެންޖެހޭނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތަށްކަން
އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ވަކާލާތުކުރަން. މާލޭގައި ހުންނަ ވަކި ވުޒާރާއެއްގެ ވަކި ވަ ޒީރަކަށް ސަނާކިޔައިގެން،
ތަޢުރީފުކޮށްގެން ކަންކަން ހ ދާހ ދުން ނިމުމަކަށް ގެނެވެން އެބަޖެހޭ. މި މާލެ ވެސް ތަރައްޤީކުރީ އަޅުގަނޑުމެން
ރަށްރަށުގެ މީހުން މި މާލެއަށް ހިޖުރަކޮށްގެން. އަޅުގަނޑުމެން މި އެދެނީ، މި ބާރުތައް އަޅުގަނޑުމެން ރަށްރަށަށް
ދޫކޮށްދިނުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން މީގެ އެތައް މާލެއެއް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ރާއްޖެތެރެއިން އުފަންކުރާނަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ
ބާރުތައް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ގޮތަށް، ރައްޔިތުން ބޭނުން ގޮތަށް ކަންކަން ނިންމުމަށް ދޫކޮށްދިނުމުން، މި ތަރައްޤީ
ޙަޤީޤަތުގައި ފެނި ގެންދާނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ކަންކަން ނިމެންޖެހޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލޮބުވެތި ރައްޔިތުން
ބޭނުންވާ ގޮތަށް. އެގޮތަކީ، ވެރިކަމުގެ ނިޒާމު، ވެރިކަމުގެ ބާރުގައި ހިފެހެއްޓިފައި ހުރި ބާރުތައް އަޅުގަނޑުމެން ގެ
ރައްޔިތުންނަށް، ރަށްރަށަށް ދިނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މީގެތެރެއިން ގެނެވޭ މުހިންމު ބަދަލުތަކަކީ މީގެ ކުރީގައި
ނަމަކަށް ބަޖެޓެއް އެބަދޭ ކަންކަން ކުރުމަށް. އެ ބަޖެޓަކުން ދުވަހަކު ވެސް ވާ ކަމެއް ނ ވޭ. އެކަމަކު، މި ބަދަލާ
އެކުގައި އެ ރަށްރަށުގައި ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިންގުމަށް އިތުރު ބަޖެޓު ލިބިގެންދާނެ. ހަމައެއާއެކުގައި ގ ތި
ދޫކުރުމާއި، ބިން ދޫކުރުމަށް، ވިޔަފާރީގެ ބިންތައް ދޫކުރުމަށް މިހާރު އޮތް އެންމެ ބޮޑު ހުރަހަކީ މާލެއިން ވަކި
ވުޒާރާ އަކުން ހުއްދަހ ދައިގެން ކުރަންޖެހިފައި އޮތުން. އަޅުގަނޑު އުފަންރަށުގައި، ދުވާފަރުގައި ވެސް މިހާރު ބިން
ދޫނުކުރާތާ މި ވީ 7 އަހަރު. ލޭންޑް ޔޫސްޑް ޕްލޭނެއް ހެދިގެން ބިން ދޫކުރުމަށް ހަމަޖެހިގެން ބިމެއް ދޫކޮށްފައިވަނީ
2011 ވަނަ އަހަރުގައި. އެއަށްފަހުގައި މިއަދާ ހަމައަށް ވެސް މިވަނީ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ބޭނުންވާނެ ބިން ލިބޭނެ
ގޮތް ނުވެފަ. މި މައްސަލަތަކަށް ޖުމުލަ ޙައްލެއް އިރާދަކުރެއްވި އްޔާ މި ފަހަރު މި ގެނެވޭ، ލާމަރުކަޒީ ބިލަށް މި ގެނެވޭ
ބަދަލުތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިގެންދާނެ. ހަމައެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުން ތަނަވަސްވެގެންދާނެ.
އަޅުގަނޑުމެން މި އެދޭ ބަދަލު އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި ލާމަރުކަޒީ ބިލާ އެކުގައި ފެނިގެންދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް.
86

މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ލާމަރުކަޒީކުރުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަޢުދެއް.
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެންމެ އިސްކޮށް މިކަން ނަންގަވައިގެން ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ އެއް ކަންތައް. އާދެ! އަޅުގަނޑު
ހަމަ މި ވަގުތު ހަމަ ޝުކުރު ދަންނަވަން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިސްނަންގަވައިގެން ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަލީ ނިޔާޒް މި މައްސަލަ މިގޮތަށް ހުށަހަޅުއްވައި ދެއްވީތީވެ. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ
ސެންޓްރަލް އެއް ސިސްޓަމެއްގެ ތެރެއިން ޤައުމު ހިންގުން އެއީ ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ ކަމެއްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ހަމަ ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެނިގެން މި ދިޔައީ. ދިވެހިރާއްޖެއަށްވުރެ މާ ޅަފަތުގައި އޮތް އެހެން ޤައުމުތައް ވަރަށް
މުއްސަނދިވެ، ވަރަށް ތަރައްޤީވެދިޔަ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންހިނގައްޖެ. ސަބަބަކަށް ވެގެން ވަނީ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ސެންޓްރަލް ސިސްޓަމެއްގެ ތެރެއިން، އޭތި ޑީސެންޓްރަލައިޒްކޮށް ، އެ ބާރުތައް އެ
ދާއިރާތަކަށް ބަހަން އެ ފުރުޞަތު ހ ދައިދިނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޔަ ކަށް އިތުބާރު ނުކޮށް މާލެ ނޫނިއްޔާ ރާއްޖޭގެ
ޤައުމީ ތަރައްޤީ ޕްލޭން ވެ ސް ކޮށްގެންނުވާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ހާލެއްގައި ދެކޭ ގޮތެއް ނޫން. އެ
ސަރަހައްދެއްގެ ރައްޔިތުން ދެކޭގޮތް އަޑުއަހަންޖެހޭނެ. އެ ބައެއްގެ ބަސް އޮންނަ ގޮތް އެ ޕްލޭންގެ ތެރޭގައި
ހިމެނެންޖެހޭނެ. ކަންކުރުމުގައި ހުރިހާ އެންމެންނަށް ހަމަހަމަކަންމަތީގައި ކަންކުރުން އެއީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި
އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާލީ ގޮތުން ފުއްދުންތެރިކަން ވެސް އެ ކައުންސިލުތަކަށާއި، އަތޮޅު
ނޫނިއްޔާ ސިޓީތަކަށް ބާރު ލިބިގެންދާންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެގެން މި ދިޔައީ ، މިއޮތްހާ ޒަމާންވެ ގެންދިޔައިރު
ވެސް، މާލެ ސިޓީއަށް މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން ޖަމާކޮށްގެން މި ސަރަހައްދު އެކަނި، ހަމައެކަނި
ޑިވެލޮޕްކުރުމުގެ މަޤްޞަދުގަ އި އެކަން ކުރީތީވެ. އަޅުގަނޑު ހަރުކަށި އިބާރާތުން އެކަން ކުށްވެރިކުރަން މިއޮތްހާ ދުވަހު
އެކަން ކުރީތީވެ. އެކަމަކު، އިރާދަކުރެއްވި އްޔާ މި ބިލުގައި މިހިރަ ހުރިހާ ބަދަލުތަކާ އެއްކޮށް މުޅި ދިވެހިރާއްޖެ ހަމަ
މާލެ ސިޓީއެކޭ އެއް ފެންވަރަށް އެ ބައެއްގެ ފެންވަރުގައި އެ ބަޔަކު ނަގަމުން ކުރިއަށް ގެންދާނެ މަންޒަރު ފެނިގެންދާނެ .
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ބިލުގައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ބަލައިލާއިރު، މުޅި ބިލު
ބައްޓަންވެގެން މި އޮތީ އެ ބަޔަކަށް ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ދައުލަތެއް، ކުޑަ ދައުލަތެއް ހިންގުމުގެ ފެންވަރަށް މުޅިން
އެއްކޮށް ބާރުދެވިފަ. އާދެ! އެ ބަޔަކަށް އެބައެއްގެ ސިޓީ، އެ ބަޔަކަށް އެބައެ އްގެ ސަރަޙައް ދު ޑިވެލޮޕްކުރުމުގެ ފުރިހަމަ
ބާރު ލިބިގެންދޭ. އާދެ! މިތާނގައި ބައެއް ބޭބޭފުޅުން އެ ވިދާޅުވާހެން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ދެން އިންތިޚާބުކުރެވޭ
ބަޔަކީ އެއީ ކިހާވަރެއްގެ ބައެއްކަން، އަދި ވ ޓުލެވެނީ އެއި ކިހާވަރެއްގެ ބައެއް ކަމަށް؛ އެއީ ވިސްނަންޖެހޭ ހަމައެކަނި
ކަމަކީ. އެތަނަށް ނުކުންނަންވީ އެންމެ ރަނގަޅު، އެ ސަރަހަ އްދެއްގައި އެ ކަންކަމަށް އެންމެ ޤާބިލު ބަޔަކު ހ ދައި، އެ
ކައުންސިލުތަކަށް އެކަން ކުރެވޭނެ އަދި ޙައްޤުގައި ވާހަކަދައްކަ އި، އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި ފިކުރުގައި ތިބި ބަޔަކު
އެތާނގައި ތިބެގެން މިކަން ކުރެވޭނީ. އިއްޒަތްތެރި ރަ އީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މާލެ ސިޓީގައި އަޅުގަނޑު ގައިމު ވެސް
87

ދެ ދައުރު މަސައްކަތްކުރިއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ އަތްފައިބަނދެފައި ތިބި ބައެއްގެ ގޮތުގައި.
އަޅުގަނޑުމެން އަތުގައި ނ ވޭ ބަޖެޓެއް ވެސް. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނ ވޭ ރައްޔިތުންނަކަށް ޚިދުމަތެއް ދެވޭކަށް ވެސް.
މާލެއިން މީހަކަށް ޚިދުމަތެއް ދެންޏާ ވެސް ޖެހެނީ އަނެއްކާވެސް މިނިސްޓްރީއެއްގެ ހުއްދަ ހ ދައިގެން އެކަން ކުރަން.
މާލެއިން ބިމެއް ކަނޑާފައި ދޭން ވެސް ޖެހެނީ މިނިސްޓްރީއެއް މެދުވެރިކުރަން. އިއްޒަ ތްތެރި ރައީސް. މިހެންނެއް
މިކަމެއް ނުވެސް ވާނެ. އެހެންނޫނަސް، މާލެ ސިޓީ ލާމަރުކަޒުކުރެވި، އެ މީހުންނަށް ބާރު ދޭ ކަމަށް ވާނަމަ، އެ
ބަޔަކަށް އެކަން ދޭންޖެހޭނީ ފުރިހަމައަށް މާލީ ގޮތުން ފުރިހަމަ ބާރު އެ މީހުންނަށް ދީ، އެ މީހުންނަށް ކަންކަން
ކުރުމުގެ ފުރިހަމަ ބާރާ އެއްކޮށް އެކަން ދޭންޖެހޭނީ. ކަމެއް ނުވާނޭ އެ ބަޔަކަށް، އެ މީހުންނަކަށް އެކަމެއް ނުވާނޭ
ނޫނިއްޔާ މިކަން ވާނީ ހަމައެކަނި ވަކި ބަޔަކަށޭ ކިޔަ އި، އެއް ބައެއްގެ އަނދިރި ކޮޓަރިއަކަށް އެ ކަން ވައްދައިގެން
އެކަން ކުރާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެ މީހަކީ ވެސް އަދި އެއްގޮތަކަށް ވެސް
ބަލާފައި އޭނައަކީ މިވެނި ފެންވަރެއްގެ މީހެއް ކަމަކަށް ދެކިގެންނުވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ބިލު
ފަރުމާވެގެން، މި ބިލު ކޮމިޓީއަށް ގޮސް، އިތުރަށް މީތި ދިރާސާކުރެވި، އަދި މިއަށްވުރެ މާ ރަނގަޅަށް މީތި
ފުރިހަމަކުރެވިގެންދާނެކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްވެ ސް ޝައްކެއް ނުކުރަން. اله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ކުރިއަށް ލާމަރުކަޒީ
ގާނޫނު ފާސްވެގެން އަންނައިރު ، މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ދާއިރާއަކީ މަރުކަޒީ ގޮތުން ކެނޑި، ލާމަރުކަޒުކުރެވި ، ހަމަ
ވަރަށް ރަނގަޅު މެކޭނިޒަމެއްގެ ތެރެއިން ހިނގާނެ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްވެސް ޝައްކެ އް ނުކުރަން. ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުاله.
ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ލާމަރުކަޒީ ބިލު މި ތަނަށް ހުށަހެޅިގެން މި ކުރާ މަސައްކަތަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ
ފަރާތުން މި މަސައްކަތް ހުށަހެޅީތީ އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރުންނަށް. ޙަޤީޤަތަކީ މީގެކުރިން
މިދިޔަ ދައުރުގައި މި މަޖިލީހަށް މިގޮތަށް މުއްދަތު އިތުރުކުރަންވެގެން ހުށަހެޅުނު. އޭރު ކީއްވެގެންތ އޭ ވ ޓުނުދިނީ ފަސް
އަހަރަށް އިތުރުކުރަންވެގެން؟ އޭރުވެސް ހަމަ ވ ޓު ދިންނަމަ ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ރަނގަޅު އިޞްލާޙެއް ގެންނަ
ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ވަކި ވަގުތެއްގައި ތިމާމެން މިކަން ކޮށްދިން ކަމަށް ދެއްކެން؛ މިގޮތަށް، އިޚްލާޞްތެރި ނިޔަތެއްގައި
މިކަން ކޮށްދީފިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅުވާނެ. ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާތައް އެކި ހިސާބުތަކުގައި މިހިރީ
ތަރައްޤީކުރަންޖެހިފައި ހުރި ދާއިރާތައް ހދ.ގައި މިއަދު ވެސް އޮތީ ނަމުން އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއަރޕ ޓެއް.
88

ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހަތާވީސް ހާސް މީހުން ނިސްބަތްވާ ހދ. ގައި ޙަޤީޤަތުގައި ވިޔަފާރީގެ އެއްވެސް ކަންތައްތަކެއް ނެތް.
ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް؛ އަޅުގަނޑުމެން އެތަނުން ޓުއަރިޒަމަށް ބިންކޮޅެއް ހ ދަންޖެހުނަސް މި ޖެހެނީ މާލޭގައި މިއިންނަ
މަރުކަޒީ ސަރުކާރަށް ހުށަހަޅައިގެން ، އެ މީހުން ހިތްހަމަޖެހޭ ތަނަކުން ބިން ހ ދަން. އެހެންވީމާ، އެހުރިހާ ކަމެއް
މިކަހަލަ ބިލަކުން އިޞްލާޙުވެގެން އަންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަން. ދެން އަނެއް ކަމަކީ،
އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ވިޔަފާރިއެއް އެހެން ގޮތަކުން ކުރަންޖެހިއްޖެއްޔާ، މިސާލަކަށް ތެޔޮ ވިއްކާ ކަހަލަ ކަމެއް
ކުރަންވެސް، އެވެސް ހުއްދަހ ދަން މި ޖެހެނީ މާލޭ ސަރުކާރުން. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނީނދޭ ބިން ކަނޑައެޅުމުގެ
ޙައްޤެއް ވެސް. އެތަނުން ވިޔަފާރީގެ ޒ ނުތަކާއި، އެހެން ޒ ނުތައް ވެސް މާލޭ ސަރުކާރުން މި ޖެހެނީ ކަނޑައަޅަން.
އެހެންވީމާ، މާލޭ ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާއިރު، މިތާ މާލޭގައި މި ތިބެނީ އެ ރަށްރަށަށް ގޮއްސަ ތިބި ބައެއް ނޫން. އެ
މީހުން މި ބިން ކަނޑައަޅަނީ، މިވެނި ދިމާލަކުން މިކަމަށް ބިން. މިވެނި ދިމާލަކުން މިކަމަށް ބިން. އެގޮތަށް ބިން ދޭ
ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އިންވެސްޓުކުރަން އަންނަ މީހާޔަކަށް އެންމެ ރަނގަޅު ދިމާލުން އެކަހަލަ ބިންތައް ނުލިބޭ ކަމަށް
ވެއްޖެއްޔާ އެ މީހުން އެތަންތަނަށް އިންވެސްޓުނުކުރާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ މީގެ ހުރިހާ ގެއްލުމެއް މި ވަނީ އެ ރަށްރަށުގެ
ރައްޔިތުންނަށް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ބިލެއްގެ އެންމެ ބޮޑަށް އިސްކަންދޭންވީ ، ކައުންސިލުތަކާއި އެ ރަށެއްގައި އުޅޭ
ބަޔަކަށް އެ ރަށެއްގެ ގޮތްތައް ނިންމޭނީ. އެ ރަށެއްގެ އާޖުފާޖު އެނގޭނީ އެ ރަށެއްގެ ބަޔަކަށް. ދުރުގައި ތިބޭ ބަޔަކަށް
ނޭނގޭނެ އެ ރަށެއްގެ ކަންތައްތަކެއް. އެހެންވީމާ، އެ މީހުންނަށް އެންމެ ބޮޑަށް ބާރުވެރިކަން ލިބޭނެ، އަދި
މިހާރަށްވުރެ ވެސް ބޮޑަށް ވިޔަފާރިކުރުމާއި ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް؛ ވަޒީފާތަކާއި ހުރިހާ އެއްޗަކީ އެ ރަށެއްގެ ތެރެއިން
އުފެދިގެން އަންނަ ކަންތައްތަކެއް ކަމަށް ހަދައި ގެން. އިއްޔެގައި މިތާނގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވާހަކަދައްކަވަމުން
ވިދާޅުވި ، ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލުތަކުގައި އެބަ ތިއްބޭ ރާއްޖެއިން ބޭރުމީހުން މިހާރު މަސައްކަތުމީހުންގެ ގޮތުގައި.
ރާއްޖޭގައި މީހުން ނެތީތ އޭ އެ މަސައްކަތްތަކަށް؟ މިނިމަމް ވޭޖު ކަނޑައަޅަން އަޅުގަނޑުމެން ގޮވާލަމުންދާއިރު،
އެބަޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ޙައްލުކުރަން. ޙަޤީޤަތުގައި އިއްޔެގައި މިތާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވިދާޅުވި ، އަގުހެޔޮ
މާކެޓުންނޭ މީހުން ގެންނާނީ. އަގުހެޔޮ މާކެޓުން މީހުން ގެންނާކަށް ނޫން ދެއްތ ވާހަކަ ދައްކަންވީ ކީ. މިތާ މިތިބި
ދިވެހިންނަށް ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތުތައް ހ ދައިދީފައި، އެ މީހުންނަށްވުރެ އިތުރުވާ ވަޒީފާތަކަށް މީހުން ގެންނަންވީނޫންތ .
ކިތައް ދިވެހިން އެބަތިބިތ މިއަދު ވަޒީފާ ނެތިފައި މިތާ؟ އެއްވެސް މީހަކަށް ވަޒީފާ ހ ދައިދޭކަށް ނޫޅޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ
ދާއިރާގައި މިހާރުވެސް ފަސް ހާހެއްހާ މީހުން އެބައުޅޭ. ވަޒީފާއެއް ނެތް ޒުވާނުންނަކަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނިސްބަތުން
ބަލާއިރު ހަތަރު ސަތޭކަ ހެކްޓަރު އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގެ ދެ ރަށުގައި އެބައޮތް . ހަތަރު ސަތޭކަ ހެކްޓަރުގަ އި އެއްވެސް
މަސައްކަތެއް ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ނެތް. ދަނޑުވެރިކަމެއް ނެތް. ޓުއަރިޒަމެއް ނެތް. ރަނގަޅު ޞިއްޙަތެއް ނެތް. ތަޢުލީމެއް
ނެތް. ދެން ފެނާއި ނަރުދަމާ ވަރަށް ފަހުން އަދި މި އައީ ރާއްޖޭގެ ނިސްބަތުން ބަލާއިރު. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ
ކަންތައްތަކަކަށް ދާއިރު، ނަރުދަމާ ވެސް ތަރައްޤީކުރެވިފަ. ހަ މަސްދުވަސް ވީ ނަރުދަމާ ތަރައްޤީކޮށްފައި ހަވާލުކޮށްފައި
89

އޮންނަތާ. މީތި ފެއްޓޭނެ ގޮތެއް ނެތް، އެއް ރަށުގައި. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ ނޮޅިވަރަންފަރުގައި ނަރުދަމާ ހަވާލުކޮށްފައި
ހަ މަސްދުވަސް ޚިދުމަތް ނުލިބި. މިހާރުވެސް ވިއްސާރަ ވެއްޖެއްޔާ އަލަށް އާބާދުވި ތަނެއްގައި ފެންބޮޑުވަމުން، އެ
ކަންތައްތަކަށް ޙައްލެއް ނެތް ކައުންސިލުން ކުރެވޭކަށެއް. އެކަމަކު ނަރުދަމާ ނިމިފަ. ރައްޔިތުންނަށް ހަމަ ވަރަށް
ރީއްޗަށް ފެނޭ އެތާ މަސައްކަތެއް ނުކުރޭ. އިތުރަށް ކުރާނެ މަސައްކަތެއް ނެތް. އެކަމަކު ހަމަ މާލޭ ސަރުކާރުން
ހުއްދަނުދީގެން އެ ހޮޅި ގުޅާލަން، ރެބަންފަށް ކަނޑާލަން ދާނެ މީހެއް ނެތީތ ؟ ނޫނީ ކިހިނެއްވެގެންތ ؟ އެވެސް ސާފެއް
ނުވޭ. އަޅުގަނޑު ވެސް މިކަމާ ގުޅުންހުރި ހުރިހާ މިނިސްޓްރީތަކަށާއި ދެން ފެނަކައާއި ތަންތަނުން މީގެ މަޢުލޫމާތު
ހ ދަން މަސައްކަތްކޮށްފިން. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައްތައް ވެސް ޙައްލުވާނީ އެ ރަށެއްގެ ކައުންސިލަށް ބާރުތަކެއް
ލިބިގެން ކަންނޭނގެ. މާލޭ ފެނަކައިން ނޫން ކަންނޭނގެ ނޮޅިވަރަންފަރުގެ ނަރުދަމާ ހިންގަންވީކީ. ނޮޅިވަރަންފަރު
ކައުންސިލުން ކަންނޭނގެ ހިންގަންވީ. ނޮޅިވަރަމުގެ ނަރުދަމާ ވެސް ހިންގަންވީ މާލޭ ފެނަކައަކުން ނޫން ކަންނޭނގެ.
އެއަށް އެބަޖެހޭ ޙައްލެއް އަންނަން. އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާއަށް ވެސް އަންނާނެ އިންވެސްޓަރުން. އެ މީހުންނަށް އެ
ފުރުޞަތުތައް ލިބެން، އެ ފުރުޞަތުތައް ހ ދަން މާލޭގައި މިއިންނަ މަރުކަޒީ ސަރުކާރަށް އަންނަ ހިސާބަށް ދިޔައިމާ
މިކޮޅުން އަނެއްކާ ކަޓުދޭންޖެހޭ އެ މީހުންނަށް. އެކަމަކު މިތަނަށް ބަޔަކު މި ގެންނަނީ އެތަނަށް
އިންވެސްޓުކުރަންވެގެން. އެތަނަށް ފުރުޞަތުތަކެއް ހ ދައިދޭންވެގެން. އެ ފުރުޞަތުތައް ޙަޤީޤަތުގައި މިހާރު މިއޮތް
ގޮތަކުންނެއް ނުލިބޭ އެއްވެސް ހާލެއްގައެއް. އެހެންވީމާ، މިކަންތައްތަކަށް މި ބިލުގައި އަލިއަޅުވާލަދީގެން
މިކަންތައްތަކަށް ފުރުޞަތު ހ ދައިދިނިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު ވާނެ ކަންނޭނގެ މި ބިލު ތަރައްޤީވެގެން އަންނައިރު.
ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް މީގެ ކުރިންވެސް މި ބިލު ދެ ފަހަރަކު މި މަޖިލީހަށް އައި. އައިއިރު އެ ދުވަހު ވ ޓު ނުލީ ކަންތައް؛
އަދި އަޅުގަނޑު މިއަދު ވެސް ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް މި ދަންނަވަނީ ސުވާލުއުފެދެއޭ އޭރު ކޮންނިޔަތެއްގައިބާއޭ.
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ފައިސާ ނުލިބޭތީބާއޭ އޭރު ޤާނޫނުއަސާސީއަށް މި އިޞްލާޙު ނުގެނެވުނީ؟ އޭރު ބޭނުންވި
އިޞްލާޙުތައް ގެނެވުނު ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ފައިސާ ލިބުން އިޞްލާޙުތައް. އެހެންވީމާ، މި ބިލަށް ވެސް އޭރު
ވ ޓުދީފައި އޭރު އިޞްލާޙުކުރި ނަމަ، މިއަދު މި އުނދަގުލެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އަނެއްކާ ނުޖެހޭނެ ކަންނޭނގެ.
ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޔާސިރު ޢަބްދުއްލަޠީފަށް.
ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔާސިރު ޢަބްދުއްލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
90

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ ! ފާއިތުވި ދިގު މާޒީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އޮތް ޙަޤީޤަތަކީ،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތެރޭގެ ރަށްތަކުގެ ތަރައްޤީ ހިފެހެއްޓިފައިވާކަން. ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރަންޖެހެނީ ކޮއިލުތެރޭގެ ވަކި
ބައެއްގެ ވަކި ދަރިންތަކަކަށް. ހަމަ އެއާ އެކީގައި ތަރައްޤީ އަންނަންޖެހެނީ އެބަޔަކު ބޭނުންވާ ތަނަކަށްކަން.
އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އަޑުއަހާނެ އުތުރު ގަޑުބަ ޑުގެ ވާހަކަ. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވާ ތަރައްޤީ،
އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ނުލިބުނީމާ އިހުތިޖާޖުކުރާނެ. އިހުތިޖާޖުކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކަށްވީ
އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ އުތުރަށް އިތުރަށް ފިއްތުންތަކެއް ކުރިމަތިވެގެންދި އުން. ކޮއިލުތެރޭގެ ބޭފުޅުން އުތުރާ ދޭތެރޭ
ދެކޭގޮތް ތަފާތުވެ ، އުތުރު ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި ވަކިން ޚާއްޞަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިފައި ވާކަން އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކުރަން. މިއަދާ ހިސާބަށް އައިއިރުގަ އި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވާ އެތަކެއް އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކެއް ހިފެހެއްޓިފައި
ހުރިކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ހދ. އަތޮޅުގެ ރަށްތަކުގެ ފެނާއި ނަރުދަމާއެއް ނެތް.
އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްވެރިކަން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅު ޞިއް ޙީ ނިޒާމެއް ނެތް. މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި ، އެމް.ޑީ.ޕީ އުފެދިގެ ން އައިއްސަ، ލާމަރުކަޒީ ކޮށް ދިވެހިރާއްޖެ ހިންގަންޖެހޭނެ
ވާހަކަ ދެއްކުމާ ހިސާބަށް މި ކަންތައްތައް އޮތީ މިގޮތަށް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ކިތަންމެ ނުރުހުނަސް ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ
ޙަޤީޤަތެއް. އެމް.ޑީ.ޕީން ދިވެހިރާއްޖެ ލާމަރުކަޒީކޮށް ހިންގުމަށްޓަކައި ކުރެވުނު މަސައްކަތްތައް އަޅުގަނޑުމެން
ކައުންސިލުތައް އުފެދިގެންދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް، މި ގާނޫނަކީ ބަދަލުގެންނަމުން އަޅުގަނޑުމެން ދާންޖެހޭ ގާނޫނެއް.
ޙަޤީޤަތަކަށް ވީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ގާނޫނު އިޞްލާޙުނުކުރެވިގެން އުޅެނިކޮށް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަން ވައްޓާލީ. އެހާ
ހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދާ ހިސާބަށް އައިއިރުގައި މާ ކުރިން މި ގާނޫނަށް އަންނަންޖެހިފައިވާ އިޞްލާޙުތަކެއް
މިއަދު މި އަންނަނީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން އިނގޭތ ، ދެންމެގައި ހަ މަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު،
އަޅުގަނޑުމެންގެ އަޚް ނަޝީދު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން، މިއީ މިއަދު އަންނަންޖެހޭނެ އިޞްލާޙެއް ނޫން. މިދިޔަ
ފަސް އަހަރަކީ އަޅުގަނޑު ޙަޤީޤަތުގައި ހިތާމަޔާއެކީ ފާހަގަކުރަން، ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެޖ ރިޓީ މި ތަނުގައި އޮތްއިރުގައި އެ
ބޭފުޅުން މި އިޞްލާޙު ނުގެނެސްދެއްވީ ކީއްވެގެންތ ؟ އަދި ފާސްނުކޮށްދެއްވީ ކީއްވެގެންތ ؟ އަދި ޚާއްޞަކޮށް މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެން މިދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ ވާހަކަދައްކަން މި ޖެހެނީ ވަކި ސަބަބުތަކެއް އޮވެގެން. ކައުންސިލުތަކުގެ ބާރު
އޮތީ ކިހާވަރަކަށްތ ކޮންމެ ބޭފުޅަކަށް ވެސް އެނގިލައްވާނެ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ކުޅުދުއްފުށީގެ ބަނދަރު ހެދުމަށް
އިތުރަށް ތިރީސް ފަސް މިލިއަ ން ރުފިޔާ ޚަރަދުކުރަންޖެހިގެން މި އުޅެނީ ކައުންސިލުން އެ ދުވަހު އެ ބޭފުޅުން އެތަކެއް
އާދޭސްތަކަކާ އެކީގައި ހުށަހެޅުއްވި ބަދަލުތައް ނުގެނައުމުގެ ސަބަބުން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އެ ބަދަލުތައް
ގެނައުމަށްޓަކައި އަނެއްކާވެސް ސަރުކާރުން އެތަކެއް މިލިއަން ރުފިޔާއެއް ޚަރަދު އެބަ ކުރައްވާ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މި
ދައްކާ ވާހަކައަކީ. އާދެ! އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެއް އަސާސް ކަމުގައިވާ، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު ގެނެސްދެއްވި ކަމަށް
ޓަކައި ސަރުކާރަށް ނުހަނު އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކީގައި ޝުކުރު އަދާކުރަން. ހަމައެއާއެކީގައި ފާހަގަކުރަން،
91

އަޅުގަނޑުމެން ކަމެއް ކުރުމަށް ކައުންސިލުތަކަށް މި ބޭނުންވަނީ ބަސްކިޔުމުގެ ބާރާއި ހަމައެއާއެކީގައި މާލީ
ބާރުވެރިކަން. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަންމ މި ގާނޫނަށް މި އިޞްލާޙުތަކުގެ ސަބަބުން މި ދެ ކަމަށް ވަރަށް ބޮޑު
ކުރިއެރުމެއް އަންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެތަކެއް ކަންތައްތަކެއް ފުރިހަމަކުރަން ބޭނުންވާނެ .
އޭގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، ސިޓީތަކަށް ފަސް މިލިއަން އޮތުން އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު އަދަދުތ ހަމަ
ބަލައިލަން އެބަޖެހޭ. ރަށު ކައުންސިލަކާއި ސިޓީ ކައުންސިލަކާ އޮންނާނެ ތަފާތު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ
އެނގިގެންދޭ. ހިންގާނެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ވެސް ތަފާތުވެގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު އަދަދުތ
އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބަލައިލަންޖެހޭ. އާދެ! ހަމައެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑު މި ގާނޫނުގެ އިޞްލާޙަށް ބަލައިލާއިރުގައި
ސިޓީއެއް އުފެއްދުމަށްޓަކައި ޝަރުތުތަކުގެ ތެރޭގައި އެބަ ހިމެނޭ ލ ކަލް ގަވަރމަންޓް އޮތ ރިޓީން ކަނޑައަޅާ
ޚިދުމަތްތަކެއް އެ ރަށަކުން ނުވަތަ އެ އަވަށަކުން، އެ ސަރަހައްދަކުން ލިބެން ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް. އާދެ! މިއަދު
އަޅުގަނޑު އެ މިންގަނޑުތައް ފެންނަން ނެތްއިރުގައި މިހެން ހުށަހަޅާފައި އޮތީމަ އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ އެއީ ކޮން
ޝަރުތުތަކެއްތ . ހަމައެއާއެކީ ގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، ސަރުކާރުން މިހާހިސާބަށް އައިރުގައި؛ މަރުކަޒީ
ސަރުކާރުން މިހާހިސާބަށް އައިރުގައި ޚިދުމަތްތައް އެ ތަނެއްގައި ޤާއިމުކުރަމުންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، މިވެނި ޚިދުމަތެއް
ނެތިގެން ސިޓީއަކަށް ވުމުން މަހުރޫމުވުމަކީ އެއީކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. ނެތް ޚިދުމަތެއް
ވެއްޖެ އްޔާ ޤާއިމު ކޮށްދެއްވަންޖެހޭނެ. ހަމައެއާއެކީގައި ނިންމާލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، މި ގާނޫނުގެ
ސަބަބުން، މި ގާނޫނަށް ގެނެވޭ އިޞްލާޙުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެން؛ އާދެ! އެމް.ޑީ.ޕީން މިކުރާ މަސައްކަތްތައް
އިތުރު އާރ ކަން ލިބިގެންދާނެ. އެއާއެކީގައި ކައުންސިލުތަކަށް އެތަކެއް ފައިދާތަކެއް ވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ބައިވަރު
މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުތަކުން އެ ކަންތައްތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަވެގެން ހިނގައްޖެ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ ކޮމިޓީގެ
މަރުޙަލާގައި އިތުރު އިޞްލާޙުތަކާ އެކީގައި އެންމެ ފުރިހަމައަށް މި ގާނޫނު އިޞްލާޙުވެގެންދިއުން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް
ޓަކައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަޙްމަދު ޝިޔާމަށް.
ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނަށް
ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވާ އިޞްލާޙުތަކަކީ އޭގެތެރޭގައި ހަމަ ރަނގަޅު އިޞްލާޙު ހުރިކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން.
92

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކައުންސިލުތަކަކީ އެ ކައުންސިލުތައް ބާރުވެރިކުރުވަންޖެހޭ ކައުންސިލުތަކެއް. ނަމަކުން ނޫން
ބާރުވެރިކުރުވަންޖެހޭނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނުތައް ނަންނަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނެވިދާނެ ރައްޔިތުން
ރުއްސަން. ކުރިއަށް އޮތީ ކައުންސިލު އިންތިޚާބު. އެ އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރުމަށްޓަކައި ކައުންސިލުތަކަށް ބާރުތަކެއް؛
އެއީ މާލީ އަދި އިޚްތިޞާޞީ ބާރުތަކެއް ދިނުމުގެ ނަމުގައި އަ ޅުގަނޑުމެންނަށް ގާނޫނުތަކަށް އިޞްލާޙު ގެނެވިދާނެ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް މިދަންނަވާ ވާހަކައަކީ ، މި ގެނެވޭ އިޞްލާޙުތަކާއި، އަލަށް ގެނެވޭ
ގާނޫނުތަކަށް މި ކަންކަން ކުރެވޭއިރުގައި ސަރުކާރުގެ އިޚްލާޞްތެރިކަން އޮންނަން އެބަޖެހޭ. ދައުލަތުގެ އެންމެ
އިސްވެރިޔަކަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުންނަވާއިރުގައި ، އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެރިކަމަށް ވަޑައިގަތުމަށްޓަކައި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަންކޮޅުތަކަށް ދަތުރުކުރައްވަ އި، ރައްޔިތުންގެ ޖީބު މުއްސަނދިކޮށްދެއްވާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެ ވެރިކަމަށް
ވަޑައިގެން ، އެ ހުރިހާ މުއްސަ ނދިކަމެއް ތިމާގެ އަމިއްލަ ޖީބަށާއި ތިމާ ކައިރީގައި ތިބޭ ބައެއްގެ ޖީބަށް އެޅޭނެ ގޮތަށް
ކޮންމެ އަހަރަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މި ފާސްކުރާ ބަޖެޓު އެއްކޮށް މިދެންނެވި އުސޫލުން ހުސްކުރާ ނަމަ،
ރައްޔިތުންނަށް ވާނެ ފައިދާއެއް ނ ންނާނެ. ރައްޔިތުންނަށް ނަމެއް އެޅިފައ އޮންނާނެ. އިޚް ތިޞާޞީ ބާރުތަކަކާއި މާލީ
ބާރުތަކެއް ދޭ ވާހަކަ ގާނޫނުގައި ލިޔެވިފައި އޮންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ
ބަޖެޓަށް އިތުރުކުރެވޭ އަދަދުތަކާ އެކީގައި ހުސްވެގެން މި ދަނީ މިދަންނަވާ ބީދައިން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށާއި،
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކައިރީގައި ތިއްބަ ވާ ބޭފުޅުންނަށާއި ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޕާޓީ މީހުންނަށާ ބަހާލެވިގެން ބަޖެޓު
ހުސްވެގެން މި ދަނީ. ރައްޔިތު މީހާއަށް ކޮށްދޭނެ ކަމެއް ކޮށްދޭންވީމާ އެ ބަޖެޓަކު ނ ވޭ ފައިސާއެއް. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ؛ ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް އަތޮޅުތެރޭގއި ދިރިއުޅުއްވާ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުން ތރައްޤީކުރުމަށް
ޓަކައި އެ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުން ތަނަވަސްކުރުމަށްޓަކައި ސަރުކާރަކުން ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ކޮށްދެވޭނެ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ އަހަރަކު؛ ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރާނަން. މި އަހަރަކީ އާދަޔާ
ޚިލާފަށް ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން ވައްކަމުގެ ގޮތުގައި؛ އަޅުގަނޑު ބަދަލުގެ ގޮތު ގައޭ ނުކިޔާނަން. ބަދަލުގެ ގޮތުގައި
ވައްކަންކުރަނީ މި ސަރުކާރުން. ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދީދީ ބަޖެޓު އެއްކޮށް ހުސްކޮށްލި ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ފެނުނީ. އޮގަސްޓް މަހު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަނެއްކާ 1.7 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ، ސަޕްލިމެންޓްރީ ބަޖެޓެއްގެ
ގޮތުގައި ގެނައީ. އެހެންނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ދާއިރާއެ އްގެ އެއްވެސް ކައުންސިލެއް ބާރުވެރިކުރުވާކަށް އެ
ބަޖެޓަކު ވެސް ނެތް. އެ ބަޖެޓު ވެސް ހުސްކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެނުނީ ދިޔަ ތަން، އޭގެ ގާތްގަނޑަކަށް
ދެތިންހަތަރު ހަފުތާއެއްގެ ތެރޭގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވައްކަން މި ކުރަނީ ގާނޫނުގެ ތެރެއިންނޭ ވެސް ބަ އެއް
މީހުން ކިޔާ އަޑު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އަޑުއިވޭ. ނަން މި ކުރަނީ ކޮންމެވެސް އެހެން ސަރުކާރެއް. އެކަމަކު، ކަން
މި ކުރަނީ މިއަދު އައިސްފައި އޮތް ސަރުކާރުންކަން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އެބަފެނޭ. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުގައި އެންމެ
ފުރަތަމަ ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ރަށްރަށުގައި ހުރި ކޮމިޓީތަކުގައި ހުރި ފައިސާތައް ގެނައީ. އެ ފައިސާތަކަށް ހެދި
93

ގޮތެއް ނޭނގެ. އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގައި ޔަޤީނުން ވެސް އެ ފައިސާތައް ރައްޔިތުން އަތުން ފޭރިގަތް. އެ ރައްޔިތުން
މިއަދު ވެސް އެ ޝަކުވާ އެބަކުރޭ. މިއަދު ވެސް މި އޮތީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމެއް. ގައިމު އެ ފައިސާ އެ ދާއިރާގެ
ނުވަތަ އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ފ ރުކޮށްދިނިއްޔާ ކިހާ ރަނގަޅުވާނެބާވައޭ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަނެއްކާވެސް މި އަންނަނީ ލާމަރުކަޒުކުރުމުގެ ނަމުގައި، ކައުންސިލުތައް ބާރުވެރިކުރުމުގެ ނަމުގައި
ގާނޫނުތަކަށް އިޞްލާޙުތައް މި ގެންނަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު މި ގެނެވިފައި އޮތް އިޞްލާޙުގައި
އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ކަންތައްތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. 33% އަންހެން ބޭފުޅުންނަށް ޚާއްޞަކުރެވޭ ޚާއްޞަކުރުމަކީ
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއީ އަންހެން ބޭފުޅުންނަށް ކުރެވޭ މަލާމާތެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ
ކައުންސިލުތައް ޕްރޮޑަކްޓިވް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރާ ކައުންސިލުތަކަށް ވާން؛ ހަދަން. އެކަމަކު ، ކޮން ދިރާސާއެއް
ކުރެވިގެންތ މިކަހަލަ ބަދަލުތައް މި ގެންނަނީ. އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުވުމަކީ ނުވަތަ އަންހެނުންނަށް ފުރުޞަތު
ދިނުމަކީ އަންހެނުންނަށް ރިޒާވްކޮށްފައި ވަކި ވަރެއް ދިނުމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އެއީ އަންހެނުންނަށް
ކުރާ މަލާމާތެއް. މީގެ މަސްތަކެއް ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ މި މަޖިލީހުގައި ވެސް އަންހެނުންނަށް މާ
ރަނގަޅު ބަޔަކަށް ވެގެން ޑިއުޓީ މާފުކުރި ތަން. އަންހެން ބޭފުޅުން ބޭނުންކުރައްވާ ޚާއްޞަ އައިޓަމަކުން ޑިއުޓީ
މާފުކުރެއްވި ތަން. ދެ ރުފިޔާ އަހަރެއްގެ މައްޗަށް. އަންހެން ބޭފުޅުން ބޭނުންފުޅެއް ނުވާނެ މިގޮތަށް މަލާމާތް
ރައްދުވާކަށް. މިއީ މަލާމާތަކީ މިއަދު އަންހެން ބޭފުޅުންނަކީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ދަނީ މަރުކަޒީ އުސޫލާއި ލާމަރުކަޒީ އުސޫލު. އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ،
ބުނަމުން މި ދަނީ، ލާމަރުކަޒީ އުސޫލޭ ރަނގަޅުވާނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އުފެދޭ ސުވާލަކީ ، ކޮން ނިޒާމަކުންތ
ޤައުމު ވިއްކާލެވޭނީ. ކުރީގައި، ފާއިތުވި ވެރިކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖެ ވިއްކާލުމަށްޓަކައި ބަޔަކު މީހުން މަރުކަޒުކުރީ. އަދި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ދޭތެރެ ދުރުކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމުތަކެއް ވެސް ހިންގި. އޭގެފަހުން އައި އެއް ވެރިކަމެއްގަ އި
މާލޭގެ ސަރަހައްދަށް 70% ޖަމާކުރަން މަސައްކަތްކުރި. ބޭނުމަކީ ކޮންކަމެއްތ ؟ ރާއްޖެ ވިއްކާލުން. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. މިފަހަރު ވެރިކަން ބަދަލުނުވި ނަމަ، ދިވެހިރާއްޖެ ވިއްކާލީސް. ރާ އްޖެ މިނިވންކަން ދެމިގެން މި ދަނީ ޕ ޗްގީޒް
ޒަމާނުއްސުރެން ފެށިގެން އެންމެ ސަބަބަކާ ހެދި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގިނަ ރަށްތަކެއްގައި ދިވެހިން އުޅުނީތީވެ.
94

އަޅުގނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖެ މިނިވަންކަމާ އެ އްކޮށް ދެމިއޮންނާނެ ގޮތަކަށް އަނެއްކާވެސް
ބައްޓަންކުރުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެވަނަ ބޮޑު ހަނގުރާމައަށްފަހު ދިވެހިރާއްޖެ ލާމަރުކަޒު ނޫނީ ދުނިޔޭގެ
އެއްވެސް ޤައުމެއް ނުކުރެވޭ ވަރަށް ގުދުރަތީ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖެ އޮތީ ލާމަރުކަޒުކުރެވިފަ. އެހެންނަމަވެސް،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އެއްތަނަށް ޖަމާކުރުމަށްޓަކައި ފުރަތަމަ ކުރި ކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކާޑު ލާމަރުކަޒު ކުރީ.
ކާޑާއި ތެލާއި ލާމަރުކަޒުކުރީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން ކާޑު ބަލައި އަންނަންޖެހެނީ މާލެއަށް. ތެޔޮ ބަލައި
އަންނަންޖެހެނީ މާލެއަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މި އިޞްލާޙުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި ފިއުލް
ޓޭންކު ޓާމިނަލްތައް އެޅޭނެ. ކާޑު ރައްކާކުރާ ތަންތަން ޤާއިމު ކުރެވޭނެ. ވިޔަފާރިތައް ކުރެވޭނެ. ތެޔޮ ގަންނާކަށްނުޖެހޭނެ
މާލެ އަންނާކަށް. ތެލާއި ކާޑާ. މާލޭގެ ސަރަހައްދުގައި މިހާރި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ކާޑު ހުރީ؟
ކިހާވަރެއްތ ކާޑު ހުރީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ތިން މަސްދުވަހުގެ ކާޑު. ތިން މަސްދުވަހުގެ ތެޔޮ. ދެވަނަ ބޮޑު
ހަނގުރާމައަށްފަހު އައި ދުވަސްކޮޅުގެ ތެރޭގައި ދިވެހިރާ އްޖޭގަ އި ތިން މަސްދުވަހުގެ ކާޑު ހުއްޓޭ. ފަތްޕިލާވެލި ކައިގެން
އުޅެވޭ ވަރަށް އޭރު އޮތް. މިހާރު ދިވެހިރާއްޖެ؛ ހަނގުރާމައެއް ފެށިއްޖެއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތިން މަސްދުވަހު
ދިވެހިންނަށް ތިބެވޭނީ. އަޅުގަނޑު މި މަސައްކަތްކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު ތިން މަސްދުވަހުގެ ކާޑާއި ތިން
މަސްދުވަހުގެ ތެލާ މިހާރު ހުރި ރިޒާވެއް އަހަރުދުވަހަށް ބަދަލުކުރަން. އިރުއިރުކޮޅުން ތެޔޮ ގަންނަން އެ ދަނީ
ކޮރަޕްޝަން ހިންގަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުކަޒީ ކުރެވި ގެންދިޔައިމާ ކަރަޕްޝަން ހިންގޭނީ. މަރުކަޒީ ސަރުކާރުން
އެސް.ޓީ.އ އަށް ހުރިހާ ބާރުތަކެއް ގެނެސްފައި، އޭރުގައި ހުރި ޓްރޭޑް މިނިސްޓްރަކީ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް. އޭނަ
ހިންގީ ކޮރަޕްޝަން. އޭނަ ބޭނުންވަނީ ލާރިގަނޑު ދަމާލަން. އޭނަ ގެއަށް ވައްދަން އޭނަ ބޭނުންވަނީ. އެކަން އޭނަ ކުރީ.
ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ދެއްކީ ބިލްޑިންގުތަކަކާ އި އިމާރާތްތަކެއް. ބުނީ، އަންނާށޭ ހުޅުމާލެއަށް. އައިމަ
ވިއްކާލެވެނީ. އެ ވެރިކަމުގައި ވެސް، ޔާމީން ވެރިކަމުގައި ވެސް މީހުން ދިރިދިރި އޮއްވާ ރަށްތައް ފަޅުކޮށް
އިޢުލާންކުރީ. ލ. އަތޮޅު ގާދޫ ފަޅުކޮށްލީ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭ
ވިއްކާލުމަށްޓަކައި ހީލަތްތެރި ރޭވުމެއް ރޭވި. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނޭ! ރާއްޖޭގެ ރަ އްޔިތުން
ރަށްތައް ތަރައްޤީކުރާށޭ ރަށްތަކުގައި ތިބެގެން. ދިވެހިރާއްޖެ ބޭރުގެ އަޅު ވެތިކަމަށް ހިނގައިދާނެ، ޚާއްޞަކޮށް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ އުތުރާއި ދެކުނު ގިނަ މީހުން އާބާދުވާން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑު ދުށިން ދަތުރުކުރިއިރުގައި ، ދިވެހިރާ އްޖޭގެ
އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި އާސާރީ ރީތި މިސްކިތްތަކާ އި، ހިރުގަލުގެ މިސްކިތްތަކާ. އެއީ ދިވެހިރާއްޖެއަކީ ތަހުޒީބު ބައެއް
ދިރިއުޅެފައި އޮތް ތަނެއް. ތަހުޒީބު، ތަންދޮރުދަންނަ ބަޔަކު ދިރިއުޅެފައި އޮތް ޤައުމެއް މި ރާއްޖެއަކީ.
ބޮޑުތިލަދުންމަތިން ފެށިގެންގޮސް އައްޑޫ އަތޮޅާ ހަމައަށް ބެލިކަމުގައި ވިޔަސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހިރާއްޖެއަކީ
ތަހުޒީބު ބަޔަކު އުޅެފައި އޮތް ޤައުމެއް. ދިވެހިރާ އްޖޭގައި އަމިއްލައަށް ފޭއްޔާ އެއްޗެހި ވިޔެ ގެން އެކްސްޕ ޓްކުރި ޤައުމެއް
ދިވެހީންނަކީ. މާލެއަށް ތޮއްޖަސާފައި މިހިރަ ތޮއްޖެސުން؛ ކާޑާއި ތެލާ ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފޮނަދޫގައި އެހެރީ
95

ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ހުރިހާ ތެޔޮ. ހުރިހާ ރައްޔިތުން ތެޔޮ ބަލާ މާލެއަށް. އެސް.ޓީ.އ ވެސް ޖެހޭނީ
ލާމަރުކަޒުކުރަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުންފުނިތައް ލާމަރުކަޒުކުރެވިގެން އެ ސަރަހައްދުތަކަށް ތެޔޮ ގެންނަންޖެހޭނެ.
އެ ސަރަހައްދުގައި ކާޑު ގަންނަންޖެހޭނެ. ބަޖެޓު ޑެފިސިޓްވެގެން މި އުޅެނީ މަރުކަޒުވެފައި އޮވެގެން. ލާމަރުކަޒީ
އުސޫލުން ބަޖެޓު ހިންގަންޖެހޭނެ. އެހެންނޫނިއްޔާ، ދުވަހަކު ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޖެޓު ނުފިލާނެ. މަރުކަޒުކޮށްގެން
މިހާރު ސަރުކާރުގައި ތިބޭ ކޮންމެ ބަޔަކު އެރިޔަސް ބޭނުންވާނީ ވައްކަން ކުރަން. އޭނައަށް ބާރުތައް ޖަމާކުރަން.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރުވެ ސް ބީލަންތައް ހިންގާއިރު ރައްޔިތުން ޝަކުވާ އެބަކުރޭ. މި ކަންތައްތަކާ ދުރަށް ދެވޭނީ
ރައްޔިތުންނަށް ބާރު ދީގެން. އެ ރައްޔިތުންނަށް ޙައްޤުވާ މިންވަރު ދީގެން. ދިވެހިރާއްޖެއަށް، މިހާރު މާލެއަށް
ޚާއްޞަކޮށް ޖަމާކޮށްފައި ހުރި ކާޑު އެބަޖެހޭ އެކި ސަރަހަ އްދަށް ގެންދަން. އެކި ސަރަ ހައްދުތަކުގެ ތެޔޮ ރިޒާވްތައް
ޤާއިމުކުރަން އެބަޖެހޭ. މި ބިލުން އެބަފެނޭ. މިއަންނަ އިޞްލާޙުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބާރު ދެވޭ. ރާއްޖޭގެ
އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި އަމިއްލަ ބޭންކުތައް ޤާއިމުކުރެވޭނެ. ވިޔފާރިކުރެވޭނެ އެ ސަރަހައްދުގައި. އޭރަކަށް ނާންނާނެ.
ޤައުމު ވިއްކާލަން ހަދާފައި އޮތް ހީލަތްތެރި މަޅިން ނެއްޓި، ދިވެހިރާއްޖެ އަދިކިރިޔާ މި މިނިވަންވަނީ. ރައްޔިތުންނަށް
އޮތީ ބާރުލިބެނީ. 2008 ގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކި ވާހަކައަށް މި ދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ނުރުހޭނެ. މި
ހުރިހާ؛ މަގުމަތީގައި މި ހިންގާ، ޔާމީން މި ހިންގާ ހުރިހާ ހަރަކާތެއް ހިންގަނީ މިއާ ދެކޮޅަށް. މިއާ ދެކޮޅަށް.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ކުންފުނިތައް އަންބޮނޑިއަށް ލައިގެން ޔާމީން ކުރެއްވި ކަމަކީ ، ވައްކަން. އެހެންވީމާ، މިކަން
ހުއްޓުވޭނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލަށް؛ ދިވެހިރާއްޖެ ބަދަލަކަށް މި ދަނީ. އެތައް ޒަމާނެއް ވަންދެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ރައްޔިތުން ދެކެމުންދިޔަ؛ އިހުސާސްކުރަމުންދިޔަ ތަކުލީފުތަކަކަށް ނިމުމެއް މި އަންނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަލީ ޙަމީދަށް.
އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ލާމަރުކަޒީ ބިލު އަނެއްކާވެސް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި، މުޅިން އާ
މަސައްކަތްތަކަކާ އެކީގައި ކުރިއަށްދާއިރުގައި ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ ކަމެއް މިއީ، ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ދިވެހިރާއްޖެ
ހިންގުމުގައި ފާއިތުވެދިޔަ ތަނުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮށްފައިވާ ތަޖުރިބާއާއި، އަދި މިހާރު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައިވާ
ބިލުގައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ވިސްނައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ހަރުދަނާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅެން.
96

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކަފުޅަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ވަރަށް ތާއީދުކުރަން. މީގައި އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ، ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ޚިދުމަތްތައް ފ ރުކޮށްދިނުމާއި ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީއަށް ކުރެވޭ
މަސައްކަތްތަކުގައި އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ ބައވެރިވުން ކިހާމިންވަރަކަށްތ އޮތީ ގާނޫނީ ގޮތުން އިނގޭތ .
މިހާރުވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ތަރައްޤީގެ ޕްލޭންތައް އެކުލަވަ އިލައިގެން ކުރިއަށްގެންދާއިރުގައި އެ ރަށްރަށުގެ
ރައްޔިތުންނާއި ، އެ ރައްޔިތުންގެ ޚިޔާލާއި އެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން ކިހާވަރަކަށް އެނގިގެންތ ތަރައްޤީގެ
މަޝްރޫޢުތައް ރާއްޖެތެރޭގެ ރަށްރަށުގައި މި ހިންގަނީ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބަލަންޖެހޭ ކަމެއް
އިނގޭތ . ސަރުކާރުން؛ މައި ސަރުކާރުން ބޭނުންހާ ކަމެއް އެ ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓު ގެ ގޮތުގައި ހިންގަނީ.
ހިންގަމުންދިޔަ ކަމުގައި ވީނަމަވެސް އަދި އެއީކީ މުޅިޔަ ކުން ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކެއް ނުވެހިނގައިދާނެ
އިނގޭތ . ނުވޭ . އާ އްމު ގޮތެއްގައި ނު ވޭ. ރަށްރަށުގައި ބަނދަރެއް ހެދިކަމުގައި ވިޔަސް ، އެ ރަށެއްގެ ރައްޔިތުންނަކާ
މަޝްވަރާކުރެވެނީކީ ނޫން. ގާ ނޫނީ ގޮތުން އެ ރަށުގައި އޮ ންނަ ކައުންސިލުތަކާ މަޝްވަރާކުރެވޭނެ އެއްވެސް ނިޒާމެއް
ހަމަޖެހިފައި އޮތީކީ ނޫން. އަތޮޅު ކައުންސިލުތައް ނަމެއްގައި އޮތްކަމުގައި ވިޔަސް، އަތޮޅު ކައުންސިލުތަކުގެ މާ ބޮޑު
ޒިންމާއެއް ނޫނީ ކަމަށް ވަންޏާ ގާނޫނީ ޒިންމާއެއް އެ ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރުމުގައި މީގެކުރިން އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑެ އް
ވެސް ނުދެކެން. އެހެންނަމަވެސް، މި ބިލުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ފާހަގަކުރަން؛ މި ބިލުގައި މީގެ ކުރީގައި އޮތް
ގާނޫނާ ޚިލާފަށް ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ދާއިރާގެ ތަރައްޤީއަށް ޓަކައި ކައުންސިލުތަކާ މަތިކުރުވާފައި އޮތްކަން.
އޮތްއޮތުމަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް ވަރަށް ތާއީދުކުރާ ، އެ ކަމަށް މަރުޙަބާކިޔާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ބިލުން ވެސް
އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅު ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން ދާއިރާ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ޓަކައި ކަންތައްތައް
ހަމަޖެހިފައި ހުރި ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން އިނގޭތ . ރަށްރަށުގެ މުނިސިޕަލް ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް
ހަމަޖެހިފައި މީގެތެރޭގައި އެބަހުރި. ޕެސްޓް ކޮންޓްރ ލްކުރުމާއި، އަރާފައިބާ ޖެޓީ ބެލެހެއްޓުމާއި، ރަށުތެރެ
ސާފުތާހިރުކުރުމާ، މި ކަންކަމެއް ނޫން އިނގޭތ . އެ ރަށްރަށު އެދާއިރާގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ސަރުކާރު ބަޖެޓް
ޑިސްޓްރިބިއުޓް ވެ ގެންދާ ގޮތް މި ބިލުގައި ނެތްނެތުމަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި
ކައުންސިލުތައް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ހިނގައިގަނެ ، ރައްޔިތުންނަށް ފ ރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތައް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި
ތަރައްޤީކޮށް، ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ޚިދުމަތްތައް ފ ރުކޮށްދެނީ ކަމަށް ވަންޏާ ދައުލަތުގެ މައި ބަޖެޓުން
ކައުންސިލުތަކަށް އެށީގެންވާ ނިސްބަތެއްގެ ފައިސާ ހަމަޖެހެން އެބަޖެހޭ އިނގޭތ . ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން
ކައުންސިލުތަކުން ނިންމާ، ރަށުތަރައްޤީއަށް ނިންމާ ކަންތައްތަކެއް ކުރުމަށްޓަކައި ކުރިއަށްގެންދާނެ ފައިސާ އެ
ބޭފުޅުންނަށް ލިބޭނެ ގޮތްތަކެއް ހަމަޖެހެން އެބަޖެހޭ. އެހެންނޫނީ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަދިވެސް
މުސްތަޤުބަލުގައި ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ކުރަންހުރި ކަންތައްތަކެއް އެކަށީގެންވާ ޙައްލެއް ލިބިގެންދާ ތަނެއް
އަޅުގަނޑަކަށެއް ނުފެނޭ. ރަށްރަށުގެ ބ ހިޔާވަހިކަމުގެ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގާއިރުގައި ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ ނިސްބަތަކުން
97

އެރަށްރަށަށް؛ މި އޮތީ 150 ފްލެޓޭ، ނޫނީ 70 ފްލެޓޭ ބުނީމަ ނުނިމޭނެ. އެ ރަށްރަށުގެ އާބާދީ ކުރިއަރަމުން އަންނަ
އާބާދީ ނިސްބަތަކާއި، އެ ރަށްރަށުގައި ވަޒަންވެރިވެގެން ދިރިއުޅޭ ބައެއްގެ އާބާދީއަށް ބަލާފައި އެ ރަށްރަށް
ކައުންސިލުތަކާ މަޝްވަރާކުރެވިގެން ، އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނާ މަޝްވަރާކުރެވިގެން ގެދޮރު؛ ބ ހިޔާވަހިކަމުގެ
މަޝްރޫޢުތައް ސަރުކާރުން ހިންގައިގެން ކުރި އަށް ގެންދަންވާނީ އިނގޭތ . މިހާރުވެސް 400 ފްލެޓަށް ރަށެއްގައި
ހުޅުވާލައިފި ކަމަށް ވަންޏާ 800 ،700 މީހުން އެއަށް ކުރިމަތި އެބަލާ. އެހެންވީމާ، މީގެން އިނގޭ އެއްޗަކީ ،
އެރަށެއްގެ އާބާދީގެ ނިސްބަތުން އެ ރަށަކަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަކަށެއް ނޫނޭ މި ކަންތައްތައް އަދި އަޅުގަނޑުމެން
ފ ރުކޮށްދެމުންދަނީކީ. ހުރިހާ އެންމެންނަކަށް އެއްފަހަރާ ގެދޮރެއް ވެސް ނުދެވޭނެ. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން.
އެހެންނަމަވެސް، އެއްފަހަރާ ސަރުކާރުން އެ ގެދޮރު އަޅަ އި ނުދިން ނަމަވެސް މާލީ ވުޒާރާތައް މެދުވެރިކޮށް އެރަށްރަށުގެ
ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން އަމިއްލައަށް ގެދޮރު އަޅަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް ވެސް ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި، އެކަށީގެންވާ
ގޮތެއްގައި އެ ފައިސާ ލިބޭނެ އިންތިޒާމުތަކެއް ހަމަޖެހެން އެބަޖެހޭ. ރަށުގެ ހޮޅުއަށީގައި މީހުން ނިދަން ބޭއްވުމުގެ
ބަދަލުގައި ސަރުކާރުން ޒިންމާ ނަގައިގެން ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ކައުންސިލުތަކާ ޒިންމާ ހަވާލުކޮށްގެން ހޮޅުއަށީގައި އެ
މީހުން ނިދަން އޮންނައޮތުމަށް އެބަޖެހޭ ނިމުމެއް ގެންނަން. އެ ބޭފުޅުން ރަށުތެރޭ ކުރާނެ މަސައްކަތެއް އެބަޖެހޭ
ދައްކަން. މަސައްކަތެއް ކުރާނެ ފައިސާ ލިބޭނެ ގޮތެއް އެބަ ހަމަޖައްސައިދޭންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަށްރަށުގައި
ކުރާ މަސްވެރިކަމުގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނާއި، ދަނޑުވެރިކަމުގައި މަސައްކަތް ކުރާ މީހުންނަށް މި ބިލަކުންނެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޙައްލެއް ފެނިގެންނުދޭ އިނގޭތ . އެ ބޭފުޅުން މަސައްކަތެއް ނުކުރެވި ގޭގައި އޮންނަންޖެހެނީ
މަސައްކަތެއް ކުރަން ބޭނުންނުވާތީކީ ނޫން. އެހީވާގިކަން ނެތީމައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ކާބަފައިންނަކީ ވަރަށް
ހީވާގިކަމާ އެކީގައި ، ވަރަށް މަސައްކަތްތެރިކަމާ އެކީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިރިއުޅުން ހޭދަކޮށްފައިވާ ބައެ އް. މިހާރު މި
ޒަމާނުގައި އޮތް ގޮންޖެހުމަކީ އެ ބޭފުޅުން ކުރަން ބޭނުންވާ މަސައްކަތްތަކަށް ފައިސާ ލިބޭނެ ގޮތެއް ނެތީ އިނގޭތ .
ދަނޑުވެރިކަމާ ބެހޭ ބޭންކުތައް އުފެދެން އެބަޖެހޭ. އެގްރިކަލްޗަރަލް ބޭންކު އުފެދެން އެބަޖެހޭ. އަދި އެ ބޭންކުތަކުގެ
ހިއްސާ ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލަށް ލިބެން އެބަޖެހޭ. ލިބިގެން އެ ފައިސާ މެދުވެރިކޮށް ރައްޔިތުންނަށް ކުރެވޭނެ
މަސައްކަތްތަކެއް ދައްކައިދޭން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުން މައި ބަޖެޓުން އެކަށީގެންވާ ނިސްބަތެއްގެ ފައިސާ
އަތޮޅުތަކުގެ ކައުންސިލުތަކަށާއި، ރަށު ކައުންސިލުތަކަށް ލިބެންނެތީ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި
އެއްގޮތަކަށް ވެސް މުސްތަޤުބަލުގައި އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މި ޤައުމުގައި ޙައްލެއް ނެތް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް
ޓަކައި ވަރަށްބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
98

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ހަސަން އަޙްމަދަށް.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީ ސް. ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010)ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން
ހިންގުމުގެ ގާނޫނު(އަށް އިޞްލާޙު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވީތީ ސަރުކާރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު
ދަންނަވަން. މި ބިލު ފަރުމާކުރެވިގެން އަންނައިރުގައި އިރާދަފުޅުކުރެއްވިއްޔާ ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށަކަށް އެ ރައްޔިތުން
ބޭނުންވާ ހުރިހާ ކަމެއް ހާސިލުވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ވަރަށް ބައިވަރު އިޞްލާޙުތަކަކާ އެކީގައި މި
އަންނަނީ. ދައުރު އެބަ ބަދަލުވެގެންދޭ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި 5 އަހަރުގެ ދައުރެއް ދީފި ކަމަށް ވަންޏާ އެ ރަށްތަކަށް،
ތަޢުލީމީ ޒުވާނުން މިކަމަށް ކުރިމަތިލާ ޒުވާނުން އިތުރުވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަދި 5 އަހަރުގެ
ދައުރެއް ބިލުގައި ކަނޑައެޅިގެން، އަދި ކައުންސިލަރުންނަށް ރަށުގައި ތިބެގެން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްކުރަން ދޭ
އިނާޔަތަކީ ވެސް ރަނގަޅު ގޮތުގައި ދެވޭ އިނާޔަތަކަށް ވެގެން، ހަރުދަނާކަންމަތީގައި އެކަން މި ގާނޫނުން ލިބިގެންދާނެ.
އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ރާއްޖޭގެ ރަށްތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގަން އެމް.ޑީ.ޕީން އަބަދުވެސް ދައްކަމުން އައި
ވާހަކައެއް މިއީ. މަރުކަޒީ ކު ރެވިފައި ހުރިހާ ބާރުތަކެއް ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކަށް ދޫކޮށްލެވިގެން ނޫނިއްޔާ ރާއްޖެ
ތަރައްޤީވެގެންނުދާނެ. މިއިއްޔަ ކީ މިއަދު ދައްކާ ވާހަކައެއް ނޫން. މި ވާހަކަ ދައްކާ އެހެން އެއްވެސް ޕާޓީއެއް ވެސް
ނޫޅޭ. އަދި މި ބާރުތައް ދޫކޮށްލަން ބޭނުންވެގެން ވެސް މި އުޅެނީ އެމް.ޑީ.ޕީން. މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފެދިފައި އޮތް
އެއްވެސް ޕާޓީއަކުންނެއް ބާރުތައް ރައްޔިތުންނަށް ދޭކަށެއް ބޭނުމެއް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ގޮތުގައި
ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ރަށްރަށަށް އަތޮޅުތަކަށް މި ބާރުތައް ދެވިގެން ، އެ މީހުންގެ ފުއްދުންތެރިކަން އިތުރުވެގެން،
ރަށްތައް ތަރައްޤީވެގެން، ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް އެންމެ ގާތުން ލިބިގެންދިޔުމަކީ އެއީ އަބަދުވެސް މ ލްޑިވިއަން
ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީގެ ފަލްސަފާއެއް. އަބަދުވެސް އިންތިޚާބަށް ނިކުމެ ވާ ވަޢުދެއް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ގާނޫނު
ފާސްވެގެންދާއިރުގައި ހަރުދަނާކަންމަތީގައި އެ ރަށްރަށަށް ކުރިމަތިލާ ބޭފުޅުން އެ މަސައްކަތްޕުޅު ރައްޔިތުންނަށް
ކޮށްދޭން އެބަޖެހޭ. އަދި ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ކަންކަން ކުރުމުގެ ހަރުދަނާ ވިސްނުމާއި މަޝްވަރާއާ ، ރައްޔިތުންގެ
މަޝްވަރާއާ އެކު ކަންކުރުމުގެ ވިސްނުން ވެސް އެބަ ގެންގުޅެންޖެހޭ. ޕްރޮޖެކްޓެއް ހަމައެކަނި އިޢުލާންކޮށްފައި ހިންގަނީކީ
ވެސް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ރަށެއްގަ އި ލިބެން އޮތް މިންވަރެއްގެ ބިމަކީ ކިހާ އަދަދެއްތ ވެސް ކަނޑައެޅިގެން،
އެ ބިންތައް ކަނޑައެޅިފައި ހުންނަނީ ކޮންގޮތަކަށްތ ވެސް ބެލިގެން، އެ ބިންތައް ބޭނުންކުރެވޭނެ އުސޫލާއި ހަމަތައް
ވެސް ކަނޑައެޅިގެން ރަށްތައް ހިންގެންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ލޭންޑް ޔޫސް ޕްލޭން ނަހަދައި، މި އޮތީ
ބިމެއް، އެ އޮތީ ސަރަހައްދެއް، މިއީ މިވެނި ވަރެކޭ ކިޔާފައި ދިނީމަ އެރަށެއްގައި ދެން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި
99

ކުރަންޖެހޭ ކަންކަމަށް ހުންނަ ބިންތައް ހުންނަނީ ދޫވެފަ. އެއަކަށް ބަދަލުތަކެއް އަންނާކަށް؛ އެއް އިރެއްގައި ވެސް
ބަދަލުތަކެއް ނާދޭ. އެހެންވީމާ، މި ގާނޫނުން ލާޒިމްކުރާނެ އެ ހުރިހާ ކަމެއް. ލޭންޑް ޔޫސް ޕްލޭނެއް ހެދުމުގެ މުއްދަތަކީ
ކޮބައިކަން ، ފާސްކުރުމުގެ މުއްދަތަކީ ކޮބައިކަން، މި ހުރިހާ އެއްޗެއް ކަނޑައެޅިގެން އިރާދަފުޅުކުރެއްވިއްޔާ މި ގާނޫނު
ފާސްވުމާއެކު ދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް މި ކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅު ގޮތުގައި، ހެޔޮ
ގޮތުގައި ރަށުގައި ތިބެގެން، އާމްދަނީ ހ ދައިގެން، އަނބިދަރިންނާ އެކީގައި އުޅެވޭނެ ގޮތްތަކެއް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ
ފަހިވެގެން މި ގާނޫނުން ދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ މި ގާނޫނު ފާސްވުމާއެކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގައި
ހުންނަ ރިސ ޓުތަކުގެ 40% ބިމު ކުލީގެ ގޮތުގަ އި މުޅި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށަކަށް އެއްވަރަކަށް ބެހިގެންދާނޭ. އަދި
ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން 5% ލިބިގެންދާނޭ. އެހެންވީމާ، މާލީ ގޮތުން ވެސް ހުރިހާ ގޮތަކުން ވެސް ކައުންސިލުތައް
ބާރުވެރިކުރެވިގެންދާނެ މި ގާނޫނު ފާސްވުމާއެކު. އަދި އެކައުންސިލުތަކަށް ޕްރޮޕ ސަލް ހަދައިގެން ބޭރުން ހިލޭ އެހީގެ
ގޮތުގައި ފައިސާ ހ ދުމުގެ ކަންތައް ވެސް ހިމެނިގެންދާނެ. ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިންގާފައި އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ލ ނު ނެގުމުގެ
ކަންތައް ވެސް މި ގާނޫނުން ކަނޑައެޅިގެންދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ހުރިހާ ކަމެއް، ބާރުތަކެއް ދޭއިރުގައި މި ގާނޫނާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ހިންގުމުގެ ހުނަރުވެރިކަން ވެސް ހުންނަން އެބަޖެހޭ. އެތައް ވަޒީފާއެއް އިތުރުވެގެންދާނެ. އަދި
ރަށްތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް މި ގާނޫނުން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ހުރިހާ ވަސީލަތްތަކެއް އިރާދަފުޅުކުރެއްވިއްޔާ ޤާއިމުވެގެންދާނެ.
އިރާދަފުޅުކުރެއްވިއްޔާ މި ގާނޫނު މި ސަރުކާރުން ފާސްކޮށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ރާއްޖެ ހިންގޭނެ
ގޮތަކަށް އިރާދަފުޅު ކުރެއްވިއްޔާ މި މަޖިލީ ހުން މަސައްކަތްކުރާނެ. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް .
ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ލާމަރުކަޒުކުރުމުގެ ވާހަކަ؛ ދިގު ވާހަކައެއް އިއް ޒަތްތެރި
ރައީސް. 80 ގެ އަހަރުތަކުގެ ތެރެއިން ފެށިގެން، އާބާދީ އެއްފަސްކުރުމުގެ ވާހަކައިގެ ތެރެއިން، މަރުކަޒީ ރަށްތަކެއް
ޤާއިމުކުރާ ވާހަކައިގެ ތެރެއިން ލާމަރުކަޒުގެ ވާހަކަ ފެށިގެން އައިސް ، ޙަޤީޤަތުގައި ފުރިހަމަ އުސޫލުން ލާމަރުކަޒުކުރެވި،
އަދިވެސް ރަނގަޅަށް؛ ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި ވާހަކަ ލިޔެވިގެން، ގާނޫނެއް އުފަންވެގެން މިކަން ކުރަން ފެށީމާ ވެސް
އަދިވެސް މީގެ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލާމަރުކަޒުކުރެވިގެން ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވެސް މި
100

ބަޔާންކުރާ އުސޫލުން، އަދި ގާނޫނުން ވެސް ޖާގަދޭ އުސޫލުން މިކަން ކުރެވިގެންނުގޮ ސް މި ވަނީ. މިހާރުގެ މި
ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑު އިސްކަމެއް ދެވިގެން މިކަން ކުރެވޭތ ކުރާ ބޮޑު މަސައްކަތެއްގެ ބަޔެއް މި ބިލަކީ ވެސް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ވެސް ބަދަލު އެބަ ގެނެވޭ. އަދި އޭގެއިތުރަށް މި ބިލުގެ ޛަރީޢާއިން
ކައުންސިލުތަކަށް އިތުރު ބާރުވެރިކަން ހ ދައިދޭން މި މަސައްކަތް ކުރެވެނީ. މާލީ ގޮތުން އިތުރަށް ބާރުވެރިކުރުވަން މި
މަސައްކަތްކުރެވެނީ. މުޅި ކައުންސިލުތައް ހިންގުމުގަ އި އިތުރަށް ބާރުވެރިކުރުވަން މި މަސައްކަތްކުރެވެނީ. އަދި
އަންހެނުންގެ ބާރުވެރިވުން ވެސް ކައުންސިލުތަކަށް އިތުރުކުރެވޭތ މި ބިލުން މަސައްކަތްކުރެވެނީ. ލާމަރުކަޒުކުރުމާ ގުޅޭ
ގޮތުން އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ޕާޓީން، ޕާޓީ އުފެދުނު ހިސާބުން ފެށިގެން ވަރަށް ގިނަގުނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރި
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މ ލްޑިވިއަން ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީ އެ ޕާޓީ ވެރިކަމަށް ފުރަތަމަ 2008 ވަނަ އަހަރު އައުމުގެ
ކުރީގައި ވެސް ، ޕާޓީ އުފަންވި ހިސާބުން، އޭރުގެ ސަރުކާރާއެކު ވެސް ވާހަކަދެއްކި. އޭރުވެސް ވަގުތުން ވަގުތަށް
ކުރެވެން ހުރި ކަންކަންކޮށް ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް އެ ބާރުވެރިކަން ފ ރުކޮށްދިނުމަށް. އޭރު އަތޮޅުވެރިން
އިންތިޚާބުކުރުމާ ހިސާބަށް ވާހަކަދެކެވުނު. އެހެންނަމަވެސް، އޭރުގެ ސަރުކާރުގެ ވިސްނުން އެހެން ނެތުމުން އެކަން
ނުވެދިޔައީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިދަ އްކާ ވާހަކައަކީ ، ރައްޔިތުން ބުނާ ގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ ބަސް
އަޑުއަހައި، ރައްޔިތުންގެ ބައިވެރިވުމާއި ޝާމިލުވުން އޮވެގެން ރަށްރަށް ތަރައްޤީކުރާށޭ. ރައްޔިތުންގެ ގާތުން
ވެރިކަންކުރެވޭނެ ގޮތެއް ހަދާށޭ. މަރުކަޒީ ސަރުކާރުން ހުރިހާ ކަންކަމެއް ނުނިންމާ، ވަކިން ޚާއްސަކޮށް މުނިސިޕަލް
މަސައްކަތްތައް އެއީ އެ ރަށެއްގައި އިންތިޚާބުކުރެވޭ، ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވެވޭ ގޮތަށް އިންތިޚާބުކުރެވޭ
ކައުންސިލުތަކަކުން ކުރާ މަސައްކަތެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަޖައްސަވަ އިދެއްވާށޭ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ފެނިގެން މި ދަނީ އެކި ހިސާބުތަކުން، އެކި ސަރުކާރުތަކުން، ވޭތުވެދިޔަ ތަނުގައި ހިނގައިދިޔަ ސަރުކާރުތަކުން
އެކަންކަން ކުރުމަށް އެކި ގޮތްގޮތުން ހުރަސްއަޅަމުންދިޔަ ތަން. އެ ހުރަސްތައް ނައްތާލައި، ގާނޫނަށް ވެސް
ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ގެނެވިގެން މިކަން ކުރަން އެބަޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކެއް އެބަހުރި.
އަޅުގަނޑުމެން ލޭންޑް ޔޫސް ޕްލޭންގެ ވާހަކައާއި އަދި ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީގެ ޕްލޭންގެ ވާހަކަދައްކާއިރު ބޮޑެތި
ގޮންޖެހުންތަކެއް އެބަހުރި. ޖިއޮގްރަފީގެ ގޮތުން ރާއްޖެ އުފެދިފައިވާ ގޮތުން އެކި ރަށްރަށުގައި ހުރި ވަސީލަތްތައް މަދު.
ރަށުގެ ފަސްގަނޑާއި ބިންގަނޑު އުފެދިފައިވާ ގޮތް ތަފާތު. ބިން؛ އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް މީހުންނަށް ފ ރުކޮށް،
ބިމުގެ މައްސަލަ އިންތިހާއަށް ބޮޑު. ބ ހިޔާވަހިކަމުގެ މައްސަލައަކީ ބޮޑު މައްސަލައަކަށް ވެފައި އޮތީ. ބިމުގެ
މައްސަލައާއި އަދި އެކަންކަން ކުރާނެ މާލީ ތަނަވަސްކަމުގެ މައްސަލަ. މި ކަންކަމަކީ ހަލުއިކަމާއެކު ، ލުއިކަމާއެކު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޙައްލުވެގެންދާންޖެހޭ މައްސަލަތައް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ގާނޫނުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައެޅި
ކަމުގައި ވިޔަސް ، އެކި ފަހަރު މަތީން މިއިން ކޮންމެ؛ ވަކިން ޚާއްސަކޮށް ބޮޑެތި ރަށްރަށް. އެ ރަށްރަށުގެ ޕްލޭންތައް
އެކި ފަހަރު މަތީން އެކި ގޮތްގޮތަށް ހެދިފައި އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، މިހެން ހެދޭ ޕްލޭނަކީ، އެއީ ދިގު
101

ރާސްތާއަކަށް، ދިގު މުއްދަތަކަށް ހެދޭ ޕްލޭންތަކަކަށް އެބަވޭ. އެންމެ ކުޑަމިންވަރުން 50 އަހަރުން ފެށިގެން 100
އަހަރާ ދެމެދުގެ ޕްލޭނަކަށް ވާން އެބަޖެހޭ. އެހެންނުވާ ކަމުގައި ވަނީނަމަ ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީން ފްލެޓުތައް އަޅާއިރު
އެތަނަށް ކަރަންޓް ދޭނެ ގޮތެއް ނުހުރޭ. ކަރަންޓާ ހަވާލުވެފައި ހުންނަ މީހުންނަށް އިންޖީނުގެއަށް ގެންނަން ބޭނުންވާ
އިތުރު ބަދަލުތައް ހުންނަނީ ނުގެނެވިފަ. ނުވަތަ އެހެން ކޮންމެވެސް އެއް ދިމާލަކުން ބޭނުންވާ އެހެން އެހީތެރިކަމެއް
ނުލިބިގެން، ފެން ފ ރުކޮށް ނު ދެވިގެން ތަން އެތައް ދުވަހެއް ވަންދެން ނުހުޅުވި ހުރޭ. މިކަހަލަ އެތައް މައްސަލަތަކަކަށް
ޖުމުލަ ޙައްލެއް އާދެވޭނީ އެތަނުގައި ރަނގަޅަށް ފުރިހަމަ ބާރުވެރިކަމާއެކު މިކަން ކުރެވިގެން. އެހެންކަމުން، މި
ގާނޫނުގެ ޛަރީޢާއިން ކައުންސިލުތަކަށް ލިބިގެންދާ ބާރަކީ އެއީ މުހިންމު ބާރުތަކެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެ
ބާރުތަކާއެކު ސަރުކާރުން މިކަމުގައި އިސްދައުރެއް އަދާކުރައްވައިގެން މިކަންކަން ފުރިހަމަކުރެއްވުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް
ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދާދި ދެންމެއަކު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު
ވާހަކަދައްކަވަމުން ބަދަލުގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު ، ހަމައެކަނި މާލޭގައި ނުވަތަ މައި ސަރުކާރުން ހުރި ބޮޑެތި ރިސ ޓުތަކުގެ
މައްސަލައެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ހުރީ. ރަށްރަށުގައި އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް ދީފައި ހުރި ބިންތަކުގައި ވެސް މި
މައްސަލަތައް އެބަހުރި އިނގޭތ . ސަރުކާރު ބަދަލުވެގެންދިޔުމުން އެ ސަރުކާރަށް ނުރުހޭ މީސްމީހުންގެ ތަންތަން
އެގްރިމެންޓުތައް ބާތިލުކޮށްފައި ނަގާފައި ހުރީ. އެ ލިބޭ ގެއްލުން؛ އެންމެ ކުޑަމިނުން އެ ތަންތަނަށް ކޮށްފައި ހުރި
ޚަރަދުތައް އަނބުރާ ދޭންޖެހޭނެ ނޫންތ . އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވަނީ އެއީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި ވަގުތު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން އެދިވަޑައިގަންނަވާފައި އަދި 4 މެންބަރުން
އެބަތިބި. ނަމަވެސް، އެއިން އެއްވެސް މެންބަރަކު މި ވަގުތު މާލަމުގައި ވަޑައިގެން ނެތް. އެކަމަކު މިތާ ތިއްބެވި
މެންބަރުންގެ ތެރެއިން، މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވަނީތ ؟ އާދެ! ދެވަނަ
ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންނެވިދާނެ. އާދެ! މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ.
މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމުގެ
މުހިންމުކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގެނީ މިއަދަކު ނޫން. ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މިއަދު މިއީ ވަރަށް އާ
ކަމަކަށް ވެގެން މި މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ އެބަ ދައްކަވާ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ހައިރާނެއް ނުވޭ. މި މަސައްކަތް
2008ވަނަ އަހަރު އްސުރެން ފެށިގެން އެމް.ޑީ.ޕީން މި އަންނަނީ ކުރަމުން. އަދި އެކިއެކި މަރުޙަލާތަކުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ޙަޤީޤީ ބާރުވެރިކަން، އެ ރައްޔިތުންނާ ގާތުން ޚިދުމަތްދެވޭނެ އިންތިޒާމުތައް
102

ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް ޓަކައި މީގެ ކުރިން ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެފައި އޮތް ގޮތަށް ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ލާމަރުކަޒީ
ނިޒާމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމުގެ ބާބާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރެވޭތ ފެށުނީއްސުރެން ފެށިގެން މިއަދާ
ހިސާބަށް ވެސް އެމް.ޑީ.ޕީން އަންނަނީ މަސައްކަތްކުރަމުން. ދިވެހިރާއްޖޭގަ އި 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ
ވެސް، އަދި 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގަ އި ވެސް އަދި މިދިޔަ؛ ނިމިގެންދިޔަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
އެޖެންޑާގެ 19 ގެ ދަށުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބުނަމުންދިޔައީ އެންމެ ވާހަކައެއް. ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދިނުމުގައި،
އެ ރައްޔިތުން އިޚުތިޔާރުކުރާ އެ ރައްޔިތުންގެ މަންދޫބުންނަށް ޙަޤީޤީ ބާރުތައް ލިބެން އެބަޖެހެއޭ. މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނާ އިއްޔެގަ އި އިދިކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރެއްވި ބޭފުޅުން އަދި އިދިކޮޅު
ފިކުރުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ވެސް، މުޅި ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން ވެސް މި ގެންނަން އުޅޭ
އިންތިޒާމު، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލަން މި އުޅޭ ބާރު، ޙަޤީޤީ ބާރު ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް، ރައްޔިތުންނަށް
ބޭނުންވާ ތަރައްޤީގެ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެއްސުމަށް އެ ރައްޔިތުންނަށް ދޫކޮށްލުމަކީ ކޮންމެހެން މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަށެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މި ފާހަގަކުރަނީ އެ ރަށެއްގައި އޮންނަ
ކުޑަކުޑަ ކަމެއް ވެސް ، ރައް ޔިތުންނަށް ދޭން ބޭނުންވާ ކުޑަކުޑަ ޚިދުމަތެއް ވެސް ، އެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ނުވަތަ
އެ ރައްޔިތުން ހޮވާފައި ތިބޭ ކައުންސިލުތަކުން އެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި ވަރަށް ގިނަ މަރުޙަލާތަކެއް މިހާރު ކަންކަން
އޮތް ގޮތުން ގާނޫނުތަކާއި ، ގަވާއިދުތަކާއި، އުސޫލުތައް ހަމަޖެހިފައި އޮތް ގޮތުން ވަރަށް ދިގުލައި އެބަދެ އޭ. އެންމެ
ދުވަހަކުން ނުވަތަ އެންމެ ގަޑިއެއްގެ އިރުން، އެންމެ ފަސް މިނެޓުން ކޮށްލެވެން އޮންނަ ކުޑަކުޑަ ކަމެއް ވެސް 6
މަސްދުވަހަށް، 7 މަސްދުވަހަށް ދެމިގެން އެބަދޭ. އަދި އެ ސިޓީގެ ޖަވާބު ނުވަތަ އެ އެދޭއެދުން އެއް މޭޒުން އަނެއް
މޭޒުން، އަނެއް މަރުޙަލާއިން އަނެއް މަރުޙަލާއަށް ގެންދިޔުމަށްޓަކައި އެތައް މަސައްކަތްތަކެއް، އެތައް ޤުރުބާނީތަކެއް
ވާން އެބަޖެހޭ. މިސާލަކަށް ދަންނަވާ ނަމަ، ގަބުރުސްތާނެއްގަ އި އިންނަ ވަށާފާރުގައި އިންނަ ކުލަކޮޅު، އެ ކުލަ
ބާވެގެންގޮސް ކުލަލާން ވެސް މާލޭގައި ހުންނަ، ސެންޓަރވެފައި ހުންނަ ކޮންމެވެސް މިނިސްޓްރީއެއްގައި ހުންނަ
ކޮންމެވެސް އޮންނަ އުސޫލެއްގެ ތެރެއިން ހަމަޖެހިފައި އޮންނަ ގޮތަކުން، އާދޭސް ދަންނަވާލުން މަތީގައި 1 އަހަރު، 2
އަހަރު، 3 އަހަރު، 4 އަހަރު. 2000 ވަނަ އަހަރު؛ 1999 ވަނަ އަހަރު ކުރީގައި މާކަނޑޫދޫ، މިހާރުގެ މިލަންދޫއަށް
މީހުން ބަދަލުކުރީ. އޭރުއްސުރެ ފެށިގެން މިއަދާ ހިސާބަށް ވެސް މިލަންދޫގެ ގަބުރުސްތާނުގެ ވަށާފާރު ރާނާލަދޭށޭ،
ހަމަޖެހިފައި އޮންނަ އުސޫލުގެ މަތީން އެކަމަކާ ބެހޭ މުއައްސަސާތަކަށް ތަފާތު އެކިއެކި މަރުޙަލާތަކުގެ މަތީން އެ
ގަބުރުސްތާނުގެ ވަށާފާރު ނެތީމާ އެތަނަށް ވަރަށް އެބަ އުނދަގޫވެއޭ، މިލަންދޫ ރައްޔިތުންނަށް ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ
ކަމެކޭ. އެ ގަބުރުސްތާނު ފާރު އެބަޖެހޭ ރާނާލަން. އަދި ހިނަވާ ގެއެއް ވެސް ހުންނަން ވަރަށް މުހިންމޭ. ވަރަށް
އުނދަގުލޭ ވަރަށް ދުރުގައޭ ހުންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެކި މަރުޙަލާތަކުގެ މަތީން އެކި ފަހަރު ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާތަކަށް
ދަންނަވަމުން، ދަންނަވަމުން، ދަންނަވަމުން އައިސް، މިއަދު މިލަންދޫގައި އާބާދީގައި 2529 މީހުން އެބަތިބި. އަދިވެސް
103

މި އުޅެނީ އެކަން ނުކުރެވިގެ ން. އެ ވަށާފާރު ރާނާލެވޭނެ އިންތިޒާމެއް ނުހ ދިގެން މި އުޅެނީ. ކައުންސިލުތަކުން
ފެށުނީއްސުރެ ފެށިގެން އެބަ ދަންނަވާ. މި ސިޓީ ، މި ކަމަށް އެދި ދަންނަވާ ސިޓީ އެއް މަރުޙަލާއިން އަނެއް
މަރުޙަލާއިން، އަނެއް މަރުޙަލާއަށް ދާންވެސް 6 މަސްދުވަސް. އަނެއްކާ އެނބުރި ޖަވާބު އަންނަން އަނެއްކާ 6
މަސްދުވަސް. ކައުންސިލުގެ ދައުރު 3 އަހަރު މުއްދަތު އޮންނަނީ ހަމަވެފަ. އެ ދައުރުގެ ތެރޭގައި ވެސް އެކަމެއް ނުވި.
ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މީހުން ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ރަށެއްގައި މިކަހަލަ ކުދިކުދި ކަންތައްތައް
އެބަހުއްޓޭ. އެހެންވީމާ، މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ކުރަން މި އުޅޭ ކަމަކީ، ރައްޔިތުން ބޭނުންވެފައި ތިބި ޙަޤީޤީ ބާރު ؛
މިދެންނެވި ޒާތުގެ ކުދިކުދި ކަންތައްތައް، އަދި 5 މިލިއަނުން ފެށިގެން ދަށުގައި ކުރަންޖެހޭ، ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީއަށް
ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ކައިރިން، ވީހާ އަވަހަކަށް އެ ރައްޔިތުންނަށް ފ ރުކޮށްދެވޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރެވޭތ މި
އުޅެނީ. މިއަދުގެ ސަރުކާރު ބިރެއްނުގަނޭ ރައްޔިތުންނަށް ޙަޤީޤީ ބާރު ދޫކޮށްލާކަށް. އަދި ކައުންސިލަރުންނަށް އެ
އިޚްތިޔާރު ދޫކޮށްލާކަށް. މީގެ ނަތީޖާއަކަށް ވެގެންދާނީ، އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާ
މިންވަރަށް، ގަބޫލުކުރާ ފެންވަރަށް، ގަބޫލުކޮށްގެން ތިބި އަވަސް ބާރުމިނުގައި، ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ އަސާސީ
ޙައްޤުތަކާއި ޢުމްރާނީ ތަރައްޤީތަކާއި އަދި އެހެނިހެން ވަސީލަތްތައް ވެސް އެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ކައުންސިލުތަކުގެ ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި ކައުންސިލުތަކުން ފ ރުކޮށްދެވޭނެ އިންތިޒާމެއް
ހަމަޖެހިގެންދިޔުން. މިއީ މި ރައްޔިތުން އަބަދުވެސް އެދޭ ކަމަކީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވަނީ ތަރައްޤީގެ އައު
އުސްމިންތައް. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެ ދިމާލަށް މިސްރާބުޖަހާފައި މި ސަރުކާރުން މިހި ރީ. މިއަދުގެ ވެސް ޙަޤީޤަތަކީ
ގާތްގަނޑަކަށް މި ފާއިތުވެދިޔަ މަދު ދުވަސްކޮޅެއް ގެ ތެރޭގައި ސަތޭކަ ނުވަދިހައަށްވުރެ ގިނަ ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތަކާއި
ކުދި ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގައި ތަރައްޤީގެ އެކިއެކި މަރުޙަލާތައް ކަޑައްތުވެގެން އެ ދަނީ.
މިލަންދޫ ދާއިރާގައި ވެސް އިރާދަކުރެއްވީތީވެ، ގާތްގަނޑަކަށް ނުވަވަރަކަށް ޕްރޮޖެކްޓު އެބަދޭ. އަދި ކުރިއަށް އޮތް
ތާނގައި އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ވީހާއަވަހަކަށް އެ މަސައްކަތްތައް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތެއް މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް.
ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދެވަނަ ފުރުޞަތަކަށް ވެސް މި އެދުނީ އަދި ބައެއް ވާހަކަ ބިލާ
ގުޅޭ ގޮތުން ދަންނަވާލަން ހުރުމާއެކު. އަޅުގަނޑު އޭރު ދައްކަމުންދިޔަ އެއް ވާހަކައަކީ ، ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
104

މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަ ދައްކަވަމުން ވިދާޅުވި، ބަދަލުގެ ވާހަކަ. އޭރު އޮތް ސަރުކާރުތަކުން ނުޙައްޤުން
މީހުންނަށް އަނިޔާދިނުމުގެ ގޮތުން އަދި އެ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަށް ތާއީދުނުކުރާ މީހުންނާއެކު ކަނޑައެޅިގެން
ސަރުކާރުން ވެފައި ހުރި އެ އްބަސްވުންތައް ބާތިލުކުރީމާ އޭގެ ކޮންމެވެސް އެއް ބަދަލެއް ދޭންޖެހޭނެ ނޫންތ ކޮންމެވެސް
އެއް ހިސާބަކުން؟ އަދި ޝަރްޢީ މަރުޙަލާތައް ނިމިގެންކަމުގައި ވިޔަސް. އެއީ އެ ވާހަކައަކީ. އެއީ އެއްވެސް ގޮތަކަށް
ކޮރަޕްޝަނެއް ގެ ގޮތުގައި ސަރުކާރުގެ ބޮލުގައި އިލްޒާމެއް އެޅުވޭ ގޮތަށް އެ މަނިކުފާނު އެ ވާހަކަ ދެއްކީމާ އަޅުގަނޑު
ހަމަ ދަންނަވާލީ. އެއީ ބައެއް ރަށްރަށުގައި ވެސް މިކަން ހިނގަމުންދާތީ، ލާމަރުކަޒީ ބިލުގެ ތެރެއިން މި ވާހަކަ
ދަންނަވާލީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިލުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ 3 ވަނަ ނަންބަރަކީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އިތުރަށް
ވިސްނާލަންޖެހޭ ނަންބަރެއްހެން. އެއީ 30 ހާސް މީހުންނަށްވުރެ އާބާދީ އިތުރުވެ، 10 ހާސް ހަމަވުމަށްފަހު އިތުރު
މެންބަރެއް މި އަންނަނީ. 30 ހާހަށްވުރެ މަތިވެ އިތުރު 10 ހާސް ހަމަވަންދެން އިތުރަށް މެންބަރެއް ހުރެވޭ ގޮތަށް
ހަމަޖެއްސުމަކީ މުހިންމު ކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެން މި ދަންނަވާލީ، މިހާރު އުފެދިފައިވާ ބައެއް ސިޓީ
ކައުންސިލުތައް އުފެދިފައިވާ ގޮތަށް ބައްލަވަ އިލައްވައި އަދި އޭގެ އާބާދީތަކަށް ބަލައިލާއިރު މިހާރު ޖުމުލަ މި ގެނެވޭ
ބަދަލުން ބައެއް ކަހަލަ ދަތިތައް ދިމާވެދާނެ ކަމަށް ފެންނާތީ . އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މިކަމަށް ސަމާލުކަމެއް
ދެއްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަދި ހަމައެހެންމެ އަންހެނުން ބާރުވެރިކޮށް، އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ވެސް
ދަންނަވައިފިން، 33%ގެ އަންހެނުން ކައުންސިލުތަކުގައި ހިމެނުމަށް ސަރުކާރުން ނިންމެވިނިންމެވުން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ގޮވައިލެއްވިގޮވަ އިލެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރާ
އުސޫލެއް. މިކަން ޕްރެކްޓިކަލީ ކުރެވޭނެ ގޮތެއް އަދި އެހާ ސާފެއް ނޫންކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން ބިލުގެ ތެރެއިން
އިނގޭތ . އެހެންވީމާ، މިކަން މިއަށްވުރެ ފަސޭހަކޮށް، ލުއިކޮށް މިކަން ކުރެވޭނެ؛ އިދާރީ ގޮތުން މިކަން ހިންގޭނެ ގޮތެއް
ބިލުން އަންނަންޖެހޭ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. އެހެންކަމުން، އެ ބަދަލާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނެވުން އަޅުގަނޑު ދެކެން.
އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލަކީ ، އަންހެނުން ކޮމިޓީގެ ވާހަކަ ވަރަށް ހަމަ ބިލުގެ ތެރެއިން އެބަ އާދޭ. އަންހެނުން ކޮމިޓީއަށް
އިންތިޚާބުކުރެވޭ ވަކި އަދަދެ އްގެ ބޭފުޅުން ކައުންސިލުތަކަށް، ވަކިން ޚާއްޞަ ކޮށް ސިޓީ ކައުންސިލުތަކުގައި މި
މައްސަލަ ދިމާވާނެ. އެހެންވީމާ ، އުފެދިފައިވާ ސިޓީ ކައުންސިލުތަކުގެ 33% ހަމަކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިކަން އިތުރަށް
ފިލައިގެންދާނެ ގޮތަށް ބިލު ކޮމިޓީގެ މަރުޙަލާގައި ބަދަލުގެނައުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން.
ޖުމުލަކޮށް މި ދެކެވޭ ވާހަ ކައަކީ، މައި ސަރުކާރުން ރަށްތައް ހިފެހެއްޓިފައިވާ ހިފެހެއްޓުމަށް ދުލެއް ދޭށޭ. ރައްޔިތުން
ބޭނުންވާ ގޮތަށް ކަންކަން ކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސަވައިދެއްވާށޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކުރެވޭ ޕްލޭންތަކަކީ
ވަރަށް މުހިންމުކޮށް ކުރެވޭ ޕްލޭންތަކަކަށް ވާންޖެހޭ. އެ ޕްލޭންތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް
ގެންދަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑު މެންނަށް މި ފެންނަނީ މަގުގައި ތާރުއަޅައި ނިމޭ ފަހުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބޮޑު
ޚަރަދުކޮށްގެން ތާރު އަޅާ ނިމޭ ފަހުން ފެން ހޮޅިއަޅާފައި ނެތީމާ އަލުންބަލުން މުޅި ތާރުގަނޑު ކަނޑައިގެން، މުޅި މަގު
105

އެއްކޮށް ހަލާކުކޮށްލައިގެން އަލުންބަލުން އެ މަސައްކަތް ކުރަން އެބަޖެހޭ އިނގޭތ . އެހެން މި ވަނީ ޕްލޭންކުރެވިގެން؛
ތާރުއަޅާއިރު ތާރުގަނޑުގެ ދަށަށް ލާންޖެހޭ؛ އެއީ ފެން ހޮޅި ކަމުގައި ވިޔަސް ، ނަރުދަމާ ހޮޅި ކަމުގައި ވިޔަސް ، އަދި
ބޭނުންވާ އެހެނިހެން ކަރަންޓު ގެ ކޭބަލް ކަމުގައި ވިޔަސް ، ލާ ނިންމާފައި ނުވަތަ ލެވޭނެ ގޮތަކަށް ހަދާފައި ނޫންތ
ތާރުގަނޑު އަޅަ އި ނިންމަންވާނީ. އެހެންނޫންކަމުގައި ވަނީނަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނާނެ. ހަމަ އެކަން އެބަ ހިނގައޭ
އިނގޭތ . އެހެންވީމާ، ވާ ގޮތަކީ ޚަރަދުތައް އެތައް ފަހަރެއްގެ މަތިން ޑަބަލްވަމުން ވަމުންވަމުންގޮސް އަޅުގަނޑަށް ހަމަ
ޔަޤީން އައްޑޫ އަތޮޅު ގައި އެހެރަ ގިނަ މަގުތައް، ހިތަދޫގައި އެހެރަ މަގުތަކަށް؛ ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ބަލާއިރު، މިހާރު
ހަމައެކަނި މަގުތައް އެއްވަރުކުރަންވެގެން ފަސްއަޅައަޅާ އެ ކުރި ޚަރަދުތައް އެތަނުގައި ރަނގަޅު ތާރުގަނޑެއް އަޅައި،
ނުވަތަ ރަނގަޅު ފެންވަރެއްގެ މަގު ހަދާނެ ޚަރަދު މިހާރު ހުންނާނީ ގޮސްފައި، ވޭތުވެދިޔަ 10 ވަރަކަށް އަހަރުގެ
ތެރޭގައި ކުރެވިފައި ހުރި ޚަރަދުތަކަށް ބަލާއިރު ވެސް އިނގޭތ . އެހެންވީމާ، ރަނގަޅަށް ޕްލޭންކުރެވިގެން ޚަރަދުތައް
ކުރެވޭކަމުގައި ވަނީ ނަމަ، އޭގައި ގެއްލިގެންދާ ބައި ވެސް؛ ވޭސްޓަށް ދާ ބައި އިނގޭތ . އެއްދުވަހު އެއް މަސައް ކަތް
ކޮށްފައި އަލުންބަލުން އަނެއްކާ މަސައްކަތްކުރަން ފަށަންވީ އިނގޭތ . އެހެންވީމާ، ރަނގަޅަށް ޕްލޭންކުރެވިގެން މި
ކަންކަން ކުރުމަކީ އެ އީ މުހިންމު ކަމެއް. ކޮންމެ ރަށެއް ތަފާތުކޮށް މި ދެންނެވިހެން މި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެ
ރަށަކަށް ބޭނުންވާ ނަރުދަމާއާއި، އެ ރަށަކަށް ބޭނުންވާ ފެން ހިންދުމުގެ ނިޒާމާއި، އެ ރަ ށަކަށް ތޫފާނެއް އައިކަމުގައި
ވާނަމަ، ސްޓ މް ވ ޓަރ ޑްރެ ނޭޖާއި، މިފަދަ ކަންކަން އަދި މި ވަގުތު ނުކުރެވުނަސް، އެ ކަންކަން ކުރެވޭނެ ގޮތަށް
އެ ތަންތަން ތަރުތީބުކޮށްފައި އެ ކަންކަން ކުރުމަކީ ވެސް މުހިންމު ކަމެއް. އަދި ބިމާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމާނިންމުމަކީ
ވެސް ކުރިއަށް އޮތް ތަނަށް ބޭނުންވާނެ ބިންތަކަށް ބަލައި ގެން ކުރެވޭ ކަންކަމަށް ވާން އެބަޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
މިސާލަކަށް، އެ ސަރަހައްދެއްގައި މިސްކިތް އަޅާކަމުގައި ވަނީނަމަ މިސްކިތަށް ޖާގަ؛ މިއަދު ނޭޅުނު ކަމުގައި
ވީނަމަވެސް ، މިސްކިތަށް ޖާގަ ބާއްވައި، އެ ތަނު ގައި ކުދިން ކުޅޭނެ ކުޑަކުދިންގެ ޕާކެއް ހަދަންޖެހޭކަމުގައި ވަނީނަމަ،
މީހުން؛ މިސާލަކަށް، ހައުސިންގ އަޅާ ތަނެއްގައި ކުޑަކުދިން ކުޅޭނެ ޕާކަށް ޖާގަ ބަހައްޓައި، އަދި އޭގެ އިތުރަށް
ޕާކުކުރަންޖެހޭނެކަން އެނގިގެން ޕާކިންގއަށް ޖާގަ ބަހައްޓައިގެން ، ނުވަތަ އަޅާ އިމާރާތްތަކުގައި ޕާކުކުރެވޭނެ ގޮތް
ހަދަން އެބަޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންމެ ބޮޑަށް މި ދިމާވާ މައްސަލައަކީ، މިއިން ކޮންމެ ރަށަކަށް ބަލައިލާއިރު
އަޅުގަނޑުމެން ޕާކިންއަށް ވިސްނައިނުލާ އިމާރާތްތައް އަޅަ އި ނިންމާލަނީ. މަގު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަދާފައި އޮންނަނީކީ
ދެ ފަރާތުގައި ޕާކުކުރެވޭ ގޮތަކަ ށް ނޫން. ވެހިކަލްތައް ދެ ފަރާތުގައި ޕާކުކުރީމާ ދެން ވާ ގޮތް ރަށްރަށުން މި ފެންނަނީ.
ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ހުޅުމާލެ މިސާލަކަށް ރަނގަޅަށް ޕްލޭންކުރެވިގެން އެޅުނު ރަށެއް. އެހެންނަމަވެސް، މީހުން
އުޅެންފެށީމަ މަގުތައް ބައްލަވާ މިހާރު ވަމުންދާ ގޮތް އިނގޭތ . އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރާއްޖޭގެ ރަށްތައް
ތަރައްޤީކުރާއިރު ، މި ކަންކަމަށް ވިސްނައިގެން ރަނގަޅު ޕްލޭނަކާ އެއްކޮށް ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް ކުރިއަށް
ގެންދެވޭކަމުގައި ވަނީނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ކުރިމަތިލާންޖެހޭ، މި ފެންނަމުންދާ ދަތިތައް އިތުރަށް
106

ޙައްލުވެގެންދާނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ރަނގަޅު ޕްލޭނެއް ކުރަންޖެހޭނެ. އަދި ޕްލޭންކުރުމުގައި ކަ އުންސިލުތަކަށް
ހަމަ އެ ކަންކަން ކުރުމަށް ދުކޮށްލެވޭއިރު ވެސް އެ ޕްލޭންތަކަކީ މައި ސަރުކާރުން ވެސް ބަލައި އެޕްރޫވްކުރާ
ޕްލޭންތަކަކަށް ވާންޖެހޭނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ނިންމުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 28 އޮކްޓޫބަރު 2019 ވާ ހ މަ ދުވަހު ގެ ހެނދުނު
9:00ގައި، މަޖިލިސްކުރާ ގޭގައި.
والحمد هل ر ب العالمين. މަ ޖިލިސް ނިމުނީ.
____
107